

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут економіки, оподаткування та митної
справи Кафедра міжнародної економіки**

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

**Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-
практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної
економіки**

**Book of abstracts Student scientific and practical conference of the club
"Mizhnarodnyk"
«DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY IN THE
GLOBALIZATION CONDITIONS»**

**03 грудня 2020 року, м.Ірпінь, Україна
December 03, 2020, Irpin, Ukraine**

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

УДК 334.7 (477) (06)

ББК 65.9 (4Укр) 290я 431

Розвиток світової економіки в умовах глобалізації [Текст]: збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки, Ірпінь, 03 грудня 2020 р.- Університет державної фіскальної служби України. – Ірпінь, 2020.- 275 с.

Збірник розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки, протокол від «3» грудня 2020 р. № 7

Завідувач кафедри міжнародної економікиБелінська Я.В., д.е.н., професор

Розглянуто і схвалено на засіданні Вченої ради навчально-наукового інституту економіки, оподаткування та митної справи, протокол від «9» грудня 2020 р. № 7

Голова Вченої ради ННІ економіки, оподаткування та митної справиС.В.Шевчук, д.е.н., професор

Організаційний комітет

Голова – Шевчук С.В., д.е.н., професор, в.о. директора ННІ ЕОМС УДФСУ

Белінська Я.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки ННІ ЕОМС УДФСУ

Чернова О.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Марченко О.І. - заступник директора з наукової роботи ННІ ЕОМС УДФСУ

Мельничук Г.С. - заступник директора з навчально-методичної роботи ННІ ЕОМС

УДФСУ

Нестерова-Капусняк Н. С - заступник директора з виховної роботи ННІ ЕОМС УДФСУ

Стежко Н.В.- д.е.н, професор кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Коляда О.В.- к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Назаров М.І.- к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Члени наукового клубу «Міжнародник»:

Морозова І.В. – студентка групи МЕМ-20-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Нізельська М.А. – студентка групи МЕМ-20-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Василинчук Ю.О. – студентка групи МЕМ-17-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ

Мажара Д.В. - студентка групи МЕМ-17-1 кафедри міжнародної економіки УДФСУ

У збірнику опубліковано матеріали Міжуніверситетської студентської науковопрактичної конференції, присвячені питанням глобалізації сучасного світового господарства.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: світового господарства та міжнародних економічних відносин; інновацій та інвестиційної діяльності; логістики, міжнародного транспорту та міжнародного маркетингу; підприємництва та торгівлі; взаємодії національних економік у глобальному середовищі.

Видання призначене для науковців, молодих вчених, аспірантів, студентів

Матеріали розміщено у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

© Науковий гурток «Міжнародник», 2020

© Університет ДФС України, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....9

SECTION 1. WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS.....9

1. Бобровник В.М., Белінська Я.В. ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ КНР	9
2. Бобровник В.М., Стежко Н.В. ІНДІЯ: СПЕЦИФІКА ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ	15
3. Брикульська Д.В., Марченко О.І. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	21
4. Василичук Ю.О., Чернова О.В. ЕКОНОМІКА КИТАЮ ПІД ЧАС ЕПІДЕМІЇ COVID-19	25
5. Городнича К.В., Стежко Н.В. РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ТНК У ФОРМУВАННІ ПОЗИЦІЇ США НА СВІТОВИХ РИНКАХ	30
6. Городнича К.В., Белінська Я.В. МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ: АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ ТЯЖІННЯ	34
7. Заяць Д.Г., Стежко Н.В. МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ	38
8. Кабанова П.О., Белінська Я.В. ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК НАПРЯМ ПРОМИСЛОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ	43
9. Кабанова П.О., Стежко Н.В. ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ НА ПРОМИСЛОВУ ПОЛІТИКУ ТА ІНДУСТРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	46

10. Морозова І.В., Белінська Я.В. МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ЗАГРОЗА СУЧАСНОСТІ.....	50
11. Морозова І.В., Назаров М.І. ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ..	55
12. Морозова І.В., Прокопенко І.А. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УСУНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ	61
13. Нізельська М.А., Прокопенко І.А. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ	65
14. Приходько К.К., Чернова О.В. МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, ЇЇ НАСЛІДКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ	70
15. Ткаченко М.С., Коваленко Ю.М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ США ЯК ЦЕНТРУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	75
16. Фісюк Е.В., Коваленко Ю.М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ.....	80
17. Фісюк Е.В., Новицький В.А. ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	85
СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	90
SECTION 2. INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES.....	90
18. Гриців В.В., Слюсарева Л.В. СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	90
19. Литвин А.П., Марченко О.І. АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ВИДИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ	94

20. Морозова І.В., Савченко А.П. THE SYSTEM OF CYBERSECURITY IN UKRAINE: CHALLENGES AND ACCOMPLISHMENTS	98
21. Нізельська М.А., Савченко А.П. THE INFLUENCE OF FINANCIAL INNOVATIONS ON EU COUNTRIES BANKING SYSTEMS DEVELOPMENT ..	102
22. Нізельська М.А., Белінська Я.В. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ	105
23. Скляр В.О., Коваленко Ю.М. СТАН ТА НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ.....	109
24. Скрипник О.А., Скрипник Д.М., Сохань І.В. СОНЯЧНІ ЕНЕРГЕТИЧНІ СИСТЕМИ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	114
25. Сучок О.С., Прокопенко І.А. ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	117
26. Тіторчук Т.І., Марченко О.І. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	121
27. Турпак В.С., Чернова О.В. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗ	125
28. Фісюк Е.В., Федина В.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	128
29. Ясінська В.Ю., Чернова О.В. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ	133
СЕКЦІЯ 3. ЛОГІСТИКА, МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТ ТА МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ	137

SECTION 3. LOGISTICS, INTERNATIONAL TRANSPORT AND INTERNATIONAL MARKETING137

30. Васильєва Ю.В., Юхновська Ю.О. ТРЕНДИ СОЦІАЛ МЕДІА МАРКЕТИНГУ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ПОСЛУГ 137

31. Дідик Д.О., Малишевська А.О., Мальчик М.В. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ЯК ФАКТОР УСПІШНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ 141

32. Макарицька Т.Г., Кричфалушій А., Титенко Л.В. ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 145

33. Овсяннікова В.І., Слюсарєва Л.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ 149

34. Онищук Н.В., Марченко О.І. ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ 154

35. Ясінська К.В., Чернова О.В. БЛОГЕРСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ 158

СЕКЦІЯ 4. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ.....163

SECTION 4. ENTREPRENEURSHIP AND TRADE.....163

36. Гапоненко Я.А., Юхновська Ю.О. ІНФРАСТРУКТУРА ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ 163

37. Данько Р.С., Юхновська Ю.О. РОЗВИТОК ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ 167

38. Копитко Л.В., Зубенко О.П., Пернарівський О.В. КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ ЯК ОДНА ІЗ СФЕР ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	172
39. Копитко Л.В., Копитко О.В., Салямон В.П. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ	177
40. Марченко Я.А., Юхновська Ю.О. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА РІЗНИХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ	181
41. Стоянова В.В., Угрюмова К.О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕЗЕРВИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ.....	185
42. Сучок О.С., Панура Ю.В. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	189
43. Танчак Я.А., Миколишин М.М. ДОСВІД І НЕБЕЗПЕКА ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД У НАДАННІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	194
44. Тихонова Є.В., Минчинська І.В. ВИКОРИСТАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ КРИЗИ	199
45. Угрюмова К.О., Стоянова В.В., Болдова А.А. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	204
46. Чава А.С., Обривкіа О.М. ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ - ПРОДАЖУ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ	205
47. Яковлева Т.В., Бедринець М.Д. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ.....	211
СЕКЦІЯ 5. ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	217
SECTION 5. INTERACTION OF NATIONAL ECONOMIES IN THE GLOBAL ENVIRONMENT	217

48. Бобровник В.М., Назаров М.І. МІСЦЕ І РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ КРАЇНИ	217
49. Бобровник В.М., Прокопенко І.А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ ТА УКРАЇНІ.....	220
50. Головченко А.В., Белінська Я.В. ВИГОДИ ТА РИЗИКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ	225
51. Дудченко В.М., Вергелюк Ю.Ю. БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ.....	231
52. Катцин В.С., Чернова О.В. ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ	236
53. Клевцова Н.В., Романенко К.М. СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	241
54. Когун Н.А., Белінська Я.В. ПРОБЛЕМИ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	244
55. Кубай М.С., Обривкіна О.М. КОНЦЕСІЯ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ.....	249
56. Ліщенко В.А. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІНФЛЯЦІЙНЕ ТАРГЕТУВАННЯ.	252
57. Михайленко В.В., Федина В.В. ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНОСПРОМОЖНОСТІ	257
57. Онищенко І.А., Чернова О.В. ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР.....	261
58. Ткаченко М.С., Новицький В.А. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ	265
59. Шевчук О.І., Минчинська І.В. ІНТЕРНЕТ-ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ, НАПРЯМИ ТА ЗНАЧЕННЯ.....	271

**СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА МІЖНАРОДНІ
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
SECTION 1. WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC
RELATIONS**

*Бобровник В. М.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
науковий керівник: Белінська Я. В.,
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Університет ДФС України
Ірпінь, 2020*

ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ КНР

Сьогодні є очевидним, що жодні відносини не будуть настільки важливими для XXI століття, як відносини між США — першим геополітичним гравцем світу — та Китаєм, геополітичні можливості та значення якого у світі зростають.

Розвиток Китаю не лише трансформує життя п'ятої частини населення світу, але впливає на мільярди. Швидке економічне зростання Китаю, розширення його регіонального та глобального впливу, продовження військової та технічної модернізації зміщують геополітичний ландшафт, і на фоні стратегічної атрофії світового порядку сприяють невизначеності майбутнього.

З часу обрання Сі Цзіньпіна головою КНР в 2013 році і отримання ним титулу «основного лідера» країни в 2016 році Китай вийшов з тіні та перейшов до реалізації «третього кроку стратегії» — позиціонування на міжнародній арені. На посилення «китайського» чинника у світовій політиці вказують:

1. успіхи в економічному і соціальному розвитку та в їх презентації — поширення «позитивного» образу Китаю;
2. політика «внутрішньої господарської автаркії»;

3. політика внутрішньодержавного демографічного розселення та посилення контактів з діаспорою;

4. політика активної геоекономіки та економічної інтервенції;

5. заявка на провідну участь у світовій «валютній» конкуренції;

6. високий рівень участі в діяльності МВФ, G20, ООН, у створенні та діяльності нових міжнародних структур, подібних до ШОС, БРІКС, РВК, АТЄС, ін.;

7. активація діяльності соціально-культурних, «земляцьких» організацій, що забезпечують геокультурну присутність Китаю у регіонах світу;

8. участь у процесах вирішення регіональних конфліктів;

9. демонстрація інноваційно-технічних та військово-стратегічних можливостей територіальної оборони та захисту «позатериторіального національного інтересу» [1].

1. Успіхи в економічному та соціальному розвитку, і в їх презентації — поширення «позитивного» образу Китаю. Китайські успіхи в економічному розвитку — це, перш за все, стабільне зростання ВВП з 1979 р. до 2010 р., коли середнє річне зростання складало 9,9 %, а в 1984 р. та в 2007 р. було вищим за 14 % (відповідно рокам: 15,2 % та 14,2 %). Наступне зниження не стало критичним. Зростання в 2019 р. зберігається на рівні вище за 6,2 %. Це обумовило заняття Китаєм другої позиції в рейтингу світових економік (після США) ще в 2014 р. Крім того, в 2014 р. за таким показником ВВП як «паритет купівельної спроможності валют» Китай зайняв перше місце в світі. Цей показник в КНР продовжує зростання [2]. Експерти Державного інституту розвитку та стратегічних досліджень при Китайському народному університеті (КНУ, Пекін) в 2018 році зазначили, що «2019 рік стане ключовим етапом у формуванні нових тенденцій в економіці Китаю, оскільки уряд почав використовувати нові стимули переходу до ринку...» [2].

2. Політика «внутрішньої господарської автаркії». Зміцнення «внутрішньої монолітності» супроводжується активною політикою «внутрішньої господарської автаркії» — прагнення до самозабезпечення та збереження диверсифікації

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» економіки. Віце-президент Світового банку, директор Китайського центру економічних досліджень Джастін Іфу Лін довів, що «економічне чудо Китаю» — результат «автаркії» та «диверсифікації економіки». Світове визнання такої моделі розвитку відбулося в 2001 році у зв'язку з фактом вступу Китаю до СОТ.

3. Політика внутрішньодержавного демографічного розселення та посилення контактів з діаспорою. Окрім чинників економічного зростання та забезпечення економічної автаркійності, Китай проводить політику внутрішньодержавного демографічного розселення та політику посилення контактів з діаспорою, які розуміються як «стратегічні». У вирішенні проблем з перенаселенням, як відомо, Китай прийняв політику обмеження народжуваності, але не тільки. Китай здійснює політику інтернування, що демонструє ситуація в заселеній мусульманами провінції Сінцзянь [3]. Не менш активною є політика, спрямована на «переток» населення в рамках зовнішньоторговельної політики, в результаті якої китайським підприємствам дозволено інвестувати кошти у відкриття філій за кордоном за умови роботи на них китайських громадян. Експорт робочої сили знижує тиск перенаселення в Китаї, забезпечує зовнішню роботу китайських підприємств за допомогою китайської робочої сили, сприяючи поверненню національного капіталу. Так Китай одночасно забезпечує демографічну та економічну присутність в стратегічних центрах світової торгівлі.

4. Політика активної геоekonomіки та економічної інтервенції. Маючи економічні можливості, трудовий ресурс, систему лобіювання національних інтересів за кордоном та глобальні цілі, Китай впроваджує активну геоekonomіку, економічну інтервенцію. Так, восени 2018 р. не залишилися непоміченими заголовки ЗМІ про те, що «Китай купив державу Африки» [4]. Йшлося про Замбію, яка опинилася в борговій залежності. Китайські структури стали власниками залізниці до Танзанії, Коледжу розвитку природних ресурсів (геологорозвідка), телеканалів (в тому числі «державного»), електростанцій та інших стратегічних підприємств. Важливо, що китайські структури фізично контролюють вкладені

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

активи, зокрема на залізниці за допомогою своїх менеджерів, інженерів, та навіть машиністів. Обслуговування боргів та інвестицій обходиться Замбії в півмільярда доларів щорічно. Фінансові штрафи переважили сукупні заощадження країни, що є фактичним дефолтом і національною катастрофою Замбії.

5. Заявка на провідну участь у світовій «валютній» конкуренції. Насправді ж торговельній війні США та Китаю передувала заявка Китаю на провідну участь у світовій «валютній» конкуренції [5]. З 1 жовтня 2016 р. китайський юань включений МВФ у валютну корзину платіжного засобу — SDR. Отже юань став резервною валютою поряд з доларом США, євро, японською ієною і британським фунтом стерлінгів. За вазою в кошику (яка використовується для розрахунку курсу SDR) юань займає третє місце, випереджаючи ієну і фунт. Втім юань є резервною, але не повністю конвертованою валютою, оскільки Пекін зберігає контроль над нею, незважаючи на «рекомендації» МВФ. Діяльність створеної в 1994 р. Системи торгівлі іноземними валютами (CFETS) — «китайської валютної біржі» призвела до того, що юань став найвпливовішою у світі валютою з тих, які опинилися за межами списку вільно конвертованих валют (ВКВ). Зараз юань обертається на валютному ринку обмежено конвертованих валют, який за вартісним обсягом операцій поступається ринку платіжної системи CLS, створеної в 1997 р. G20.

6. Високий рівень ініціативності у створенні міжнародних та регіональних структур, в діяльності міжнародних та регіональних організацій. Не менш важливим чинником зростання геополітичної ваги Китаю є чинник участі в діяльності офіційних глобальних організацій, таких як Рада Безпеки ООН, МВФ, Велика двадцятка, а також в діяльності таких макрорегіональних і регіональних організацій як ШОС, БРІКС, РІК, АТЕС. Особливої уваги заслуговує активність країни з ініціювання нових форматів співробітництва.

7. Активація діяльності ЗМІ, соціально-культурних, «земляцьких» організацій, що забезпечують геокультурну присутність Китаю у віддалених регіонах світу. Дипломатичній регіональній активності Китаю сприяє активація

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» діяльності китайських ЗМІ, соціально-культурних, «земляцьких» організацій, китайських освітніх центрів, які забезпечують геокультурну присутність КНР у віддалених районах світу. За даними Freedom House 2019 р., «уряд Китаю, Комуністична партія Китаю (КПК) та їх довірені особи швидко розширили свій вплив на канали виробництва і розповсюдження ЗМІ за кордоном. ...Китайська влада впливає на контент ЗМІ по всьому світу за допомогою трьох основних стратегій: просування пропаганди КПК, придушення критичних точок зору і управління системами доставки контенту» [6].

8. Участь в процесах вирішення регіональних конфліктів. На XIX з'їзді Комуністичної партії Китаю в 2017 р. Сі Цзіньпін зазначив, що: «Соціалізм з китайською специфікою вступає в нову епоху нової китайської зовнішньої політики в її двуєдиному курсі вітати у себе і йти зовні...». Він зазначив, що слід «приділяти однакову увагу «залученню» і «виходу на глобальний рівень» ... для подальшого відкриття Китаю через зв'язки, що йдуть на схід і захід, через сушу і море» [7].

9. Демонстрація інноваційно-технічних та військово-стратегічних можливостей територіальної оборони та захисту «позатериторіального національного інтересу». Керівництво КНР визнає, що відродження статусу «Великої держави» на глобальному рівні міжнародних відносин країни з історією в п'ять тисяч років має пройти важкий шлях модернізації, щоб і «надалі відігравати свою роль в якості великої і відповідальної країни, брати активну участь у реформуванні та розвитку глобальної системи управління і продовжувати вкладати китайську мудрість і силу в глобальне управління» [7]. Написання «блискучої глави про новий шлях до соціалістичної модернізації» та «зробити Китай країною новаторів» [7] є завданням КНР на наступні тридцять років, в які за допомогою оновлених «технічних» та «оборонних» можливостей країна буде реалізовувати національну мрію. Вже сьогодні Китай пишається тим, що він здійснив успішний запуск космічної лабораторії Tiangong-2, ввів в експлуатацію глибоководний пілотований апарат Jiaolong і сферичний телескоп з апертурою в п'ятсот метрів

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» (FAST) Tianyan, здійснив запуск супутника-зонда темної матерії Wukong і супутника квантової науки Mozi, а також випробувальний політ авіалайнера C919. Також країна пишається своїми технічними можливостями будівництва на островах в Південно-Китайському морі.

Таким чином, прогнози залишаються поки неоптимістичними, оскільки конфлікти відбуваються і тоді, коли їх не очікують, оскільки в їх основі анархія та обопільний страх. Об'єктивним є лише те, що у період невизначеності та підвищення нестабільності і США, і Китай несуть відповідальність за переважну частку глобальних змін. Такі країни як Україна, знаходячись на перетині ліній реалізації геостратегій таких геополітичних «важкоатлетів» як США чи Китай, безумовно, мають забезпечити внутрішнє розуміння ситуації та обрати гідну відповідь щодо вирішення «дилеми безпеки», роблячи ставку на максимальну нівеляцію агресивної риторики, пошук можливих компромісів та реалізацію національного інтересу.

Список використаних джерел

1. Swaine M. D. A Relationship Under Extreme Duress: U. S. — China Relations at a Crossroads. The Carter Center. 2019. 16 January. URL: <https://carnegieendowment.org/2019/01/16/relationship-under-extreme-duress-u.s.-china-relations-at-crossroads-pub-78159>
2. Эксперты: темпы роста ВВП Китая в 2019 году могут превысить прогноз МВФ. Тасс. 2018. 24 ноября. URL: <https://tass.ru/ekonomika/5830942>
3. Садуорт Дж. Как в китайских тайных лагерях «перевоспитывают» мусульман-уйгуров. Расследование Би-би-си. Агенство BBC. 2018. 14 ноября. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-46019069>
4. Китай купил государство Африки. Народный корреспондент. 2018. 21 сентября. URL: <https://nk.org.ua/geopolitika/kitay-kupil-gosudarstvo-v-afrike-162755>
5. Против доллара. Как в мире началась валютная война. Корреспондент.biz. 2018. 31 августа. URL:

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
<https://korrespondent.net/business/economics/4006245-protyv-dollar-kak-v-myrenachalas-valuitnaia-voina>

6. Cook S. The Implications for Democracy of China's Globalizing. Media Influence. Special reports. Freedom and the Media 2019: A Downward Spiral. URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-media/freedom-media-2019>

7. Xi Jinping speech at the 19th National Congress of the Communist Party of China. Voltaire Network. Beijing (China). 2017. 18 October. URL: <https://www.voltairenet.org/article198700.html>

Бобровник В. М.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Науковий керівник: Стежко Н.В.,
д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Університет ДФС України
Ірпінь, 2020

ІНДІЯ: СПЕЦИФІКА ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ

За складних умов розширення й поглиблення глобалізаційних процесів низка азійських країн, передусім Індія і Китай, демонструють унікальні моделі економічного розвитку, яким властиві певні особливості й специфічні (азійські) ознаки. Найважливішим результатом утілення в життя цих моделей, із точки зору аналізу структури, методів і перспектив світового глобалізаційного процесу, є прискорені темпи економічного розвитку й значне розширення міжнародного поля конкуренції цих країн [1].

Головна особливість полягає в тому, що Індія і Китай лідирують у гонці економічного розвитку, використовуючи при цьому досить різні підходи. Для Китаю основною відмінною ознакою моделі економічного розвитку є ривок уперед

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» у галузі промислового виробництва, а для індійської моделі – «прорив» у сфері послуг.

Специфіка розвитку цих країн-гігантів полягає в тому, що Китай продемонстрував світу стрімкий розвиток на промисловій основі, суттєву роль у якому відіграли такі чинники, як високий відсоток внутрішніх заощаджень; інфраструктура, що стрімко розбудовується; активне надходження прямих іноземних інвестицій; величезний ринок дешевої робочої сили. В Індії існують інші особливості: внутрішні заощадження були вдвічі меншими, аніж у Китаї; інфраструктура країни знаходилася в поганому стані, іноземні інвестиції не були значними. І водночас усі ці обставини не стали фатальними для такої неординарної країни, як Індія. Зробивши вибір на користь розвитку на основі послуг, вона обійшла проблеми нестачі фінансів (заощаджень), поганої інфраструктури й малого обсягу прямих іноземних інвестицій, що затримували промислову модернізацію країни. Керівництвом країни був зроблений натиск на сильні сторони індійського суспільства: добре освічену частину робочої сили, компетентність у галузі інформаційних технологій і вільне володіння англійською мовою (надзвичайно важливе для розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, далі – ІКТ). Результатом такої політики стало активне поширення послуг, що спираються на ІКТ: розробки програмного забезпечення, аутсорсингу технологій (або бізнеспроцесів), мультимедія й т.п [2].

Надзвичайно важливим видається й виділення загальних особливостей конкурентоспроможності обох країн, до яких потрібно віднести: низькі ціни (завдяки дешевій робочій силі), які в цьому випадку є провідним засобом конкурентної боротьби; активізацію діяльності на інноваційному напрямі (розвиток національних наукомістких технологій); розширення аутсорсингу інновацій (усе більш привабливою для цього напрямку стає Індія; загальновідомо, що вона стала одним із провідних у світі постачальників програмного забезпечення); тенденція до перенесення значної частки західних НДДКР в Індію і Китай, відкриття все

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» більшого числа філіалів науководослідних іноземних центрів і фірм у цих азійських країнах; поступовий перехід Китаю та Індії на західні (включаючи «євро») стандарти продукції й послуг.

Суть політики модернізації в Індії полягала в тому, щоб у досить стислі терміни (10–15 років) пройти шлях від протекціонізму й ключової ролі держави в економіці до політики відкритості світовому ринку й демократизації всього комплексу торгово-економічних і фінансових відносин, причому здійснити ці перетворення на основі широкої соціальної бази без зламу чинної соціально-економічної системи, поступово й поетапно.

Основні напрями політики модифікації та економічної стратегії в Індії були спрямовані на лібералізацію й зміцнення фінансового сектора й ринку капіталів; удосконалення й координацію податкової політики в штатах і в країні загалом для підвищення ефективності підходів до розв'язання бюджетних проблем; модифікацію і прискорений розвиток низки галузей інфраструктури; поглиблення структурних реформ і надання додаткового імпульсу розвитку промисловості; поступове реформування сільського господарства і інших галузей аграрно-промислового комплексу; подальшу лібералізацію зовнішньої торгівлі.

Реформування фінансового сектора. Під час здійснення реформ, що розпочалися 1991 року, відбувалося помітне зменшення фінансового дефіциту, після зниження обмінного курсу на 20% рупія стала частково конвертованою; імпорتنі товари, за винятком невеликого асортименту, були вивільнені від ліцензування; торговельна лібералізація доповнилася політикою більш вільного іноземного інвестування, зняттям державного контролю за цінами на низку товарів першої необхідності. Реалізація програми реформ сприяла подоланню гострої кризи платіжного балансу, суттєво збільшились резерви іноземної валюти та іноземних капіталовкладень [3].

Природним є те, що Резервний банк Індії (РБІ) розглядав високий рівень офіційних валютних резервів обов'язковим у зв'язку з продовженням

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» нестабільності в регіональному й глобальному вимірах. Із точки зору рівня збалансованості національних інтересів Індії і глобальних пріоритетів, подвоєння офіційних валютних резервів країни за чотири роки після валютнофінансової кризи в Азії можна розцінювати як свідчення значної результативності політики модернізації в галузі здійснення платіжних відносин із зовнішнім світом.

Інвестиції, що надходили із зарубіжних країн, забезпечили піднесення таких економічних і науково-технічних центрів в Індії, як Бангалор і Хайдарабад, а в окремих випадках і цілих районів, наприклад, розташованих неподалік від Делі. Заради широкого залучення прямих інвестицій і подальшої модернізації економіки в Індії мали використовуватися 17 спеціальних економічних зон.

Одне з центральних місць у політиці модернізації посідав розвиток інфраструктури. За роки реформ були значно збільшені асигнування на енергетику, будівництво автомобільних шляхів і залізниць. Вносилися серйозні зміни в Програму прискореного розвитку енергетики (вона була перейменована в Програму прискореного розвитку і реформування енергетики), на фінансування якої виділялося 35 млрд індійських рупій, що перевищувало відповідні асигнування в минулому. Центр тяжіння у проведенні реформ переносився з виробництва на передачу й розподіл енергоресурсів. Влада Індії планувала більш широке залучення іноземних інвестицій і високих технологій у виробництво електроенергії. Активними учасниками багатьох крупних проектів в індійській енергетиці є компанії США, ФРН, Китаю, Росії [4].

На відміну від більшості країн, що розвиваються, Індія має в своєму розпорядженні досить розвинуту машинобудівну промисловість і входить до групи важливих верстатобудівних країн світу. У державі була створена Індійська верстатобудівна асоціація, її головною метою визначена підтримка конкурентоспроможності її членів. Вона вживає заходів по захисту індійського ринку від зовнішньої конкуренції, здійсненню податкових і фінансових пільг, стимулюванню попиту на індійську продукцію. За останні десятиліття Індія

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» здобула суттєвих успіхів й у розвитку національної фармацевтичної промисловості, продукція якої успішно експортується в багато інших країн світу.

Галуззю прориву стало в Індії виробництво програмного забезпечення. Це пов'язано з тим, що його розвиток користується особливою підтримкою держави, що створює зони офшорного програмування, особливі економічні зони (технопарки), із правом на безмитний імпорт складових для експортних виробництв, увезення товарів за зниженими митними зборами, звільнення від прибуткового податку. У розвитку цього сектора вирішальну роль відіграють замовлення західних виробників, завдяки яким 70–80% програмного забезпечення спрямовано на експорт. Зайнятість у галузі й необхідність у кадрах безперервно збільшується. Продуктивність праці тут удвічі–утричі нижче, аніж в американських працівників цієї ж галузі, але з урахуванням суттєвого відставання заробітної платні індійців від американців, продукція користується великим попитом світового ринку, оскільки вона більш дешева.

Окрім розглянутих чинників, безперечно, й великі зовнішньополітичні зміни відіграли свою роль: зникнення з політичної карти світу соціалістичних країн надало величезний ідеологічний вплив на комплекс держав Півдня, особливо азійських, прискоривши зміну ними внутрішніх і зовнішніх орієнтирів. Деякі індійські економісти вважали, що крах політичної системи в Східній Європі й Радянському Союзі підштовхнув Індію до глобалізації. Відомо, що ці події мали величезний міжнародний вплив та значення, однак індійські реформи в основному стимулювалися диспропорціями, що нагромадилися в національній економіці, значною мірою вони були розпочаті під тиском зміцнілого приватного підприємництва.

Отже, аналізуючи основні напрями, умови й труднощі проведення політики модернізації в Індії, необхідно мати на увазі, що вона здійснювалась на фоні переходу від протекціонізму до глобалізації, яка викликала в країні неоднозначну реакцію та протилежні оцінювання (що ускладнювало втілення у життя окресленої

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» урядом програми дій). Добре уявляючи собі складність і неоднозначність процесу глобалізації, індійські політики й фахівці виступили за таку інтернаціоналізацію економіки країни, яка означала б не лише доступність та відкритість її ринків, а й адекватний приплив інвестицій і технологій.

Незважаючи на всі труднощі, в Індії впродовж здійснення реформ й політики модернізації було досягнуто стійке економічне піднесення. За цим показником вона ввійшла в першу десятку країн світу, що найбільш стрімко розвиваються. Отже, можна дійти висновку, що індійським урядом були правильно вибрані стратегія реформ, а також поступальна, поступова тактика, що враховувала особливості й можливості країни.

Список використаних джерел

1. Тимошенко О. Вплив глобалізації на економічний розвиток держави / О. Тимошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 6. – С. 46 – 54.
2. Кучер Г.В. Трансформація ролі держави як джерела фінансування суспільного розвитку в умовах глобалізації / Г.В. Кучер // Економіка та держава. – 2017. – № 8. – С. 27 – 31.
3. Л. С. Ринейська. Міжнародні стратегії економічного розвитку: аналіз особливостей економічних стратегій Індії// Ринейська Л.С.// Ефективна економіка. – 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/56.pdf
4. Pami Dua, Reetika Garg. Macroeconomic Determinants of Foreign Direct Investment: Evidence from India / Dua Pami, Garg, Reetika // The Journal of Developing Areas, 2015. – vol. 49(1). – pp. 133-155. Project MUSE, doi:10.1353/jda.2015.0025. - Title from the screen

Брикульська Д.В.
студентка групи ЕПБ-19-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет державної фіскальної служби України

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА:

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Конкурентоспроможність є багатограним та універсальним поняттям, що характеризує об'єкт дослідження з різних боків, показує спроможність здійснювати ефективну діяльність, відображає якість роботи господарського суб'єкта та продуктивність використання ресурсів, задіяних у даній діяльності. Трансформуються лише наукові уявлення про її характеристики, що відбувається під впливом певних особливостей розвитку системи світового господарства, суспільства у цілому, рівня розвитку технологій, а також специфіки діяльності економіки країн.

Поняття «конкурентоспроможність» є однією з найбільш загальноживаних економічних категорій. Проте досі не існує єдиного визначення поняття, що пов'язано з різноманітністю підходів до розуміння сутності конкурентоспроможності. Зважаючи на те, що перші згадки, пов'язані з конкурентоспроможністю, з'явилися у США, його первинною мовою доцільно вважати англійську. Дієслово *compete* (конкурувати), яке є основою слова *competitiveness* (конкурентоспроможність), є похідним від латинського *competere*. В українській мові основний корінь «конкурувати» слова «конкурентоспроможність» походить від іншого латинського слова, а саме *concurrere* складовими частинами якого є *con* та *curre*, що означає «сходитися», «стикатися», «змагатися».

Конкурентоспроможність — синтетичний показник, який відбиває сукупний прояв багатьох факторів — від динаміки та рівня розвитку національної економіки до вміння організувати й керувати процесом формування якості й конкурентоспроможності в рамках будь-якої господарської одиниці. Разом з тим світовий досвід показує, що саме в умовах відкритої ринкової економіки, яку не

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» можливо уявити без гострої конкуренції, з'являються фактори, які роблять конкурентоспроможність умовою виживання товаровиробників, мірилом результативності їх господарської діяльності, економічного процвітання країни.[1]

Багато науковців досліджували теоретичні проблеми конкурентоспроможності підприємств. Їх трактування можна зобразити в таблиці:

Автор	Головна ідея
	Класичні теорії
А. Сміт [2]	Конкуренція є автоматичним зрівноважувальним механізмом, так званою «невидимою рукою», що керує ринком. Вона шляхом урівноваження норму прибутку призводить до оптимального розподілу праці й капіталу. Обґрунтовував конкуренцію як рушійну силу економічного зростання, яка сприяє вирішенню проблем економічної результативності.
Д. Рікардо [3]	Якщо країни спеціалізуються на виробництві тих товарів, які вони можуть виробляти з відносно нижчими витратами порівняно з іншими країнами, то торгівля буде взаємовигідною для обох країн незалежно від того, чи є виробництво в одній із них абсолютно ефективнішим, аніж в іншій.
К. Маркс [4]	Трактує конкуренцію як «змагання заради прибутку»; «конкуренція серед представників пропозиції та конкуренція серед представників попиту становить необхідний елемент боротьби між покупцями і продавцями, результатом якої є мінова вартість»
А. Маршалл [5]	Найбільш послідовно і повно обґрунтував механізм автоматичного встановлення рівноваги на ринку за допомогою досконалої конкуренції. Він уперше почав критикувати «умовності» моделі чистої конкуренції та створив основи нової моделі конкуренції – монополістичної.
Дж.С.Мілль [8]	Оскільки конкуренція є основним регулятором цін, заробітної плати, ренти, вона сама по собі є законом, що встановлює правила цього регулювання.
	Неокласичні теорії
Й.Шумпетер [7]	Здатність компанії до інновацій є ключем до досягнення конкурентних переваг над своїми суперниками. Джерело здатності підприємства конкурувати полягає у прийнятті управлінських рішень щодо вибору як видів господарської діяльності (на основі прогнозування ринкової кон'юнктури), так і способів її здійснення.
Ф. Найт [7]	Конкуренція являє собою ситуацію, у якій конкурує велика кількість незалежно діючих виробників і покупців будь-якого конкретного товару, що дає волю кожному мати справу з тими чи іншими індивідуалами і вибирати кращі, на їхню думку, серед запропонованих умови для задоволення своїх економічних інтересів.
Е.Чемберлін [9]	Ринкове середовище зазвичай характеризується одночасною взаємодією сил як конкуренції, так і монополії. Причиною даної конкуренції є диференціації продуктів.
	Сучасні теорії
М.Е.Портер [10].	Для успішного ведення конкурентної боротьби господарському суб'єкту слід виробити конкурентну стратегію, мета якої – забезпечити переваги над конкурентами через виявлення конкурентних переваг і їх зміцнення у довгостроковому періоді

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

Г. Хемел, Основним способом вирішення цієї проблеми лідерства компаній є формування так званої «ключової компетенції», що дають компаніям безумовну конкурентну перевагу, а також інтелектуальне лідерство. [11]

Компетенції формуються з навиків, умінь і технологій, що дають змогу компаніям-споживачам нові блага. Причому їх поєднання має бути унікальним. У цьому разі розвиток компетенції компанії є джерелом її конкурентних переваг.

P.C.Картер [12] Конкурентні переваги фірм можуть бути підсилені цифровою (електронною) корпоративною культурою: Інтернет і електронна пошта сприяють дебюрократизації управління, автономізації робочих місць, перетворенню владної вертикалі у відносини по горизонталі.

Загальний підхід до трактування поняття «конкурентоспроможність» дає можливість визначити його як здатність досягти найкращих результатів у конкретній сфері діяльності в процесі суперництва. Конкурентоспроможність є синтезом багатьох економічних категорій. Як зазначається в науковій літературі, у широкому розумінні конкурентоспроможність – це зумовлена економічними, соціальними політичними чинниками позиція країни або товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринках. За умов відкритої економіки вона може визначатися і як здатність країни (підприємства) протистояти міжнародній конкуренції на власному ринку і ринках інших країн.

Аналізуючи наведені трактування конкурентоспроможності та вивчаючи роботи вчених, ми дійшли висновку, що надаємо перевагу думці М. Портера: «не існує універсального визначення поняття конкурентоспроможності для всіх суб'єктів і об'єктів.

Він пропонує досліджувати та формувати визначення поняття конкурентоспроможності для кожного окремого об'єкта з урахуванням відповідної його специфіки, оскільки сьогодні конкуренція є на всіх господарських рівнях: конкурентоспроможність країни, конкурентоспроможність галузі, конкурентоспроможність групи підприємств, що входять в асоціацію чи об'єднання, конкурентоспроможність підприємства, конкурентоспроможність окремих напрямків діяльності підприємства, конкурентоспроможність конкретної продукції чи послуги.

Конкурентоспроможність виявляється лише в умовах конкуренції і через конкуренцію, яка є центральним поняттям, що виражає сутність ринкових відносин, і найважливішою ланкою всієї системи ринкового господарства .

Висновки. Проблема конкурентоспроможності має в сучасному світі універсальний характер. Від того, наскільки успішно вона вирішується, залежить рівень економічного та соціального життя в будь-якій країні. Узагальнюючи викладене, конкурентоспроможність можна визначити як здатність деякого класу об'єктів продуктивно займати ринкову нішу й ефективно утримувати свої позиції.

Список використаних джерел:

1. Ильин А.И. Управление ПРЕДПРИЯТИЕМ / М.И. Плотницкий, А.С. Головачев - Минск: Вышейш. Школа, 1997. - 275 С
2. Сміт А. Дослідження про природу й причину багатства народів. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/70320/e6586e522c5a3fb3904b8f70ac939826.pdf?sequence=1>.
3. Рикардо Д. Начало политической экономики и налогового обложения. М.: Экономика, 1995. 680 с.
4. Маркс К., Энгельс Ф. Капитал. М.: Наука, 1990. Т. 1. 400 с.
5. Маршалл А. Принципы экономической науки. М.: Прогресс, 1993. 994 с.
6. Милль Дж.С. Основы политической экономии. М.: Прогресс, 1981. 230 с.
7. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития: Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры. М.: Прогресс, 1982. 456 с.
8. Найт Ф. Риск, неопределенность, прибыль. М.: Дело, 2003. 352 с.
9. Чемберлін Е. Теорія монополістичної конкуренції. М. 1996. С. 33.
10. Портер М.Э. Конкуренция: учеб. пособ.; пер. с англ. М.: Вильямс, 2001. 495 с.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

11. Хамел Г., Прахалад К. Конкурируя за будущее. М.: Олимп-Бизнес, 2002. 216 с.

12. Kanter R.M. Evolve! Succeeding in. Digital Culture of Tomorrow. Boston: Harvard Business school Press, 2001.

Василинчук Ю.О.,
студентка групи МEB-17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Чернова О.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

ЕКОНОМІКА КИТАЮ ПІД ЧАС ЕПІДЕМІЇ COVID-19

Всесвітня організація охорони здоров'я офіційно проголосила коронавірусну хворобу пандемією на початку березня 2020 року. Хоча спалах захворювання розпочався у середині грудня 2019 року в місті Ухань у центральному Китаї. За цей час пандемія суттєво вплинула на тренди розвитку світової економіки, не залишивши осторонь жодної країни. Перш за все, це пов'язано із жорсткими карантинними заходами, які ввели уряди багатьох країн: закриття торгово-розважальних центрів, заборона відвідання усіх масових заходів, обмеження у пересуванні як у межах країни, так і при перетині її кордонів, скорочення виробництва (через встановлення лімітів одночасного перебування працівників в одному приміщенні) тощо. Окремі компанії перевели своїх працівників на режим роботи «на дому», інші ж змушені відправляти своїх працівників у відпустку. Все це негативно позначається на добробуті населення, їх фінансовому становищі і у приводить до скорочення їх попиту на ряд товарів і послуг.

Китай виявиться єдиною великою економікою, яка покаже зростання ВВП за підсумками пандемічного 2020 року. Економіка Китаю енергійно відновлюється

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» після кризи. Пік кризи, викликаного епідемією коронавіруса і запровадженням жорстких карантинних заходів, припав на перший квартал 2020 го, коли ВВП Китаю скоротився на 6,8% (китайська економіка пішла в мінус вперше з 1992 року). У другому кварталі зростання ВВП склало 3,2% (до квітня-червня 2019 року), а в третьому кварталі, згідно з даними Головного статистичного управління (ГСУ) КНР, зростання прискорилося до 4,9%. В результаті за підсумками трьох кварталів поточного року економіка Китаю показала невеликий плюс: 0,7% до січня-вересня 2019 року.

За різними експертними оцінками, приріст ВВП Китаю за підсумками 2020 го оцінюється в діапазоні 1-4% річних. Китайська економіка буде єдиною серед економік великих країн, яка залишиться в зоні позитивних темпів зростання.

Найбільшою мірою від епідемії і жорсткого карантину постраждав епіцентр лиха – центральна провінція КНР Хубей зі столицею Ухань [1]. Вона знаходиться в самому центрі країни, через неї проходять основні транспортні комунікації з півночі на південь (залізниця і автомобільна траса Пекін – Гуанчжоу) і з заходу на схід (основна водна артерія країни, річка Янцзи). В провінції Ухань був вперше виявлений коронавірус і велика кількість хворих. Потім епідемія поступово перекинулася на великі міста та найбільш розвинені приморські провінції по системі транспортних комунікацій.

Ситуація, яка виникла в результаті епідемії коронавіруса, найбільшою мірою торкнулася середні, малі та мікропідприємства, а також підприємства індивідуального і приватного секторів. Роль приватного бізнесу в китайській економіці описується формулою «5-6-7-8-9», яка означає, що на приватний сектор припадає понад 50% податків, 60% ВВП Китаю, 70% технічних інновацій, 80% зайнятих в місті і на селі і 90% загальної кількості підприємств.

В цілому аналіз економічних втрат за перші три квартали 2020 року, згідно з даними ГСУ КНР по галузях економіки і масштабами підприємств, показав, що найбільші втрати аж до банкрутства понесли найдрібніші підприємства в сфері

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» громадського харчування (мінус 19,1%), оптової та роздрібною торгівлі (мінус 4,2%), а найменші – великі державні підприємства в промисловості, капітальному будівництві та сфері сільського господарства. Більш того, за перший-третій квартали 2020 року було досягнуто приріст в сільському господарстві – 2,4%, промисловості – 0,7%, будівництві – 2,0%, фінансах – 7,0% і в сфері інформаційних технологій – 15, 9% [2].

По галузях економіки найбільших втрат припали на оренду приміщень і підприємства громадського харчування – 88% падіння доходів, будівництво – 81,9%, нерухомість, обробна промисловість, комерційні послуги, транспорт, передача інформації, програмне забезпечення – падіння доходів склало більше 80%.

Для підтримки постраждалих компаній після епідемії коронавірусу уряд КНР знизив ставку податку на додану вартість, а також ставки страхування по старості для робітників і службовців підприємств. Було анонсовано зниження податків і зборів на суму 500 млрд юанів. Всім малим підприємствам, мікропідприємствам і індивідуальним підприємствам була надана відстрочка внесків з прибуткового податку не тільки на поточний рік, а й на 2021-й. Новий обсяг зниження податків і зборів повинен перевищити 2,5 трлн юанів.

Як виявилось, одним з основних шляхів відновлення середніх, малих і мікропідприємств стала організація фінансування виробництва після завершення карантину. За даними китайської статистики, різні фінансові установи зрушили терміни повернення капіталів з 25 січня по 15 травня на суму 1,28 трлн юанів. Ці заходи торкнулися 750 тис. боржників і 1,578 млн раніше виданих кредитів.

На початку червня на засіданні постійного комітету Держради КНР прем'єр Лі Кецянь повідомив про виділення з бюджету додаткових двох трильйонів юанів і передачі їх безпосередньо в розпорядження постраждалих від коронавірусу міст. Більш того, видаткова частина бюджету центрального уряду на 2020 рік була додатково збільшена на два трильйони юанів, а загальний обсяг планованого дефіциту – на трильйон юанів. До того ж були випущені спеціальні державні

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» облігації на один трильйон юанів для фінансування боротьби з епідемією. Лі Кецянь зазначив, що додаткові два трильйони юанів призначені для того, щоб місцева влада змогла вжити заходів з надання допомоги постраждалим підприємцям, а також на розвиток інфраструктури охорони здоров'я. Міністерство фінансів КНР створило механізм спеціальних трансфертних платежів для забезпечення швидкого перекладу додаткових фінансових активів для місцевої влади [3].

У ряді постраждалих провінцій до 31 грудня 2020 року всі індивідуальні підприємці, малі підприємства і мікропідприємства були звільнені від усіх податків і зборів. При цьому власникам нерухомості було дано вказівку вдвічі знизити орендну плату за знімаються приміщення для компаній в таких сферах, як транспорт, громадське харчування, туризм. В результаті вжитих заходів вже до 18 травня 2020 року в Китаї коефіцієнт відновлення виробництва середніх і малих підприємств досяг 91%.

Завдяки цьому вже у другому кварталі 2020 року китайський ВВП виріс на 3,2%. У другому кварталі 2020 року темпи зростання доданої вартості у великій промисловості склали 4,4%, в сфері роздрібного товарообігу – мінус 1,8%, інвестиції в основні виробничі фонди – мінус 3,1%, в експортно-імпорتنій торгівлі – мінус 0,2%.

При плані створити дев'ять мільйонів нових робочих місць за рік до кінця червня в містах та селищах було створено 5,64 млн нових робочих місць, що склало 62,7% плану з працевлаштування на 2020 рік. Безробіття в містах та селищах становила 5,7%, що виявилось нижче прогнозованого показника 6%. Однак уже в третьому кварталі в більшості галузей економіки КНР зростання повністю відновилося (за винятком транспорту, складської справи і громадського харчування).

Глобальна економічна ситуація в світі і ступінь відновлення зовнішнього попиту чинить серйозний вплив на економіку Китаю. Як видно з даних ГСУ КНР за підсумками третього кварталу 2020 року, розвиток економіки КНР, судячи з

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

усього, піде за оптимістичним варіантом, якщо до кінця року не відбудуться які-небудь несподівані події в економіці і політиці. Уже відновлюється рівень виробництва попереднього року, проте як і раніше зберігаються наслідки епідемії коронавірусу для мікропідприємств, малих і приватних підприємств, а також для стану місцевих і центрального бюджетів у результаті надання цим підприємствам різних пільг у вигляді відстрочки або навіть скасування податкових платежів на 2020 рік, видачі кредитів постраждалим підприємствам кредитів з бюджетів.

Однак не відразу буде відновлений експортний потенціал китайських підприємств, що неминуче вплине на розвиток зовнішньоторговельних зв'язків в поточному році. Зокрема, за підсумками третього кварталу вже відбулося зростання експорту китайської продукції на 1,8%, але так і не відновився обсяг імпорту в порівнянні з 2019 роком (падіння на 0,6%), що пов'язано зі станом не тільки китайської, а й всієї світової економіки в умовах коронавірусу. Це впливає на глобальну економіку, оскільки КНР займає перше місце в світі за обсягом експорту і друге – за обсягом імпорту. Обсяг експорту в натуральних показниках неухильно знижується, за винятком інтегральних схем, а частка цієї позиції збільшується в основному завдяки зростанню цін на неї. Окремі дані за 2020 рік цю тенденцію підтверджують.

У жовтні 2020 року відбувся пленум ЦК КПК, на якому обговорювалися завдання нової 14-ї п'ятирічки (2021-2025). Пленум проходив в закритому режимі, але за його підсумками було опубліковано короткий комюніке, в якому генеральний секретар КПК Сі Цзіньпін заявив про новий економічний курс на «подвійну циркуляцію» – не закриватися від зовнішнього світу і в той же час переорієнтувати економіку на внутрішній ринок. Це означає, що за роки 14-ї п'ятирічки буде і далі знижуватися експортна квота, вже зменшившись вдвічі – з 36% в середині 2000-х років до 18% в 2019-м. При цьому Китай буде виробляти все більше товарів і послуг для внутрішнього ринку, який буде збільшуватися як за рахунок сільського населення, так і середнього класу, який налічує зараз понад 400 млн осіб.

Список використаних джерел:

1. Блінов А. Вірус рецесії: чим обернеться епідемія COVID-19 і хто постраждає найбільше. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/18/pogljad/ekonomika/virus-recesiyi-chym-obernetsya-epidemiya-covid-19-xto-postrazhdaye-najbilshe>
2. Уроки китайського коронавірусу. Частина 1. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2881684-uroki-kitajskogokoronavirusu-castina-1.html>
3. Коронавірус в цифрах: як змінилася світова економіка. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936>

Городнича К.В.
*студентка групи МЕМ 20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
науковий керівник: **Стежко Н.В.**
д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь 2020*

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНИХ ТНК У ФОРМУВАННІ ПОЗИЦІЇ США НА СВІТОВИХ РИНКАХ

З другої половини ХХ століття великі корпорації стали локомотивом економічного зростання США, і саме їх діяльності країна завдячує своєму світовому лідерству в міжнародній торгівлі.

Позитивний вплив ТНК на стан економіки країни базування не викликає сумнівів, однак зазвичай вплив корпорацій розглядається через їхню діяльність на ринку праці (створення значної кількості робочих місць), внесок у доходи державного бюджету (через сплату податків), діяльність на ринку технологій та інновацій (через те, що саме ТНК завдяки своїм фінансовим можливостям значні

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» обсяги коштів вкладають у дослідження та розробки). Однак значення ТНК у розвитку країни базування проявляється ще й через їхню глобальну діяльність, що ілюструє приклад США.

Американські ТНК міцно укріпилися на світових ринках у другій половині ХХ століття. У 2019 році за рейтингом Fortune Global 500 США були на 1 місці у світі за кількістю національних ТНК, що у нього потрапили, – 121 компанія (119 компаній у рейтингу – з Китаю, на третій позиції – Японія лише з 52 компаніями у загальному списку), і на 6 місці за кількістю компаній, що припадають на 1 мільйон населення, – за цим індексом Китай значно відстає від США, а лідером є Швейцарія з показником 1,63 (індекс США – 0,368) [4].

Однак помітна тенденція до віддалення американських компаній від компаній у Європі та Азії. П'ятдесят років тому в США було зареєстровано 17 з 20 найбільших компаній у світі; у 2010 році в США базувались лише 3 з 20 найбільших нефінансових компаній світу та 2 з 20 найбільших фінансових компаній світу[5].

У 2019 році у топ-10 провідних ТНК світу за обсягами доходів (рейтинг Global 500) було віднесено лише 2 американські компанії – «Walmart» (1 місце) та «Exxon Mobile» (8 місце). Решту позицій зайняли три китайські, три європейські компанії, одна японська компанія та одна ТНК з ОАЕ.

Щоб перевірити, чи дійсно американські компанії втрачають своє місце в міжнародній торгівлі, насамперед необхідно знати, чи змінюється національний склад рейтингу на користь інших країн; по-друге, розподіл доходів за країнами за галузями спеціалізації, а також оцінити структуру доходів американських компаній і порівняння її зі структурою експорту США, яка визначає їх подібність або відмінності. Хоча товарообіг ТНК більш точно відображає внутрішню торгівлю і може не мати прямого впливу на експорт США, схожість між експортною спеціалізацією ТНК та експортною спеціалізацією економіки США загалом може свідчити про те, що корпоративний сектор відіграє важливу роль у формуванні конкурентних позицій США на світових товарних ринках та ринках послуг [2].

Перш за все американські ТНК на світових ринках програють у конкуренції з компаніями з Китаю. Однак детальний аналіз рейтингу Fortune Global 500 в розрізі визначених секторів економіки вказує на те, що в окремих галузях на американські ТНК припадає більшість доходів. На американські ТНК припадає найбільша частка доходів у таких секторах, визначених рейтингом Global 500, як: авіабудування та оборонний сектор (45,4%), виробництво продуктів харчування (53,4%), комп'ютерні технології (35,2%), телекомунікації (35,2%) [4].

Компанії зі США послабили позиції на ринках автомобілебудування, хоча перші дві позиції у галузевому рейтингу займають автомобільні гіганти «Ford» та «General Motors», і лише на ці дві компанії припадає 11,3% доходів компаній цього сектору. Не представлені в рейтингу американські ТНК у сфері ділових послуг та машинобудування, слабкі позиції американських компаній на ринку сировини (лише 2%). Найбільш значні доходи отримують американські дистриб'юторські компанії. З 26 компаній, що входять до рейтингу, 10 є американськими та становлять понад 80% доходів галузі. На другому місці фармацевтичний та медичний сектори, де базується 15 з 26 американських компаній (74% від загального обороту компаній). Не можливо не згадати й за американського «гіганта» у сфері засобів масової інформації – компанію «Walt Disney», яка отримує майже 70% доходів у своїй галузі [2].

Три американські компанії – «Amazon», «Centene» та «Facebook» – названо у 2019 році найбільш швидко зростаючими компаніями світу [4].

За показниками ринкової капіталізації американські ТНК все ще є найбільшими підприємствами світу, у топ-10 найдорожчих компаній – лише 2 китайські («Tencent» та «Alibaba» на 7 та 8 позиціях відповідно), решта найдорожчих компаній світу базуються в США.

Найбільші ТНК, що базуються у США, працюють у сфері комп'ютерних технологій – Microsoft, Apple, Alphabet, Facebook, роздрібної торгівлі – Amazon, фінансових послуг – Visa, Berkshire, JP MorganChase.

За рейтингом найбільших публічних компаній світу Forbes Global 2000, який враховує такі показники діяльності, як вартість активів, прибутки, ринкова вартість компаній, до найбільших компаній віднесено 575 американських та 309 китайських, хоча у першій десятці вже розміщуються 5 китайських і 4 американські компанії. Оцінка змін у «співвідношенні сил» між американськими та китайськими компаніями чітко відстежується за цим рейтингом, якщо проаналізувати кількість американських та китайських компаній у списку за 17 років ведення рейтингу: якщо у 2003 році у рейтингу було американських компаній у 18 разів більше (776 одиниць до 43), у 2010 – у 3,2 раза більше (515 до 162), то у 2019 році – лише у 1,7 раза більше (575 до 309) [4].

Багатонаціональні корпорації, безсумнівно, відіграють роль у зростанні економіки США. Вони продовжуватимуть конкурувати за американський експорт і забезпечуватимуть відповідні позиції на комп'ютерних технологіях, аерокосмічній, автомобільній, фінансовій, медичній та інформаційній сферах, роздрібній торгівлі та продуктовому ринку. Як показує аналіз рейтингових позицій американських ТНК, вони залишаються найсучаснішими, динамічними та дорогими компаніями у світі порівняно з китайськими компаніями, які можуть конкурувати зі своїми західними конкурентами в реальному економічному секторі; за винятком галузей з низькою доданою вартістю (переважно сировинна галузь). Успіх американських ТНК, безсумнівно, пов'язаний з формою державно-ділового партнерства, яка повинна бути предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Чернова О.В., Пазінич О.В. Транснаціональні корпорації в міжнародній економічній системі. Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 12. С. 24–26. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2010/9.pdf

2. Kordos M., Vojtovic S. Transnational corporations in the global world economic environment. 3rd International Conference on New Challenges in Management and

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
Organization: Organization and Leadership. 2 May 2016. Dubai. URL:
<https://core.ac.uk/download/pdf/82283168.pdf>

3. Федоренко В. Г. Транснаціональні корпорації як системоутворюючий фактор розвитку національних економік. Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 7. С. 31–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_7_10.

4. Fortune Global 500–2019. URL: [https:// fortune.com/global500/](https://fortune.com/global500/)

5. Foreign Operations of Worldwide American Companies Boost Foreign Sales. URL: [https:// www.businessroundtable.org/archive/resources/ foreign-operations-of-worldwide-american-companiesboost-foreign-sales](https://www.businessroundtable.org/archive/resources/foreign-operations-of-worldwide-american-companiesboost-foreign-sales)

Городнича К.В.
студентка групи МЕМ 20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
науковий керівник: Белінська Я.В.
д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь 2020

МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ: АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ЦЕНТРІВ ТЯЖІННЯ

Глобалізація світового економічного простору проявляється у різних напрямках: формується глобальне світове виробництво, змінюються світові господарські зв'язки, також нових форм набуває міжнародна торгівля та ринок праці. Останній є одним із головних елементів світової економічної системи.

Даний сегмент ринку виступає посередником між працездатним населенням та роботодавцями, тому потребує чіткої координації, контролю та узгодженості. Адже на меті він має підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Світовий ринок праці включає всі галузі економіки, поділяючи працю людей відповідно до потреб населення.

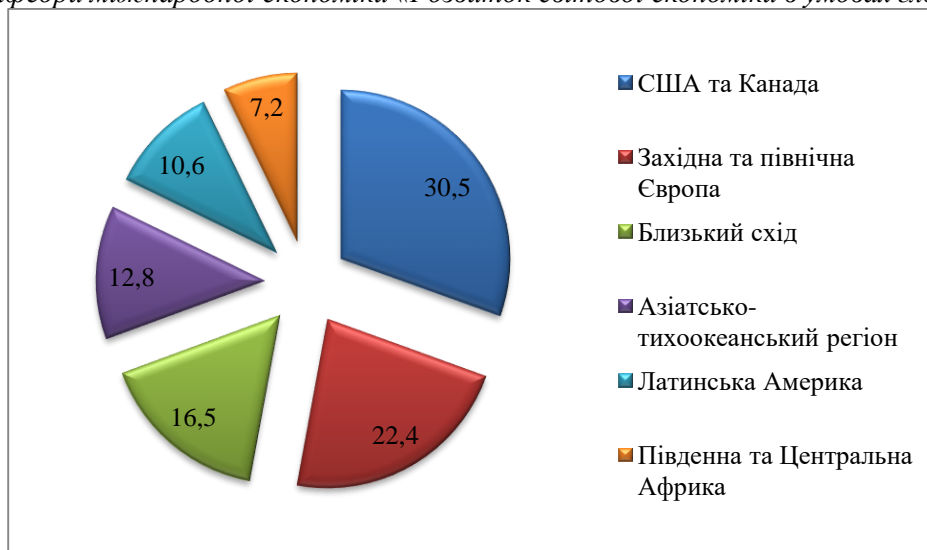
Єдиного, загальноприйнятого трактування поняття «міжнародний ринок праці» на сьогодні не існує. Кожен з науковців по-різному підходить до цього питання та висвітлює найважливіші елементи. Так В.М. Петюх зазначає, що «міжнародний ринок праці – це система відносин, що виникають з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту, що склалися через нерівномірність кількісного й якісного розміщення робочої сили країнами світу та розбіжності в національних підходах до її відтворення» [2].

Існує також точка зору, згідно якої світовий ринок праці – це система економічних механізмів, норм, інструментів, що сприяють та регулюють взаємодію попиту на працю та її пропозиції на міждержавному рівні [3, с. 278].

Одним зі способів формування світового ринку праці є міграція робочої сили. Даний процес є доволі складним в управлінні, тож потребує досконалого вивчення його суті, причин та наслідків шляхом його різнобічного аналізу.

На сьогодні у світовому русі трудових ресурсів бере участь більшість країн світу. Сьогодні у світі нараховується від 150 до 200 млн осіб, які мешкають за межами країни свого походження, із них приблизно 65% є мігрантами. Ця цифра постійно зростає [1]. В п'ятірку країн з найбільшим числом іноземних трудових мігрантів входять США, Саудівська Аравія, Німеччина, Росія та Об'єднані Арабські Емірати. Причому найбільша кількість мігрантів прямує з Мексики в США. Другий за масштабами потік трудових мігрантів йде з Росії в Україну, третій – з Бангладеш до Індії, четвертий – з України в Росію [1].

Як зазначає Савіцька О. П., у світі сформувались 6 ключових центрів тяжіння робочої сили [3, с. 297-298]. (мал. 2.1.)

Мал. 2.1. Центри тяжіння робочої сили станом на 2019 рік

Джерело: складено на основі [3, с. 297-298]

На сьогодні першість займають такі країни як США та Канада, саме вони проводять політику стимулювання мігрантів, зокрема, працівників високого рівня професійно-кваліфікаційної підготовки (менеджерів, елітних фахівців, інвесторів).

Другу позицію займають країни Західної та Північної Європи, це зумовлено не лише високими показниками соціально-економічного розвитку країн ЄС, а й уніфікацією адміністративних, економічно-соціальних та правових норм країн-членів Європейського Союзу щодо проведення зваженої міграційної політики.

Третім центром тяжіння робочої сили є нафтовидобувні країни Близького Сходу. Міграційні потоки до Об'єднаних Арабських Еміратів, Катару, Кувейту, Оману, Бахрейну, Саудівської Аравії почали формуватися ще у 50-х роках ХХ ст. внаслідок розробки нафтових родовищ, проте на сьогодні структура зайнятості в даних країнах змінилася у галузевому аспекті, зокрема зросла роль туристичної галузі.

Четвертим центром тяжіння робочої сили є країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону (перш за все, це такі країни як Японія, Південна Корея, Сінгапур, інші країни).

П'ятий центр тяжіння робочої сили – країни Латинської Америки (Аргентина, Бразилія, Венесуела, Колумбія, Болівія, інші країни). Ці країни проводять міграційну політику, що орієнтована на залучення кваліфікованих працівників середньої ланки, зокрема у такі сфери як нафтова, хімічна, електронна, переробна і добувна промисловості та спрямована на заохочування тимчасової роботи необхідних місцевій економіці фахівців за контрактом.

Шостий центр тяжіння робочої сили, який на сьогодні лише формується, представлений країнами Південної та Центральної Африки.

Мотивація працівників до еміграції є різною. Однією з головних причин є суттєва різниця в оплаті праці, також це може бути з метою підвищення кваліфікації, задоволення власних соціальних потреб (бажання жити в кращих умовах) або через високий рівень безробіття. Наступною, але не менш важливою причиною є бажання реалізувати власні вміння та навички через відсутність такої можливості на Батьківщині. Досить поширеним зараз є стажування за кордоном, обміни студентами тощо.

Отже, можна зробити висновки про те, що на сьогодні існує досить багато центрів тяжіння, які по різному приваблюють та закликають мігрантів, найголовнішими з яких є Канада та США. Саме вони насичують свій трудоворесурсний потенціал кваліфікованою іноземною робочою силою. Також варто зазначити, що вагомий вплив здійснює матеріальне забезпечення працівників, адже це є однією з основних причин їх міграції закордон.

Список використаних джерел

1. Зленко А.В. Особливості української трудової міграції / А.В. Зленко // Зовнішні справи. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/osoblivosti-ukrajinskoji-trudovojimigraci/#sthash.ru0K6JJA.dpuf>.
2. Петюх В.М. Ринок праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/21913/>

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Савіцька О. П. Особливості міграційних процесів населення в умовах глобалізації / О. П. Савіцька, В. В. Цоньо // Науковий вісник НЛТУ України. - 2015. - Вип. 23.17. - С. 295-303.

4. Хараберюш О. І. Нелегальна міграція: проблеми координації протидії: [монографія] / О. І. Хараберюш, І. Р. Шинкаренко, І. Ф. Хараберюш. – Донецьк: Ноулідж, 2016. – 335 с

Заяць Д. Г.
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Стежко Н. В.
д.е.н, проф. кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

МІСЦЕ УКРАЇНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

На сучасному етапі розвитку людства процеси глобалізації та транснаціоналізації стрімко розвиваються та захоплюють все більше країн світу. Кожній державі, яка хоче бути економічно розвинутою необхідно долучатися до даних процесів та взаємодіяти між собою.

Уряд України поставив собі ціль: покращити загальний стан держави та вийти на світову арену як самодостатня країна із стабільною економікою. Для цього необхідно провести значне реформування різних сфер економіки та здійснити зміни в законодавстві. Таким чином, оцінка місця України в глобальній економічній системі та порівняння із показниками інших країн світу є актуальним на даному етапі.

Дослідження даної проблеми будемо здійснювати на основі коефіцієнтів глобалізації. Наразі найбільш поширеним та більш цитованим є індекс КОФ. Індекс глобалізації КОФ визначає економічні, соціальні та політичні аспекти глобалізації.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
Загальний індекс глобалізації країни базується на розрахунку 42 індексів. Розраховується індекс глобалізації КОФ щорічно з 1970 р. Моніторинг проводиться за 209 країнами світу на основі даних таких міжнародних організацій, як, зокрема, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, UNESCO [1].

Лідерами загального індексу глобалізації у 2015 р. стали: Бельгія, Нідерланди, Швейцарія. Лідерами економічної глобалізації є Сінгапур, Гонконг та Нідерланди; соціальної – Норвегія, Люксембург та Швейцарія. Рейтинг політичної глобалізації очолюють Італія, Франція та Німеччина [1].

Експерти та аналітики стверджують, що протягом останніх років наша держава покращила свої позиції в сфері економіки, але вона досі залишається на шляху розвитку та на далекій відстані від багатьох європейських країн. Розглянемо місце України у світових рейтингах на даному етапі за коефіцієнтами глобалізації, які складають міжнародні організації.

Україна опустилася в рейтингу міжнародних поставок зброї за Стокгольмським міжнародним інститутом досліджень проблем миру (SIPRI). Вона посіла 12 місце у списку 25 найбільших експортерів зброї у світі, натомість минулого року була 11. Згідно зі звітом, порівняно з 2009-2013 роками Україна зменшила експорт озброєнь на 47%. До основних клієнтів нашої держави належать: Китай, Росія і Таїланд. Перші позиції в рейтингу займають: США, Росія та Франція [2].

Державний концерн "Укроборонпром", за даними DefenseNewes, втратив 10 сходинок у рейтингу світових виробників озброєнь. Українська компанія зайняла 72 місце. А річний дохід Укроборонпрому скоротився до 873,45 млн. дол [2].

У свою чергу, Збройні сили України в рейтингу найсильніших армій світу Global Firepower 2019 втримали свої позиції, посівши 29 місце. ЗСУ зараз опинилися між Грецією (28 місце) та Чехією (30 місце). Загалом у рейтингу 136 країн [2].

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

Дуже важливим є врахування Глобального індексу миру. Інститут економіки і миру (IEP) заявив про погіршення ситуації в Україні. За 2018 рік Україна займала 152 позицію зі 163 країн [2]. Отже, наша держава не вважається достатньо безпечною для життя та перебування в ній.

У Доповіді щодо індексу людського розвитку, яку оприлюднила в 2018 році Програма розвитку ООН, Україна посіла 88 позицію серед 189 країн. Індекс людського розвитку (HDI) в Україні визначений на рівні 0,751. Згідно з рейтингом за 2017 рік, Україна займала 84 місце. Сусідами України виявилися: Еквадор (86), Китай (86), Алжир (85), Перу (89), Колумбія (89), Сент-Люсія (90) [3]. Зазначимо, що Україна опинилася на 7 місці в рейтингу найбільш нещасних країн світу за 2018 рік (Bloomberg's Misery Index).

За дослідженнями "Індекс соціального розвитку", розробленого американською неурядовою організацією Social Progress Imperative, у 2018 р. році Україна втримала минулорічні позиції, опинившись на 64 сходинці за рівнем соціального розвитку серед 146 країн світу [3]. Таким чином, Україна залишається у групі країн із розвитком вище середнього. Рівень ВВП України на душу населення підвищився із 2017 р. до 2018 р.

На противагу даному рейтингу по "Індексу економічної свободи (Index of Economic Freedom) 2019 року" Україна піднялася на 147 місце серед 180 країн-учасниць. Результати щорічного дослідження американського The Heritage Foundation свідчать, що Україна збільшила свій показник з 51,9 до 52,3 балів зі 100 можливих [2].

Водночас Україна займає останнє місце серед 44 країн в регіоні Європи, Але в державі поліпшився фінансовий добробут, свобода бізнесу та права власності.

В новому рейтингу «Глобальний інноваційний індекс 2020» Україна покращила свій минулорічний результат на 2 сходинки, посівши 45-е місце. «Україна демонструє загальне зростання в рейтингу інноваційного індексу та в субіндексах. Ми здобули +20 позицій в освіті та +10 в R&D. Україна також зберегла

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
2 місце серед країн із доходом нижче середнього», - прокоментував рейтинг Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства Ігор Петрашко [4].

В глобальному рейтингу поруч з нами такі країни: 42. В'єтнам, 43. Греція, 44. Таїланд, 46. Румунія, 47. РФ, 48. Індія. Очолила рейтинг Швейцарія, за нею йдуть Швеція, США, Сполучене Королівство та Нідерланди [4].

Україна посіла 83 місце зі 140 в рейтингу глобальної конкурентоспроможності економіки, піднявшись на шість сходинок в порівнянні з 2017 роком [2].

Щодо рейтингу "Індекс сприйняття корупції", згідно аналізу Transparency International, Україна набрала 32 бали зі 100 можливих і посіла 122 місце за підсумками 2018 року [2]. Із пострадянських держав Україну випередили всі країни Балтії, а також Грузія, Вірменія, Молдова і Білорусь. Проте рівень корупції в Україні став меншим, ніж у Казахстані та Киргизстані, Росії.

За дослідженнями у 2018 році Україна займала третє місце в списку найдешевших країн світу, а серед європейських країн Україна визнана найбільш доступною.

Зазначимо, що глобалізаційні процеси несуть за собою і негативні наслідки. Одна з найбільших загроз пов'язана з масовим безробіттям та мобільністю робочої сили. Масова міграція населення набуває глобальних рис і перетворюється на серйозне джерело загострення соціально-економічної ситуації в світі [5].

Експерти вважають, що під впливом глобалізації Україна долучилася до світових міграційних процесів. Сьогодні Україна більше експортує робочих рук, ніж товарів. Частка трудових мігрантів з України у відсотковому відношенні до кількості населення – найвища серед інших країн. Кількість емігрантів з України збільшується, в особливості в пошуках роботи. Тому дана проблема є актуальною для нашої держави [5].

Щодо переваг, які наша держава може мати в глобальній економічній системі, то Україна має значний туристичний потенціал. Завдяки розвитку даної сфери вона

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» може піднятися в міжнародних рейтингах. Однак туризм потребує наявності належного середовища, а саме інфраструктури, сфери послуг, а також витрат на рекламу окремих об'єктів та здійснення державного брендингу загалом [1].

Отже, можемо зробити висновок, що Україна займає не високі позиції у міжнародних рейтингах щодо показників глобалізації серед інших країн світу. Позитивним є те, що протягом останніх років наша країна піднімається на вищі сходинки, тобто покращує своє економічне становище.

Підвищення показників Україна має в рейтингу найсильніших армій світу, «Індексу економічної свободи», «Глобальний інноваційний індекс 2020», в рейтингу глобальної конкурентоспроможності економіки, в рейтингу найдешевших країн світу. Показники коефіцієнтів глобалізації даних рейтингів показують, що Україна розвивається та займає далеко не останнє місце у глобальній економічній системі.

Список використаних джерел:

1. Шейко І. А., Петрова Р. В. Оцінка поточного стану та перспектив розвитку глобалізаційних процесів в Україні / Шейко І. А., Петрова Р. В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. - № 21. – 2018. – С. 133 – 139
2. Україна в міжнародних рейтингах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://m.tyzhden.ua/publication/227774>
3. Організацій Об'єднаних Націй. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/ru/>
4. Урядовий портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-pokrashchila-svoyu-poziciyu-v-rejtingu-globalnij-innovacijnij-indeks-2020>
5. Ковальова Г.П., Даніл'ян В.О. Україна у світових глобалізаційних процесах : виклики і відповіді / Ковальова Г.П., Даніл'ян В.О. // Науковий вісник. Серія «Філософія». - № 45 - 2015. – С. 229 – 241

6. Stezhko N. Global indices in assessment of the global food problem and impact factors// *Economic Annals-XXI Research Journal*. – №161(9-10). – Ukraine, 2016. — P. 18-22

Кабанова П. О.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Белінська Я. В.,
професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА ЯК НАПРЯМ ПРОМИСЛОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасний світ, опинившись в реаліях постіндустріалізації та глобалізації, усвідомив необхідність циркулярної економіки, для створення і широкого поширення безвідходного і маловідходного виробництва.

Концепція циркулярної економіки у світі виникла у відповідь на зростаюче споживання та, як наслідок, на накопичення маси відходів, які не піддаються швидкій переробці у природному середовищі та чинять шкідливий вплив на навколишнє середовище.

Циркулярна економіка являє собою нову модель економіки, яка асоціюється із «зеленим зростанням» та забезпечує рух від масового споживання до відповідального споживання. В її основі – замкнутий цикл використання ресурсів (продуктів) з метою зменшення тиску на навколишнє середовище.

Проблеми переходу до екологічних методів та екологізації діяльності суб'єктів господарювання піднімалися в працях О. Балацького, І. Бистрякова, О. Веклича, Е. Гірусова, Б. Данилишина, О. Кашенка, І. Карагодова, Л. Мельник, В.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
Міщенко, І. Потравного, В. Сахаєва, І. Синякевича, О. Теліженка, С. Христенка та ін [1, с. 31-32].

Модернізація промисловості в напрямку переходу до циркулярної економіки є одним з головних викликів сучасності, оскільки передбачає створення нових моделей бізнесу, нових господарських зв'язків та ланцюгів доданої вартості. Промислові підприємства мають вийти за рамки звичайної моделі ефективного використання ресурсів та прагнути збільшувати тривалість та потенційну багаторазовість використання матеріалів, продуктів та активів.

Європейська Комісія вже розробила та прийняла Пакет циркулярної економіки – сукупність законодавчих ініціатив, в якому встановлені цільові показники щодо переробки відходів. Деякі підприємства у Європейському Союзі вже реалізують економічно успішні проекти із переробки та застосування твердих відходів у подальшому виробництві [2, с. 6].

У 2018 році Всесвітній економічний форум розширив п'ять базових принципів циркулярної економіки до десяти, так звані 10R, які включають: Refuse (відмова виробляти продукт за даною технологією та матеріалів, пропозиція альтернативного продукту), Rethink (переосмислення напрямів використання продукту, обмін або спільне використання продукту), Reduce (скорочення використання природних ресурсів з підвищенням ефективності виробництва продукції або споживання), Reuse (повторне застосування іншим споживачем продукту, що був у використанні, за його призначенням), Repair (ремонт та технічне обслуговування дефектного виробу з подальшим його використанням за основним призначенням), Refurbish (відновлення старого продукту для подальшого споживання), Remanufacture (повторна обробка та застосування частини старого виробу у новому продукті за його основним призначенням), Repurpose (переорієнтація частини старого виробу у новому продукті на інше функціональне призначення), Recycle (переробка матеріалів для отримання продуктів такої ж або

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» (нижчої якості), Recover (спалювання матеріалів із відновленням витраченої на їх виробництво енергії).

Деякі європейські підприємства вже змогли успішно «вмонтувати» ці принципи в ході модернізації промислового виробництва, забезпечивши при цьому рівень прибутковості, що гарантує вчасне повернення інвестицій та подальше зростання бізнесу. Вони частково відмовляються від використання продукції з матеріалів, які важко піддаються переробці, або застосовують систему trade-in – обмін товарів, що вже були у використанні, на нові [3, с. 19-23].

В цілому, заходи економічної політики ЄС, спрямовані на підприємства, що включають у виробничі цикли повторне використання, обробку чи переробку матеріалів, передбачають: мінімум вимог для сортування відходів, повторного використання та переробки, а також оподаткування / заборони на звалища сміття та його спалювання; розробку вимог для спільного використання продуктів, будівель чи інфраструктури, а також комунікаційні кампанії; при розробці виробничої технології чи при здійсненні процесу виробництва – мінімум вимог або заборон щодо продукту, екологічні дозволи та податки; при забезпеченні транспортування, розподілу або просторового розвитку продукції – у фокусі мають бути податки на транспорт, обов'язкові рекомендації щодо просторового розвитку, зобов'язання щодо розподілу та співорганізацію збору відходів.

Циркулярна трансформація промислового виробництва та запровадження циркулярної економіки в цілому вимагають подальших кроків в напрямку розробки державної економічної політики, дослідження найбільш перспективних секторів економіки з точки зору включення ланок переробки відходів до виробничих ланцюгів, а також в напрямку визначення можливих джерел інвестицій для фінансування проектів із передових методів утилізації відходів.

Список використаних джерел:

1. Дейнеко Л.В., Ципліцька О.О. Циркулярна економіка як напрям промислової модернізації: європейський досвід [Електронний ресурс]. – Режим

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
доступу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2018/No5/30.pdf>

2. Circular Economy in Cities. Evolving the model for a sustainable urban future. White paper. World Economic Forum, 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/White_paper_Circular_Economy_in_Cities_report_2018.pdf.

3. Зварич І. Циркулярна економіка і глобалізоване управління відходами / І. Зварич // Журнал Європейської економіки. – 2017. – Том 16. № 1 (60). – С. 41–57

Кабанова П. О.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Стежко Н. В., д.е.н.,
професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ НА ПРОМИСЛОВУ ПОЛІТИКУ ТА ІНДУСТРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

У сучасних умовах міжнародна торгівля являє собою важливу складову для економічного зростання України. В умовах посилення конкуренції, зростання впливу глобальних проблем людства на соціально-економічні показники розвитку, формування фінансових дисбалансів, посилення міжнародного поділу праці економіки усіх країн світу все більше залежать від кон'юнктури на ринках товарів та послуг, від національної та міжнародної торговельної політики, від розвитку міжнародної торгівлі в цілому.

Посилення міжнародної конкуренції, обумовлене швидкими темпами науково-технологічного розвитку, появою сучасних управлінських практик та інтеграційних механізмів змушують науковців та практиків приділяти більше уваги даній темі. Дослідження розвитку міжнародної торгівлі займались наступні зарубіжні та вітчизняні вчені: Жаліло Я.А. [1, с. 69–82.] , Майкл Портер [2],

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
Мануель Джонсон [3], Ковтун Н.В. [4, с. 28–35], Дейнеко Л.В. [с. 48-55.], Ортіна Г.В. [1, с.2].

Останні наукові дослідження доводять істотний зв'язок між розвитком міжнародної торгівлі та економічним зростанням, визначаючи роль міжнародної торгівлі як «двигуна для зростання».

Сьогодні виклики глобального соціально-економічного розвитку обумовлені зростаючими темпами створення нових технологій, що підвищують продуктивність праці, здешевлюють виробництво та посилюють його кастомізацію; прискорюють процес інтелектуалізації та роботизації підприємств, посилюють тенденції скорочення часу на впровадження нових виробів на основі концепції відкритих інновацій. Наступає етап інноваційного розвитку, коли передові технології радикально змінюють цілі галузі економіки швидкими темпами (розвиток способів збору і аналізу Big Data, хмарні технології, біотехнології, медицина, заснована на 3D-друку, краудсорсинг, безпілотні автомобілі, криптовалюти Bitcoin і технології Blockchain та ін.). За даними McKinsey Global Institute, на сьогодні 1,7 трлн дол. США світового ВВП має відношення до інтернет-технологій, існує 1 трлн пристроїв, які можуть бути приєднані до промислового інтернету (M2M) [7, с. 59-69].

Саме тому, міжнародна торгівля може стати ефективним каналом розвитку трансферту технологій та засобом подолання технологічної відсталості для країн, що розвиваються, зокрема для України. Крім того, розширення обсягу ринку через орієнтацію на експорт, призведе до скорочення трансакційних витрат та економії ресурсів за рахунок масштабу, а також сприятиме активізації НДДКР та інноваційної діяльності.

З цього випливає, що вплив зовнішніх факторів на українську промисловість настільки значний, що негативна динаміка світових експортних ринків (обвал цін) призводить до стагнації вітчизняної економіки і економіки більшості регіонів. До того ж низький рівень диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності призводить

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» до імпортозалежності, зокрема в сучасних засобах виробництва, що збільшує критичний імпорт. За результатами проведеного дослідження було виявлено, що найбільший вміст імпорту в Україні має виробництво гумових і пластмасових виробів (62,5%), коксу та коксопродуктів (62,0%) та продукція машинобудування (52,9%). Найменш залежними від імпортованих сировини, комплектуючих та нематеріальних послуг є металургійне виробництво (24,1%), виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції (23,0%) та виробництво харчових продуктів (22,9%) [8].

Таким чином, процеси інтеграції та активного входження України в глобальний світовий ринок безпосередньо впливають на розвиток промисловості. Подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності тісно пов'язаний з інтеграцією в ланцюги доданої вартості та пошуком ринкових ніш, що змушує їх пристосовуватись до вимог світового попиту. Подальша інтернаціоналізація промислового виробництва має призвести до посилення конкуренції на внутрішньому ринку у зв'язку зі зростаючим імпортом, що може спричинити додаткових ризиків. Тому, формування структурно-збалансованої, конкурентоспроможної промисловості, основу якої складає наукомістке, високотехнологічне, екологічно орієнтоване виробництво є одним з напрямків адаптації національного виробництва до нових викликів і можливостей, обумовлених міжнародною торгівлею.

Список використаних джерел:

1. Жаліло, Я. А. Децентралізація влади як інституційний чинник системної трансформації економіки. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць / За ред. : М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 1 (69). С. 69–82.
2. Портер М. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. — К.: Основи, 1998. — 390 с.

3. Johnson RC (2018, forthcoming). Measuring global value chains. Annual Review of Economics. August. Published online ahead of print. Available at: <https://www.annualreviews.org/doi/10.1146/annurev-economics-080217-053600>

4. Ковтун Т. Д., Матвієнко А. П. Актуальні тренди міжнародної торгівлі товарами та особливості зовнішньої торгівлі України. Бізнес Інформ. 2019. №9. С. 28–35. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-9-28-35>

5. Дейнеко Л. В. Світові виклики щодо забезпечення продовольством та роль України в їх подоланні / Л. В. Дейнеко // Економічний вісник університету. - 2017. - Вип. 34(1). - С. 48-55. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2017_34%281%29__8

6. Ортіна Г.В. Зарубіжний досвід реалізації державної політики щодо стратегічного розвитку реального сектору економіки [Електронний ресурс] / Г.В. Ортіна // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2016. – № 3. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1102/>

7. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право/ Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі (Київ). - Київ: КНТЕУ, 2018. - N 3. - С. 59-69.

8. Частка імпорту в промисловому споживанні за видами діяльності промисловості України [Електронний ресурс] / Держстат України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Морозова І.В.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
Науковий керівник: Белінська Я.В.,
д.е.н., професор, професор кафедри міжнародної економіки
Ірпінь 2020

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ЗАГРОЗА СУЧАСНОСТІ

Тероризм сьогодні став невід'ємним супутником нашого життя, породжуючи в усьому світі страх, невпевненість в завтрашньому дні і величезний політичний і економічний збиток. Однак феноменом світового масштабу і глобальною загрозою сучасності тероризм можна назвати тільки з початку 90-х рр. ХХ ст., коли він вийшов за межі локального явища і став міжнародним.

Крізь призму кримінального та міжнародного права терористичну діяльність розглядали В. Антипенко, Ю. Антонян, А. Данилевський, С. Допілка, В. Ємельянов, В. Єрмаков, О. Зубова, В. Лунєєв, Б. Мартиненко, Г. Морозов, С. Мохончук, М. Назаркін, Д. Никифорчук, І. Смазнова, І. Трунов, В. Устинов, О. Хлобустов, О. Шевченко та інші, які зосереджували увагу на міжнародно-правових та кримінологічних проблемах боротьби з тероризмом. У цьому контексті змістовним доповненням є праці з питань безпеки України: І. Бінька, В. Горбуліна, В. Косецова, Г. Костенка, П. Крутя, М. Панова, О. Панфілова, А. Смелянцева, В. Смолянюка. Однак ,багато питань ще потребують дослідження, оскільки тема надзвичайна актуальна у наш час.

Є безліч науково обґрунтованих прогнозів щодо розвитку людства в найближчі кілька десятиліть, і багато вчених вказують на те, що основними джерелами міжнародного тероризму будуть країни з недостатньо сильним урядом, етнічними, культурними або релігійними суперечками, слабкою економікою. У той же час збережеться загроза використання нових засобів високошвидкісної передачі інформації та інших технологічних досягнень для об'єднання незаконної діяльності транснаціональних терористичних мереж, а припущення, зроблене вітчизняними фахівцями А. Д. Урсула та А. Л. Романовичем про те, що міжнародний тероризм здатний спровокувати війну цивілізацій з катастрофічними наслідками, є цілком обґрунтованим, особливо з огляду на сучасні реалії тероризму.

Тероризм – це передовсім метод ціледосягнення, принциповою основою якого є застосування або погроза застосування насильства.

Слід окремо розрізняти міжнародний та державний (зовнішній і внутрішній) тероризм.

Міжнародним кримінальним злочином терористичний акт кваліфікується у таких випадках:

- терористичний акт, спрямований проти осіб, які користуються міжнародним захистом;
- підготовка до злочину здійснюється в одній країні, а скоюється в іншій;
- терористи, скоївши терористичний акт в одній країні, переховуються в іншій, і постає питання про їх видачу[1].

Внутрішній державний терор визначає жорстке ставлення державної влади всередині самої країни у ставленні до політичних противників, до опозиції всередині країни і за її межами (встановлення у 60-х роках фашистської диктатури чорних полковників у Греції, терор військової хунти Піночета у Чілі тощо).

Зовнішній державний терор передбачає агресивну колоніальну політику, загарбання чужих територій (монголо-татарське ярмо на Русі, поневолення Індії Великобританією, загарбання територій в Азії, Африці, Латинській Америці).

Реальну загрозу міжнародній стабільності та безпеці становить сьогодні проблема незаконної торгівлі усіма видами озброєнь та військової техніки, боєприпасами, вибуховими речовинами, технологіями оборонного та подвійного застосування, окремими видами сировини, матеріалами, що використовуються при розробці або виробництві озброєння, військової та спеціальної техніки, експорт та імпорт яких підлягає контролю згідно з міжнародними угодами. Міжнародний досвід свідчить, що зниження активності терористичної діяльності можливе лише за умови протидії з боку держави скоординованими зусиллями спеціально сформованих сил.

Останнім часом проблема міжнародного тероризму перетворилася в одну з найгостріших глобальних проблем сучасності, пов'язаних зі сферою міжнародних відносин. Ця трансформація обумовлена, на нашу думку, наступними причинами:

По-перше, міжнародний тероризм, на жаль, отримує все більш широке поширення в планетарному масштабі. Він проявляється як в регіонах традиційних міжнародних конфліктів (наприклад, Близький Схід, Південна Азія), так і від цього небезпечного явища виявилися не застраховані і найбільш розвинені і благополучні держави (зокрема США і Західна Європа).

По-друге, міжнародний тероризм є серйозною загрозою для безпеки окремих держав і всього світового співтовариства в цілому. Щорічно в світі відбуваються сотні актів міжнародного тероризму, а скорботний рахунок їх жертв становить тисячі убитих і покалічених людей;

По-третє, для боротьби з міжнародним тероризмом мало зусиль однієї великої держави або навіть групи високорозвинених держав. Подолання міжнародного тероризму вимагає колективних зусиль більшості держав і народів на нашій планеті, всієї світової спільноти.

По-четверте, все більш явною і наочною стає зв'язок сучасного феномена міжнародного тероризму з іншими актуальними глобальними проблемами сучасності. В даний час проблема міжнародного тероризму повинна розглядатися як важливий елемент всього комплексу загальнолюдських, глобальних проблем.

У сучасному світі основні методи політичної боротьби терористичних організацій наступні:

- провокування збройного заколоту, повстання або військового перевороту для захоплення влади;
- порушення системи державного управління за допомогою політичних вбивств, шантажу, нагнітання страху, безвиході, відчаю;

- руйнування основ цивілізованого життя і створення хаосу у функціонуванні систем зв'язку і життєзабезпечення, транспортних засобів, роботі організацій і установ сучасного суспільства [2].

Далеко не всі акти змовницьких, повстанських і екстремістських організацій є терористичними, і навпроти, не всі терористичні дії здійснюються професіоналами-терористами. Взагалі «чистих» терористичних рухів дуже мало. Більшість з них - організації, які вдаються не тільки до тактики тероризму.

Аналіз антитерористичної діяльності міжнародних і регіональних організацій, а також державної політики низки країн світу дозволяє виокремити актуальні тенденції протидії тероризму:

1. Посилення міжнародної взаємодії і обміну інформацією між країнами з питань боротьби з тероризмом.

2. Посилення взаємодії та обміну інформацією з питань протидії тероризму між уповноваженими органами на національному рівні.

3. Посилення профілактики тероризму, у т.ч. протидія радикалізації.

4. Використання державними органами нових технологій боротьби з тероризмом.

5. Посилення боротьби з фінансуванням тероризму.

6. Посилення контролю за міграційними процесами.

7. Вдосконалення національного законодавства з питань протидії тероризму, надання додаткових повноважень правоохоронним органам і спеціальним службам [3].

Зауважимо, що чинне законодавство в Україні не відповідає сьгоднішнім реаліям боротьби з тероризмом. Зокрема, відсутня фіксація деяких проявів тероризму. Наприклад, загроза застосування насильства, в тому числі заподіяння тяжких тілесних ушкоджень стороннім особам. Існує невідповідність санкцій деяких норм Кримінального кодексу, якими встановлена відповідальність за конкретні злочинні діяння, пов'язані з тероризмом, ступеневі їх суспільної

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» небезпеки. Необхідність доповнень до чинного законодавства зумовлена вступом України до Ради Європи і приєднання до низки міжнародних конвенцій з питань боротьби зі злочинністю, в тому числі з тероризмом.

На жаль, у нашому суспільстві відбуваються такі негативні явища та процеси, які створюють реальну загрозу вибуху тероризму в нашій державі: глибока соціально-економічна криза, протистояння політичних сил, наростання проявів сепаратизму, зубожіння та люмпенізація значної частини населення при дуже невеликому прошарку “середнього класу”, зрощення кримінальних, бізнесових і державних структур, корумпованість державного апарату, організована злочинність, незаконний обіг зброї, девальвація моральних та духовних цінностей.

На нашу думку, сьогодні є нагальна потреба створення і прийняття міжнародним співтовариством Єдиної конвенції з питань боротьби з тероризмом, в якій, з урахуванням міжнародного досвіду захисту прав людини, було б визначено поняття тероризму та терористичного акту, передбачено чіткий порядок взаємодії держав та умови обов’язкової видачі терористів зацікавленій країні, правовий статус держав, які здійснюють терористичну політику.

Важливим напрямом антитерористичної діяльності є взаємодія і кооперація правоохоронних органів і спеціальних служб з науковими установами і дослідницькими центрами. Це сприятиме розвитку існуючих та впровадженню інноваційних методів, засобів і систем, що використовуються у протидії тероризму.

Список використаних джерел:

1. Сучасний тероризм – причини і прояви / Н. А. Агаєв, М. О. Карпов, О. Ф. Хміляр, В. В. Єфімова. – К.: Молода нація, 2015. – 110 с.;
2. Ємельянов В. П. Терористичний акт: загальне поняття, відмежування від суміжних злочинів та шляхи вдосконалення складу злочину // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 1 (4). – С. 233–244.
3. Антипенко В.Ф. Протидія сучасному тероризму з позицій оцінки його міжнародної сутності // Тероризм і боротьба з ним. Президенту України, ВРУ,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» Уряду України, органам центр. і місцев. виконав. влади. Аналіт. розробки, пропоз. наук. і практ. працівників: Міжвід. наук. зб. / За ред. А.І.Комарової, Ю.В.Землянського, В.О.Євдокимова та ін. - К.: НДІ «Проблем людини», 2000. - Т. 19(1). - 610 с.

Морозова І.В.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
Науковий керівник: Назаров М.І.,
к.е.н. доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь 2020

ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

На сьогоднішній день для України важливим напрямом у розвитку зовнішньоекономічних відносин стає Китай. Зростання китайського вектора для національної економіки пояснюється масштабністю внутрішнього ринку КНР, його інвестиційною привабливістю. У даному контексті надзвичайно актуальною виглядає проблема економічних та безпекових інтересів України у двосторонній співпраці.

Питання українсько-китайських економічних відносин надзвичайно актуальне на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, а тому набуло широкого розгляду серед вчених-економістів. Зокрема, це питання досліджували О.Шпичак, Ю.Лупенко, М.Присяжнюк [2], М.Смикова, П.Камінський [6], П.Черник, Г.Батищева [7], Х.Менг [5]. Проте охопити всі можливі аспекти економічної співпраці України та Китаю неможливо і багато питань залишаються нерозглянутими.

Враховуючи зростаючий вплив КНР на світову економіку та формування орієнтирів міжнародної політики, розвиток співробітництва на взаємовигідних основах відкриває широкі можливості для реалізації як економічних, так і політичних інтересів України. Китайський вектор є важливим компенсатором тих кількісних та якісних втрат, які несе Україна у торгівлі з Європейським Союзом в силу низької конкурентоспроможності вітчизняної продукції, її невідповідності європейським стандартам та значним скороченням торгових відносин з Російською Федерацією у зв'язку з військовою агресією.

Варто зазначити, що додаткові можливості щодо реформування національної економіки, поліпшення добробуту українських громадян лежать у площині українсько-китайського співробітництва. За словами Голови КНР Сі Цзінькіня, Китай буде не тільки розвиватись сам, а й нести відповідальність за розвиток усього світу і робити внесок у цей розвиток, створювати блага не тільки для народу Китаю, а й для народів усього світу [3, с. 10].

Китайська ініціатива «Один пояс, один шлях» – найбільший проєкт сучасності, він охоплює, без перебільшення, весь світ, включаючи навіть Арктику та Південну Америку. Скажу відверто, для того щоб скористатися перевагами проєкту, ініційованого КНР, нам, перш за все, необхідно активізувати відносини із самим Китаєм, потім запропонувати йому цікаві взаємовигідні проєкти, які могли б бути реалізовані в рамках китайської ініціативи «Один пояс, один шлях». Важливим для розвитку такого довгострокового співробітництва з Китаєм є наявність у нас довгострокового планування, що зробить нас більш зрозумілими та прогнозованими для наших партнерів. Якраз у цьому напрямку в нас ще багато чого необхідно зробити.

Українська держава гостро потребує інвестицій в інфраструктуру, перш за все в автомобільні дороги, залізницю, порти, в енергетику.

Зараз створюється нова система міжнародної торгівлі, і якщо Україна не хоче залишитися осторонь, а хоче інтегруватися в сучасні транспортні коридори, їй слід

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» не лише заявити про свої наміри взяти участь, а й активно комунікувати з китайською стороною щодо реалізації спільних проєктів розвитку торгових шляхів із КНР до Європи. Крім того, в рамках цієї ініціативи Китай може зіграти важливу роль і в контексті відновлення зруйнованої інфраструктури на Донбасі.

Те, що Україна офіційно ввійшла до переліку країн, через території яких проходить сухопутна частина оновленого Шовкового шляху, дає можливість отримувати інвестиції на пільгових умовах для реалізації великих проєктів на своїй території.

Однак є нюанси, які заважають Україні масштабно ввійти до цього проєкту.

Серед них:

- Україна – не член ЄС, отже, проходити кордон товарам складніше – додатково ще одна митниця. Болгарія та Румунія щодо цього є набагато привабливішими.

- В Україні непрозоро та довго оформляють митні вантажі, економічний фон для торгівлі з Китаєм тривалий час залишається непривабливим.

- Прикордонні з ЄС області України навряд чи можуть похвалитися розвиненою інфраструктурою, із залізничним транспортом справи ще гірші, великих транспортних аеропортів-хабів у нас немає, а їхнє спорудження – дуже ризиковане рішення, адже для окупності вже в перші роки має бути величезний товарообіг.

Якщо ж вирішити ці проблеми, то співпрацювати з Китаєм у рамках нового Шовкового шляху було б реально. Уявіть Україну базою, до якої звозяться товари та сировина з КНР, тут перетворюються в готові продукти і відправляються до Євросоюзу. Це додаткові інвестиції та робочі місця в Україні, необхідні країні ресурси для величезного імпульсу завершення всіх розпочатих реформ.

Відповідно до даних Держстату України, у 2019 р. товарообіг між Україною та КНР становив 12,79 млрд. дол США та зріс на 30,4% у порівнянні з минулим роком, при цьому експорт товарів з України до Китаю склав 3,59 млрд. дол США

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» (+63,3%), імпорт китайських товарів в Україну склав 9,20 млрд. дол США (+20,9%).

Негативне сальдо для України за цей період становило -5,61 млрд. дол США.

У 2019 р. у структурі українського експорту до Китаю домінували поставки: руди, шлаків і золи – 32,8%; зернових культур – 23,9%; жирів та олії – 20,6%; залишків і відходів харчової промисловості – 7,6%; котлів, машин – 4,9%.

У загальній структурі імпорту з Китаю домінували поставки: електричних машин – 34,5%; котлів, машин – 16,8%; пластмаси, полімерних матеріалів – 3,8%; засобів наземного транспорту, крім залізничного – 3,4%; іграшок – 3,0%; взуття – 2,9%.

У I кварталі 2020 р. товарообіг між Україною та КНР становив 3,2 млрд. дол США. Експорт товарів з України до Китаю склав 1,3 млрд. (+95,7%) дол США, імпорт китайських товарів в Україну склав 1,9 млрд. дол США (-5,2%). Негативне сальдо для України за цей період становило -0,6 млрд дол США

У 2019 році обсяг торгівлі послугами склав 385,17 млн. дол США та зріс у порівнянні з 2018 р. на 30,6%. Експорт послуг з України до Китаю становив 162,71 млн. дол США (+53,5%), імпорт в Україну з КНР – 222,46 млн. дол США (+17,7%). Від’ємне для України сальдо дорівнювало -59,75 млн. дол США.

Структура експорту послуг з України до Китаю виглядала наступним чином: транспортні послуги 47,7%; ділові послуги 34,6%; послуги з будівництва 6,5%; послуги, пов’язані з подорожами 6,0%; послуги у сфері телекомунікації, комп’ютерні та інформаційні послуги 2,2%.

У структурі імпорту послуг з Китаю домінували: послуги, пов’язані з фінансовою діяльністю 43,0%; ділові послуги 26,1%; транспортні послуги 14,9%; послуги у сфері телекомунікації, комп’ютерні та інформаційні послуги 10,6%; послуги з будівництва 2,1%.

Станом на 01.01.2020 р., в економіку України залучено 40,0 млн. дол США інвестицій з Китаю. Обсяг інвестицій з України в економіку Китаю склав 0,6 млн. дол США.

Двостороннє інвестиційне співробітництво наразі не відповідає можливостям Китаю і потребам України. Нарощування обсягів імпорту з КНР не супроводжується активізацією інвестиційного співробітництва (0,48% у загальному обсязі залучених прямих іноземних інвестицій), українські інвестиції до КНР також практично відсутні [4].

В економіку України залучено 17,8 млн. дол. США інвестицій з Китаю, що переважно спрямовані до підприємств у сфері сільського, лісового та рибного господарства – 39,6%, промисловості – 19,4%, оптової та роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 11,2%, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – 11%.

Серед пріоритетних галузей українсько-китайського співробітництва слід зазначити агропромисловий комплекс. Маючи конкурентні переваги в цій галузі, Україна разом з інвестиційними можливостями Китаю може успішно реалізовувати різні проекти. Прикладом реалізації подібних проектів може бути запуск в Миколаївській області терміналу з перевалки зернових та олійних культур. Інвестором виступила китайська компанія Sofco Corporation, обсяг інвестицій склав 75 млн. дол. США.

Однак, аналіз особливостей ведення сільського господарства китайськими компаніями в Китаї і за кордоном дозволяє виокремити наступні ризики для України:

1. Погіршення якості землі через занадто інтенсивне виробництво сільськогосподарських культур. У Китаї поширене нераціональне культивування, занадто щільне засівання, надмірне використання хімічних добрив, у результаті чого ґрунти стрімко втрачають родючість.

2. Псування земель відходами промислового та побутового споживання.

3. Погіршення якості землі через активізацію виробництва соняшнику і ріпаку. У сфері інтересів Китаю щодо України перебуває виробництво олійних культур. З урахуванням особливостей ведення китайськими компаніями сільського

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» господарства можна припустити, що правил сівозміни не дотримуватимуться, що призведе до деградації ґрунтів.

4. Погіршення якості української сільськогосподарської продукції.

5. Нелегальна міграція робочої сили. Китайські компанії, як правило, забезпечують свої підприємства робочою силою з КНР. Про це свідчить досвід країн Південно-Східної Азії, Росії, країн Африки на південь від Сахари. Для України, східні кордони якої фактично відкриті, це може обернутися збільшенням нелегального міграційного потоку [1].

Отже, аналіз поточного стану українсько-китайських відносин говорить як про наявні успіхи, так і про значні перспективи співпраці наших країн. Причому в часи, коли наші західні партнери не поспішають з інвестиціями, особливо важливим для України бачиться китайський досвід інвестування в нестабільні економіки.

Список використаних джерел:

1. Kyiv-Pekin. Bezpechna dystantsiia [Kiev-Beijing. Secure distance]. Retrieved from: <http://glavcom.ua/publications/kijivpekin-bezpechna-distanciya-377518.html/>
2. Аналіз і прогноз кон'юнктури світових ринків продукції рослинництва / О.М. Шпичак, О.Ю. Лупенко, М.В. Присяжнюк та ін. ; за ред. О.М. Шпичака. – К. : ННЦ ІАЕ, 2012. – 516 с.
3. Аудит зовнішньої політики: Україна-Китай. Дискусійна записка. – К., 2016. – 58 с.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Менг Х. Українсько-китайські відносини наприкінці ХХ–початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. істор. наук : 07.00.02 / Х.Менг ; Київський славістичний університет. – К., 2005. – 20 с.
6. Смикова М.О. Українсько-китайські відносини / М.О. Смикова, П.Д. Камінський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=2806>.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

7. Черник П. Україна – Китай: стан та перспективи взаємин / П.Черник, Г.Батищева // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 678–688.

Морозова І.В.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університет ДФС України
Науковий керівник: Прокопенко І.А.,
к.е.н. доцент, доцент кафедри податкової політики
Ірпінь 2020

ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УСУНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

У вітчизняній науковій літературі тема подвійного оподаткування досить активно розробляється з 70-х років. Особливо слід відзначити роботи В.А.Кашина, яке визначило на початку 80-х основні методи вивчення питань транскордонного оподаткування.

Окремі аспекти даної теми добре розроблені у працях Г.П. Толстопятенко, який досліджував питання усунення подвійного оподаткування на рівні нормативних актів Європейських співтовариств. В свою чергу О.Ю. Коннов детально вивчив інститут постійного представництва в контексті угод про уникнення подвійного оподаткування, В.А. Мачехін і С.Н. Аракелов - фактичне право на отримання доходу в міжнародних податкових договорах, А.В. Манасуєв і В.В. Гондусов - вирішення спорів при коригуванні прибутку взаємопов'язаних підприємств.

У зарубіжній літературі питання усунення подвійного оподаткування найбільш детально опрацьовані насамперед в колективних роботах учасників робочих груп, створюваних в рамках Податкового комітету Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). До даної тематики зверталися

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» такі іноземні фахівці в сфері оподаткування, як Р. Дернберг, Ф. Бейкер, Д. Мартін, Д.В. Вільямс та ін [3].

У кожної держави при конструюванні системи оподаткування є дві можливості: або оподатковувати всі світові доходи своїх резидентів (принцип резидентності), або стягувати податки за місцем здійснення економічних операцій (принцип територіальності). Якби всі країни світу домовилися і стали використовувати один з цих двох принципів, ґрунтуючись на одних і тих же умовах, проблем би не виникало. Але так як податкові ставки і рівень економічного розвитку в усіх країнах різні, на практиці і принцип резидентності, і принцип територіальності застосовуються одночасно.

В результаті виникає ситуація подвійного оподаткування, тобто стягнення порівнянних податків в двох державах з одного і того ж платника податків щодо одного і того ж об'єкта за один і той же період.

Уніфіковане рішення цієї проблеми ще в 60-і роки запропонувала ОЕСР, склавши типові моделі міжнародних податкових угод і закріпивши їх в спеціальній модельній конвенції. Вона передбачає поділ юрисдикцій між країною, де компанія є резидентом, і країною, в якій вона отримує дохід, і детально прописує правила сплати податків з різних типів доходів. В даний час практично всі міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування засновані на цьому документі.

Проблема подвійного оподаткування виникає у певних випадках, зокрема:

- при оподаткуванні іноземних доходів, отриманих резидентами (у цьому випадку резидент повинен сплатити податки як на території держави фактичного здійснення своєї господарської діяльності, так і на території держави, де він є резидентом);
- при змішаному порядку сплати податку (при цьому суб'єкти господарювання повинні сплачувати податок і подавати декларацію про доходи в різних країнах);

- при оподаткуванні частини прибутку підприємств, що розподіляється (при цьому прибуток, який підлягає розподілу, обкладається податком двічі: спочатку при нарахуванні податку на прибуток (доход) підприємства загалом, а потім при оподаткуванні дивідендів засновників. У цьому випадку можливе використання різних ставок для розподіленого і нерозподіленого прибутку, повне або часткове звільнення від оподаткування або розподіленого прибутку [1].

Подвійне оподаткування має негативні наслідки як для держави, так і платників податків. Воно призводить до збільшення податкового тягаря в кілька разів та виникнення додаткових податкових зобов'язань для платника, і як результат – скорочення прибутку та зникнення зацікавленості до господарської діяльності останнього. Наслідки такого оподаткування для обміну товарами, послугами та притоку капіталу, технологій та робочої сили добре відомі, що гальмує розвиток економічних стосунків між державами. Подвійне оподаткування спричиняє, крім природних заперечень з боку платників, з погляду державних інтересів - суперечності й економічні наслідки, найсерйознішими з яких є вплив на прямі та портфельні інвестиції, обсяг державних доходів та їх розподіл за національно-територіальною ознакою.

Прикладом негативних наслідків подвійного оподаткування може стати ситуація, яка на сьогодні існує в США: громадяни США масово відмовляються від громадянства по тій причині, що податкові закони штатів вимагають сплати податків від своїх громадян, які живуть в інших країнах. США - єдина країна, яка стягує податок зі своїх громадян, де б вони не жили. Американцям доводиться сплачувати податки не тільки до скарбниці країни, де вони перебувають, а й до американської скарбниці. Уникнути цього обов'язку можна лише відмовившись від громадянства [4].

Які ж особливості подвійного оподаткування в Україні? При відповіді на дане питання доцільно дослідити нормативні акти, які регламентують дане питання. Основним документом в податковій сфері є Податковий кодекс України, але з

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» правової точки зору, при виникненні податкових колізій на міжнародному рівні, над його нормами будуть превалювати положення міждержавної угоди у сфері уникнення подвійного оподаткування, ратифікованої в Україні [2].

Отже, враховуючи сучасні економічні тенденції розвитку міжнародних відносин України з країнами ЄС, потрібно ретельно ставитись до укладання угод про уникнення подвійного оподаткування, які підписуються з іншими державами. Необхідно виключити випадки, коли сума нестягнених внаслідок цих угод податків з іноземців в Україні та з українців за межами нашої держави буде мати негативний вплив на розвиток економіки України. Закордонний капітал приходить до тих країн, де безумовно виконують норми міжнародного права. Якщо взяти до уваги, що вітчизняні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають не менше проблем у зв'язку з неповною урегульованістю питань з усунення подвійного оподаткування, ніж іноземці, то проблема поліпшення інвестиційного законодавства набуває також важливого значення.

Список використаних джерел:

1. Городніченко Ю. В. Подвійне оподаткування: його сутність та методи усунення / Ю. В. Городніченко // Економіка і суспільство. – 2017. – № 10. – С. 574–578.

2. Дубовик О. Ю. Проблеми усунення подвійного оподаткування в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Дубовик // Вісник соціально-економічних досліджень. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/726/1/Дубовик%20О.Ю.%20Проблеми%20усунення%20подвійного%20оподаткування%20в%20Україні.pdf>.

3. Лепетюк О. В. Введення в дію договорів України про уникнення подвійного оподаткування з державами-членами ЄС / О. В. Лепетюк // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1. – С. 1–14.

4. Михалчич В. М. Методика усунення міжнародного подвійного оподаткування на національному та міждержавному рівнях / В. М. Михалчич //

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – № 5. – С. 188–193.

Нізельська М. А.
студентка 5-го курсу; групи МЕМ-20-1
Навчально – наукового інституту
економіки, оподаткування та митної справи
науковий керівник: Прокопенко І.А.,
к.е.н., доцент кафедри податкової політики УДФСУ
Ірпінь, 2020

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

З огляду на розвиток зовнішньоекономічної діяльності в кожній державі податковий фактор у міжнародних відносинах набуває дедалі більшого значення, оскільки податок є універсальним важелем, за допомогою якого він може впливати на міжнародну торгівлю, інвестиції та відносини між іншими країнами. Досить негативним явищем при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності є міжнародне подвійне оподаткування, яке викликане колізією законодавства двох або більше країн. Воно виникає у зв'язку з тим, що по-перше, система оподаткування кожної країни характеризується наявністю певних власних особливостей, обумовлених різноманітними факторами, до яких можна віднести також традиції, звичаї, особливості економіки та інше; а по-друге, кожна держава намагається всіма можливими засобами збільшити власні податкові надходження, і як наслідок виникають випадки багатократного міжнародного оподаткування.

Посилення фіскального навантаження на суб'єктів господарювання у кінцевому результаті призводить до стримування їх ділової активності, згортання господарської діяльності з подальшими негативними наслідками для бюджету,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» зайнятості населення тощо. А тому явище подвійного оподаткування без сумніву є негативним у міжнародних відносинах [1, с. 3].

Проблемам подвійного міжнародного оподаткування присвячені праці таких вчених, як В.Л. Андрущенко, Ю.Г. Демянчук, Р.Л. Дєрнберга, А.Н. Козиріна, М.П. Кучерявенка, С.Ф. Сутиріна В.М. Суторміна, М.В. Федосов та та інших.

Варто наголосити, що термін «міжнародне оподаткування» використовується з метою ідентифікації податкових відносин з іноземним елементом, у вітчизняній науці застосування вказаного терміну пов'язують з появою у 1977 році перекладу монографії американського дослідника Р.Л. Дєрнберга «Міжнародне оподаткування» [2]. Міжнародне оподаткування розглядається як у вузькому, так і у широкому розумінні [8, с. 38].

У широкому розумінні міжнародне оподаткування разом із названим предметом регулювання включає додатково сукупність питань взаємодії між податковими органами різних держав, ефективного обміну інформацією, протидії міжнародному ухиленню від сплати податків та інші аспекти співробітництва держав у сфері оподаткування, які врегульовані двосторонніми та багатосторонніми договорами з податкових питань [4, с. 3].

Процеси глобалізації характерні для найбільш розвинутих держав світу, тому активні комплексні економіко-правові дослідження міжнародної податкової конкуренції вперше стали здійснювати такі відомі фахівці як С. Бланкарт, М. Деверьє, Р. Гриффіт, А. Клем [5].

Перехід України до ринкових відносин спричинив велику кількість складних проблем державного регулювання, в тому числі в податковій сфері. Очевидно, що для визначення основних засад боротьби з таким негативним для платників податків явищем, слід визначити юридичну конструкцію подвійного оподаткування та причини, що зумовлюють його виникнення. Сьогодні, в українській та зарубіжній літературі існує достатньо визначень поняття подвійного оподаткування. Такі визначення формулюються, виходячи із норм про усунення чи

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

уникнення подвійного оподаткування, які існують у національних законодавствах різних держав. Окрім того, поняття подвійного оподаткування формулюється також виходячи із практики міжнародних договорів у сфері уникнення подвійного оподаткування [3 с. 34].

Подвійне оподаткування, в широкому розумінні – це дворазове чи багаторазове оподаткування податком чи податками одного і того ж об'єкта оподаткування [1, с. 73]. Більш детально визначення цього поняття здійснено М.П. Кучерявенко, який вважає подвійним оподаткуванням оподаткування одного податкового об'єкта в окремого платника одним і тим самим (чи аналогічними) податком за один і той самий відрізок часу (частіше всього податковий період) [2, с. 182]. Дослідники В.М. Суторміна, М.В. Федосов та В.Л. Андрущенко зазначають, що терміном подвійне оподаткування (double taxation) визначають випадок, коли певний об'єкт податку стосовно даного платника оподатковується в межах однієї чи кількох фіскальних юрисдикцій податком одного виду більше ніж один раз [7, с. 195].

Питання подвійного оподаткування виникає у визначених випадках, зокрема при оподаткуванні доходів отриманих резидентами за кордоном, при змішаному порядку сплати податку, при оподаткуванні частини прибутку підприємств, що розподіляється [3].

Перший випадок оподаткування доходів, отриманих іноземними резидентами, має місце, коли особа (фізична та юридична особа) як резидент держави отримує дохід (прибуток) від господарської діяльності, і ця економічна діяльність розглядається як у нерезидента.

Коли платники податків та особи, що подають декларації, оподатковуються в різних місцях (тобто в різних країнах), можуть існувати змішані процедури оподаткування. При оподаткуванні частини прибутку розподіленого підприємства проблема полягає в тому, що прибуток, що розподіляється, оподатковується двічі.

За допомогою аналізу випадку подвійного оподаткування можна зробити висновок, що створення подвійного оподаткування базується на різних законах та правилах платника та джерелах доходів різних країн. Крім того, його можна доповнити розмитим юридичним тлумаченням податкових норм та елементів податкової процедури.

На підтвердження останнього можна навести такий приклад: відповідно до податкового кодексу США навмисне ухиляння від сплати податку є злочином і карається штрафом до 10 тисяч доларів або тюремним ув'язненням на строк до 5 років, або тим й іншим, з покриттям витрат судового процесу коштом порушника. Законодавство Швейцарії, на відміну від законодавства США, не вважає злочином неточність декларації доходів, допущену навмисне чи необережно вперше [5, с. 20].

Проблема подвійного оподаткування, зазначає М.П. Кучерявенко, перебуває на своєрідному перетині категорій об'єкта оподаткування і платника податку. З одного боку, виникає доволі складна ситуація у визначенні бази оподаткування, оскільки її не просто визначити при багатоманітності доходів за межами держави та в її межах. З іншого боку, розмежування платників податків на резидентів і нерезидентів вимагає своєрідної системи обліку доходів і, відповідно, податкових стягнень (вилучень) [6, с. 19].

Міжнародне подвійне оподаткування стало одним з найбільш важливих питань при здійсненні міжнародної діяльності. Усунення подвійного оподаткування може здійснюватись як самостійними зусиллями кожної держави, так і шляхом об'єднання їхніх зусиль, тобто через укладення міжнародних договорів. Укладення міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування (Double Taxation Treaties, DTT) прийнято вважати основним способом запобігання виникненню випадків міжнародного подвійного оподаткування. Перша відома міжнародна податкова угода була підписана між Францією й Бельгією у 1843 році. Запровадження в кінці XIX століття податків на доходи практично у кожній державі сприяло збільшенню таких угод та

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» виробленню базових моделей для вирішення проблеми зовнішнього подвійного оподаткування.

На початку літа 2017 року понад 70 країн приєдналися до Багатосторонньої Конвенції ОЕСР (Організація економічного співробітництва і розвитку). Мета цієї Конвенції - внести зміни в тисячі DTT по всьому світу, які більше не дозволять зловживати ними і уникати сплати податків з використанням агресивних схем.

Україною також укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування з 67 країнами. Враховуючи сучасні економічні тенденції розвитку міжнародних відносин України з зарубіжними державами, потрібно ретельно ставитись до укладання угод про уникнення подвійного оподаткування, які підписуються з іншими державами. Закордонний капітал приходить до тих країн, де безумовно виконують норми міжнародного права. Якщо взяти до уваги, що вітчизняні суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають не менше проблем у зв'язку з неповною урегульованістю питань з усунення подвійного оподаткування, ніж іноземці, то проблема поліпшення інвестиційного законодавства набуває також важливого значення.

Список використаних джерел:

1. Демянчук Ю.Г. Організаційно-правові засади уникнення міжнародного подвійного оподаткування в Україні. Київ, 2011. 213 с.
2. Дернберг Р.Л. Міжнародне оподаткування. Київ, 1997. 304 с.
3. Blankart C. A public choice view of tax competition. *Public Finance Review*. Vol. 30. № 5. September 2002.; Devereux M.,
4. Griffith R., Klemm A. Corporate income tax reforms and international tax competition. *Economic Policy*. Vol. 35. October 2002.
5. Педь І.В. Міжнародна податкова конкуренція. Київ, 2010. 32 с.
6. Бозуленко О.Я. Розвиток міжнародної податкової конкуренції в умовах глобалізації. Київ, 2009. 20 с.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

7. Демянчук Ю.Г. Організаційно-правові засади уникнення міжнародного подвійного оподаткування в Україні. Київ, 2011. 213 с.

8. Онисьєв В.А. Боротьба з легалізацією (відмиванням доходів) одержаних злочинним шляхом : міжнародна нормативно-правова регламентація. Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ України. 2008. № 2. С. 37-41.

Приходько К.К.,
студентка групи ЕПБ-18-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Чернова О.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, ЇЇ НАСЛІДКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ

Масова міграція населення прийшла в життя сучасного світового суспільства в другій половині ХХ століття. Масштаби її постійно ростуть, і в цей процес залучені практично всі країни, не винятком у цьому процесі є і Україна. Міжкраїнова трудова міграція прийняла безпрецедентний характер та стає типовим явищем соціально-економічного життя сучасного світу.

Розглядаючи питання про визначення поняття міграція можна дати визначення, що це просторове переміщення, переселення людей, трудових ресурсів, пов'язане зі зміною ними місця проживання на постійно чи певний час [2].

Міжнародну трудову міграцію слід розуміти як еміграцію і імміграцію людей, в працездатному віці, які прагнуть отримати роботу за межами країни проживання протягом певного часу. В основі міжнародної міграції лежить інтернаціоналізація господарського життя і нерівномірність розвитку світової економіки, яка набула глобального характер, створивши передумови для виникнення світового ринку

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» робочої сили. Існують такі форми міжнародної міграції: трудова, сімейна, рекреаційна, туристична та інші.

В даний час міжнародні економічні відносини стають все ширше і різноманітніше. Розвиток сучасних засобів комунікації, транспорту, уніфікація законодавства і відкритість економіки дозволяють все вільніше переміщатися між країнами не тільки товарам і послугам, але і факторів виробництва. Одним з факторів виробництва, володіє високою мобільністю, є робоча сила. Міграція робочої сили стає однією з важливих форм міжнародних економічних відносин.

Міжнародна міграція робочої сили є частиною міграційних процесів, що відбуваються в світі. Поряд з трудовою міграцією виділяють вимушену міграцію, яка стає внаслідок військових, політичних подій, переслідування на етнічному та релігійному ґрунті, змушують населення міняти місце проживання (біженці). За оцінками Організації Об'єднаних Націй (далі по тексту ООН), число міжнародних мігрантів швидко зростає. Кількість міжнародних мігрантів у світі досягла орієнтовної позначки у 272 мільйони людей у 2019 році, що на 51 мільйон більше за рівень 2010 року. Фахівці ООН повідомляють, що мігранти нині становлять 3,5% населення світу (для порівняння, у 2000 році - 2,8%) [5].

За оцінками, найбільше мігрантів виїхали з Індії: за межами цієї країни проживають близько 17,5 млн. осіб, що народилися в ній. На другому місці Мексика - 11,8 млн. чоловік, які залишили країну, Китай – 10,7 млн., серед лідерів також Росія – 10,5 млн., Сирія – 8,2 млн., Бангладеш -7,8 млн., Пакистан - 6,3 млн.

В 1990 році Україна була на 4-му місці у світі за кількістю емігрантів (після Росії, Афганістану та Індії), а в 2019-му вона опинилася вже на 8-му місці. Це сталося внаслідок стрімкого зростання кількості мігрантів у світі. Кількість мігрантів українського походження у світі на 1 липня 2019 року становить 5,9 млн осіб [3].

Статистичні дані говорять, що 50% всіх міжнародних мігрантів живуть в 10 країнах, а саме 51 мільйон - у США (19% від їх загальної кількості), по 13 мільйонів

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» – у Німеччині й Саудівській Аравії, 12 млн - у Росії, 10 млн - у Великій Британії, 9 млн - в ОАЕ, по 8 млн - у Франції, Канаді й Австралії, 6 млн - в Італії [5].

Стимулами міграційних потоків виступають такі фактори, як глобалізація торгівлі, розвиток транспорту і комунікаційних технологій, а також демографічна динаміка. Розвиток транспорту і засобів зв'язку, певна уніфікація законодавства в деякій мірі спрощують процес переміщення населення між країнами, тим самим сприяючи міграційним процесам.

Розглядаючи структуру міжнародних міграційних потоків можна відзначити, що за останнє десятиліття значно збільшилася кількість біженців. Станом на кінець 2019 року кількість біженців у всьому світі становила 79,5 млн., за минулий рік майже 9 млн людей були змушені залишити свої будинки через війни, насильства, конфлікти і страх переслідування. За словами верховного комісара ООН у справах біженців Філіппо Гранді, щорічне зростання кількості біженців пов'язане з тим, що дедалі рідше вдається врегулювати конфлікти у світі, а зараз ситуацію ускладнила пандемія коронавірусу [4].

Через закриття кордонів і карантину, обумовлених пандемією коронавірусу, майже 3 мільйони мігрантів по всьому світу не змогли повернутися додому. Найскладнішою залишається ситуація на Близькому Сході і у Північній Африці, на які припадає 1,275 мільйона чоловік з 2,75 мільйона мігрантів, за підрахунками МОМ. На другому місці Азія з майже мільйоном людей, які виявилися відрізнаним від своїх домівок [4].

В 2019 році українці опинилися на третьому місці серед біженців у США, після громадян Конго і М'янми.

Науковці розглядаючи причини міжнародної міграції виділяють дві групи: економічні та неекономічні. До неекономічних відносять значно ширший спектр факторів, що впливають на свідомість людини і її місце в суспільстві, - це і політичний устрій країни, і релігійні настрої, і психологічна вмотивованість та екологічний стан, і проблеми соціального статусу людини тощо [1, с. 125].

До основної причини зовнішньої або міжнародної міграції прийнято відносити залежність економічної різниці в рівні заробітку, одержуваного за одну і ту ж діяльність в різних державах сучасного світу. Розглянутий фактор залежить від нестачі професійних і спеціалізованих кадрів в різних областях людської діяльності на території конкретного регіону. Зазначені вище фактори роблять безпосередній вплив на підвищення рівня заробітної плати, а також стимулюють збільшення кількості мігрантів в таких країнах.

Розглядаючи питання про соціальні і економічні наслідки міжнародної міграції праці, слід враховувати, що міграція стала невіддільним компонентом соціальної та економічної життя практично всіх держав світу. вчені, які досліджують причини, хід і наслідки міграції, розробили концепції впливу міграції на економіку конкретної держави і всього міжнародної спільноти.

Слід враховувати і такий стан речей, при якому міграція праці в міжнародних масштабах впливає на добробут не тільки мігрантів, а й країн, які виступають в ролі відправляють і приймають сторін. Отже, прийнято виділяти як позитивні, так і негативні наслідки міграції в соціально-економічному плані для різних суб'єктів [1].

Позитивні сторони трудової міграції для самих мігрантів: зростання доходів; поліпшення якості життя; посилення соціальних гарантій; набуття додаткових прав свобод людини; здобуття нового професійного досвіду тощо. Але є і негативні сторони, а саме: психологічні потрясіння, соціально-психологічні наслідки для сімей та дітей мігрантів, які залишаються без опори, ризику особистого характеру, пов'язані з переїздом, загроза стати жертвою торговців людьми або експлуататорів.

Міжнародна трудова міграція дає змогу країні-імпортеру трудових ресурсів підвищувати конкурентоспроможність виробленої продукції за рахунок дешевої робочої сили; формувати науково-технічний потенціал країни; поліпшувати демографічну ситуацію та зростанню пропозиції на ринку праці. До негативних наслідків належать: потенційна загроза зростанню безробіття; акти дискримінації

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

або расизму; соціальна напруга; ризики поширення небезпечних захворювань; занепад національної культури чи традицій.

Країна-експортер трудових ресурсів виграє від отримання грошових переказів; можливості більш ефективного використання трудового потенціалу; імпорту передових технологій; зростання інвестицій; зниження напруженості на ринку праці. Негативні наслідки міжнародної трудової міграції: зниження наукового потенціалу; втрата кваліфікованої робочої сили; негативний вплив на демографічну структуру; розхитування інституту сім'ї.

У сучасному світі міграція робочої сили є важливою частиною економічного життя країн, адже цей процес є практично неконтрольованим, хаотичним, з нього важко вилучити конкретні кількісні показники. Саме тому держава має забезпечувати певний набір заходів щодо упорядкування міграційних процесів.

Отже, ґрунтуючись на проведеному аналізі, можна відзначити, що міжнародні міграційні процеси, до складу яких входить і міграція робочої сили, відкривають, як позитивні так і негативні сторони даного процесу. Наслідки міжнародної міграції робочої сили проявляються в країнах, що експортують - продають свою робочу силу, так і в країнах, що імпортують - приймають дану послугу, є певні вигоди та втрати для обох сторін так і для самих мігрантів. В країнах-імпортерах робочої сили вигоди значно більше, а в країнах-експортерах втрати перевищують саму вигоду.

В цілому весь сучасний світ виграє від міжнародної міграції робочої сили, саме через вільну свободу міграції, люди можуть переміщатися в інші країни світу і вносити свій чистий дохід у розвиток певних країн, так і в цілому всього світового виробництва. Саме тому слід розробити розумний підхід до вироблення і реалізації дій країн з регулювання міграційних потоків та раціонально використовувати позитивні наслідки міграції робочої сили для економічного розвитку країн, так і для самих людей, які мігрують.

Список використаних джерел:

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

1. Блер Рубл. Капітал розмаїтості: транснаціональні мігранти в Монреалі, Вашингтоні та Києві / Р. Блер. - К., 2017. - 335 с.

2. Міграція населення // Політологічний енциклопедичний словник / За ред. М. П. Требіна. - Х. : Право, 2015. -396 с.

3. Аналітичний портал Слово і Діло «Україна опустилася в світовому рейтингу за кількістю мігрантів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2019/09/19/novyna/suspilstvo/ukrayina-opustylasya-svitovomu-rejtynhu-kilkisty-mihrantiv> (дата звернення: 19.11.2020).

4. Звіт управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unhcr.org/news/press/2020/6/5ee9db2e4/1-cent-humanity-displaced-unhcr-global-trends-report.html> (дата звернення: 19.11.2020).

5. Українське національне інформаційне агентство Укрінформ «Кількість мігрантів у світі перевищило 270 мільйонів» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2782330-kilkist-migrantiv-u-sviti-perevisila-270-miljoniv.html>

Ткаченко М.С.
*студентка групи ФМД-20-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Коваленко Ю.М.,
д.е.н., професор, професор кафедри фінансових ринків
Ірпінь, 2020*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ США ЯК ЦЕНТРУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сполучені Штати Америки – це провідна капіталістична держава, що має велику виробничу потужність і величезний потенціал розвитку. Ця велика країна,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

широко обдарована природними ресурсами, в наші дні залишається економічно найбільш розвиненою. Але через два століття після свого народження США продовжують стикатися з численними труднощами. Одна з найважливіших проблем, які постали перед американським суспільством в даний час, пов'язана з перспективою економічного зростання, який складав основу всіх досягнень, і не припинявся, не дивлячись на періодичні депресії і спади.

У зв'язку з усім вищесказаним для світової економіки, а також економіки України зокрема, є актуальним вивчення досвіду США як найбільш багатой, і отже найбільш впливової держави.

Для досягнення прогнозованих темпів приросту економіки з урахуванням очікуваної динаміки населення США досить забезпечити приріст продуктивності праці на 1,9-2,0% на рік, що не набагато перевищує рівень 1990-их рр. (1,7%) і першого десятиліття 2000-их рр. (1,6%) [1]. За останнє століття ця країна здійснювала у себе глибокі перетворення, в результаті яких сформувалися механізми та інституціональні умови, що дозволили їй зайняти лідируючі позиції в світовій економіці. У прогнозний період за Сполученими Штатами Америки збережеться перевага по ряду фундаментальних факторів соціально-економічного розвитку.

Домінуючим фактором економічного розвитку США в XXI столітті є (і буде залишатися) опора на людський потенціал і динамічний генерування інновацій. На основі тісної взаємодії приватного і громадського секторів у структурі американської економіки сформувалася і продовжує удосконалюватися багатогалузева сфера інвестицій в розвиток людини. Американські університети, які мають величезними фінансовими і науково-технічними ресурсами, і надалі будуть притягувати світову інтелектуальну еліту. Все це разом узятє забезпечить ефект інноваційної синергії.

Американська держава і бізнес шукають нові точки зростання. В країні продовжиться масштабне оновлення технологій. Можна очікувати появи нових

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» інструментів фінансування інновацій. Важливим ресурсом економічного розвитку США залишиться імміграція. Країна, яка займає лідируюче положення в світовій економіці, має також значні переваги в плані впливу на глобальне регулювання стосовно до власних інтересів. Разом з тим вона і сама виявляється у великій залежності від негативних зовнішніх факторів, що, зокрема, продемонструвала зовнішньоекономічна кон'юнктура на переломі першого десятиліття ХХІ ст.

Серед чинників, що забезпечують приріст інноваційного потенціалу США, слід зазначити:

- високий рівень НДДКР (на США припадає близько третини їх світового обсягу);
- унікальну багаторівневу національну інноваційну систему, в рамках якої динамічно удосконалюються механізми взаємодії її окремих елементів;
- якість ресурсного забезпечення, що критично важливо в умовах прискореного скорочення життєвого циклу високих технологій;
- широкий розвиток венчурного капіталу і науково-технічного підприємництва;
- створення регіональних високотехнологічних кластерів (хай-тек) глобального значення;
- державне стимулювання НДДКР і комерціалізації технологій, зокрема шляхом просування кооперації та формування в сфері НДДКР кластерів, хабів, державно-приватних партнерств, правового забезпечення захисту інтелектуальної власності та ін.

Федеральна резервна система прогнозувала, що економічне зростання, виміряне за валовим внутрішнім продуктом, сповільниться до 2,3 відсотка у 2019 році. У 2020 році він становив 2 відсотки, а в 2021 році буде - 1,8 відсотка. Зростання на цьому рівні може створити рецесію до 2021 року [2].

У 2019 році борг США перевищив 22 трильйони доларів. Вона залишилася стабільною після того, як розпочалася секвестрація. З цією метою Конгрес вимагав обов'язкового скорочення федерального бюджету на 10 відсотків до 2021 року.

Співвідношення боргу США до ВВП становить 106 %. Це збільшить процентні виплати за боргом. Це перевищує 77% показник, рекомендований Міжнародним валютним фондом.

Управління енергетичної інформації США дає прогноз від 2018 до 2040. Він передбачив, що середня ціна нафти марки Brent виросте до 85,70 доларів за барель. До 2030 року світовий попит призведе до підвищення цін на нафту до 92,82 доларів за барель. До 2040 року ціни становитимуть 106.08 дол. за барель. На той час дешеві джерела нафти будуть вичерпані, що зробить більш дорогим його видобуток.

До 2050 року ціни на нафту становитимуть 113.56 дол. за барель. До 2022 року США експортуватимуть більше нафти, ніж імпортують [3]. З 1953 року вона є імпортером чистої енергії. Видобуток нафти буде зростати до 2020 року, коли рівень видобутку сланцевої нафти зменшиться приблизно на 12 мільйонів барелів на день. Шейл складе 65 % від видобутку нафти в США.

Зниження експорту Китаю дозволить купувати менше скарбниць США. Китай є найбільшим покупцем американського боргу. У міру зниження попиту на казначейські зобов'язання процентні ставки зростуть.

Будь-які зміни, які Китай зробить в рамках своєї економічної реформи, вплине на вартість долара США. Китай підтримував фіксовану прив'язку до долара за свою валюту, юань [4]. Це послаблює цю прив'язку в її спробі дозволити юаню стати глобальною валютою. Нація також модернізує фондові ринки Китаю.

Іноземні інвестори будуть більше стурбовані боргом США. Вони побоюються, що Сполучені Штати хочуть, щоб долар знизився, щоб відносна вартість його державного боргу була меншою. Вони будуть диверсифікувати свої портфелі з активами, не деномінованими в доларах, такими як євро.

У червні 2018 року Сенат США проголосував за збільшення військового бюджету на 2019 рік на \$ 82 млрд., збільшивши його до 716 млрд. Доларів [5]. Приблизно 17 % федерального бюджету США виділяється на військові видатки, повідомляє Бюджетне управління Конгресу. Американські військові стверджують, що збільшення фінансування є надзвичайно важливим для поліпшення ситуації у відповідь на глобальні кризи. Але деякі критики висловили свою думку, що ці витрати не є доречними, враховуючи меншу присутність американських військових у всьому світі. Експерти з бюджету стверджують, що це збільшення безпосередньо вплине на борг Америки, зробивши його більшим і забирає такі ключові сфери, як охорона здоров'я та догляд за дітьми.

Отже, США є дійсно центром глобалізаційних процесів, оскільки зміни в середині цієї держави безпосередньо впливають на економічний стан більшості держав світу. Особливо це актуалізується в умовах формування комплементарної моделі фінансового сектору, що загострює системні проблеми світової економіки [6].

Список використаних джерел:

1. Мир 2035. Глобальный прогноз; под ред. А.А. Дынкина; ИМЭМО им. Е.М. Примакова РАН. М.: Магистр, 2017, 352 с.
2. US Economic Outlook for 2019 and Beyond. KIMBERLY AMADEO/ thebalance. 2019. URL: <https://www.thebalance.com/us-economic-outlook-3305669>.
3. Oil Price Forecast 2019 – 2050. KIMBERLY AMADEO/ thebalance. 2019. URL: <https://www.thebalance.com/oil-price-forecast-3306219>.
4. China's Economy and Its Effect on the U.S. Economy – 2050. KIMBERLY AMADEO/ thebalance. 2019. URL: <https://www.thebalance.com/china-economy-facts-effect-on-us-economy-3306345>.
5. War on Terror Facts, Costs, and Timeline. KIMBERLY AMADEO/ thebalance. 2019. URL: <https://www.thebalance.com/war-on-terror-facts-costs-timeline-3306300>.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

б. Коваленко Ю. Формування комплементарної моделі фінансового сектору економіки. *Вісник Національного банку України: наук.-практ. журнал*. Нац. банк України. К.: Бліц-Інформ, 2012. № 7. С. 42–47.

Фісюк Е. В.,

*студентка групи ФМД-20-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України*

Коваленко Ю. М.,

*д.е.н., професор кафедри фінансових ринків
Ірпінь 2020*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Сучасні процеси зближення національних економік є дуже актуальними у світовій економіці. Однією з важливіших форм міжнародної економіки є фінансовий ринок, невід'ємною ланкою якого виступає валютний ринок. Сучасний валютний ринок являє собою певну систему стійких економічних і організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу не тільки валютних операцій, а й зовнішньої торгівлі, надання послуг, здійснення інвестицій та інших видів діяльності, які потребують обміну і використання різних іноземних валют. Участь кожної країни на світовому валютному ринку є актуальною, оскільки це зумовлює зріст національної економіки країни за визначає її місце на світовій арені.

Проблематику світового ринку та його аналіз досліджено в роботах багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Причиною такої уваги з боку науковців є надзвичайна актуальність проблеми, а також стрімкий розвиток валютно-кредитних відносин, що потребує детального дослідження ринку. Вітчизняними дослідниками цієї сфери є Д. Лук'яненко, В. Будкін, Б. Губський, Ю. Пахомов, Є. Савельєв, М. Солодкий, Ю. Макогон, А. Гальчинський, А. Філіпенко, В. Яворська,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» а закордонними – Дж. Кейнс, М. Фрідман, Л. Вальрас, Я. Тінберген, Р. Мандел та багатьох інших.

Метою дослідження є визначення особливостей світового валютного ринку та тенденцій його подальшого розвитку.

Сучасний валютний ринок являє собою систему стійких економічних і організаційних відносин між учасниками міжнародних розрахунків з приводу не тільки валютних операцій, а й зовнішньої торгівлі, надання послуг, здійснення інвестицій та інших видів діяльності, які вимагають обміну і використання різних іноземних валют.

Сьогодні валютний ринок носить глобальний характер та охоплює всі країни світу. За сучасними статистичними даними, сукупний обсяг розрахунків та операцій країн світу на валютному ринку досяг безпрецедентного рівня.

Ринок Форекс (з англійської Forex від FOReign EXchange перекладається як обмін іноземної валюти) – міжбанківський міжнародний валютний ринок. Здебільшого використовують словосполучення «ринок Форекс». У суспільстві термін «Форекс» прийнято використовувати для позначення взаємного обміну валют, а не усієї сукупності валютних операцій [1, С. 8].

Проаналізуємо динаміку середньодобового грошового обігу на ринку FOREX протягом 2010-2019 років.

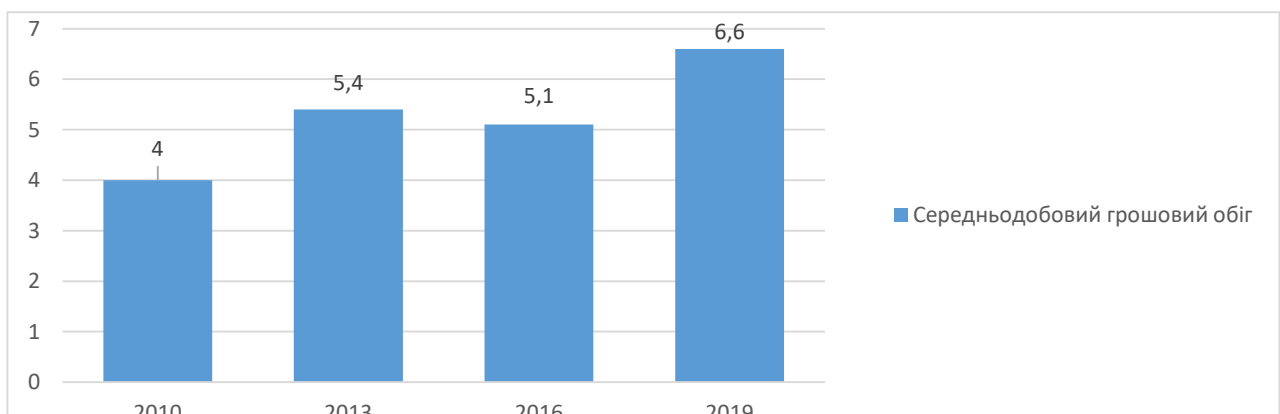

Рис. 1 – Динаміка середньодобового грошового обігу на ринку FOREX у 2010-2019 рр., трлн дол. США

Джерело: побудовано на основі [3]

З рис. 1 наочно видно, що щоденний обсяг операцій на ринку FOREX у 2019 році збільшився на 2,6 трлн дол. США, порівняно з 2010 роком, що становить найбільше значення за проаналізований період, а саме за 2010-2019 роки. У 2016 році порівняно з 2013 роком середньодобовий грошовий обіг на ринку зменшився на 0,5 трлн дол. США, що пояснюється зменшенням торгової активності окремих фінансових інституцій.

Сучасний валютний ринок володіє рядом інструментів, які представляють собою наступну систему поділену на дві категорії: валютні угоди та деривативи. Проте на світовому валютному ринку найбільший об'єм займають валютні угоди, а саме: валютні угоди «спот», форвардні валютні угоди «аутрайт» та валютні угоди «своп».

Розглянемо структуру операцій світового валютного ринку у 2019 році (рис. 2).

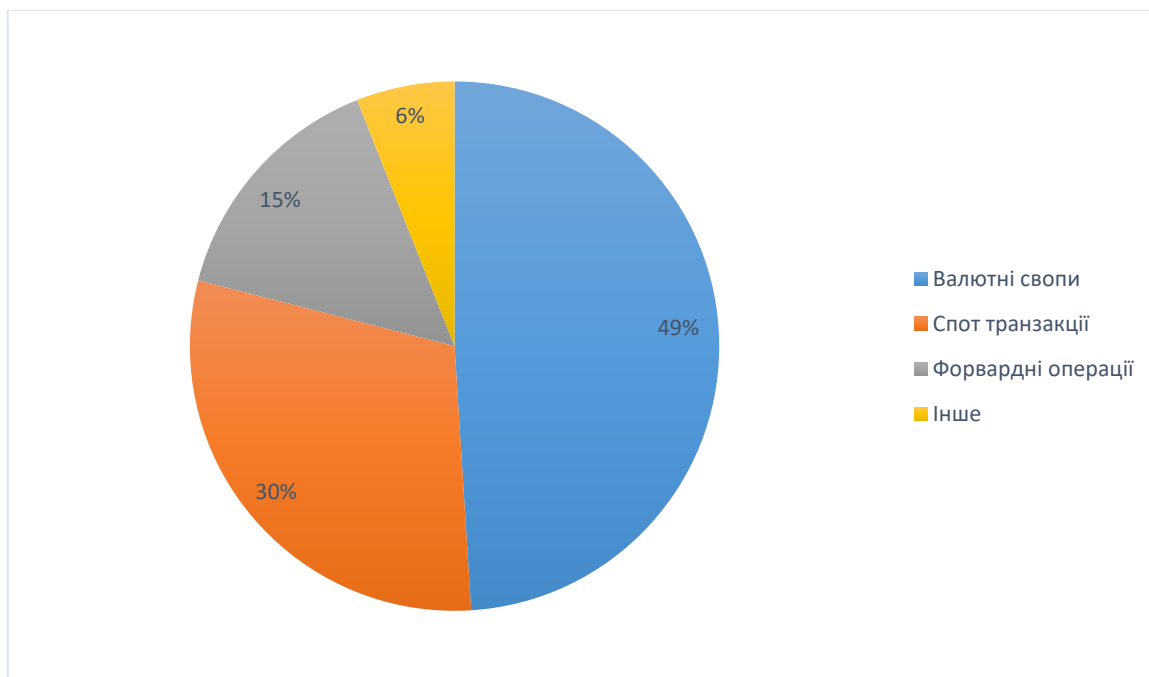

Рис.2 – Структура операцій світового валютного ринку у 2019 році

Джерело: побудовано на основі [3].

Найбільшу частку операцій світового валютного ринку, а саме 49%, формують валютні свопи, які являють собою обмін потоками двох валют за певний період у майбутньому між сторонами угоди. Спот транзакції становлять 30% на світовому валютному ринку, а форвардні операції – 15%. Решта, а саме 6% припадає на інші установи, які охоплюють фінансові установи, що не є банківськими дилерами, тобто хедж-фонди, пенсійні фонди, взаємні фонди, страхові компанії та інші.

При цьому угоди з фінансовими інститутами продовжують перевищувати операції валютних дилерів на міжбанківському ринку, а частка не фінансових інститутів продовжує скорочуватися.

Всі сучасні тенденції розвитку світового валютного ринку повністю залежать від ситуації, яка склалась на міжнародній економічній арені. Ці сучасні тенденції являють собою сукупність факторів, що повністю відповідають вимогам сучасної економіки та дозволяють удосконалити взагалі всю систему міжнародних економічних відносин.

Серед тенденцій можна виділити найбільш виражені, і, в першу чергу, до них відноситься збільшення кількості угод щодо купівлі-продажу валюти, що укладаються через світові електронні торгові спеціалізовані системи, створення яких у свою чергу є свідомством високого розвитку інформаційних технологій. Крім того, тенденції на міжнародному валютному ринку прийняли характер потягу до реформування даної сфери з точки зору посилення жорсткості порядку заключення валютних угод. Також є тенденція до збільшення числа учасників валютного ринку, що призводить до розширення його меж [4, С. 190].

З урахуванням останніх економічних змін, що залишили особливі зміни у кожній з країн, пріоритетними тенденціями стало реформування валютної сфери. Ці реформи пройшли декілька етапів – з регіонального до міжнародного рівня. Крім того, ці тенденції мають за основу корегування міжнародного законодавства з метою виключення можливості проведення так званих «тіньових» угод.

З огляду на вищесказане, можна зробити висновок, що сучасні тенденції світового валютного ринку характеризуються сталою тенденцією до розвитку, свідченням чого є динаміка загального щодобового обороту FOREX-ринку та структура операцій світового валютного ринку. Світовий валютний ринок сьогодні характеризується найбільшим обсягом операцій та гнучкістю форм угод, а також різноманітністю контрагентів. Він продемонстрував свою здатність до адаптації, що дало змогу використовувати численні фінансові інструменти незалежно від валютної політики промислово розвинутих країн, тобто останнім часом цей ринок надав більшу свободу дій своїм учасникам. З іншого боку, він стає каталізатором ендогенних і екзогенних шоків і дисбалансів [5].

Список використаної літератури :

1. Слободяник А. М. Світовий валютний ринок: тенденції сучасного розвитку. *Науковий вісник НУБІП України. Серія: економіка, аграрний менеджмент, бізнес.* 2016. С. 288–296.
2. Коваленко Ю. М., Воробей А. М. Функціонування фондового ринку в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України.* 2015. №1. С. 122–133.
3. Bank for International Settlements. URL: <http://www.bis.org>.
4. Маркова О. Л., Михайлюк Т. О. Трансформація світової валютної системи. *Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти: збірник матеріалів конференції.* 2016. С. 190
5. Інноватика на фінансових ринках: монографія / за наук. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко / Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. С. 213–225.

Фісюк Е.В.,

*студентка групи ФМД-20-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України*

Новицький В.А.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків
Ірпінь 2020*

ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Економічний розвиток держави є основою розробки стратегії управління країною в цілому. Розвиток економічної системи в Україні доцільно розглядати в контексті основних економічних показників держави, чинниками ефективності яких є розширене відтворення національної конкурентоспроможності та формування національного простору в глобальному світовому середовищі. Необхідність проведення аналізу економічної ситуації в Україні та визначення її основних тенденцій розвитку визначає актуальність теми дослідження.

Дослідженню проблем сучасного економічного стану України, можливих перспектив її розвитку та місця в сучасному глобальному економічному просторі вітчизняні науковці приділяють багато уваги. Необхідно передусім зазначити роботи таких науковців як Онищенко В.П., Приходченко Т.А., Шавалюк О.І., Бабаєв В.М., Геєць В., Богатирьова В.М. та інші.

Разом із цим важливість названої проблематики, яку зумовлюють зміни, що відбуваються під впливом чисельних чинників усередині національної економічної системи, а також зміни світового середовища, в якому існує Україна, вимагають подальшого дослідження.

Метою дослідження є визначення тенденцій економічного розвитку України.

Аналіз сучасного стану економіки України доцільно розпочати з урахуванням узагальненого макроекономічного показника – валового внутрішнього продукту, динаміка якого відображає три глибокі кризи, які пережила Україна за часів здобуття незалежності.

Лібералізація зовнішньої торгівлі при утриманні завищеного курсу гривні до 1999 р., розрив економічних зв'язків у межах колишнього СРСР та низка інших чинників призвели до катастрофічного зниження ВВП. Період дев'ятирічного зниження виробництва з 2000 р. змінився його частковим дев'ятирічним покращенням, що стало наслідком зростанням світових цін на сировину, насамперед продукцію металургії.

Через порушення основних макроекономічних пропорцій, зокрема сильне зростання (з 2005 р.) споживання, посилення залежності від зовнішніх ринків, зменшений зовнішній попит, дефіцит зовнішніх ринків, недостатньо ефективну політику запозичень та обміну, країна була надто вразливою до погіршення зовнішнього економічного середовища під час світової фінансової кризи та понесла чи не найбільші втрати [1; с.168].

Розглянемо динаміку росту ВВП України протягом 2009-2019 років.

Рис.1 Динаміка темпів росту ВВП України у 2009 – 2019 роках

Побудовано автором на основі джерел[2]

За даними рис.1 у 2010 р. ВВП знизився на 15,1%, що було найменшим показником серед країн СНД, а економіка України відставала у розвитку на чотири роки назад. Найістотніших втрат у цей період зазнали переробна промисловість, фінанси, торгівля та будівництво. Часткове відновлення економіки протягом 2011–2013 років все ж таки не дозволило їй досягти передкризового рівня - 2009 року.

Кризові явища, які відновилися у 2013 р., супроводжувалися розпочатою Росією ще восени 2013 р. торговельною війною, яка наступного року переросла у воєнний конфлікт. Окупація значної частини економічної території, розрив усталених економічних зв'язків, постійне скорочення доступу до ринку Російської Федерації та країн СНД, обмеження транзитних перевезень через територію Російської Федерації мали результатом скорочення ВВП за 2014–2016 рр. ще майже на 16%.

Щодо наступних трьох років, а саме 2017-2019 років, спостерігається покращення рівня ВВП на 13%. Оскільки показник обсягу ВВП у 1991 році становив – 8,7%, а в 2019 році 3,3%, можна зробити висновок, що за 27 років незалежності України спостерігається покращення цього показника на 12%.

За даними Міністерства Фінансів України, було проаналізовано основні індикатори економіки України за останні 5 років.

Таблиця 1

Динаміка ключових індикаторів економіки України за 2015-2019 роки

Показники	Роки					Динаміка змін
	2015	2016	2017	2018	2019	
Номінальний ВВП, млн.дол. США	131805	90615	93270	112154	130832	-973
Темп росту реального ВВП,%	-6,6	-9,8	2,4	2,5	3,3	9,9
Рівень безробіття,%	9,7	9,5	9,7	9,9	9,1	-0,6
Індекс споживчих цін,%	24,9	48,7	13,9	14,4	10,9	-14

Побудовано автором на основі джерел[3]

Згідно аналізу ключових індикаторів економіки України за 2015 – 2019 роки, було виявлено неоднозначну тенденцію до загального економічного розвитку України. Показник обсягу номінального ВВП у 2015 році становив 131805 млн.дол. США, а в 2019 році - 130832 млн.дол. США, що свідчить про незначне зменшення цього показника на 973 млн.дол.США. Щодо темпів росту реального ВВП , то порівняно з 2015 роком, його обсяг збільшився на 9,9% у 2019 році . В свою чергу, рівень безробіття станом на 2019 рік відносно 2015 року, зменшився на 0,6 %. Щодо індексу споживчих цін, то у 2015 році його показник становив 24,9 %, а вже у 2019 році – 10,9%, що свідчить про значне зменшення цього показника.

Тому, серед основних причин таких низьких показників економічного розвитку України можна виділити наступні :

- нестійке економічне зростання після кризи;
- низька купівельна спроможність населення;
- недоступність кредитів для більшості позичальників та висока схильність населення до заощаджень.

Важливе значення для розвитку економіки України має структура валового внутрішнього продукту України.

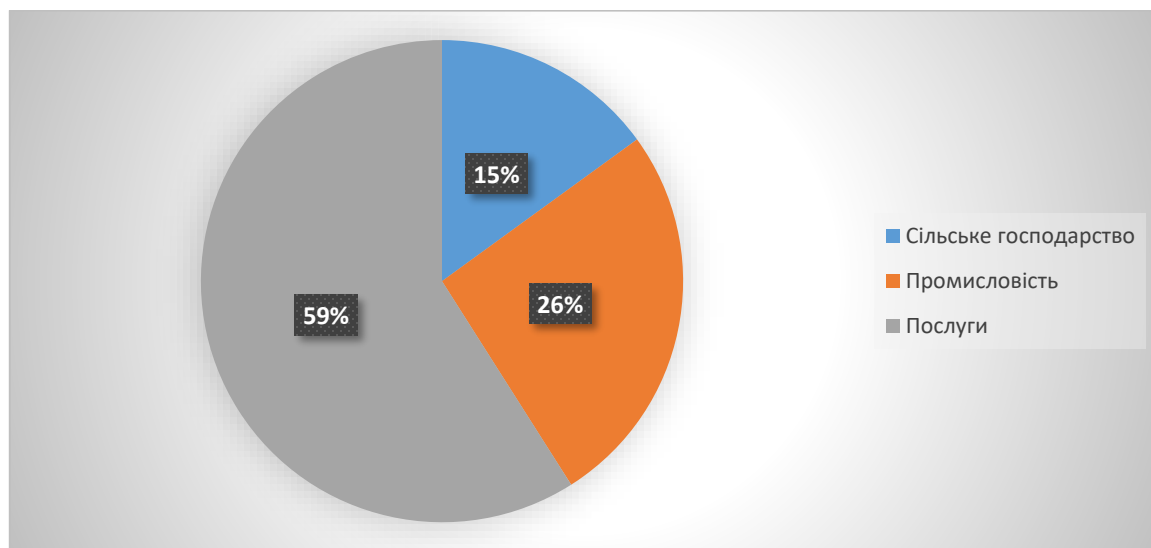

Рис.2 - Структура ВВП України за секторами економіки

Побудовано автором на основі джерел[2]

Україна вважається аграрно – промисловою державою, але за даними рис.2. , послуги становлять більше половини обсягу валового внутрішнього продукту України. Протягом 2015 – 2019 років помітний позитивний характер галузевих структурних зрушень із зростанням частки сфери послуг у ВВП

і скороченням частки сектора промисловості. Так, за означений період частка першого зросла з 38,2 до 59,3%, другого – знизилася з 31,4 до 26,3%. Причому, відстежуючи позитивну динаміку частки послуг у ВВП, слід зазначити її постійне зростання упродовж усіх років незалежності сучасної України. Починаючи з 1995 р., частка сфери послуг почала переважати індустріальний сектор економіки [4; с.12].

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що економічне зростання України за останні 10 років відбувається досить нерівномірно. Все це призвело до значних розривів економічних показників України.

Список використаних джерел :

1. Геєць В.М. Економіка України : ключові проблеми та перспективи./ В.М. Геєць// Економічні науки. – 2016. – С.164-176
2. Державна Служба Статистики України. Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/vvp_u.htm
3. Міністерство Фінансів України. Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/>
4. Гриценко А.А. Економіка України на шляху до інклюзивного розвитку./ А.А. Гриценко// Макроекономіка . – 2017. – С. 1-15

СЕКЦІЯ 2. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

SECTION 2. INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITIES

Гриців В.В.
студентка групи ЕПБ 17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Слюсарева Л.В.
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь, 2020

СУЧАСНИЙ СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Сучасний розвиток економіки тісно пов'язаний з інвестиційними процесами. Одним з ключових факторів впливу на ефективне формування економічних відносин у сучасній економіці є масштабні іноземні інвестиції, що забезпечують розвиток діючих підприємств, покращують систему їх управління, впроваджують новітні технології і відновлюють такі розвинені інфраструктури, як виробнича та транспортна.

У наш час практично не залишилося країни, котра б не стала учасником міжнародних інвестиційних відносин, а залучення інвестицій перетворилося на один з важелів економічного впливу та зміцнення позицій на світовій арені.

Яскравим прикладом ефективної інвестиційна політика є Китайська Народна Республіка – країна, яка навіть під час світової фінансової кризи змогла досягти високих темпів економічного розвитку.

Інвестиційну політику Китаю вважають однією з найкращих серед розвинених країн. Основною метою китайського уряду, на початку 80-х років минулого століття, було створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Держава заохочувала залучення іноземного капіталу до новітніх технології та сучасних методів виробництва й сільського господарства. Окрім цього, в країні створювалися особливі адміністративно-економічні райони, у яких функціонували пільгові режими, спрямовані на стимулювання притоку іноземних інвестицій: спеціальні економічні зони, зони економічного розвитку та вільної торгівлі.

Слід зазначити, що значно підвищила інвестиційну привабливість КНР сприятлива податкова політика уряду та регулювання пільгового режиму на території спеціальних економічних зон.

Розглянемо економіку Індії, яка, в останні роки, розвивається досить динамічно. Переважно, це відбувається завдяки зростанню промислового виробництва. Одним з основних факторів, що сприяють зростанню індійської промисловості, є збільшення обсягів іноземних інвестицій в країну. Одна з цілей економічної політики уряду Індії - створення сприятливого середовища для залучення іноземних інвестицій в економіку країни та заохочення інвестиційного співробітництва між індійськими та іноземними партнерами [1, ст.329].

Сильними сторонами економіки Індії, згідно рейтингу, є висока конкурентоспроможність компаній, ефективність ринку та інноваційний потенціал. Завдяки вдосконаленій грошово-кредитній та фіскальній політиці, індійська економіка стабілізувалася і вирізняється найвищим зростанням серед країн Великої двадцятки. Пріоритетними напрямками реформування стали вдосконалення державних установ, відкриття економіки іноземним інвесторам та підвищення прозорості в фінансовій системі[2, ст.179].

Індія є привабливим та перспективним місцем для інвесторів через ряд причин:

1. Розмір ринку Індії. Економіка країни є 8 у світі, за рахунок ВВП, яке нині складає 2,4 трильйона доларів США. Проте, за рівністю купівельної спроможності ВВП Індії теоретично зростає в три рази (3,8 трлн. доларів США), що ставить її на одне місце з Японією.

2. Економічне зростання. Очікується, що економіка Індії збільшуватиметься на 9-10% в рік упродовж подальших 10 років, а ВВП виросте в п'ять разів в найближчі 20 років. [2, ст.185].

3. Різноманіття. Зарубіжні інвестори мають великий вибір, куди вкласти кошти: від споживчих товарів і фармацевтики до інфраструктури, енергетики чи сільського господарства.

4. Демографічні показники. Індія є однією з наймолодших за віком населення країн у світі, з середнім віком жителів 25 років. До 2025 року п'ята частина населення працездатного віку в світі буде індійською [2, ст.186].

5. Високі накопичення заощаджень. З економічною ефективністю, що становить 37% ВВП, індійські внутрішні заощадження підтримують велику частину своїх потреб в інвестиціях, і тільки 20% загального державного боргу Індії поступає від зовнішніх позик.

6. Внутрішня економіка. Внутрішнє споживання в Індії, як правило, на чолі з приватним сектором, відіграє важливу роль в розвитку країни і, як очікується, залишиться незмінним, оскільки все більше людей притягуються до трудової діяльності із зростаючого середнього класу. У найближчі 10 років кількість індійських багатих споживачів збільшиться на 40 млн. чоловік. Кожен сектор споживчого ринку в Індії знаходиться на підйомі, що робить Індію менш уразливою до зовнішніх потрясінь і тисків, в порівнянні з іншими ринками, що розвиваються.

7. Надійний фінансовий сектор. Індія має надійну та добре регульовану фінансову систему, яка дозволила їй пережити світову фінансову кризу без особливих труднощів. Країна є зразком якості, стійкості і прозорості, має розвинутий банківський сектор, із звітами високої якості про фінансове положення та високим рівнем конкуренції.

8. Якість інвестиційних ринків. Бомбейська фондова біржа є другою найстарішою у світі (165 років) і пропонує інвесторам високоефективні, передові і

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» добре регульовані умови, в яких досягають успіху в результаті незвичайного економічного зростання Індії.

9. Зростання економічного впливу. На думку експертів, центр глобальної морської торгівлі переміститься з Тихого океану до регіону Індійського океану. У наступні п'ять років Індія матиме більший економічний вплив на Азіатсько-Тихоокеанський регіон, а до 2030 року Індія і Китай будуть найбільшими виробничими центрами світу.

Отже, можна зробити висновок, що на розвиток інвестиційної діяльності впливають чинники, які забезпечують позитивний розвиток країн. До основних переваг Китаю та Індії, по залученню іноземних інвестицій, можна віднести: постійне покращення інвестиційного клімату країни, підвищення якості та рівня залучення іноземних інвестицій, розширення відкритості та вдосконалення законодавчого середовища, розвиток зон відкритості, послаблення вимог до прямих іноземних інвестицій, збільшення допустимого обсягу прямих іноземних інвестицій, підвищення рівня життя суспільства, адже саме завдяки таким перевагам, країна створює великі можливості для іноземних інвесторів.

Список використаних джерел:

1. Хмелевський М.О., Коваль Г.Є. Зарубіжний досвід залучення іноземних інвестицій як позитивний чинник впливу на інвестиційну діяльність України. [Електронний ресурс]/ М.О.Хмелевський, Г.Є.Коваль // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2016. – №12. – С. 328-333. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Upsal_2013_12_39.

2. Макарчук К.О., Шуба М.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку Індії: досвід для України. [Електронний ресурс]/ К.О. Макарчук, М.В. Шуба // Вісник економіки транспорту і промисловості. Науковий журнал. – 2019. – № 65 – С. 175-188. – Режим доступу до журн.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2019_65_22

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Харина У. Я. Становлення і розвиток інвестиційної привабливості КНР / У.

Я. Харина // Економічний вісник університету. – 2016. – № 29(1). – С. 198-203. –

Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/есvu_2016_29\(1\)__26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/есvu_2016_29(1)__26).

Литвин А.П.,

студент групи ЕПБ-19-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС

України

*науковий керівник: **Марченко О.І.,***

доцент, доцент кафедри економіки підприємства

Ірпінь, 2020

АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ВИДИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ

На сучасному етапі розвитку Україна активно долучається до процесу використання альтернативних джерел. Якщо раніше потребу електроенергії можна було задовільними за допомогою традиційних джерел, то сьогодні це стає складнішим, оскільки вони є вичерпними та заподіюють значну шкоду навколишньому середовищу. Саме тому постало питання пошуку методів використання нових – відновних та екологічно чистих джерел енергії.

Альтернативна енергетика розвивається і стає однією з основних галузей в світовій економіці. Розвиток сучасних технологій та їх подальше впровадження на виробництві робить енергію, вироблену з «зелених» джерел дешевшою ніж аналогічну отриману за допомогою теплових електростанцій.

У цілому всі енергетичні потоки відновлюваних джерел енергії розділяються на дві основні групи: пряма енергія сонячного випромінювання та вторинні прояви енергії сонячного випромінювання у вигляді енергії вітру, гідроенергії, теплової енергії навколишнього середовища, енергія біомаси та ін [1].

Основною перевагою використання відновлюваних енергоресурсів є їх невичерпність та екологічна чистота, що сприяє поліпшенню екологічного стану і не призводить до зміни енергетичного балансу на планеті. При їх використанні відпадає необхідність у видобуванні, переробці, збагаченні та транспортуванні палива, знімається проблема утилізації або захоронення шкідливих відходів традиційних енергетичних виробництв [1].

В Україні є значний потенціал основних видів відновлюваних джерел енергії, який поступово зростає.

Вітроенергетика. Україна має значну перспективу розвитку вітроенергетики за рахунок освоєння потенціалу степових та гірських районів, зокрема причорноморського та приазовського районів. Україна має достатній досвід проектування, будівництва, експлуатації та обслуговування вітроенергетичних установок та вітрових електростанцій. Ефективність використання вітрових електростанцій становить 7-10 відсотків (в ЄС - 20-24 відсотки). Максимально ефективне використання енергії вітру в Україні дасть змогу щорічно виробляти 5,71 млн МВт-год, тобто компенсувати 2,5% загального енергоспоживання країни. Вітрова енергетика не забруднює атмосферу, не споживає палива і не спричинює теплового забруднення.

Сонячна енергетика. Потенціал використання сонячної енергії в Україні є достатньо високим для впровадження як теплоенергетичного, так і фотоенергетичного обладнання. Середньорічна кількість сумарної сонячної енергії, що надходить на 1 кв. кілометр поверхні території України, становить в межах 1070 кВт·год. На даний період часу в Україні існує значний хист у використанні саме сонячної енергії, оскільки вона є легкодоступною як для великих підприємств, так і для звичайних домогосподарств, а існуюче державне стимулювання за допомогою зелених тарифів надає можливість навіть отримувати дохід повертаючи надлишки виготовленої електроенергії в електромережу.

Гідроенергетика. Гідроенергетика є найбільш технологічно освоєним способом виробництва електроенергії. В Україні потужність гідроелектростанцій становить лише 8,8 відсотка генеруючих енергоджерел і може бути підвищена в 2-3 рази [2].

Серед переваг ГЕС є постійний, природно поновлюваний енергозапас, стабільна кількість виробленої енергії, відсутнє забруднення навколишнього середовища. Основним недоліком гідроелектростанцій є підтоплення здебільшого родючих земель та руйнування природного ландшафту [3]. Також можливий негативний вплив на популяцію морських організмів через перешкоди для їх вільного переміщення через водойми.

Біоенергетичні ресурси і технології. Наша країна є однією з країн з високим біоенергетичним потенціалом, проте, на жаль, сьогодні значна частина біомаси, що може бути використана при виробництві енергії, вивозиться на звалища або просто знищується, а у вигляді палива використовується лише близько 1 мільйона тон. Ресурси торфу поновлюються в обсягах 1,5-1,7 млн. тонн на рік завдяки приросту біомаси болотної рослинності.

За оцінками експертів, в сучасних умовах при наявних обсягах господарської діяльності ресурси біомаси, яку можна використовувати для вироблення енергії складають приблизно 20 млн. тон палива в рік. В такому випадку пріоритетами розвитку біоенергетики є створення котелень для спалювання відходів деревини та соломи, використанням біогазу звалищ, дооснащення існуючих ТЕС для спалювання побутових та промислових органічних відходів.

Поступові кроки у законодавчій та нормативно-правовій базі держави, роблять поштовх для розвитку альтернативної енергетики України, щоб вона могла наблизитись до загальноєвропейського рівня.

Для реалізації енергетичної стратегії варто більшу увагу приділяти роз'яснювальній роботі серед населення. Усвідомлення особистісної відповідальності за зменшення екологічного навантаження на планету формує

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» загальносуспільне «зелене» мислення, дає поштовх для подальшого поступу в галузі альтернативної енергетики

Отже, Україна має значні ресурси для розвитку відновлюваної енергетики – річки з потужним гідрологічним енергетичним запасом, гори та морські узбережжя для встановлення вітрових агрегатів, тривалий сонячний період в році, значні сільськогосподарські площі для вирощування біопаливних культур. Все це у поєднанні із сприятливим законодавством та «зеленими» настроями суспільства дасть змогу Україні посісти вагоме місце серед передових країн світу.

Список використаних джерел:

1. Кудря С.О. Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії: підручник. К.: НТУУ «КПІ». 2012. 492 с.
2. Соловей О.І. Нетрадиційні та поновлювальні джерела енергії: Нав. посіб. / О.І. Соловей, Ю.Г. Лега, та ін. – Черкаси: ЧДТУ, 2007 – 481 с.
3. Потенціал відновлюваних джерел енергії в Україні. Agroexpert: веб-сайт. URL: <https://agroexpert.ua/potencial-vidnovlivanih-dzerel-energii-v-ukraini/> (дата звернення: 26.10.2020)
4. Аналіз сучасного стану альтернативної енергетики та рекомендації по екологізації паливноенергетичного комплексу України. Промислова екологія: веб-сайт. URL: <http://eco.com.ua/content/analizsuchasnogo-stanu-alternativnoi-energetiki-ta-rekomendatsii-po-ekologizatsii-palivno-e> (дата звернення: 26.10.2020).
5. Альтернативна енергетика країни. Проблеми і перспективи. НТСЕУ: веб-сайт. URL: <https://www.ntseu.net.ua/stories/473-top-5-02-5> (дата звернення: 26.10.2020).
6. Українська асоціація відновлюваної енергетики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uare.com.ua> (дата звернення: 26.10.2020).

Morozova Iryna,
*student of the group MEM-20-1
Educational and Scientific Institute
of Economics, Taxation and Customs
advisor – Savchenko A.P.,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Deputy Head of the Department of Research
University of State Fiscal Service of Ukraine
(Iprin, 2020)*

THE SYSTEM OF CYBERSECURITY IN UKRAINE: CHALLENGES AND ACCOMPLISHMENTS

Perceiving cybersecurity as one of the priority areas of national security is common among both developed and transitional states in today's globalized and digitized world. This is particularly relevant for the relatively young Independent state of Ukraine, which has during the last years repetitively fallen victim to many instances of high-profile malicious activity in cyberspace, the so-called "cyberattacks".

Information resources of financial institutions, transport companies and energy suppliers, state agencies, that guarantee the security, defence and protection from emergencies, are increasingly becoming targets for cyber-attacks and cyber crimes. The newest technologies are not only applied to committing conventional types of crimes, but also for perpetrating fundamentally new types of crimes in society with a high level of informatization.

We will define the basic concepts:

1) Cyber security - security of the vital interests of man and citizen, society and state when using cyberspace in case of which sustainable development of information society and the digital communication circle, timely identification, prevention and neutralization of real and potential hazards of homeland security of Ukraine in cyberspace are provided [2];

2) Cyberthreat - the available and potentially possible phenomena and factors creating danger to the vital national interests of Ukraine in cyberspace which exert

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
negative impact on condition of cyber security of the state, cyber security and cyberprotection of its objects;

3) Cyberprotection - set of organizational, legal, technical actions, and also the actions of cryptographic and technical information security directed to prevention of cyberincidents, identification and protection against cyber attacks, liquidation of their effects, recovery of stability and reliability of functioning of communication, technological systems [1].

Threats to cyber security are actualized through the following factors, in particular:

- discrepancy of national electronic communications infrastructure, its development and protection level to modern requirements;

- insufficient level of protection of critical infrastructure, public electronic information resources and information, since the requirement of information protection was imposed by law, from cyber threats;

- unsystematic cyber protection measures of critical infrastructure;

- lack of development of the organizational and technical infrastructure for cyber security and cyber protection of critical infrastructure and national electronic information resources;

- ineffective activities of the security and defence sector of Ukraine in combating cyber-threats of military, criminal, terrorist and other nature;

- inadequate level of coordination, cooperation and information exchange among the cyber security entities[3].

There are no effective government mechanisms that can incentivise organisations to improve their cybersecurity. Exchanging incident information is not enough for cybersecurity improvement. Motivation for the private sector to participate should be a priority.

In September 2019, Ukraine became the ninth country in the world to publicly find bugs in the state information system. On a trial basis, the Ukrainian procurement system Prozorro was checked for cyber vulnerabilities by invited and selected groups of 'white

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» hackers'. All ethical hackers were Ukrainians with experience of participating in bug bounty programs. The marathon for finding bugs was held in a closed environment. Hackers simultaneously attacked the system for seven hours. To avoid interfering with the bidding, cyber specialists worked in a testing environment. The initiative is the first for Ukraine because scanning of the state information system for vulnerabilities is forbidden in the product environment and can only be provided by the national regulator – the State Special Communications Service of Ukraine.

The Hack Prozorro project was implemented with the partnership of the private sector, which included HackenProof, OptiData and DeNovo.

The primary concerns of development of secure, stable and reliable cyberspace are to be as follows:

- formation and operational adaptation of state cyber security policy on the cyberspace development, achieving compatibility with the relevant EU and NATO standards;

- creating a national regulatory framework and term base in this area, harmonization of regulatory documents for electronic communications, information protection, information security and cyber security in accordance with international standards and standards of the EU and NATO;

- cyber technology development of mobile communications facilities; maintenance of hardware security, content security, application security and security of communication services;

- enhancing digital literacy of citizens and promoting security culture of safe behaviour in cyberspace, improving comprehensive knowledge, skills and abilities required to support cyber security objectives;

- development and improvement of the State control system over information security situation and also advancing the independent audit system of information security; implementation of global best practices and international standards for cyber security and cyber defence;

- development of electronic communications infrastructure, including broadband Internet access, digital and interactive television;
- development of network of computer emergency response teams;
- establishment of the system of timely detection, prevention and neutralization of cyber threats, including involvement of volunteer organization;
- deepening cooperation with the EU and NATO to strengthen cyber security capacity of Ukraine;
- participation in activities on trust building in cyberspace, held under the guidance of the OSCE;
- creating conditions for introduction of modern cyber defence technologies in Ukraine [4].

Thus, despite the current challenges and the existing economic and financial difficulties, Ukraine has made some progress in the creation of a national cyber security legislation and organizational infrastructure. In addition to the new cyber-security strategy, Ukraine creates special units within the governmental agencies and the National Coordination Center for Cyber Security to coordinate and deal with cyber threats. These initiatives cannot be implemented fast enough and take time and require technical, financial and human resources. In the nearest future, the Ukrainian government will still rely on the protection system that will create by private businesses to protect their companies and business interests.

References:

1. Machusky V. New Cyber Security Strategy of Ukraine (2016). Available: <http://ukrainianlaw.blogspot.com/2016/03/new-cyber-securitystrategy-ofukraine.html>.
2. Ministry of Defense of Ukraine White Book 2015 «The Armed Forces of Ukraine» (2015). Available: <http://www.mil.gov.ua>. [Accessed:18 November 2020].
3. Official website of the President of Ukraine Стратегія кібербезпеки України (2020). Available: <http://www.president.gov.ua>. [Accessed: 18 November 2020].

4. UNIAN Ukraine creates National Center for Cyber Security (2016). [Online].

Available: <http://www.unian.info/society/1369157-ukraine-creates-nationalcenter-for-cybersecurity.html>. [Accessed: 18 November 2020].

Nizelska Mariia,
student of the group MEM-20-1
Educational and Scientific Institute
of Economics, Taxation and Customs
advisor – **Savchenko A.P.**,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Deputy Head of the Department of Research
University of State Fiscal Service of Ukraine
(Iprin, 2020)

THE INFLUENCE OF FINANCIAL INNOVATIONS ON EU COUNTRIES BANKING SYSTEMS DEVELOPMENT

Problem statement in general and its relation to important scientific or practical tasks. Approval in January 2018 of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 showed the inevitable path of our state to the implementation of the latest information technologies in all spheres of life. Banking has always tried to keep up with the times and to actively use financial innovations in order to improve security and speed of customer service. However, modern innovations in the field of finance go beyond the traditional ideas which in the foreseeable future will radically change the banking systems of many countries. Therefore, the issues of the impact of modern innovations on the future of banking systems and the challenges that banks will meet in the coming years are becoming topical. To this end the development of information technologies in the banking systems of the EU countries was studied, a group of leading countries, technology and approaches to the development of banking systems available in these countries at present have been identified.

The next 5-10 years will be a test period for the banking systems of many countries.

The banks' future will depend on how much they will be ready to modernize and sometimes even fundamentally change the principles of organization of their own activities. The conducted cluster analysis confirmed the hypothesis advanced at the beginning of the study, which suggested that the level of digitalization of banking activity is directly related to the level of economic development of countries. The obtained results of the study allowed to group the countries of the European Union according to different levels of their digitalization[3].

This made it possible for us to conclude that the countries with the most developed economies and the most developed countries have the highest level of banking activity digitalization too (clusters 2 and 1), as a higher level of economic development provides more opportunities for investment, Internet access and better education of the population. In addition, it can be stated that it is the countries of the first group that in the near future will be or will become leaders in the European market of banking services, and it will be these countries that Ukraine will need to be guided by while setting the benchmarks for the development of the banking system[2].

The analysis of the modern trends of IT development in the countries of the European Union showed the mutual readiness of both clients and management of banks to the fundamental changes in the process of service. Artificial intelligence, biometric authentication systems, APIs, «big data» technology provide an opportunity to develop a completely new approach to banking. Summarizing all of the above, we can identify the main trends of banking business in the next 5 years:

1. Changing the format of banking services organization. The traditional banking branch is becoming inefficient in the context of the rapid development of online payments. Most of both overseas and domestic banks are beginning to reduce the network of their own branches. According to research conducted by the US scientists in 2014-2016 only 3% of today's number of physical branches of banks will remain by 2025 which will conduct explanatory work for clients, who for some reason can not or do not want to use

Internet banking. At the same time, secondary functions that are aimed at building confidence, support for a positive reputation of the bank, providing more detailed information to customers as well as indirect sale of banking products will come to the fore.

2. Changing the format of competition in the market of banking services. By the global financial crisis of 2008, banks had been leaders in introducing innovations. However, the problems they were encountering during and after the crisis have changed the goals of their activities. For almost a decade, the main efforts of banks have been aimed at increasing capitalization, while the introduction of innovation has fallen into the background.

3. Changing monitoring systems in the banking market. Considering the above mentioned, it should be noted that financial technology is now developing much faster than the system of overseeing it. Activities of banking institutions are regulated by central banks while conducting payment transactions through the financial services of FinTech companies is not controlled from the outside. The innovative blockchain technology is partly helping to resolve this issue, but no country has officially recognized this monitoring system. In addition, in the presently presented format, the possibilities of blockchain are very limited – several dozen operations in one second. In order for blockchain to work efficiently, it is necessary to create a powerful nano processor, however, according to scientists, it will happen no earlier than in five to seven years. And then the processes of blockchain will begin to develop very quickly[1].

In our opinion, the active development of FinTech companies and blockchain technologies, apart from their new opportunities and potential benefits, creates certain risks and dangers, both for users and for the financial system as a whole. First of all, these tools can be successfully used for money laundering and terrorist financing. Secondly, investing money in FinTech companies and cryptocurrencies creates potential risks for depositors (investors) about returning their money and there are no state mechanisms of their guarantee. To sum up, the above risks present the need for an effective system of

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
supervision and regulation, both at the state and international level, which would be in line with the pace of information technology development.

Thus, the development of information technology has a significant impact on the activities of each individual bank and the banking system as a whole. The future of banks as financial intermediaries in the market will depend on how much they will be ready to implement financial innovations in their operations and to cooperate with FinTech companies.

References:

1. Pousttchi, K., & Dehnert, M. (2018). Exploring the digitalization impact on consumer decision making in retail banking. *Electronic Markets*, 28(3). <https://doi.org/10.1007/s12525-017-0283-0>.
2. Global Banking Outlook 2018. URL: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eyglobal-banking-outlook-2018/\\$File/ey-global-banking-outlook-2018.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eyglobal-banking-outlook-2018/$File/ey-global-banking-outlook-2018.pdf)
3. The Future of Banking. Report KPMG. URL: <https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/lu/pdf/lu-en-future-of-banking-2017.pdf>

Нізельська М. А.
Студентка 5-го курсу; групи МЕМ-20-1
Навчально – наукового інституту
економіки, оподаткування та митної справи
науковий керівник: Белінська Я. В.,
д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки УДФСУ
Ірпінь, 2020

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ

В сучасному економічному світі з'явилися і швидко поширюються нові види грошей — цифрові гроші (або криптовалюти) Урядовці, банкіри, науковці,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» представники експертного середовища висловлюють прямо протилежні думки щодо ролі і значення цих інновацій в сучасній економіці. Деякі вчені вважають віртуальні гроші (або криптовалюти) злочином і навіть пропонують ввести кримінальну відповідальність за їх поширення та використання. Інші дослідники наголошують на неминучості розвитку та поширенні криптовалют і визначають цифрові гроші двигуном суспільного прогресу.

Грунтовне вивчення міжнародного досвіду формування та регулювання ринку криптовалют вказує на те, що на цей час відсутня єдина законодавча та податкова політика щодо використання цих фінансових активів. Натомість існує чотири основні (базові) моделі формування ринку криптовалют [2; 3]: ліберальна, консервативна, репресивна та модель «очікування».

Ліберальна модель формування та регулювання ринку криптовалют заснована на ідеї впровадження високотехнологічних новацій у сферу фінансових послуг та обігу електронних грошей. Іншими словами, цифрова валюта визнається як цифрове втілення цінності, що може використовуватися як засіб обміну, одиниця обліку та/або засіб накопичення. Ліберальна модель характерна для більшості високорозвинених країн світу, зокрема США, Великої Британії, Австралії, Австрії, Канади, Данії, Швейцарії, Південної Кореї, Нідерландів, Фінляндії, Естонії, які не лише визнали криптовалюти, зокрема «Bitcoin» легальними грошима, але й зацікавилися новітніми технологіями формування національних грошових систем на основі цифрових фінансових активів [2, с. 100—105; 3, с. 325—326].

Консервативна модель формування та регулювання ринку криптовалют означає перехідну модель у ставленні державних регуляторних органів до цифрових валют та електронних грошей. Країнами, які дотримуються цієї моделі і досі не досягнуто консенсусу у ставленні до електронних грошей: або як до «грошового сурогата, який не має реальної вартості», або як до цифрового виду активу, що є альтернативою фіатним грошам [1, с. 124—129].

Консервативну модель підтримує переважна більшість країн Північної Америки (Аргентина, Бразилія, Мексика, Уругвай, Чилі), а також деякі східноєвропейські країни (Словенія, Словаччина, Хорватія, Чехія та ін.).

Репресивна модель формування та регулювання ринку криптовалют передбачає заборону фінансовим інституціям проводити будь-які трансакції з електронними грошима, а також повну заборону майнінгу та використання цифрових валют у якості засобу платежу. Репресивна модель характерна для економік країн, уряди яких прагнуть повного державного контролю, насамперед, в економічній сфері, наприклад, уряди Китаю, Індії, Росії, Ісландії, Еквадору, Болівії, Бангладешу. Для прикладу можна привести заяву голови Центрального банку Болівії, в якій визнається нелегальним використання цифрової валюти, оскільки вона не емісується і не контролюється ані урядом, ані іншими державними органами. Водночас в Китаї використання криптовалют фізичними особами є цілком законним, обмеження стосується виключно юридичних осіб (у першу чергу, комерційних банків).

Модель «очікування» у формуванні та регулюванні ринку криптовалют означає, що уряди таких країн (Італії, Франції, Сінгапуру, Тайваню, Пакистану та ін.) ще не визначилися з тим, як саме слід регламентувати й трактувати діяльність, пов'язану з криптографією і впровадженням технології блокчейн.

Зокрема, Франція і досі залишається в стані невизначеності. Так, голова Нацбанку Франції Ф. де Гало заявив, що криптовалюти є виключно інструментом фінансових спекуляцій, а тому використовувати їх громадянам Франції слід виключно на власний розсуд. Натомість уряд Сінгапуру переконаний в тому, що криптовалюти не потребують жодної регуляції з боку держави. На думку Р. Менона, директора фінансово-кредитного управління Сінгапура (MAS), яке виконує функції центрального банку країни, Сінгапур не планує вводити ніяких обмежень, які б стосувалися ринку цифрових валют.

Щодо України, то в країні спостерігається певний дисбаланс між економічними реаліями ринку та розвитком законодавства, що ускладнює створення формально-інституціональних норм регламентації процедури емісії та обігу криптовалют а, відтак, значно посилює можливі ризики на макро- і мікрорівнях. З огляду на те, що в Україні й досі не досягнуто консенсусу у ставленні до електронних грошей, її можна віднести до консервативної моделі формування та регулювання ринку криптовалют. Подальше удосконалення нормативно-правового забезпечення щодо формування і розвитку ринку криптовалют в Україні дасть змогу узаконити використання криптовалюти в Україні, встановить основні правила гри для усіх учасників криптовалютного ринку та сприятиме збільшенню інвестицій у високотехнологічні сектори національної економіки країни.

Список використаних джерел:

1. Abadi J. Blockchain economics / J. Abadi, M. Brunnermeier. — Princeton: Princeton University, 2018. 53 p.
2. Волосович С. Державне регулювання ринку криптовалют: зарубіжний досвід / С. Волосович // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. № 1.97—110 с.
3. Павленко Т. В. Регулювання криптовалют: досвід ЄС. Інфраструктура ринку. 2019. Випуск 27. 322—328с.

Скляр В.О.,

студентка групи ФМД-20-1

ННІ фінансів, банківської справи та страхування Університету ДФС

України

науковий керівник: Коваленко Ю.М.,

д.е.н., професор кафедри фінансових ринків Університету ДФС України

Ірпінь, 2020

СТАН ТА НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

Роль недержавних пенсійних фондів у країнах з розвиненою економікою на фінансовому ринку полягає в залученні довготермінових інвестицій в економіку країни. Зарубіжний досвід формування фінансових ресурсів НПФ свідчить, що саме вони є найперспективнішими для ефективного використання їх інвестиційних ресурсів, що зумовлено їх виконанням соціально-захисної функції, вони виступають інвесторами, що розпоряджаються довготерміновими фінансовими ресурсами.

Дослідженню механізму пенсійного забезпечення присвячені наукові праці багатьох українських учених, серед яких Ю. Коваленко, Н. Сташкевич, А. Свиридовська, В. Яценко та ін.

Створення стабільних темпів економічного зростання країни неможливе без проведення нею активної інвестиційної політики. Одним із найперспективніших напрямів є ефективне використання коштів недержавних пенсійних фондів.

Серед основних проблем, що з ними стикаються учасники спільного інвестування, зокрема ІСІ та НПФ, можна виділити такі: 1) незначні обсяги залучення фінансових ресурсів для інвестування; 2) низька активність щодо реалізації інноваційних проєктів через венчурні фонди; 3) низький рівень фінансової довіри з боку потенційних учасників та інвесторів; 4) дефіцит привабливого інвестиційного інструментарію; 5) недостатні податкові стимули для розвитку спільного інвестування; 6) призупинення пенсійної реформи у

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» частині запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи та персоніфікованого обліку її учасників; 7) недостатня інформаційна прозорість діяльності ІСІ, НПФ і КУА [1].

Для НПФ властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які НПФ зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу [2].

Станом на 31.12.2019 переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (45,9%), депозити в банках (38,5% інвестованих активів), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (7,5%), об'єкти нерухомості (2,8%), акції українських емітентів (1,4%) (Рис. 1).

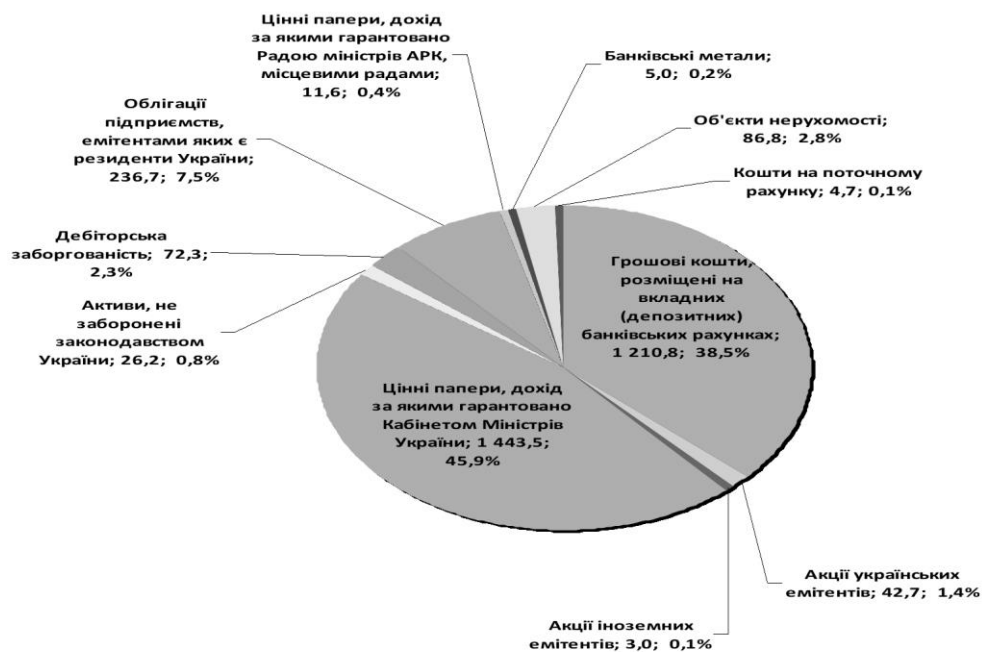

Рис. 1. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 31.12.2019 (млн. грн)

Джерело: Інформація про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення в Україні за період 2017-2019 років [3].

Динаміка структури інвестованих пенсійних активів

Активи	Од. виміру	Станом на 31 грудня			Питома вага, (%)	Приріс т 2017/ 2019(%)
		2017р	2018р	2019р		
Грошові кошти, розміщені на вкладних (депозитних) банківських рахунках	млн. грн.	1 083,3	985,5	1 210,8	38,5	11,8
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України	млн. грн.	1 004,9	1 263,5 0	1 443,5	45,9	43,6
Облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України	млн. грн.	202,4	298,6	236,7	7,5	16,9
Акції українських емітентів	млн. грн.	11,3	43,8	42,7	1,4	77,8
Об'єкти нерухомості	млн. грн.	62,6	47,3	86,8	2,8	38,7
Банківські метали	млн. грн.	10,1	9,8	5,0	0,2	-49,0
Кошти на поточному рахунку	млн. грн.	22,2	18,5	4,7	0,1	-71,1
Активи не заборонені законодавством України	млн. грн.	24,0	26,2	26,2	0,8	0,9
Дебіторська заборгованість	млн. грн.	41,8	48,3	72,3	2,3	72,9
Акції іноземних емітентів	млн. грн.	3,0	3,7	3,0	0,1	0,0
Цінні папери, дохід за якими гарантовано Радою міністрів АРК, місцевими радами	млн. грн.	0,0	0,0	11,6	0,4	-
Загальна вартість активів	млн. грн.	2 465,6	2 745,2	3 143,3	100,0	-

Джерело: Інформація про стан і розвиток недержавного пенсійного забезпечення в Україні за період 2017-2019 років [3]

Наведені дані свідчать, що станом на 31.12.2019 у порівнянні з відповідним періодом 2017 року відбувся приріст вкладень в об'єкти нерухомості (на 38,7%), у грошові кошти, розміщені на вкладних (депозитних) банківських рахунках (на 11,8%) та в цінні папери, дохід по яких гарантовано Кабінетом Міністрів України

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» (на 43,6%), також відбулося інвестування у цінні папери, дохід за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства, які складають 0,4% у 2019 році (11,6 млн. грн.) від загальної вартості активів. При цьому, зазначимо, що з 2018 року значно зменшився обсяг активів, що вкладені в банківські метали (на 49,0%), облигації (на 20,7%) та акції (на 2,5%) українських емітентів та акції іноземних емітентів (на 18,9%).

Загальний дохід, отриманий від інвестування пенсійних активів, станом на 31.12.2019 становив 2 200,0 млн. грн., збільшившись у порівнянні зі станом на 31.12.2018 на 432,3 млн. грн., або на 24,5% [3].

Аналіз сучасного стану фінансового ринку України щодо наявності прийнятних для інвестування пенсійних активів інструментів засвідчив необхідність:

– збільшити наявне обмежене коло цінних паперів та інших інструментів, які визначені законодавством і в більшій мірі задовільнити вимоги пенсійних фондів (облигації внутрішньої державної позики, акції та облигації підприємств, ощадні сертифікати, банківські депозити);

– випуску окремих фінансових інструментів, котрі не набули широкого застосування, але могли би розглядатися як об'єкти для інвестицій пенсійних активів (привілейовані акції, облигації місцевих позик);

– визначити в чинному законодавстві окремі види фінансових інструментів, що є традиційними об'єктами інвестування пенсійних коштів у інших країнах (іпотечні, конвертовані цінні папери тощо).

Таким чином, розширення напрямів інвестування пенсійних активів пов'язане з удосконаленням умов випуску наявних і запровадженням нових видів фінансових інструментів стане суттєвим джерелом підтримки соціальних стандартів та водночас акумулятором внутрішніх інвестиційних ресурсів для прискореного розвитку національної економіки. Особливо це актуалізується за

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» подальшого інституційного розвитку фінансової системи та фінансового сектору економіки України [5].

Список використаних джерел

1. Коваленко Ю.М. Еволюційні тренди в системі інвестиційних і пенсійних фондів в Україні. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*, 2020. №4. С. 43-52. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.43-52>.
2. Сташкевич Н. Напрями розміщення активів недержавних пенсійних фондів. *Гроші, фінанси і кредит*. 2019. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/27969/2/GEB_2019v57n2_Stashkevych_N-Trends_of_assets_allocation_132-141.pdf (дата звернення: 13.11.2020).
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-stan-i-rozvytok-nederzhavnoho-pensiinoho-zabezpechennia-Ukrainy.html> (дата звернення: 13.11.2020).
4. Свиридовська А. О. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2016. № 4 (77). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2016_4_14 (дата звернення: 13.11.2020).
5. Kovalenko, Yu. Financial system and financial sector: institutional approach. *Finance of Ukraine*. 2009. № 4. С. 75-87.

Скрипник О.А.,

аспірант кафедри менеджменту

Сумського національного аграрного університету

Скрипник Д.М.

аспірант кафедри менеджменту

Сумського національного аграрного університету

науковий керівник: Сохань І.В.

д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту

Сумського національного аграрного університету

СОНЯЧНІ ЕНЕРГЕТИЧНІ СИСТЕМИ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Майже два мільярди людей у країнах, що розвиваються – а це одна третина світового населення - не мають доступу до електроенергії. Дрова, залишки продукції сільського господарства, торф та тяглова сила тварин продовжують залишатися основними енергетичними ресурсами для мільйонів сільських сімей в світі.

Пошук альтернативних джерел енергії, які є економічними та екологічно чистими, має вирішальне значення для підвищення продуктивності сільського господарства та покращення якості життя у сільських громадах. Нова програма розвитку альтернативної енергетики ФАО "Сонячні фотоелектричні системи для сталого сільського господарства та розвитку сільських територій", розроблена на період 2020-2030 років свідчить про те, що фотоелектричні системи сонячної енергії можуть бути частиною рішення [1].

Незважаючи на те, що йде третє десятиріччя ХХІ сторіччя, однак у сільських районах нашої країни доступ до електроенергії інколи є утрудненим і дорогавартісним. Так, розширення електричної мережі коштує чималих грошей. Наприклад, розширення електромережі в сільській місцевості на 1 км коштує від 65 000 до 150 000 грн. Тому використання сонячної енергії в сільській місцевості могло б стати більш дешевою та екологічно чистою альтернативою [2].

Тому системи сонячної енергії разом із енергією вітру та іншими відновлюваними джерелами енергії є єдиним технічно життєздатним рішенням для доставки енергії, необхідної ізольованим сільським громадам. Невелика кількість додаткових енергетичних систем може суттєво змінити ситуацію, зробивши можливим поліпшення життя в сільській місцевості, підвищення продуктивності сільського господарства та створення нових можливостей для отримання доходу.

Сонячна енергія також є більш турботлива для оточуючого середовища. Так, наприклад, забруднення повітря в приміщеннях від спалювання невідновлюваних

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

джерел енергії, таких як деревина та вугілля, вбиває щороку в світі понад 4 мільйони людей.

Незважаючи на ціновий недолік (адже встановлення фотовольтажних панелей до 5 кВт коштує 300 долл.США, на 15 кВт – 500 долл.США, більше 30 кВт – 800-100 долл.США) переваги сонячної енергії в сільській місцевості ілюструють, що розвиток кращих сонячних технологій є корисним для районів, які в іншому випадку не змогли б отримати доступ до електроенергії. Отже, фотоелектричні сонячні системи все ще відносно дорогі і тому не є панацеєю для вирішення всіх проблем бідності в сільській місцевості. Однак вони пропонують величезний потенціал для заповнення певних надзвичайно важливих нішових точок [3].

В даний час сонячна енергія використовується в основному для побутового освітлення та власного використання домогосподарствами. Подовжуючи години доступного світла, це створює додатковий час для продуктивної діяльності.

Але потенціал сонячної енергії відносно невикористаний для підвищення продуктивності сільського господарства та розвитку сільських районів загалом. За умови сприятливого фінансового та інституційного середовища сонячні енергетичні системи можуть значно покращити охорону здоров'я та освіти; водопостачання для споживання, зрошення та скотарства; приготування їжі та охолодження; ветеринарні служби; HoReCa та туризму.

Порівняно з енергією з викопного палива, сонячні енергетичні системи є гнучкими, не потребують технічного обслуговування та екологічно безпечними, але вони мають свої обмеження. Так, акумулятори для зберігання сонячної електроенергії можуть бути дорогими та проблематичними: для нічних та денних днів, де мало сонячного світла, потрібна резервна система, а утилізація батарей становить екологічну загрозу [4].

Але все ж таки в нашій країні найбільш проблематичними є інституційні бар'єри: високі стартові витрати в поєднанні з відсутністю механізмів фінансування, що призводять до низьких обсягів продажів, а відносно довгий ланцюг від

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» виробника сонячних панелей до кінцевого споживача призводить до високих трансакційних витрат. Це ключові причини відсутності інфраструктури та політичної прихильності. Це порочне коло, як правило, робить системи сонячної енергії непривабливими як для сільських споживачів, так і для багатьох інвесторів.

Але є надія на подолання фінансових та інституційних бар'єрів для успіху сонячної енергетики. Підключення сільських громад до альтернативних енергетичних мереж вимагає значних державних субсидій і не завжди приносить прогнозовані переваги. Але ж не слід забувати, що "успіх енергетичної незалежності сільських районів підтримує соціально-економічний розвиток, а не навпаки" [1].

Список використаних джерел:

1. F. Riva, H. Ahlborg, E. Hartvigsson, S. Pachauri, E. Colombo Electricity access and rural development: review of complex socio-economic dynamics and causal diagrams for more appropriate energy modeling, *Energy Sustain. Dev.*, 43 (2020), pp. 203-223
2. Sustainable domestic lighting options for poor people—an empirical study, *Environ. Dev. Sustain.*, 18 (2015), pp. 1559-1573
3. The Sustainable Development Goals Report 2018 [Online] Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York (2018). Available: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2018>, Accessed 31st Jan 2019
4. S. Sareen, H. Haarstad Bridging socio-technical and justice aspects of sustainable energy transitions, *Appl. Energy*, 228 (2019), pp. 624-632

Сучок О.С.,
студентка групи ОПБ-18-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи ЗВОМФУ «Державний
податковий університет»
науковий керівник: Прокопенко І.А.,
к.е.н., доцент
Ірпінь, 2020

ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансформація інтелектуальної власності в інноваційний продукт, придатний для виробництва та ринку пов'язує науку, винахідників зі споживачами. На розвиток інноваційних технологій потрібні значні фінансові ресурси, яких, зазвичай у підприємств бракує. Тому актуальним є застосування податкових інструментів стимулювання інноваційної діяльності.

Варто зазначити, що інновація розглядається як вже матеріалізований результат трансформації інтелектуальної власності творця (інтелектуальний продукт) з ознакою об'єкта права інтелектуальної власності, який втілений у інноваційний продукт чи інноваційну продукцію, яку виведено на ринок і після її реалізації (комерціалізації) отримується дохід (прибуток).

Відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність", інновації – це новостворені (засновані) і/або/ вдосконалені конкурентноздатні технології, продукти або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного та іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або/ соціальної сфери [3].

Існує значна кількість наукових праць, присвячених трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт. Зокрема цю проблему досліджували такі зарубіжні вчені-економісти, як В. Ростоу, Д. Бел, Т. Шульц, Л.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
Туроу, Г. Бекер, М. Фішер, А. Тофлер, Й. Масуда, Е. Денісон, П. Друкер, Й. Шумпетер та інші.

Світовий досвід економічного розвитку свідчить, що на сучасному етапі інноваційним технологіям немає альтернативи. На межі ХХ та ХХІ ст. в світовій економіці прискорились зміни в промисловості - в технології, структурі, масштабі, територіальному розміщенні та організації виробництва, а також у взаємозв'язку цих факторів.

Ключовими є інновації, що перетворилися на промислову релігію кінця ХХ ст. Компанії сприймають інновації як засіб збільшення прибутків та завоювання більш широкого сегменту ринку. Уряди країн вважають їх панацеєю з точки зору прискорення економічного зростання через підвищення конкурентоспроможності країни в світі.

Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності з економіко-фінансових позицій є її комерціалізація. Проблема комерційного використання результатів інтелектуальної діяльності сьогодні ще не достатньо вивчена. Це комплексна, багатогранна проблема, що містить в собі правові, технологічні, економічні виробничі та інші питання [2, с. 12].

У процесі комерціалізації повинні бути принаймні чотири учасники: автор розробки (винахід, сорт рослин, корисна модель тощо), стратегічні партнери, менеджери та інвестори. Досвід показує, що від ідеї створення нового продукту до отримання першого прибутку на ринку проходить 3-4 роки. Це період інноваційних проектів. Щоб перейти від лабораторного прототипу до випробувальної партії, а потім до невеликої фази, зазвичай потрібно близько 1-2 мільйонів доларів. Такі інвестиції не будуть вкладені відразу, але на кожен крок реалізації інноваційного проекту потрібно вкласти невелику суму.

Як відомо, інноваційний процес проходить 4 основних етапи: аналіз конкуренції нового продукту, лабораторна перевірка здійснення ідеї, створення дослідного зразка продукції, підготування виробництва дослідної партії і її

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» реалізація. Кожний із цих етапів потребує набагато більше зростаючих інвестицій [2, с. 35-36].

Механізм комерціалізації - це відтворення руху інтелектуального капіталу з метою отримання продукції. На думку експертів, для менеджерів інтелектуальний капітал має дві основні складові: людський капітал та інтелектуальні ресурси. Людський капітал або інтелектуальна сила створює інновації, і те, що можна описати та ідентифікувати, стає інтелектуальними ресурсами. Деякі ресурси знань - це, як правило, ресурси, що мають більший комерційний потенціал, захищені законом та стають правами інтелектуальної власності.

Сьогодні головними факторами розвитку будь-якої господарської системи є інноваційні, тобто ті інноваційні компоненти, які в комплексі можуть перетворити виробничу сферу, оновлюючи виробничий апарат, готуючи і спонукаючи людей ефективно її використовувати. З означених позицій можна виділити інноваційний тип розвитку господарської системи, коли інноваційна діяльність здійснюється як на макрорівні (держава в цілому, регіональна або галузева економіка), так і на мікрорівні (підприємства, об'єднання підприємств).

Інноваційна модель розвитку господарської системи в своїй основі повинна враховувати інноваційний тип розвитку економіки в ринковому середовищі. Інноваційний тип розвитку господарської системи спирається на інноваційну діяльність, в основі якої здійснюється інноваційна політика. За своєю суттю і економічним змістом інноваційна політика знаходить своє відображення при розробці стратегій інноваційної моделі розвитку. Інноваційний тип розвитку господарської системи

Інноваційна діяльність

На макрорівні

На мікрорівні

Інноваційна політика

Стратегія інноваційної моделі розвитку

Новаторські цілі, інноваційні результати виробничої діяльності

Інноваційні засоби досягнення цілі

Відтворення інноваційного спрямування на збалансованій основі

Пріоритетне використання сукупності інноваційних факторів при визначенні обсягу і форм здійснюваних інвестицій

Організаційно-виробнича, науково-дослідна і проектно-

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
конструкторська інфраструктура Інноваційний процес 4 Стратегія інноваційної моделі розвитку – це досягнення якісно нового типу розвитку господарської системи, яка характеризується [4]:

- з тактичної та стратегічної точок зору, інноваційні цілі, інноваційні результати виробничої діяльності (товари, послуги, ефективність, конкурентоспроможність тощо);

- інноваційні засоби для досягнення цілей (фактори-інновації у вигляді новітнього обладнання та технологій, нових організаційних форм та мотивації праці та виробництва);

- можливості збалансовано відтворювати напрямки інновацій, щоб економічна система мала для цього всі організаційні, управлінські, ресурсні та владні умови;

- при визначенні кількості та форми інвестицій визначте пріоритет використання ряду інноваційних факторів, які реалізуються в різних часових рядах, а саме: послідовні, паралельні та інтегровані процеси інвестування капіталу та отримання прибутку.

Як переконує досвід економічно розвинених країн світу, значно підвищити інноваційну активність підприємств може проведення політики стимулювання інновацій. Відзначимо, що в промислово розвинених країнах найчастіше використовуються непрямі методи стимулювання інновацій, а саме: бюджетні та податкові методи регулювання. Податкові методи полягають у використанні пільг під час оподаткування підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність.

Застосування податкових методів стимулювання інноваційних процесів стало можливим з прийняттям закону України “Про інноваційну діяльність” від 4.07.2002 р. № 40-IV. Згідно із статтею 16 цього закону, інноваційним вважається підприємство чи об’єднання підприємств будь-якої форми власності, у яких більше ніж 70 % обсягу його продукції (до грошового виміру) за звітний період є інноваційні продукти і (або) інноваційна продукція.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

Таким чином, розкриваючи трансформацію інтелектуальної власності в інноваційний продукт, як результат інноваційної діяльності в інноваційному процесі, ставилась мета узагальнити сучасний погляд на це питання та визначити напрямки його удосконалення. Сьогодні в Україні занадто високий ризик під час здійснення інноваційної діяльності та майже відсутні реальні податкові стимули для підвищення інноваційної активності підприємств відсутні.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України : Закон України № 435-IV 16 січня 2003 року.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-154>.
2. Зінов В. Проблеми комерціалізації результатів досліджень і розробок // Інтелектуальна власність. – 2000, № 3.-С. 35-42
3. Про інноваційну діяльність. Закон України № 40-IV від 04.07.2002 р. // Інтелектуальна власність, № 10, 2002. – с. 35-42.
4. Гончарова Н.П. Концептуальний підходи к инновационному развитию промышленности // Стратегія економічного розвитку України. – Наук. зб. – Вип. 7 / Головний редактор О.П.Степанов – К.: КНЕУ, 2001. – с. 113- 121.

Тіторчук Т.І.
студентка групи ЕПБ 17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Марченко О.І.
доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь, 2020

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Інноваційний розвиток є одним із перспективних шляхів економічного зростання та функціонування підприємств. Тому сучасні економічні умови вимагають інтенсивної інноваційної діяльності, ефективної організації досліджень

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» та розробок, нововведень, зниження інноваційних ризиків, стратегічного управління в інноваційній діяльності кожного підприємства.

На думку О.Г. Шпикуляк інноваційна діяльність – це такий вид діяльності, який на основі результатів наукових досліджень забезпечує створення принципово нової продукції, нової послуги, в результаті яких з’являється те, чого раніше не було [1 с. 108]. А згідно Закону України «Про інноваційну діяльність», інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [2].

Підприємства, що прагнуть реалізовувати інноваційну діяльність потребують значних капіталовкладень, а особливо інвестиційного забезпечення. Але на сьогодні інвестиційний клімат в Україні оцінюється як високо ризиковий. Причиною такого стану є не лише відсутність коштів для вкладень, але й підвищений ризик будь-яких форм інвестування [3 с. 3].

Теперішня економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань й дуже повільним зростанням виробництва. Попри те, що Україна належить до восьми країн світу з необхідним науково-технічним потенціалом для створення і виробництва новітньої авіаційної техніки, входить у десятку найбільших суднобудівних держав світу, і вітчизняні машинобудівні виробниці займають одні з провідних місць в Європі, вона значно відстає від країн Європейського Союзу з точки зору загального рівня інноваційної активності. Причиною цього проблеми що склалися історично і посилювалися в минулому році серйозною політичною нестабільністю.

Оцінюючи загальну ситуацію в інноваційній сфері України, умовно можна сформулювати три основні категорії проблем, які пригнічують її розвиток:

дефіцит фінансових ресурсів та відсутність дієвих стимулів з боку держави; недосконалість законодавчого поля; низький інноваційний потенціал промислових підприємств [4 с. 34].

У 2016 р. фінансування інноваційної діяльності в Україні перебувало на рівні 1,0% ВВП, що є найвищим показником порівняно зі всіма роками. У порівнянні з 2018 р. обсяг фінансування інноваційної діяльності зріс до 14220,9 млн грн, при цьому частка фінансування інноваційної діяльності у співвідношенні до ВВП залишилася на рівні 0,3% (рис.1). Такі обсяги фінансування не спроможні забезпечити належний розвиток інноваційної складової економіки.

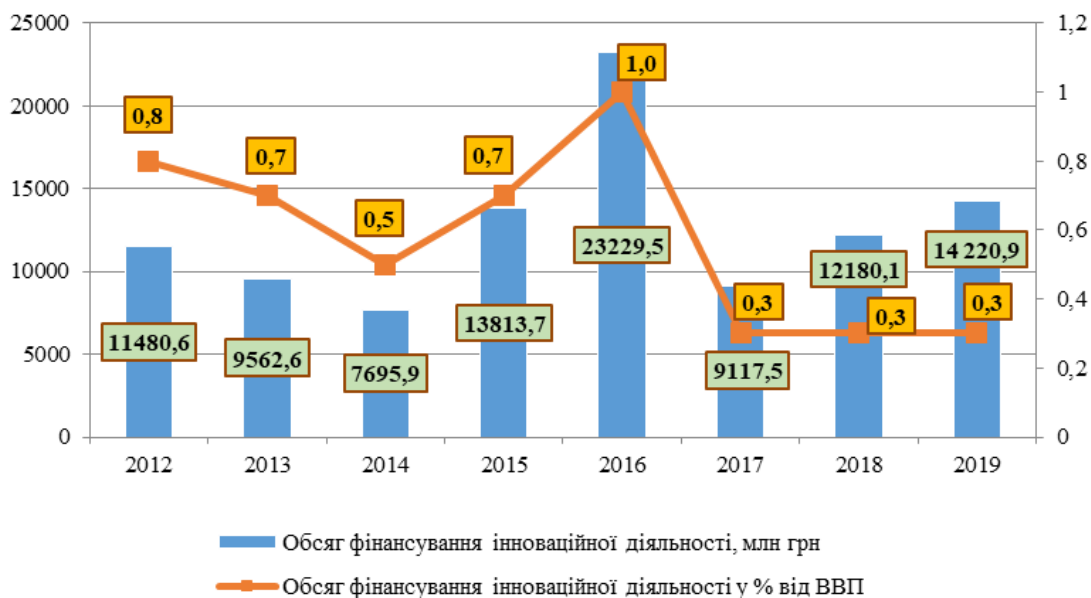

Рис.1 Динаміка обсягу фінансування інноваційної діяльності за 2012-2019 рр. [5, с. 21]

Для покращення інноваційного розвитку та підвищення фінансування інноваційної діяльності можна запропонувати ряд заходів, спрямованих на вирішення ряду проблем. Це створення єдиної функціонуючої національної інноваційної системи, яка формується на різних рівнях; формування загальнодержавної системи пошуку, збору, накопичення, обробки, зберігання, розповсюдження та надання інформації в сфері інноваційного розвитку; забезпечення використання існуючого науково – технічного доробку щодо його інноваційного впровадження. Крім цього необхідно визначити напрями, в яких вітчизняні вчені та виробники мають наукові резерви та розробки, які відповідають

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» міжнародним стандартам та забезпечуватимуть сильні позиції на світовому ринку. Потрібно забезпечити фінансування фундаментальних досліджень. Знайти додаткові джерела на фінансування, одним з яких є реформування податкової системи. Не менш важливим напрямом є створення нових та розвиток існуючих технологічних парків, вільних економічних зон для притягнення інвестицій в модернізацію виробництва [3 с. 5].

Отже, аналізуючи вищесказане можна зробити висновок, що одним із основних факторів забезпечення стабільного економічного розвитку нашої країни є інноваційна діяльність підприємств. Тому важливим є вчасне виявлення проблем та розроблення дієвих інструментів їх інноваційного розвитку. Забезпечення інноваційної активності підприємств України повинно здійснюватися в комплексі національної інноваційної системи, створення високотехнологічних виробництв і промислового освоєння результатів науково-дослідних робіт.

Список використаних джерел:

1. Полозова Т. В. Інноваційна діяльність підприємства та економічна сутність інноваційного процесу / Т. В. Полозова, Д. Ю. Кривцун // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2019. - Вип. 12. - С. 108-113. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2019_12_27
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1561-12 (з чинними змінами та доповненнями)
3. Костюк А. К. Інноваційний розвиток підприємств: економічні умови, проблеми та перспективи / Костюк А. К., Бояринова К. О. // Актуальні проблеми економіки та управління : збірник наукових праць молодих вчених. – 2019. – Вип. 5. – С. 30–33. – Бібліогр.: 10 назв.
4. Єршова Г. В. Інноваційна діяльність в Україні: основні тенденції та проблеми / Г. В. Єршова // Економіка і прогнозування. - 2018. - № 4. - С. 137-148. - Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

5. Писаренко Т.В., Кваша Т.К., Рожкова Л.В., Коваленко О.В. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Л.В. Рожкова, О.В. // Коваленко науково-аналітична доповідь -2020.- К.: УкрІНТЕІ.

Турпак В.С.,
студентка групи ЕКБ-18-1
ННІ інформаційних технологій,
Університету ДФС України
науковий керівник: Чернова О.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки,
Ірпінь, 2020

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОГНОЗ

В сучасних умовах один із важливих факторів забезпечення ефективності функціонування підприємств різних сфер - це успішне здійснення інноваційної діяльності, що дозволяє забезпечити економічний розвиток підприємства, що в свою чергу вимагає здійсненні цілеспрямованого планування, розробки, впровадження та використання інновації.

На українських підприємствах впровадження інновацій, як правило, здійснюється не регулярно, а час від часу. Основними причинами низької активності інноваційної діяльності є низьке фінансове забезпечення цієї діяльності, а також відсутність розробки інноваційних інструментів управління.

Основні теоретичні та практичні аспекти вирішення даних причин знайшли своє відображення у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників: Андрійчук Ю.А., Білецька Д.О., Васильєв Т.А., Дейнека О.Г. Денисенко М.П., Довбенко В.І., Єгорічева С.Б., Захарчин Г.М., Ілляшенко М.С., Кисельова І.А., Кривич Я.М., Леонов С.В., Нікітюк П.П., Михайлова Л.І., Носенко Д.В. , Примостка Л., Трамова А. М. та ін.

Інноваційна діяльність підприємства відіграє одну з найважливіших ролей. Безпосередньо інноваційних підприємств в Україні небагато. Економічні перетворення весь час супроводжувались погіршенням фінансового стану вітчизняних підприємств через зменшення обсягів виробництва та високі темпи інфляції. Частка інноваційно активних підприємств постійно знижується, що свідчить про значну втрату позицій України серед інших країн [1]. На даний момент найбільша кількість інноваційно активних підприємств знаходиться у Києві, Харкові, Запоріжжі, Миколаївській та Львівській областях. Варто звернути увагу, що в Україні майже 60% інноваційної продукції створюють підприємства, що належать до третього та четвертого технологічного укладу [2]. Тоді як у розвинених країнах більше 90% інвестицій спрямовуються до підприємств, що виробляють продукцію п'ятого та шостого технологічного укладу [3].

Слід зазначити, що в умовах фінансової кризи, геополітичної напруженості, відсутності структурних реформ підприємства не повинні відмовлятися від здійснення інноваційної діяльності. Але існують фактори, що перешкоджають ефективному впровадженню інноваційної діяльності на підприємствах за сучасних умов. До них належать занадто високі витрати, відсутність фінансування, тривалий термін окупності інновацій, вразливість прав власності, часті зміни чинного законодавства [4]. Існує також ряд факторів, які стримують інноваційну діяльність певного підприємства. Сюди входять відсутність кваліфікації персоналу, складність контролю за витратами на інновації та відсутність внутрішньої гнучкості.

Дана ситуація зумовлена тим, що впровадження інновацій повинно базуватися на дотриманні принципу ефективності. Світовий досвід свідчить, що інноваційний розвиток сприяє всебічній підтримці суб'єктів господарювання у сфері інноваційної діяльності, створенню умов для просування та впровадження інновацій. Стимулювання інноваційного розвитку може здійснюватися за рахунок цільових субсидій за рахунок бюджетних коштів через державні установи, а також

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» шляхом заохочення залучення приватного капіталу для фінансування інноваційної діяльності малих фірм та підприємств через компанії утворені за рахунок власників.

Стратегічна спрямованість розвитку системи управління інноваційними процесами призводить до широкомасштабного впровадження нових технологій, вирішення проблем фізичного зносу та старіння обладнання, виробів, ідей та збільшення виробничих та економічних показників підприємства [5].

На сьогодні для іноземних компаній широко поширені такі етапи планування інноваційної діяльності:

- формулювання складу майбутніх запланованих проблем, визначення системи очікуваних небезпек або очікуваних можливостей підприємства;
- пошук альтернативних варіантів вирішення проблем;
- обґрунтування запропонованих інноваційних стратегій, цілей та завдань, які компанія планує реалізувати;
- планування основних засобів досягнення цілей;
- визначення потреби в ресурсах;
- проектування реалізації планів та контролю за їх виконанням [6] .

Отже, для створення системного механізму стимулювання інновацій необхідно вивчити світовий досвід стимулювання інновацій та адаптувати його до вітчизняних умов економічного розвитку та впровадити в промисловість. Необхідно вдосконалити законодавче забезпечення інновацій, що створить умови для реалізації інноваційних ідей. Також потрібно підвищити конкурентоспроможність національної економіки, що вимагає поступової зміни її переважно експортно-сировинної структури, переорієнтації інвестиційних потоків в інноваційній сфері, впровадження високих технологій, формування основи для інноваційної моделі розвитку та економіки знань в Україні.

Список використаних джерел

1. Наукова та інноваційна діяльність/Державна служба статистики України. 2018: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

2. Левченко Ю.Г. Активізація інноваційної діяльності вітчизняних підприємств в умовах кризи: URL:<http://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/6813/108.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Богів Я.С. Фактори, які впливають на ефективність бізнес-планування інноваційних проектів підприємств/Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2015. №36.- С. 145-155.

5. Соломатіна Н.А. Аналіз зарубіжного досвіду розвитку інноваційних систем на регіональному рівні. – Економіка та держава . - № 3. – 2015.- С. 263.

6. Zalizko V. D. Representative Model of Economic Development for an Agricultural Enterprise in the Context of Socioeconomic Rural Space Formation. 2017. No. 3. P. 53–62.

Фісюк Е.В.,
студентка групи ФМД-20-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України
науковий керівник : **Федина В.В.,**
старший викладач кафедри фінансових ринків
Ірпінь, 2020

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність відіграє значну роль в економічних процесах будь-якої країни, оскільки завдяки залученим інвестиціям створюються нові підприємства, з'являються нові робочі місця, модернізується обладнання на діючих підприємствах, запроваджуються інновації, розвивається інфраструктура.

Сьогодні, внаслідок політичної, соціальної, екологічної та економічної нестабільності, спостерігається слабкий інвестиційний клімат, який означає

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

неспроможність підвищити інвестування. Це підштовхує до того, що в Україні вкрай необхідна швидка та якісна розбудова інвестиційних процесів. Саме тому створення сприятливої інвестиційної діяльності є актуальною проблемою для України на сьогодні.

Інвестиційна діяльність є предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, питання та проблеми інвестиційної діяльності в Україні висвітлювались у працях таких науковців: Ст. Геєць, Л.Дж. Гитман, А. Гальчинський, М. Денисенко, М. Конрат'єв, П. Петров, А. Музиченко, Г. Савицька, Т. Ткаченко, А. Пересада, В. Шевчук, А. Суханова, Т. Ткаченко, І. Гончарук, Т. Шталь, В. Доброскок, О. Очередько та інші. Незважаючи на всебічне висвітлення проблем інвестиційної діяльності в економічній літературі дана проблематика залишається актуальною. Економіка країни та її складові елементи динамічно розвиваються, і є необхідність проведення систематичного моніторингу, оцінки та досліджень в сфері інвестиційної діяльності та відстеження тенденцій в галузі інвестування в національну економіку а також розробка рекомендацій щодо перспектив розвитку інвестиційної діяльності, враховуючи сучасну ситуацію.

Метою дослідження є визначення особливостей інвестиційної діяльності України та тенденцій її подальшого розвитку.

Для України як країни, яка переживає системну трансформацію, стратегічною метою зовнішньоекономічної політики має стати максимальне використання позитивних ефектів від залучення прямого іноземного капіталу. Складна ситуація у вітчизняній економіці багато в чому пояснюється її надмірною залежністю від зовнішньої кон'юнктури і наслідками світової фінансової кризи, який суттєво вплинув на економіку України, починаючи з 2013-2014 рр. В Україні майже сформовані інституційні основи для залучення іноземних інвестицій [1,с.61].

Проаналізуємо динаміку прямих інвестицій України за 2015-2019 роки.

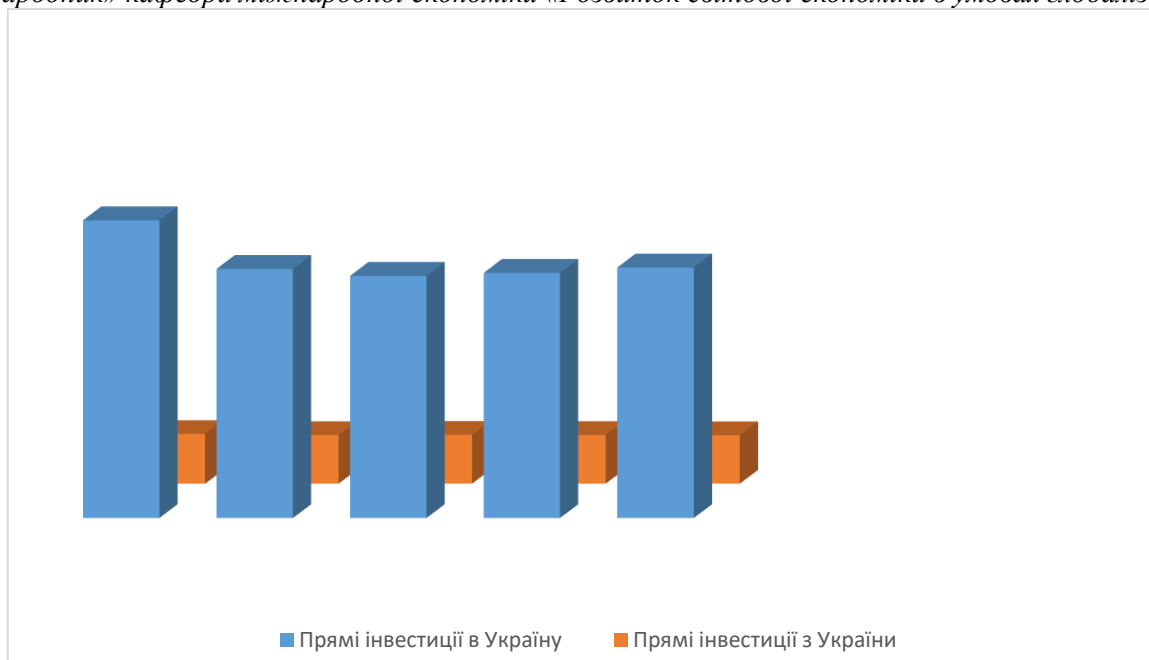

Рис.1 – Динаміка прямих інвестицій України за 2015-2019 роки, млн.дол.США

Побудовано автором на основі джерел [2]

Згідно наведених даних можемо зробити такі висновки:

– протягом 2015-2019 років, однозначної тенденції обсягів прямих інвестицій в Україну не спостерігаємо. Оскільки, у 2019 році прямі інвестиції в Україну зменшились на 6065 млн.дол.США порівняно з 2015 роком, в той час як порівняно з 2018 роком показник збільшився на 685,5 млн.дол.США;

– щодо обсягу прямих інвестицій з України протягом проаналізованого періоду, було виявлено тенденцію до зменшення показника. Оскільки, у 2019 році обсяг прямих інвестицій з України зменшився на 161 млн.дол.США порівняно з 2015 роком;

Найбільшими країнами-інвесторами у 2019 році є Кіпр, Нідерланди, Велика Британія, Німеччина, Швейцарія та інші.

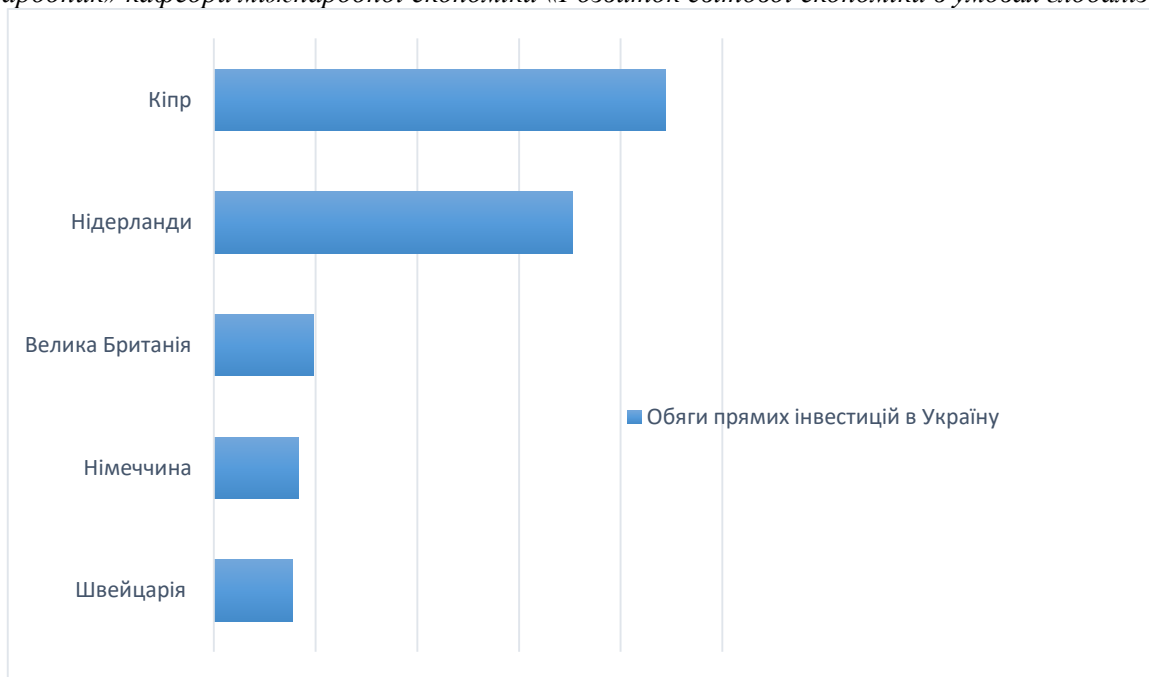

Рис.2 – Обсяг прямих інвестицій в Україну за країнами світу у 2019 році, млн. дол. США

Побудовано автором на основі джерел [3]

Найбільше інвестицій було спрямовано у промисловість, торгівлю, операції з нерухомим майном, фінансову та страхову діяльність.

Однак, Україна не повною мірою відповідає основним інтересам іноземних інвесторів. Ключовими причинами цього є:

- невідповідність технологічних умов виробництва європейським вимогам;
- наявність непрогнозованої політичної кризи у країні яка зумовлює спад економіки;
- неможливість визначення терміну окупності інвестицій внаслідок постійного росту інвестиційних ризиків;
- недосконалість законодавчого регулювання сфери іноземного інвестування;
- зниження купівельної спроможності в Україні що обумовлена низьким рівнем життя населення та інші.

Тому, основними заходами, які сприятимуть активізації інвестиційної діяльності в Україні є:

– удосконалення інвестиційного законодавства відповідно до європейських норм та забезпечення його стабільності;

– забезпечення ефективності реалізації задекларованих реформ, зокрема у судовій, податковій системі, адміністративно-територіальному устрої, впровадження антикорупційної системи з метою активізації інвестиційної діяльності [4,с.80];

– формування дієвого механізму забезпечення організаційно-інституційних, фінансових та правових передумов для розвитку інвестиційної діяльності;

– побудова раціональної системи інноваційної інфраструктури, яка повинна сприяти рівномірному розподілу та ефективному використанню інвестиційних ресурсів, зменшенню ризиків інвестування.

З огляду на вищесказане ,можна зробити висновок , що розвиток України неможливий без достатнього рівня інвестицій, спрямованості їх в пріоритетні галузі національного господарства та ефективного використання. Інвестиції виступають важливим чинником прогресивного розвитку будь-якої економічної системи.

Список використаних джерел:

1. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 60-66
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Юринець З. В., Петрух О. А. Державне регулювання та фінансування інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 79–82.

Ясінська В.Ю.,

студентка групи ЕКБ-18-1

ННІ інформаційних технологій Університету ДФС України

науковий керівник: Чернова О.В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Ірпінь, 2020

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

В умовах високої динамічності конкурентного середовища для отримання високої конкурентної позиції необхідним є впровадження інновацій.

Найважливішим джерелом створення і утримання конкурентних переваг підприємства є виявлення і використання нової науково-технічної продукції при здійсненні інноваційної діяльності, яка є результатом інтелектуальної, наукової і інженерно-технічної творчості фахівців. Висока конкурентоспроможність дозволяє отримувати прибутки і набутки, що зможе зацікавити інвестора як постійного і надійного партнера, для забезпечення стабільного розвитку підприємства. [2, с.86].

На сучасному етапі інноваційна діяльність неможлива без дій, пов'язаних із вкладанням матеріальних, фінансових або інтелектуальних ресурсів, без використання капіталу, тому необхідною умовою розвитку інноваційного процесу є процес інвестування.

Як свідчить зарубіжний досвід, одним із поширених способів фінансування інноваційної діяльності є саме інвестиційні ресурси, що можуть спричинити активізацію економічного розвитку. Інакше кажучи, інноваційний та інвестиційний види діяльності є взаємопов'язаними і взаємозумовленими процесами [3, с.81].

Термін "інвестиції" походить від англійського "investment" – вкладання коштів, капіталу, а "інновації" (innovation) – нововведення, оновлення. В сучасній англійській економічній термінології інвестиції трактуються як збільшення обсягу функціонуючого в економічній системі капіталу, матеріалізованого в засобах

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» виробництва, що в цілому визначає динаміку суспільного розширеного відтворення.

Термін "інновації" використовується для позначення технологічного удосконалення виробництва, надання йому нових характеристик і комбінацій. Інновації забезпечують якісні зміни виробництва, надання йому новаторських рис шляхом нововведень унаслідок розвитку знань, появи нових винаходів, відкриттів, здійснення наукових і науково-технічних робіт, які втілюються в нових технологіях, а відтак призводять до збагачення асортименту й урізноманітнення благ, які створюються для збагачення та насичення товарного ринку і задоволення ними зростаючих потреб суспільства.

Таким чином, інвестиційно-інноваційна діяльність містить одночасно компоненти кількісних параметрів економічного зростання, уособлених у русі капіталу в системі суспільного розширеного відтворення і визначається як діяльність, пов'язана з вкладанням матеріальних і нематеріальних цінностей у науково-технічний розвиток, інноваційні проекти, оновлення та модернізацію виробництва підприємств різних галузей народного господарства, підприємницької діяльності та соціальних програм з метою отримання економічного і неекономічного ефекту [4, с.193].

Прямим наслідком активізації інвестиційної діяльності є розширення бази оподаткування практично усіх податків, зборів, обов'язкових платежів, а тому зростання інвестицій є стабільною стратегічною передумовою формування достатніх фінансових ресурсів держави у формі податкових надходжень.

Конкурентною силою є форсоване збільшення інноваційного потенціалу відповідно до нової ролі людського фактора, співвідношення науки та виробництва. В такому контексті саме бюджетна політика є ключовим інструментом формування інформаційного суспільства через витрати на освіту, науку, ініціацію технологічних кондомініумів, науково-технічних проектів.

Обмеженість внутрішнього інвестиційного потенціалу та низька привабливість реального сектору економіки для іноземних інвесторів не сприяють формуванню передумов для модернізації необоротних активів, виробничих технологій, інфраструктури. Це, у свою чергу, знижує конкурентоспроможність національної економіки на міжнародній арені.

Загальносвітова економічна трансформація відбувається на базі новітніх технологій, концентрації виробництва і капіталу, посилення глобальних і регіональних інтеграційних процесів. Висунення високих технологій на передній план у процесі економічного розвитку визначило зміну пріоритетів у питаннях інвестування і глобальної конкуренції. Головна увага держави зосереджується на формуванні такого підприємницького середовища, яке підвищує можливості підприємств бути інноваційними, гнучкими і конкурентоспроможними [1, с.2-3].

Як висновок, збільшення інноваційної та інвестиційної активності сприятиме формуванню потужного виробничого потенціалу, який забезпечуватиме комплексне розв'язання проблем. Структура інноваційної та інвестиційної діяльності забезпечує розробку інноваційних проектів та підтримує інновації на всіх етапах виробничого процесу, а також на завершальній стадії впровадження нових продуктів. Така діяльність знижує витрати на виробничий процес та інтегрує інноваційні розробки в ринкове середовище.

Список використаних джерел

1. Аведян Л. Й. Інновації та інвестиції як фактор забезпечення конкурентоспроможності національної економіки та трансформації економічних відносин. Актуальні проблеми державного управління. – 2016. – № 2. – С. 48-53.

2. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2015. – Вип. 12. – С. 86-89.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Семененко М. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність у національній економіці: сучасний стан та шляхи вдосконалення. URL: http://irbis-nbuu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/znpnadu_2014_1_9.pdf

4. Яценко О. В. Напрямки розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2008.– Випуск 21. – С. 192-197.

**СЕКЦІЯ 3. ЛОГІСТИКА, МІЖНАРОДНИЙ ТРАНСПОРТ ТА
МІЖНАРОДНИЙ МАРКЕТИНГ
SECTION 3. LOGISTICS, INTERNATIONAL TRANSPORT AND
INTERNATIONAL MARKETING**

Васильєва Ю.В.,
студентка групи Тб-4
*КЗВО «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» ЗОР*
науковий керівник: Юхновська Ю.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та туризму
Запоріжжя, 2020

**ТРЕНДИ СОЦІАЛ МЕДІА МАРКЕТИНГУ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ
ПОСЛУГ**

З появою Інтернет-технологій, правила маркетингу були переглянуті в усьому світі. Інтернет змінив спосіб взаємодії споживачів з брендами, оскільки інтерактивність створила новий вимір зв'язку між усіма учасниками ринку. Це повністю змінило політику просування в економіці, а цифровий маркетинг став однією з ключових областей для бізнесу в усьому світі.

В умовах сьогодення серед сучасних технологій просування інформаційних даних переважають соціальні медіа. За даними Worldometers, станом на лютий 2017 року число користувачів Інтернет-ресурсу у світі сягнула 3,2 мільярда людей і досить стрімко зростає кожного місяця. При цьому основний сегмент юзерів - молодь до 30 років, яка активно веде власні сторінки у соціальних мережах. Понад 16 мільйонів українців щодня користуються інтернетом, це становить 39,8% населення віком старше 16 років. Кобанець Л.О. зауважував, така популярність інтернет-ресурсів є зрозумілою і прив'язаною до потреб населення, описаних А.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» Маслоу, адже прагнення до самовираження вважається найвищою потребою людини [1].

На даний час соціальні мережі надають великий арсенал засобів для візуалізації та вербалізації в інтернет-просторі рекламованого санаторно-курортного продукту. Якщо користування деякими інструментами просування онлайн-спільноти організації передбачає матеріальні вкладення, то «вхід» у віртуальний простір і доступ до цільових аудиторій фінансових витрат не вимагають [2, с. 267;], і в цьому плані всі здравниці мають однакові можливості. Однак єдиної моделі просування послуг підприємств санаторно-курортного комплексу за допомогою SMM (Social Media Marketing - соціал медіа маркетинг) не існує. У таблиці 1 наведено окремі експертні визначення соціал медіа маркетингу.

Таблиця 1

Підходи до трактування дефініції «соціал медіа маркетинг»

Автор	Визначення	Ключова особливість
Б. Шивінські, Д. Дабровські [3]	Комплекс заходів та способів взаємодії підприємства і споживача, створені для розширення сегменту споживачів й привертання уваги до бренду	Комплекс заходів взаємодії зі споживачем
М. Роуз [4]	Одна з форм інтернет-маркетингу, що використовує соціальні мережі та веб-сайти в якості маркетингового інструментарію. Мета SMM - виробництво контенту, яким споживачі будуть ділитись в соціальних мережах для розширення клієнтської бази та просування бренду	Маркетинговий інструментарій в соціальних мережах
Д. Еванс, Дж. МакКі [5]	Комплекс інструментів взаємодії підприємства та споживача, що передбачає залучення додаткових споживачів	Залучення додаткових споживачів
Л.А. Данченко [6]	Набір інструментів, що дозволяють людям створювати соціальні та ділові зв'язки, обмінюватись інформацією та спільно працювати над проектами в ресурсах інтернету	Набір інструментів розповсюдження інформації про бренд в інтернеті

На нашу думку, сьогодні, в умовах інтенсивного використання глобальних інтернет систем, доцільність розвитку та використання соціал медіа маркетингу з метою підвищення рівня конкурентоспроможності оздоровчих послуг не викликає сумніву. За результатами дослідження, нами виокремлено тренди соціал медіа маркетингу, що гарантують прерогативи для санаторно-курортних послуг регіону (рис 1):

Розподіл переваг соціал медіа маркетингу в практичній діяльності рекреаційних закладів, відповідно до звіту «Social Media Marketing Industry Report» (2017 р.), відображено на рисунку 2.

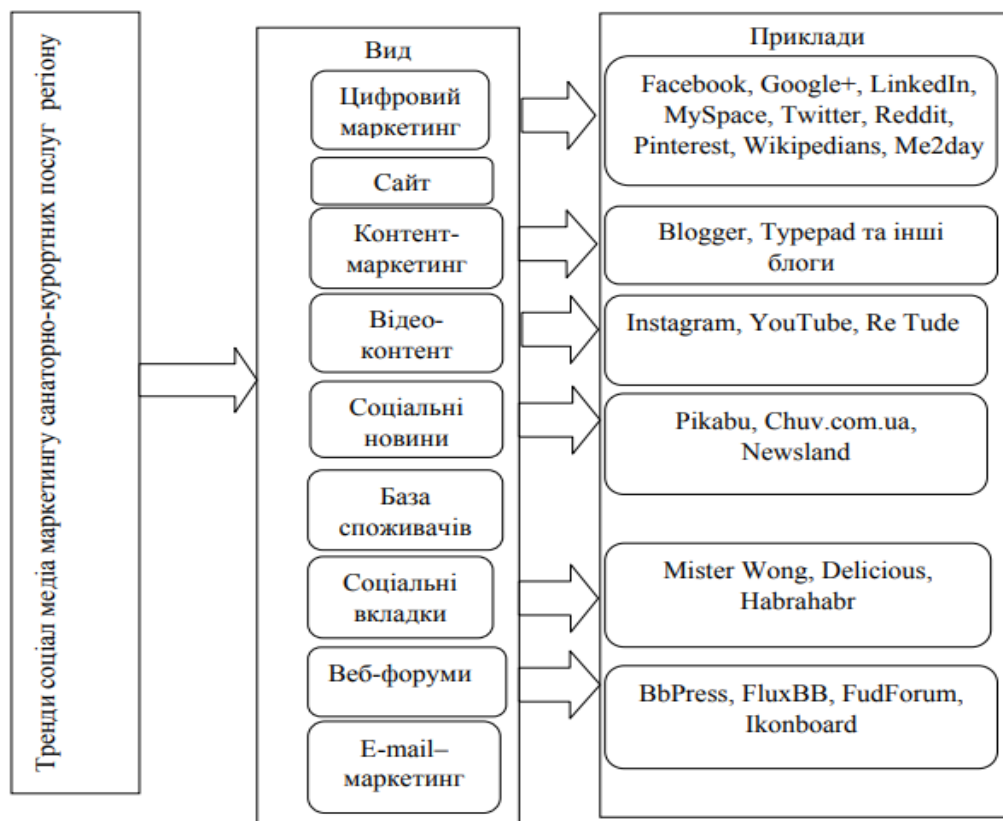

Рис. 1. Тренди соціал медіа маркетингу санаторно-курортних послуг на регіональному рівні

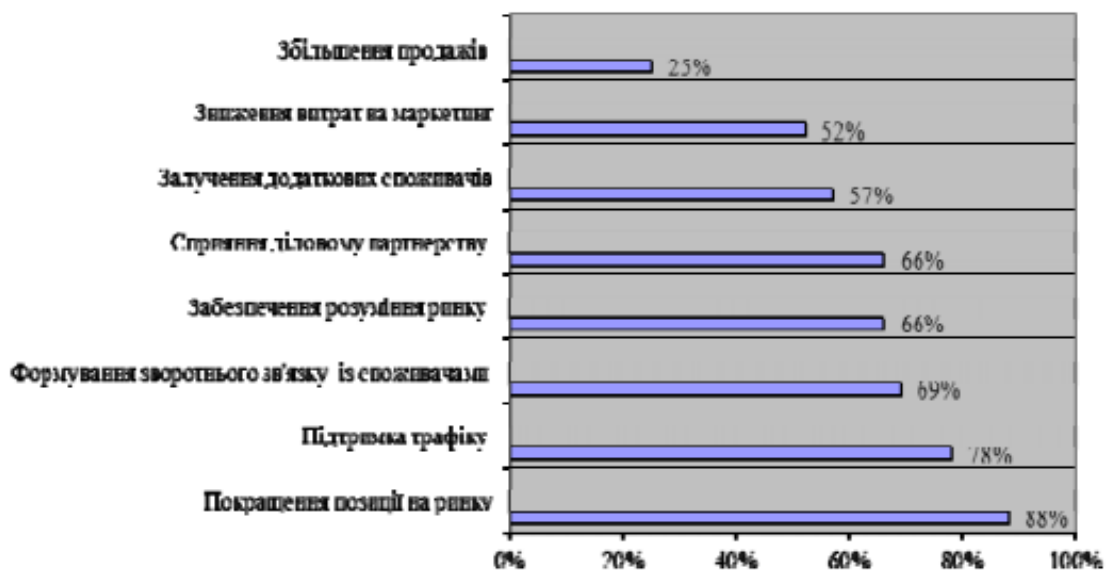

Рис. 2. Переваги соціал медіа маркетингу на регіональному ринку санаторно-курортних послуг Джерело: побудовано автором на основі [7].

Серед перших двох переваг SMM - покращання позиції бренду санаторно-курортних та оздоровчих підприємств на ринку (визнано 88% усіх маркетингологів) і збільшення трафіку (78% експертів стверджують про відповідний позитив та результативність).

Отже, здійснення ефективної політики соціал медіа маркетингу є важливим інструментом в питаннях просування санаторно-курортних послуг на регіональному, національному та міжнародному ринках.

Наведені пропозиції щодо комплексного використання можливостей SMM дозволять суттєво підвищити конкурентоспроможність санаторно-курортних послуг.

Список використаних джерел:

1. Кобанець Л.О. Концепція управління розвитком рекреаційної діяльності: монографія. Донецьк: Інститут економіки промисловості НАН України, 2007. 192 с.
2. Пядышева Т.Г., Чепурова И.Ф. Этапы продвижения услуг в социальных сетях. *Социально-экономические явления и процессы*. 2017. Т. 12, № 6. С. 266-272

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Schivinski B., Dąbrowski D. The Impact of Brand Communication on Brand Equity Dimensions and Brand Purchase Intention Through Facebook: Working Paper. Gdansk University of Technology, 2013. 278 p.

4. Rouse M. Definition: Social Media Marketing. Business terms glossary. URL: <http://whatis.techtarget.com/definition/social-media-marketing-SMM>.

5. Evans D., McKee J. Social Media Marketing: The Next Generation of Business Engagement. John Wiley & Sons, 2010. 408 p.

6. Данченко Л. А. Маркетинг в социальных медиа. Интернет маркетинговые коммуникации. Санкт-Петербург: Питер, 2013. 288 с.

7. Stelzner M. Social Media Marketing Industry Report. How Marketers Are Using Social Media to Grow Their Businesses. Social media examiner. 2017.

Дідик Д. О.,

студент групи МАР-51м

Малишевська А.О.,

студентка групи МЕ-51м

ІНІ економіки та менеджменту

Національного університету водного господарства та

природокористування

науковий керівник : Мальчик М.В.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу

Рівне, 2020

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ ЯК ФАКТОР УСПІШНОЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Досягнення високого рівня розвитку інформаційних, комунікаційних та транспортних технологій, а також посилене використання Інтернету та соціальних медіа у світовому масштабі спричинили дедалі більше подолання бар'єрів, з якими

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» стикаються багато фірм при роботі за межами національних кордонів. Це особливо стосується фірм з обмеженими ресурсами, підприємств малого та середнього бізнесу, які тепер мають мотив, гнучкість і швидкість для використання можливостей та протистояння викликам на зовнішніх ринках ефективніше, ніж будь-коли раніше. Нові технології справді змінили спосіб ведення бізнесу фірмами з покупцями за кордоном, надавши значну допомогу у пошуку, націлюванні, обслуговуванні та спілкуванні з клієнтами в будь-якій частині світу. Ця нова цифрова ера може принести користь фірмам, які працюють або бажають скористатися можливостями на міжнародному ринку [1, с. 405].

Недавні дослідження показали, що сам Інтернет не веде до інтернаціоналізації фірми, оскільки успішне застосування Інтернету в процесі інтернаціоналізації все ще спирається на інші форми організаційних можливостей. Поглиблення використання Інтернету без урахування його стратегічних функціональних можливостей може не покращити ефективність діяльності фірм, проте дозволяє фірмам розширити свої можливості обробки ринкової інформації та зміцнити свої глобальні зв'язки [2, с. 448].

Розробка та підтримка міжнародної маркетингової діяльності за допомогою Інтернет-інструментів передбачає високу затратність по часу та зусиллях, а також вимагає постійної підтримки належних фінансових, людських та технологічних ресурсів. Візьмемо до уваги хоча б менеджерів, які повинні постійно бути віддані моніторингу присутності фірми на різних веб-сайтах та постійному оновленню, адаптації та реагуванню на зміни, що відбуваються на світовому ринку. Наприклад, застарілі веб-сайти компаній, занедбані корпоративні блоги та публікації, що не відповідають на запитання людей у соціальних мережах, справляють погане враження про компанію і фактично означають, що вона насправді не піклується про своїх клієнтів та їх вимоги. Це також може зашкодити репутації фірми як надійного постачальника товарів для іноземних споживачів, які, як наслідок, можуть

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» сформувати несхвальне ставлення до пропозицій товарів фірми та сформувати негативний відгук на неї [1, с. 407].

Незважаючи на складність та невизначеність, що характеризують глобальне бізнес-середовище, сьогодні міжнародні маркетологи для визначення відповідних ринків, які можна ефективно обслуговувати, все більше користуються цифровими технологіями. Орієнтація на іноземні країни тепер стала простішою та надійнішою завдяки численності інформації, доступної в Інтернеті та інших цифрових джерелах, про характеристики країн, економічні умови, профілі споживачів та інші відповідні фактори. Міжнародні маркетологи також мають легкий та відносно недорогий доступ до численних електронних баз даних, що ведуться державними чи приватними організаціями, які надають корисну інформацію про макроекономічні дані, характеристики компанії та показники фінансових результатів. Крім того, фірма має можливість збирати первинні дані з численних закордонних ринків відносно недорогим способом, для прикладу, через онлайн-опитування, аналіз вмісту в соціальних мережах та відстеження відвідувань веб-сторінок [1, с. 410].

З настанням ери цифровізації бізнесу географічна та психологічна відстань більше не є серйозною перешкодою для фірми у виборі зовнішніх ринків. Дійсно, компанія тепер має можливість здійснювати торгівлю в будь-якій частині світу за допомогою цифрових інструментів, не стикаючись з проблемами при виявленні, спілкуванні та обслуговуванні іноземних покупців. Компанії також мають можливість ознайомитись із специфічними особливостями зарубіжних країн, такими як людські цінності та поведінка, звичаї та традиції, бізнес-системи та способи ведення бізнесу, за допомогою інформації, отриманої з Інтернету, а також за допомогою соціальних медіа для постійної взаємодії з людьми, які живуть у цих країнах.

Успіх діджиталізованих компаній на міжнародній арені пов'язаний із вартістю, що створюється за рахунок надання Інтернет-платформи, організації

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» маркетингової стратегії для прийняття користувачів та управління взаємозв'язками користувачів. Бізнес-моделі, побудовані на онлайн-платформах, переосмислюють основну логіку більшості галузей промисловості. Компанії можуть здійснювати посередницькі операції між покупцями та постачальниками, а не підходити до всього ланцюжка поставок та логістики самотійно [2, с. 487].

Інноваційні бізнес-моделі визначають успіх прийняття користувачами і, зрештою, інтернаціоналізацію. Це може допомогти менеджерам адаптуватися до бізнес-моделей діджиталізованих компаній у широкому діапазоні галузей. Крім того, уряди держав повинні враховувати, що проникнення провідних діджиталізованих компаній у їх країну сприятиме оцифровці ширшої економічної діяльності.

Отже, цифровізація зробила реалізацію міжнародної маркетингової стратегії більш зручною з ряду причин:

- по-перше, використання цифрових інструментів (Інтернету, соціальних медіа, мобільного маркетингу) дозволяє міжнародній фірмі краще координувати свою маркетингову діяльність за кордоном, особливо, коли вона працює у різних країнах;

- по-друге, також досягається краща координація між маркетинговою функцією та іншими функціональними сферами організації (наприклад, виробництво, фінанси, закупівлі тощо), сприяючи кращому обслуговуванню зовнішнього ринку за допомогою інтернет-мережі та інших цифрових систем;

- по-третє, використання цифрових технологій може сприяти посиленню співпраці між фірмою та іншими членами міжнародного ланцюга поставок (наприклад, постачальниками, закордонними дистриб'юторами / агентами, роздрібними торговцями), а також сприяти комунікації з іншими групами зацікавлених сторін за кордоном [3, с. 463].

Нинішні висновки можуть підкреслити важливість діджиталізації всіх видів діяльності в ланцюжку створення вартості (всередині та назовні). Краще розуміння

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» можливостей цифровізації у верхній частині ланцюжка створення вартості дозволяє відповідно формувати стратегію інтернет-маркетингу, покращуючи загальні перспективи інтернаціоналізації.

Список використаних джерел

1. Katsikeas, C. , Leonidou, L. and Zeriti A. Перегляд міжнародної маркетингової стратегії в цифрову еру: можливості, виклики та напрямки досліджень. *International Marketing Review* , 2019. Вип. 37 Ч. 3, С. 405-424. URL: <https://doi.org/10.1108/IMR-02-2019-0080>. (дата звернення: 05.11.2020)
2. Liu, C.-L., Zhang-Zhang Y. and Ghauri P. N. Вплив можливостей Інтернет-маркетингу на ефективність міжнародного ринку. *International Marketing Review* , 2020 Вип. 37 Ч. 3, С. 447-469. URL: <https://doi.org/10.1108/IMR-04-2018-0146>. (дата звернення: 05.11.2020)
3. Vadana I.-I., Torkkeli L., Kuivalainen O. and Saarenketo, S. Digitalization of companies in international entrepreneurship and marketing, *International Marketing Review*, 2019 Вип. 37 Ч. 3, С. 471-492. URL: <https://doi.org/10.1108/IMR-04-2018-0129>. (дата звернення: 05.11.2020)

Макарицька Т.Г.

Кричфалушій А.

студентки групи ОМУ-20-2

ННІ обліку, аналізу та аудиту

Університет ДФС України

науковий керівник: **Титенко Л.В.,**

доцент, к.е.н, доцент кафедри управлінського обліку,

бізнес-аналітики та статистики

Ірпінь 2020

ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Метою логістичного рішення у глобальній логістиці виступає оптимізація руху матеріальних, інформаційних та фінансових потоків шляхом забезпечення ефективного управління логістичними процесами.

Основною ціллю управління логістичним ланцюгом поставок є мінімізація загальних логістичних витрат при задоволенні потреб споживачів. Кожний продукт має свій власний унікальний ланцюг постачань. Деякі з них можуть бути досить довгими та складними.

Логістичні ланцюги, як правило, аналізуються і проектуються всередині функціональних сфер логістики. У постачанні логістичний ланцюг пов'язує постачальника матеріалів і виробника продукції; у розподілі – виробника продукції і споживача; у виробництві формуються логістичні ланцюги з доведення матеріального потоку зі складу матеріалів і комплектуючих до складу готової продукції. Для будь-якої функціональної сфери логістики вихідним параметром формування логістичного ланцюга є замовлення споживача [3].

Сьогодні управління ланцюгами постачання містить комплекс різного роду поточкових і автоматизованих процесів, вдосконалює послуги доставки і збільшує операційну ефективність, зменшує складування запасів і забезпечує оптимізацію споживчого попиту, розширяє мережу і збільшує бізнес загалом. Така сукупність процесів і завдань виправдана, бо логістичні управлінські рішення стають ключовими на рівні виходу будь-якого підприємства на міжнародний ринок.

Правильно побудована логістична система неможлива без ґрунтовного вивчення потреб споживачів та їх очікувань. Зміна і перехід до глобальних ланцюгів постачання веде до зниження лише певних витрат, але транспортні витрати і зміни в законодавчому нормативно-правовому полі опосередковано впливають на продукцію, яку підприємства продають споживачам. Що більше підприємство нарощує свої потужності, займається збутовою діяльністю, то більш складним стає логістичний процес. Споживач вимагає від підприємств, учасників ринку

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» надійнішого та якіснішого процесу доставки та генерування нових логістичних рішень [1].

З'являється можливість створення нових варіантів: урізноманітнюється доставка товарів, пакування і складання, точніше складають транспортно-експедиційні маршрути з урахуванням споживчих потреб. Логістичні провайдери забезпечують більш адаптовані рішення до постійно змінних потреб споживачів. У цьому допомагає і електронна торгівля, яка є рушійною силою в побудові ланцюгів постачання, з подальшим ускладненням роботи логістичних операторів.

Таким чином, усі учасники (організації), які входять до ланцюгів, володіють високоякісними товарами, зменшують витрати, орієнтуються на гнучку доставку, створюють надійне виконання і дотримання стабільності у майбутніх управлінських рішеннях, щоб задовольняти потреби споживачів.

Для виживання в умовах сучасної конкуренції організації повинні ефективно співпрацювати в логістичних мережах. В останній час відбувається вибуховий розвиток нових каналів постачання, які так чи інакше інтегровані в інші канали. Наприклад, магазини будівельних матеріалів використовували просту конкурентну стратегію – пропонувати якісні та привабливі матеріали за розумну ціну в зручних та гарно облаштованих приміщеннях з обізнаним та ввічливим персоналом. Завдання ланцюга постачання було лише доставити будівельні матеріали до магазинів. Сьогодні магазини є лише одним з каналів постачання, тому що значне поширення отримують торгівельні центри, інтернет-магазини, продаж через каталог, спеціальні торгівельні заходи. Менеджери каналів постачання повинні одночасно передбачити та узгодити між собою попит, що виникає в різних точках продажу, максимально доцільно використати доступні часові проміжки, дотримуватися мінімальних витрат, забезпечити необхідні запаси та підтримувати зростання [2].

Щоб відповідати вимогам зовнішнього середовища компанії шукають можливості для більш технологічного дизайну продукту з точки зору логістики,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

більш ефективного управління запасами, напрямів капітального інвестування та методів співробітництва з партнерами уздовж ланцюга постачань. Однак покладання занадто багато відповідальності на ланцюги постачань призводить до значних ризиків та втрати контролю. Постачальники можуть продовжити свої канали напряду до споживачів, перебравши на себе контроль над транспортуванням та складуванням.

Покладання на обмежену кількість постачальників може позбавити виробників важелів зниження собівартості продукції. Водночас надмірне фокусування на зниження логістичних витрат обмежує бачення компаній щодо логістики, як інструмента створення споживчої цінності. Під впливом цих факторів посилюється тренд злиття продуктових та логістичних рішень в єдиний комплекс. Споживачі шукають більш досконалі шляхи вирішення своїх проблем, тому потрібен комплекс рішень щодо пакування, відстеження, розподілу та зворотного зв'язку [3].

Вибір логістичних рішень, що використовуються заради оптимізації ланцюга постачань суттєво залежить від напрямку цієї оптимізації – згори донизу в напряду споживача, або знизу догори в напряду постачальників. У більшості каналів, що поєднують постачальників, виробників та відповідні логістичні компанії застосовуються подібні контрактні зобов'язання, методи контролю та канали обміну інформації. У випадку, коли організації мають обмежений контроль щодо дій своїх партнерів у ланцюгах постачань, вони більш схильні до обміну інформацією заради обмеження ризиків.

Отже, учасники ланцюгів постачання все більше усвідомлюють необхідність не тільки внутрішньої інтеграції потокових процесів, а й налагодження зв'язків і координації між процесами інших господарюючих одиниць ланцюга: постачальниками, клієнтами і самим підприємством. Саме тому, при управлінні ланцюгом постачань виникає завдання об'єднання ринку, збутової мережі, виробничого процесу та закупівельної діяльності таким чином, щоб забезпечити

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

обслуговування клієнтів на більш високому рівні і з меншими витратами. Підприємства, які співпрацюють в єдиному ланцюгу поставок мають можливість якісніше та швидше задовольнити потреби споживача, а також зробити це за нижчими цінами, що в результаті дозволить утвердити свої конкурентні переваги на ринку.

Список використаних джерел

1. Р. О. Мадяр. Контроль логістичної діяльності на підприємствах в умовах глобалізації // Економічна наука. – 2018. - №12. – С. 31-34.
2. А. Ф. Гукалюк. Удосконалення ланцюгів постачання в умовах трендів міжнародного бізнесу // Економічний аналіз. – 2015. - №2. – С. 48-54.
3. Ю. Л. Грінченко. Головні тенденції розвитку управління ланцюгами постачань в умовах глобальної економіки // Економічні інновації. – 2015. -№60. – С. 90-99.

Овсяннікова В. І.,

студентка групи ЕПБ-17-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

Університету ДФС України

Науковий керівник: Слюсарева Л. В.,

к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства

Ірпінь, 2020

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Однією з основних ознак розвитку сучасного господарства є процес глобалізації, який впливає на систему міждержавних відносин. Завдяки глобалізації посилюються зв'язки між країнами, що підвищує товарообіг як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках перевезень. Сьогодні Україна знаходиться у важкому

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

економіко-політичному становищі, що негативно впливає на основні макроекономічні показники та вимагає пошуку шляхів виходу із кризи, в тому числі за рахунок розвитку транспортно-логістичної сфери. Завдяки геостратегічному розташуванню Україна може бути своєрідним «мостом» для транзитних перевезень між Європою, Азією та Близьким Сходом, але через недостатню розвиненість транспортно-логістичної інфраструктури ефективність та продуктивність використання географічних переваг є низькою. Формування транспортно-логістичних систем сприяє поєднанню функціональних і забезпечуючих підсистем, інтеграції постачання, виробництва та збуту, прискоренню руху матеріальних потоків, зменшенню логістичних витрат. Тому на сьогодні питання розвитку транспортно-логістичного бізнесу в Україні залишається дуже актуальним.

Вивченню проблем та перспектив розвитку транспортно-логістичного бізнесу присвячено ряд праць вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, Борисова Л. А., Федоренко А. І. [1], Брагінський В. В. [2], Озерська Г. В. [3], Лопаткін А. М. [4], Бойко О. В. [5], Тараканов М. Л. [6], Токманова І. В [7] та інші.

Однак, зважаючи на швидкість зміни економіко-політичної ситуації в країні та світі і на динамічний розвиток транспортно-логістичного бізнесу, виникає необхідність постійного моніторингу існуючих тенденцій та пошуку методів, які дадуть змогу розвиватися у вигідному напрямку для досягнення найкращого із можливих результатів.

Сьогодні економічний розвиток будь-якої країни важко уявити без високорозвинених транспортно-логістичних зв'язків, будь-то залізнодорожний, повітряний, морський, автомобільний чи трубопровідний транспорт. Важливо визначити фактори, що впливають на стан транспортно-логістичного бізнесу:

- розширення торгівлі та співпраці з країнами ЄС;
- політично-економічна ситуація в країні;
- вихід міжнародних транспортних компаній на український ринок;
- від'ємна динаміка ВВП;

- зниження промислового виробництва;
- сповільнення оптового товарообігу;
- посилення конкуренції через зниження попиту із сторони споживача;
- зменшення об'ємів експортно-імпортних операцій і зміна структури зовнішньої торгівлі [8].

Розглядаючи міжнародну практику щодо визначення ефективності логістичних процесів в Україні, проаналізуємо показник LPI (Logistics Performance Index) – індекс, який показує легкість здійснення поставок на національному та міжнародному рівнях та визначається кожні 2 роки. Розрахунок індексу LPI здійснюється на основі показників ефективності митного оформлення, якості торгової та транспортної інфраструктури, простоти у становленні конкурентоспроможних цін на перевезення, якості та компетентності логістичних послуг, можливості відстеження шляху вантажів, своєчасності доставки вантажів у пункт призначення. Індекс LPI розраховується за формулою [9]:

$$LPI = \frac{C_1 + C_2 + C_3 + C_4 + C_5 + C_6}{N}$$

LPI- індекс ефективності;

C1, C2, C3, C4, C5, C6- оцінка ефективності показників;

N- загальна кількість показників.

Результати оцінки відображено у табл. 1.

Таблиця 1

ІндексLPI (LogisticsPerformanceIndex) України за 2012-2018 рр.

Рік	2010	2012	2014	2016
Місце в рейтингу	102	66	61	80
Значення показника	2,57	2,85	2,98	2,74

Джерело: [9]

За досліджувані 7 років Україна в середньому підіймається майже на 11 сходинок щороку, що є досить непоганою тенденцією.

Завдяки стратегічному і географічному положенню Україна знаходиться на основних маршрутах міжнародних вантажних перевезень, що призводить до зацікавленості ЄС транзитно-транспортним потенціалом. Через Україну проходить 4 із 10 загальноєвропейських коридорів. Один тільки VII коридор Дунай-Рейн, відкриває великі можливості, адже це найкоротший шлях для сполучення Азії і Західної Європи.

Отже, Україна має значний потенціал для розвитку транспортно-логістичного бізнесу. Основними чинниками, що перешкоджають його розвитку та призводять до недоотримання ВВП країни, є: нестабільна політично-економічна ситуація, військові дії на сході України, спад виробництва, скорочення обсягу товарообігу, зміна обсягу та структури експортно-імпортних операцій. Аналізуючи сильні сторони транспортної сфери, а саме: вигідне географічне розташування, доступ до відкритого моря, 4 з 10 транспортних коридорів, було запропоновано перелік заходів вирішення проблем транспортно-логістичного бізнесу. З-поміж них: сучасний підхід держави до проблем логістики, зокрема створення всеукраїнського центру для підготовки кадрів, удосконалення системи митного контролю; посилення інноваційної складової в інфраструктурі, удосконалення системи обліку і контролю логістичних витрат на підприємствах.

Таким чином, для досягнення максимальної ефективності транспортно-логістичного бізнесу Україні потрібно вийти на якісно-новий етап як теоретичного, так і практичного розвитку. Перспективами подальших наукових досліджень у даному напрямі є аналіз особливостей і перспектив транспортного-логістичного бізнесу на міжнародному рівні та діагностика логістичних систем України з точки зору світових стандартів і норм.

Список використаних джерел

1. Борисова Л. А. Доходность транспортно-логистического бизнеса / Л. А. Борисова, А. И. Федоренко // *Логистика сегодня*. – 2014. – № 4. – С. 244-258.

2. Брагінський В. В. Розвиток транспортно-логістичної системи як форма реалізації транзитного потенціалу України [Електронний ресурс] / В. В. Брагінський. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Braginskiy.pdf>.

3. Озерська Г. В. Транспортно-логістичні кластери як основа реалізації транскордонного співробітництва / Г. В. Озерська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 126-129.

4. Сич М. Є. Кластерно-логістична модель розвитку національного ринку транспортних послуг / М. Є. Сич, О. В. Бойко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2014. – № 4. – С. 25-29.

5. Слюсарева Л.В. Ефективність логістики підприємницького потенціалу країн /колективна монографія// Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку: монографія/ П.В. Пашко, Л.Л. Лазебник, Ю.В. Кіндзерський, Я. В. Белінська, В. Г. Бодров, Л. М. Гаєвська, Л. П. Гацька, В. В. Гурочкіна, О. Б. Донець, В. П. Звонар, В. В. Зимовець, Г. М. Калач, Л. М. Карпенко, М. А. Кравченко, Л. С. Лісогор, О. І. Марченко, Г. С. Мельничук, В. В. Небрат, І. М. Новак, А. В. Оніщик, О. І. Піжук, Н. О. Ружинська, Л. В. Слюсарева, Н. А. Супрун, О. В. Чернова – Ірпінь, 2019. – 476 с.

6. Тараканов М. Л. Логістика матеріальних потоків у системі розвитку приморського регіону / М. Л. Тараканов // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Випуск 1 (48). – С. 289-294.

7. Токманова І. В. Перспективи розвитку транспортно-логістичного бізнесу в Україні / І. В. Токманова. – Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 34. – С. 228-230.

8. Матеріали VII-ої практичної конференції [Електронний ресурс] / Офіційний портал топ-менеджерів оптової та роздрібною торгівлі. – Режим доступу : <http://trademaster.ua> .

9. Офіційний веб-сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lpi.worldbank.org>.

Онищук Н. В.,
студентка групи ЕПБ-17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Марченко О. І.,
доцент кафедри економіки підприємства
Ірпінь, 2020

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЛОГІСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У сучасних умовах стратегічну стійкість підприємству гарантує грамотне управління наявними у нього ресурсами, реалістична оцінка поточного стану компанії і можливостей її розвитку, її потенціалу тощо. Перш за все, оцінка логістичного потенціалу необхідна для пошуку шляхів зниження собівартості продукції, визначення сильних і слабких сторін у логістичній системі підприємства, напрямків для її подальшого розвитку і вдосконалення.

З нашої точки зору, логістичний потенціал – це наявні в розпорядженні засоби логістичного призначення, об'єкти логістичної інфраструктури, резерви оптимізації логістичних процесів, які можуть бути мобілізовані для досягнення цілей організації. Потенціал логістичної діяльності забезпечує підвищення стійкості підприємства на ринку.

Аналіз логістичного потенціалу підприємства доцільно проводити в такій послідовності:

- 1) визначити відносні показники для аналізу потенціалу підприємства;
- 2) розподілити показники за групам и та графічно представити їх динаміку у часі;

3) провести аналіз потенціалу підприємства та виявити проблемні ділянки [4, с. 25].

Рис. 1. 1. Послідовність оцінки логістичного потенціалу підприємства

Джерело: [2, с. 13]

Таким чином, важливим і актуальним є розробка методики оцінки логістичного потенціалу підприємства і визначення рівня його використання шляхом розрахунку показника, в основі аналізу якого можна виявити приховані резерви у функціонуванні логістичної системи і прийняти рішення для підвищення її ефективності.

При проведенні оцінки логістичний потенціал підприємства слід розглядати як систему, в якості складових яких можна виділити окремі види потенціалу (потенціал закупівельної логістики, потенціал виробничої логістики, потенціал розподільчої логістики), які в сукупності утворюють здатність підприємства забезпечити ефективне управління його потоковими процесами.

Використання системної оцінки в теорії потенціалу було вперше запропоновано К. С. Борзенкова в науковій роботі, присвяченій проблемі оцінки економічного потенціалу підприємства і підвищенню ефективності його

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» використання [1]. Оскільки логістичний потенціал можна розглядати як складовий елемент загального економічного потенціалу підприємства правомірним є застосування вказаного методичного підходу у відокремленій оцінці логістичного потенціалу.

Відповідно до процесного підходу до управління, який використовують у логістиці, на першому етапі уточнюється структура логістичного потенціалу як єдиного цілого. В якості структурних складових логістичного потенціалу пропонується виділяти потенціал самого потоку і потенціал рівня управління логістичними бізнес-процесами.

Під час розробки методики оцінки логістичного потенціалу підприємства слід виходити з того, що найбільш адекватним за наявних економічних умов буде такий методичний підхід, який би враховував системний характер логістичного потенціалу [3, с. 26].

Запропонована методика оцінки рівня використання логістичного потенціалу передбачає виконання ряду послідовних етапів:

1. Визначення структури логістичного потенціалу.
2. Кількісна оцінка потенціалу потоку, а саме вибір кількісних показників для оцінки, встановлення значень вибраних кількісних показників, розрахунок рівнів використання потенціалу потоку в окремих підсистемах логістичної системи підприємства.
3. Якісна оцінка рівня управління логістичними бізнес-процесами, а саме вибір якісних показників для оцінки, визначення значимості вибраних критеріїв, визначення рівня розвитку кожного з них, розрахунок рівня управління логістичними бізнес-процесами в окремих підсистемах.
4. Розрахунок інтегрального показника рівня використання логістичного потенціалу підприємства.

Оцінку виділених складових логістичного потенціалу рекомендується проводити у розрізі елементів, відповідних основним функціональним областям

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» логістики, а саме в сфері закупівлі, виробництва і розподілу. При цьому для виміру рівня використання потенціалу потоку підприємства пропонується застосовувати кількісну оцінку, для рівня управління логістичними бізнес-процесами – якісну оцінку на основі експертної думки.

Відповідно, наприкінці оцінки логістичного потенціалу підприємства необхідно зробити певні висновки, що в практичній діяльності зводяться до вибору, формування та реалізації логістичної стратегії. Застосування запропонованої методики дозволить виявити приховані резерви у функціонуванні логістичної системи підприємства і прийняти рішення для підвищення її ефективності.

Список використаних джерел

1. Борзенкова, К. С. Оценка экономического потенциала предприятия и повышение его эффективности : дис .. канд. экон . наук : 08.00.05 / К. С. Борзенкова. - Белгород, 2003.
2. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посіб.] / Н.С. Краснокутська. – Х. : ХДУХТ, 2004. – 287 с.
3. Фролова Л.В. Логістичне управління підприємством: теоретико-методологічні аспекти: [монографія] / Л.В. Фролова – Д.: ДонДУЕТ, 2012.–130с
4. Шандрівська О.Є. Логістичний менеджмент. Теоретичні основи : [навч.-метод. посіб.] / О.Є. Шандрівська, В.В. Кузяк, Н.І. Хтей. –Львів : Львівська політехніка, 2014. –195 с.

Ясінська К.В.
*студентка групи ЕКБ-18-1
ННІ інформаційних технологій
Університет ДФС України
науковий керівник: Чернова О.В.
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020*

БЛОГЕРСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

У зв'язку з розвитком НТП інформаційні технології міцно ввійшли в життя сучасного суспільства. На сьогоднішній день Інтернет ресурси замінюють більшу частину ЗМІ. Відбувається витіснення традиційних засобів комунікації, бібліотек, кінотеатрів, музеїв. В Інтернеті можна завести знайомство, подивитися навчальні відеоматеріали, прийняти участь в семінарі й отримати відповідь практично на будь-яке запитання. Не менш сильну залежність від інформаційних технологій відчують і організації. Сьогодні наявність сайту, групи в соціальних мережах являється необхідною умовою успішної комерційної діяльності, оскільки це дозволяє економити час та ресурси і підтримувати зворотній зв'язок із споживачами.

В теперішній час Інтернет отримує інтенсивний розвиток і поступово стає торговою площадкою, створеною з метою об'єднання в цілому інформаційного та торгового простору постачальників та споживачів різних товарів і послуг, значно заощаджуючи комерційні витрати перших і роблячи більш доступною і різноманітною товарну лінійку для других, також надаючи учасникам ряд визначених сервісів, підвищуючи ефективність їх бізнеса. Доказом цього є створення таких явищ і процесів, як Інтернет-біржа, онлайн-банків та Інтернет-магазинів.

Здійснення ефективної комунікаційної діяльності в соціальних мережах є важливим фактором успіху для підприємства, успішності просування бренду, товару або послуги на ринку. Ефективна комунікаційна діяльність в соціальних мережах спрямована на залучення все більшої кількості прихильників та споживачів, розширення цільової аудиторії, розроблення, поліпшення і захист репутації компанії через формування лояльності споживачів. Тому виникає потреба залучати такий новий канал комунікації, як блогери (лідери думок). Ідея використання блогерів в маркетингових комунікаціях компанії для просування

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» свого бренду, продукції, послуг, тісно пов'язана з прагматичними аспектами їхньої поведінки, до яких слід віднести: товарну залученість; самозалученість (тобто при обговоренні конкретних речей блогери зміщують акценти на задоволення власних потреб); залученість в повідомлення.

Сучасне покоління, особливо молодь, прагне наслідувати блогерів (інфлюенсерів). Беручи це до уваги, маркетологи компаній намагаються побічно залучити такого лідера думки в просуванні реклами, навіть спеціально створюють рекламні комунікації, що обіграють участь лідера. Компанії підлаштовують комунікаційну платформу бренду, враховуючи тематику блогу, сферу інтересів лідера думки та його аудиторію (статистика вікової категорії) в співвіднесенні з тематикою реклами.

У кожного блогера є свій стиль, лексика, тональність, з якою він спілкується зі своєю аудиторією. Тому при виборі блогера важливу роль грає саме не популярність, кількість підписників, а сама аудиторія. Так як цією популярністю можуть користуватися і відомі поп-зірки, але в рекламі вони частіше більше уваги привертають на себе, а не на товар, який рекламують. Наприклад, якщо споживачами вашого товару є молоді дівчата, які цікавляться товарами для краси, то ви будете шукати beauty-блогера, цільова аудиторія якого спрямована саме в цій сфері, а не відомого актора з мільйонною кількістю підписників. Тому експерти класифікують блогерів наступним чином [1] (табл.1.).

Для ефективного результату залучення блогерів необхідно дотримуватися певного порядку дій. В даному випадку пропонується використовувати модель AIDA (від англ. Attention, Interest, Desire, Action → увага, інтерес, бажання, дія).

Ведення або використання блогерської діяльності дає можливість більш ефективно вести бізнес в мережі Інтернет, тобто зменшувати витрати виробництва, здійснювати ефективні маркетингові дослідження, автоматизувати процеси купівлі-продажу та інформування клієнтів, проводити аналіз ринку, підвищувати ефективність взаємодії покупця та продавця.

Класифікація блогерів

№, з/п	Критерії класифікації	Види блогерів (лідерів думки)
1.	За місцем прживання (Р.Мертон)	1. Локальні; 2. Космополітичні.
2.	За широтою предметної області (сфери діяльності)	1. Мономорфні; 2. Поліморфні.
3.	Тематичний критерій	1. celebrities (зірки шоу-бізнесу, актори, музиканти тощо); 2. публічні діячі; 3. спортсмени; 4. експерти; 5. бізнесмени.
4.	Категорія блогера	1. б'юті-блогери; 2. лайф-стайл; 3. фешн, мода; 4. food-блогери; 5. фітнес, правильне харчування; 6. подорожі, туризм; 7. vine-блогери; 8. молоді матусі; 9. фріки.
5.	Кількість підписників	1. Наноблогери – від +/- 1тис. до 5 тис. підписників; 2. Мікроблогери – 5-50 тис. підписників; 3. Макроблогери – 50-500 тис. підписників; 4. Мегаблогери – більше 500 тис. підписників.
6.	Використовувана платформа	1. Instagram; 2. Youtube; 3. Facebook; 4. Twitter тощо.
7.	Час існування облікового запису (акауту)	1. до 1 року; 2. від 1 до 2 років; 3. від 2 до 5 років; 4. більше 5 років.

Розглянемо роль блогерів у просуванні популярності музичних груп та залученні цільової аудиторії на прикладі музичного фестивалю ATLAS WEEKEND - це найбільший музикальний фестиваль в СНД та один з найбільших у Східній Європі.

За даними дослідження, всього за 5 років кількість відвідувачів музичного фестивалю ATLAS WEEKEND зростає у більше ніж у 26 разів з 20 тис. осіб до 538 тис. осіб.

Важливою складовою комунікаційної стратегії ATLAS WEEKEND при просуванні є комунікація через блогерів, селебритіс та лідерів думок.

В узагальненому вигляді модель комунікацій компанії ТОВ «ТНФ» з цільовою аудиторією ATLAS WEEKEND 2020 через соціальні мережі та блогерів представлено на рис.1:

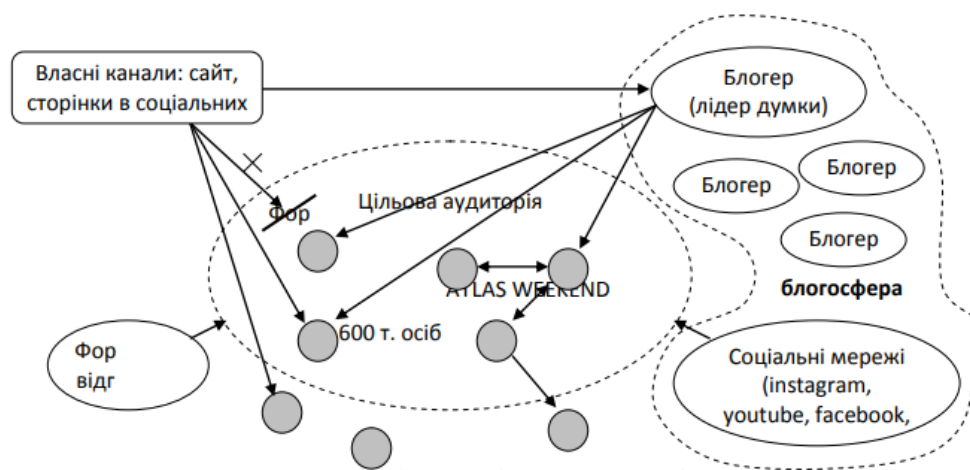

Рис.1. Модель комунікацій компанії з цільовою аудиторією через соціальні мережі та блогерів (лідерів думок) [1].

Тобто як бачимо більша частина цільової аудиторії залучена саме блогерами.

У будь-якої цільової аудиторії є лідери думок, на чії рекомендації вони спираються, і майданчики, з яких вони отримують інформацію. І це, відмінний спосіб, щоб просування заходів було ефективним та була досягнута мета.

Таким чином можемо зробити висновок, що блогерство являється сучасним та результативним засобом просування в Інтернет сфері, важливим інструментом маркетингової діяльності. Це дозволяє ефективно комунікувати з цільовою аудиторією і залучати нову. Дає людям можливість самостійно вивчити бренд, лише підштовхуючи в правильному напрямку. В порівнянні з другими інструментами Інтернет-маркетинга, блогерство частіше є більш ефективним чим,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» наприклад, контекстна реклама чи пошукова оптимізація просування. Кращий спосіб заявити про себе сьогодні – розказати через людину, якій довіряють.

Список використаних джерел

1. Жукова Н. В. Розроблення маркетингової комунікаційної стратегії підприємства : Автореферат магістерської дисертації спец. 075 "«Маркетинг»" / Жукова Наталя Вікторівна – Київ, НТУ КПП, 2019. – 35 с.

2. Санин М. К. Эффективность блоггинга как маркетингового инструмента / М. К. Санин, Е. И. Барков. // Научный журнал НИУ ИТМО. Серия "Экономика и экологический менеджмент". №3. – 2018. – С. 1–6.

СЕКЦІЯ 4. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ

SECTION 4. ENTREPRENEURSHIP AND TRADE

Гапоненко Я.А.,
студентка групи Тб-4
КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
науковий керівник: Юхновська Ю.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та туризму
Запоріжжя, 2020

ІНФРАСТРУКТУРА ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Туристична галузь є найважливішою сферою сучасної економіки, тим важливим напрямком, яке надає стимулюючу дію на розвиток інших галузей, таких як: транспорт, торгівля, будівництво тощо. Крім того, туристична індустрія виступає каталізатором соціально-економічного розвитку, як окремих регіонів, так і країни в цілому. Серед всього різноманіття видів туризму особливе місце відводиться лікувально-реабілітаційному та оздоровчому, який орієнтований на використання природних лікувальних ресурсів та фізіотерапевтичних факторів, які застосовуються з метою поліпшення здоров'я.

Лікувально-реабілітаційний та оздоровчий туризм є одним з найперспективніших напрямків в індустрії туризму. За період розвитку національного ринку лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму відповідно зростаючому попиту на відповідні послуги розвивається його інфраструктура.

Інфраструктура лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму являє собою специфічні взаємопов'язані та взаємодоповнюючі елементи виробничого, соціального та інституціонального призначення, які необхідні ті достатніх для

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
ефективного функціонування туристичної галузі, забезпечення нормального доступу туристів до ресурсів та їх належного використання в цілях лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму, а також для життєдіяльності організацій індустрії туризму.

В основі лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму лежать чотири складові:

- природно-рекреаційні ресурси, які володіють спектром лікувальних факторів;
- інфраструктура – курорт;
- сучасні методи лікування, оздоровлення та реабілітації;
- професійність лікарів та персоналу.

Розвитку туризму лікувального, оздоровчого та реабілітаційного наряду сприяють певні природні умови, наприклад, наявність таких ресурсів, які забезпечать ефективне поєднання відпочинку та відновлення здоров'я та працездатність людей, а також таких факторів, які позитивно впливають на внутрішній, психологічний світ людини.

Окремий курорт має конкурентними перевагами перед іншими, якщо має декілька транспортних вузлів, наприклад, аеропорт, залізничний вокзал, автовокзал.

Також важливим фактором при виборі об'єкту відпочинку та лікування є віддаленість санаторно-курортного комплексу від населеного пункту проживання споживача. Часто відпочиваючі, особливо старшого віку, обирають санаторії ближче до місця проживання та в територіальній доступності, зручності проїзду. Деякі туристи віддають перевагу їхати на курорт на особистому автомобілі, але ж все одно комфортно, якщо санаторно-курортний комплекс знаходиться в межах 700-1000 км. Від місця проживання.

При відсутності особистого автомобіля або небажанні відпочиваючих їхати на великі відстані, туристи змушені добиратися до об'єкту відпочинку або

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

лікування повітряним, залізничним транспортом або автобусом. Значним плюсом санаторно-курортної організації буде, якщо надається послуга трансферу від найближчого вокзалу, аеропорту, особливо це актуально, якщо об'єкт знаходиться далеко від великих міст, та транспортні зв'язки не налагоджено між санаторієм та вокзалом.

Важливе значення для ефективного функціонування санаторно-курортного бізнесу в Карпатському регіоні відіграє інфраструктурне забезпечення курортів краю. Закон України «Про курорти» визначає «курорт» як освоєну природну територію на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури [1]. Головною складовою інфраструктурного забезпечення розвитку курортної справи в регіоні є наявна матеріальна база, представлена санаторно-курортними закладами різного рекреаційного профілю [2].

В Україні надання лікувально-реабілітаційних та оздоровчих послуг здійснюють курорти, санаторії, пансіонати тощо. Сучасна система санаторно-курортних закладів України станом на 2017р. має наступну структуру: санаторії та пансіонати з лікуванням – 2,5% від загальної кількості, санаторії-профілакторії – 0,5%, будинки і пансіонати відпочинку – 0,6%, бази та інші заклади відпочинку – 10,8%, дитячі заклади оздоровлення та відпочинку – 85,6% (без урахування закладів тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях). Аналіз кількості виробників лікувальних та оздоровчих послуг в Україні скорочується з кожним роком [3].

Офіційна статистика щодо динаміки кількості санаторно-курортних закладів відображає як негативні, так і позитивні зрушення на ринку лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму України, а саме:

- діє конкурентний відбір закладів, які розвиваються і продовжують виконувати суспільно значимо функцію – профілактики, оздоровлення та лікування різних патологій організму людини;

- зменшення кількісних показників лікувально-оздоровчих закладів відбулось через тимчасову окупацію території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та територій Донецької та Луганської областей, що одночасно призвело до скорочення природних лікувальних ресурсів, а через проведення військових дій на сході України – до фізичного знищення цих ресурсів;

- надмірне навантаження регуляторних вимог державного та галузевих менеджментів (макро- та мезорівнів) до діяльності господарських суб'єктів негативно впливає на стан їх бізнесу, якщо регуляторні заходи не враховують об'єктивних ринкових законів; якщо вони знижують економічні стимули.

Як правило, у таких умовах господарювання зростає сегмент «тіньової» діяльності, який несе позитивні та негативні результати для суспільства. Негативним результатом «тіньової» діяльності є перш за все безконтрольна експлуатація природних лікувальних ресурсів та інших ресурсів туристичних дестинацій; низька (і відповідно дешева) якість послуг чи товарів, скорочення обсягів і зниження якості суто лікувально-оздоровчих послуг; негативний вплив на екологію; часто низький рівень відповідальності перед клієнтами-відпочиваючими; відсутність податкових надходжень у місцеві бюджети, які б могли витратитись на відновлення та подальший розвиток лікувально-оздоровчого туризму у регіоні.

До позитивних чинників можна віднести зростання самозайнятості населення, одержання ним певного доходу, задоволення попиту туристів (у значній частині на послуги гостинності, харчування, трансферу, розваг та інші).

1. На даний час збитки від обмеження діяльності через Covid-19 мають усі суб'єкти господарювання на вітчизняному ринку лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму. Так, Фонд соціального страхування України з 19 березня 2020 р. на період встановленого карантину тимчасово призупинив укладення

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» тристоронніх договорів для проходження реабілітаційного лікування працюючими, а також медичної реабілітації і санаторно-курортного лікування потерпілими на виробництві за кошти Фонду [4].

На нашу думку, необхідно звернути увагу на комплексний розвиток інфраструктури лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму, що включало б себе не тільки будову та відновлення санаторно-курортних комплексів, а й всю інфраструктуру забезпечення: спеціальний транспорт, підприємства харчування, розважальні комплекси, об'єкти туристичного показу тощо.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про курорти» від 5 жовтня 2000 р. № 2026-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 44. – Ст. 1884 (зі змін.)
2. Кифяк В.Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2013. №1(16). С.39-33
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL: <http://ukrstat.gov.ua>.
4. Пандемія COVID-19 та її наслідки у сфері туризму в Україні. URL: <http://www.ntoukraine.org/assets/files/EBRD-COVID19-Report-UKR.pdf>

Данько Р.С.,
студентка групи Тб-4
КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
науковий керівник: Юхновська Ю.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та туризму
Запоріжжя, 2020

РОЗВИТОК ЛІКУВАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

У багатьох країнах туризм є істотним джерелом процвітання економіки туристичних центрів. Вимоги часу до поліпшення якості життя населення розвинених країн вносять деякі корективи в організації їх відпочинку та оздоровлення. Зростає потреба в отриманні якісних медичних послуг і використанні сучасних технологій оздоровчого відпочинку.

Залежно від стану здоров'я туриста, можна розрізнити рекреаційний туризм (відпочинок), що передбачає поїздки в сприятливі для здоров'я природно-кліматичні умови, де і відбувається оздоровлення організму, зняття втоми і стресу. Відновлювальний лікувально-оздоровчий туризм передбачає лікування наслідків перенесених захворювань або лікування захворювань в стадії ремісії з використанням природних лікувальних ресурсів. І, нарешті, можна виділити лікувально-реабілітаційний туризм, який передбачає подорож з метою реабілітації після травм, аварій, операцій з використанням в комплексі природно-кліматичних, фізичних і медикаментозних компонентів.

В рамках завдань розвитку галузі в цілому в першу чергу спрацьовує концепція ефективного розвитку сфери відпочинку і лікування, заснована на формуванні та розвитку високоефективних господарюючих суб'єктів, і економічна складова є пріоритетною відносно соціальної на відміну від радянського періоду розвитку галузі, коли соціальна складова курортів домінувала. Традиційні санаторно-курортні організації перестають бути місцем лікування і відпочинку тільки хворих і осіб похилого віку та стають багатофункціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів.

Ряд авторів стверджують, що з розвитком ринкових відносин з'явиться небезпека зайвої комерціалізації санаторно-курортного обслуговування, що призводить до «вимивання» дешевих медичних послуг, необхідних для повноцінного лікування і відпочинку, з одного боку це призведе до зниження доступності санаторно-курортних послуг внаслідок зростання цін на відпочинок [2].

Сучасний лікувально-оздоровчий туризм характеризується високими темпами розвитку, складною структурою і активними процесами диверсифікації. У зарубіжних дослідженнях світовий ринок лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму представлений як основна частина глобальної велнесіндустрії, що включає взаємопронизуючі ринки медичного, спатуризму, велнес-туризму, туризму на базі джерел термальних і мінеральних вод (бальнеоіндустрії), а також ряду супутніх галузей від виробництва продуктів здорового харчування до альтернативної медицини і індустрії краси.

Відмінності в підходах вітчизняних і зарубіжних дослідників до визначення сутності поняття «лікувально-реабілітаційний та оздоровчий туризм» пов'язані з двоїтим характером продукту і приналежністю до двох сфер діяльності - охорони здоров'я та туризму.

Сучасній особливістю лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму України є формування особливої моделі розвитку, де активне впровадження ринкових елементів і нарощування експортного потенціалу галузі поєднується з прагненням збереження соціальної спрямованості. Матеріальним базисом розвитку лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму виступає санаторно-курортне господарство країни.

Важливим напрямком диференціації санаторно-курортного продукту національних здравниць в сучасних умовах є розвиток програм превентивної медицини на основі використання унікальних природних лікувальних факторів та сучасних технологій.

Більша частина наявних санаторіїв-профілакторіїв і пансіонатів із лікуванням на вітчизняному ринку лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму за кількістю розташована у Львівській та Одеській областях, на які припадає 45,7% їх загальної кількості в масштабі країни. Як свідчать статистичні матеріали, географія санаторно-курортних закладів України значною мірою відповідає територіально-

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
компонентній структурі рекреаційних ресурсів і рекреаційних потреб. При цьому слід акцентувати увагу на двох групах областей:

– лідери – Одеська (11,6%), Дніпропетровська (7,1%), Миколаївська (5,0%), Запорізька (5,3%) області;

– аутсайтери – Кіровоградська, Вінницька, Житомирська, Хмельницька, Тернопільська, Чернівецька області (менше 1%).

Останнім часом ринок лікувально-реабілітаційних та оздоровчих послуг зазнає змін. Традиційні санаторії і курорти перестають бути місцем лікування осіб похилого віку і стають полі-функціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів [3].

Лікувально-реабілітаційний та оздоровчий сервіс у санаторно-курортних закладах як спеціалізований процес спрямований на організацію відпочинку і вдосконалення здорового способу життя споживача (відпочивальника) за рахунок оплати конкретних послуг. У зв'язку з особливостями надання сервісу сформувалися певні форми лікувально-оздоровчих послуг: лікувально-реабілітаційні та оздоровчі процедури, оздоровча зарядка, лікувальна фізкультура під керівництвом інструктора і самостійно, туристичні заходи (прогулянка, ближній туризм, мандрівки тощо), сонячні, водяні і повітряні ванни, рухливі ігри та ін.

Особливостями лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму є: тривалість перебування, що повинна становити не менше трьох тижнів, незалежно від типу курорту і захворювання, оскільки лише за такий час можна досягти оздоровчого ефекту; висока вартість перебування й лікування – звичайне лікування на курортах є дорогим, тому цей вид туризму розрахований на заможних клієнтів, що замовляють індивідуальну програму перебування і лікування; вік – як свідчить статистика, на курорти найчастіше їдуть люди старшої вікової групи, хоча останнім часом відпочинок на курортах обирають і люди середнього віку, які страждають недугами. Вибір робиться між курортами, що спеціалізуються на лікуванні

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» конкретного захворювання, і курортами змішаного типу, у яких у цілому зміцнюють здоров'я та сприяють відновленню сил і зняттю стресу [1].

До найважливіших задач лікувально-реабілітаційного та оздоровчого туризму належать:

- поліпшення стану здоров'я та подовження активного довголіття людей;
- збереження та підвищення працездатності людини;
- поновлення здоров'я та працездатності та повернення до праці людей, які втратили працездатність.

Вирішенням цих завдань займаються працівники курортів, а саме організація та удосконалення оздоровчих заходів, застосування методів загартовування та тренування, найбільш ефективного використання природних факторів і рухової активності. Важлива організація раціонального та цілеспрямованого відпочинку дітей, підлітків, дорослих та людей похилого віку.

Зберігає актуальність проблема розширення ємності санаторно-курортної бази країни, оптимізації її територіальної організації та ефективного використання курортно-рекреаційних ресурсів зарезервованих територій. Одним з перспективних напрямків розвитку санаторно-курортного господарства і формування конкурентоспроможного продукту може стати формування лікувально-реабілітаційних та оздоровчих кластерів, в тому числі на основі інструментів державно-приватного партнерства. Для санаторно-курортного продукту України необхідна подальша розробка ефективних програм брендингу, що підкреслює автентичні, засновані на регіональних традиціях види лікувально-реабілітаційних та оздоровчих послуг, багаторічний успішний досвід розвитку галузі, висококваліфікований кадровий потенціал.

Список використаних джерел:

1. Гудзь М.В., Богаченко О.П. Теоретичні основи регулювання розвитку ринку туристичних лікувально-оздоровчих послуг. Сучасна економічна наука:

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» теорія та практика. Матер. III Всеукр. наук.- практ. Інтернет-конференції, 7 – 8 листопада 2013 р., м. Полтава.

2. Мельник Е.А. Совершенствование отношений собственности в санаторно-курортной сфере. Вестник Северо-Кавказского ГТУ. Серия «Экономика». 2003. № 2 (10). С. 12-17.

3. Рутинський М. Класифікація та типологія курортів // Вісник Львівського ун-ту. Серія географічна. 2007. Вип. 34. – С. 236-246.

Копитко Л. В.,
студент групи ФБ-19-1
Зубенко О. П.,
студент групи ФБ-19-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Пернарівський О.В.,
доцент, кандидат економічних наук
Ірпінь, 2020

КРЕДИТНА КООПЕРАЦІЯ ЯК ОДНА ІЗ СФЕР ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Трансформація української економіки до ринкових умов вимагає формування нового механізму функціонування фінансово-кредитних установ, які беруть участь у залученні зовнішніх та внутрішніх коштів для кредитування підприємництва. А це потребує вирішення питань кредитних установ, у тому числі кредитних спілок. Існування в Україні застарілої правової бази, відсутність чітких норм контролю за діяльністю кредитів, нерозвиненість ринкової інфраструктури призвели до деформації їх природи. У зв'язку з цим виникають науково обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення системи кооперативного кредитування у перспективі.

Нині в Україні практично відсутнє стратегічне бачення державою розвитку національної системи кредитної кооперації, та наявні проблеми державного регулювання кредитних спілок. На сучасному етапі розвитку фінансового сектору України певна частина кредитних спілок має проблеми, пов'язані з неналежним управлінням, недотриманням корпоративних принципів, надмірно ризиковою політикою. Ці та інші проблеми засвідчили, що у чинному законодавстві України, яке регулює відносини у сфері кредитної кооперації, є чимало прогалин.

Організацію діяльності національної системи кредитної кооперації в своїх роботах досліджували такі вітчизняні науковці та практики як: В.В. Гончаренко, С.В. Леонов, А.А. Пожар та А. Стадник, М. Чижевська. Вагомий внесок у формування теоретичних засад кредитної кооперації зробили у своїх працях М.І. Туган-Барановський, С.В. Сембер, І.Г. Брітченко, В.С. Стойка, О.В. Чайнов, М.Ф. Шкляр.

Метою статті є узагальнення теоретичних і практичних засад діяльності кредитних спілок, визначення особливостей регулювання в Україні та світі.

У процесі тривалого історичного розвитку в кожній країні сформувались кредитні кооперативи, що мають національні особливості, зумовлені відмінностями в соціально-економічних відносинах, законодавстві, менталітеті населення. Такі особливості притаманні й для України. У зв'язку з цим розвиток системи кредитної кооперації передбачає не копіювання зарубіжного досвіду, а його ефективне використання з врахуванням національних особливостей.

Розвиток кредитної кооперації в Україні гальмується також затиснутістю діяльності кредитних спілок з боку законодавства, що не відповідає світовому досвіду та потребам практичної діяльності в сучасних умовах. Вузким місцем є обмеження переліку господарських і фінансових операцій, які мають право здійснювати кредитні кооперативи. Водночас збереження ринкових позицій кредитних спілок вимагає врахування якісних змін, що відбуваються на ринках [2]. Насамперед, це суттєве розширення спектру послуг та їх доступності для

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» індивідуальних клієнтів. У зв'язку з цим актуальним є надання можливості кредитним спілкам здійснювати комерційні операції, що забезпечують фінансування їхньої основної статутної діяльності, та розвивати супутні види бізнесу, що зменшують ризики кредитування. Доцільним є створення ліберальної і заохочувальної системи моніторингу дрібних підприємницьких структур, що сприяє їх зростанню та оздоровленню.

Законом України "Про кредитні спілки" визначено, що саморегулівна організація кредитних спілок здійснює регуляторну діяльність виключно у межах функцій, делегованих уповноваженим органом. Тобто, з одного боку, всеукраїнські асоціації, які мають право отримати статус саморегулівної організації, такими деюре не є та обмежують свою діяльність переважно виконанням представницьких, законотворчих, просвітницьких та консультаційних функцій. З іншого боку, самоорганізоване об'єднання кредитних установ упроваджує принципи системи забезпечення фінансової стабільності кредитних спілок, в якій особлива увага приділяється питанням підтримки ліквідності та платоспроможності, у тому числі реалізації програм фінансового оздоровлення, а також побудові механізму гарантування внесків (вкладів) членів кредитної спілки. Останній реалізується через механізм страхування депозитів

Фінансовий характер діяльності кредитної спілки робить її схожими на інших учасників фінансового ринку — банки. Між цими структурами є багато як спільного, так і відмінного. Спільним є те, що і банки, і кредитні спілки на ринку діють як фінансові посередники, створені для задоволення потреб споживачів у фінансових ресурсах. Вони мають можливість акумулювати кошти від тих, хто має в даний момент їх надлишок і передавати тим, хто відчуває в них нагальну потребу. Принциповою відмінністю між цими структурами є мета діяльності кожної з них: отримання прибутку для банку і надання фінансових послуг для кредитної спілки. За кордоном кредитні спілки у своєму розвитку все більше наближаються до банків, але основна відмінність зберігається: вони обслуговують тільки своїх учасників [1].

В Україні доступність банківських послуг з кредитування залишається на низькому рівні. Жорсткість умов надання банківських кредитів підвищила привабливість позик кредитних кооперативів, які працюють з фізичними особами на більш гнучких умовах (умовою надання позики є фактично членство в кредитному кооперативі). Кредитоспроможність пайовика-позичальника оцінюється за неформальними критеріями, серед яких першорядне значення мають рекомендації інших членів-пайовиків.

Водночас удосконалення фінансово-кредитного механізму діяльності кредитних споживчих кооперативів громадян вимагає розробки і впровадження формалізованих критеріїв оцінки кредитоспроможності пайовиків-позичальників для зниження фінансових ризиків кооперативів і підвищення їх фінансової стійкості.

Визначення рівня кредитоспроможності (ступеня кредитоспроможності) полягає у визначенні індивідуального або приватного кредитного ризику кооперативу, тобто ризику, пов'язаного з конкретним пайовиком-позичальником, конкретним кредитом, що видається пайовику.

Кожна окрема кооперативна фінансова установа неодмінно стикається із двома суттєвими проблемами, що виникають у процесі фінансової діяльності і які мають серйозний вплив на розвиток всього сектору фінансової кооперації. Перша проблема пов'язана зі зростанням попиту на грошові кошти при обмеженому обсязі кредитних ресурсів кооперативу (спілки).

Друга проблема в кооперативних фінансових установах виникає тоді, коли в окремі періоди знижується попит на кредити та виникає тимчасовий надлишок коштів. Кошти, які вклали і хочуть додатково вкласти до таких спілок, суттєво перевищують суму, яка може бути розміщена у кредити в певний період часу. Це призводить до того, що надлишково залучені кошти стають джерелом збитків для спілки, оскільки за ці «непрацюючі» гроші все ж необхідно сплачувати проценти.

Об'єднавшись, кредитні спілки стануть значно сильнішими. Вони міцнішають у співробітництві одна з одною на різних рівнях. Згідно з Концепцією розвитку кредитної кооперації, в Україні буде побудована трирівнева банківська кооперативна система. Завдяки такому об'єднанню ресурсів можна буде значно розширити коло послуг, які надаються нині кредитними спілками. Крім того, це сприятиме зміцненню всієї системи та підвищенню її надійності й стабільності.[3]

Практика реалізації безперервного розвитку та перетворення з однієї організаційної форми в іншу при відповідній зміні форми власності передбачає активізацію процесу створення успішними кредитами спілками кооперативних банків. Оскільки завданням кооперативних банків є підвищення доходів та сприяння підприємницькій діяльності своїх членів, то цілі кооперативних банків та кредитних спілок узгоджуються. У зв'язку з цим викликає інтерес варіант побудови системи кредитних спілок в Україні, яка дозволяє забезпечити взаємодію кредитних спілок та кооперативних банків на мікро- та макрорівні.

Отже, Розвиток системи кредитної кооперації забезпечує зміцнення фінансової бази дрібного та середнього бізнесу всіх форм власності, сприяє підвищенню матеріального добробуту та вирішенню соціальних проблем сільського населення.

Роль кредитної кооперації є досить впливовою. Незважаючи на конкуренцію з великими кредитними установами, слабку державну підтримку, переслідуючи цілі фінансової допомоги через відкриття кооперативів створюються прийнятні умови для розвитку малого підприємництва та здійснюється зростання валового внутрішнього продукту і успішному розвитку економіки.

Перспективи розвитку кредитної кооперації визначаються зростанням потреби селян у доступних кредитних ресурсах та перевагами кредитних форм кредитування щодо соціальної спрямованості їх діяльності.

Список використаних джерел:

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

1. Ватаманюк З.Г. Небанківські фінансові інститути у країнах Західної Європи [Текст] / З.Г.Ватаманюк, О.Л.Дорош // Фінанси України. – 2003. – №12 (97). – С. 98-106.

2. Іличок Б. Кредитні спілки: краще менше, та краще [Електронний ресурс] / Б. Іличок. – Режим доступу : <http://epravda.com.ua/2010/05/20>.

3 Леонов С.В. Аналіз проблем, перспектив і тенденцій діяльності кредитних спілок України / С.В. Леонов, М.Г. Олещук // Вісник Української академії банківської справи. – 2014. – № 1 (36). – С. 34-37.

Копитко Л. В.,
студент групи ФБ-19-1
Копитко О.В.,
студент групи МБГ-20-1
ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України
науковий керівник: Салямон В. П.,
старший викладач
Ірпінь, 2020

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах загострення конкуренції, посилення впливу кризових явищ, наростання невизначеності й різнопланових ризиків питання підвищення продуктивності праці набувають особливого значення для ефективної діяльності вітчизняних підприємств та соціально-економічного розвитку країни. Хоча Україна і володіє багатим ресурсним потенціалом, вона значно відстає за рівнем продуктивності праці від економічно розвинутих країн. Стратегічні євроінтеграційні плани, нагальні завдання виходу з кризи і підвищення рівня життя населення потребують збалансованого економічного зростання за рахунок динамічного підвищення продуктивності праці. Ця проблема особливо актуальна для підприємств машинобудування, адже низька продуктивність праці обмежує

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» можливості підприємств у впровадженні інновацій, посиленні мотивації, розвитку персоналу. Тому актуалізується потреба наукового пошуку нових підходів до продуктивності праці та виявлення резервів її зростання.

У системі чинників, які впливають на забезпечення високого рівня продуктивності праці, підвищення рівня організації праці та імплементація організаційних нововведень відіграють важливу роль, забезпечуючи не тільки зростання ефективності діяльності вітчизняних підприємств, а й сприяючи удосконаленню бізнес-процесів, підвищенню ефективності управління, успішному впровадженню змін на підприємстві.

Дослідженням питань, пов'язаних з розробкою та впровадженням інновацій різного виду, у тому числі інновацій у сфері організації та управління виробництвом, впливом інновацій на розвиток підприємства займалися як вітчизняні, так і зарубіжні учені, зокрема, І. Шумпетер, П.Ф. Дракер, Р. Данкан, Г.Р. Летхем, Дж.У. Н'юстром, Дж. Холбек, І. Перлаки, Е. Менсфілд, Б. Твіст, А.Н. Алексєєв, С.Е. Литовченко, Р.В. Заєц, В.Ф. Гринев, Н.М. Власова, Л.П. Гончаренко, С.Ю. Глазьєва, В.С. Дудченко та інші дослідники.

Мета полягає у визначенні основних видів організаційно-управлінських інновацій та їхніх особливостей.

Основою інноваційної діяльності є розробка та впровадження нововведень, які носять новаторський характер. На перший план при впровадженні інновацій, як правило, виходять змінюваність продукції, готовність задовольнити майбутні запити споживачів, орієнтація на впровадження та поширення нововведень. Впровадження нової продукції, нових технологій, як правило, пов'язаних з розробкою та освоєнням нововведень у сфері організації та управління виробництвом. Ці інновації дозволяють більш повно використовувати потенціал як підприємства, так і інноваційних продуктів.

Макіавеллі у своїй книзі «Государ» написав: «Немає нічого важчого, ніж братися за нове, нічого більш ризикованого, ніж направляти, або більш

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» невизначеного, ніж очолити створення нового порядку речей, тому що супротивникам нововведень виступатимуть ті, кому добре жилося при старому порядку речей, а боязкими захисниками – ті, кому добре при новому» [1, с. 57].

Термін «інновація» ввів в науковий обіг вчений Йозеф Шумпетер в першому десятилітті ХХ ст. У своїй роботі «Теорія економічного розвитку» Й. Шумпетер уперше розглянув нові комбінації змін та дав повний опис інноваційного процесу [2, с. 456]

Варто відзначити, що інноваційна діяльність на більшості підприємств не формалізована, тому реалізація кожної управлінської ідеї потребує виконання значного обсягу робіт. Визначення основних функції та завдань кожного відділу та відповідних працівників в ході реалізації інновацій, правил роботи підприємства, налагодження відповідного документообігу та ін. формує основи для реалізації інновацій, які в кожному конкретному випадку будуть тільки корегуватися [3, с.40]. Тому вирішення проблеми реалізації управлінських інновацій на підприємстві вимагає розробки відповідної системи управління інноваційною діяльністю, в основу якої доцільно покласти ідеї декомпозиції складних управлінських процесів на основі проектного підходу.

Таким чином, для того, щоб визначитися з об'єктами організаційних інновацій, ми можемо їх формувати виходячи з виявленої структури виробничої системи та процесів, що відбуваються, усередині неї.

Аналогічний підхід реалізується при визначенні об'єктів управлінських інновацій. Об'єкти управлінських інновацій формуються виходячи із структури системи управління, елементів з яких вона складається, і використовуваних інструментів, технологій управління, технічних засобів і так далі. Саме структурний аналіз системи управління дозволяє виділити об'єкти, на які спрямовані, як управлінські, так і організаційні інновації та систематизувати їх. В результаті систематизації виходить безліч об'єктів, що володіють певними властивостями і характеристиками, які необхідно враховувати при організації робіт з впровадження

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» та реалізації інновацій, що стосуються цих об'єктів. Виходячи з того, що організаційно-управлінські інновації стосуються, в першу чергу організаційної поведінки виконавців, то вони тісно взаємодіють з соціально-психологічними чинниками.

Виділення окремих груп об'єктів, їх особливостей і характеристик, дозволяє визначатися з найбільш значущими соціально-психологічними чинниками, які повинні враховуватися при реалізації програм впровадження інновацій і, які дозволяють більш повно використовувати наявний потенціал підприємства.

Отже, в процесі дослідження основних видів організаційно-управлінських інновацій та виявлення їхніх особливостей можна сказати, що організаційно-управлінські інновації мають кілька специфічних особливостей та відрізняються за своїм змістом від технологічних інновацій. До особливостей належать нетехнологічний, нематеріальний характер, вплив на поведінку, діяльність усього колективу та окремих виконавців.

Список використаних джерел:

1. Макіавеллі Н. Твір у 2 т. Т. 1. / Н. Макіавеллі. – М. – Л., 1934. – С. 57.
2. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. – М.: Прогрес, 1982. – С. 456.
3. Дяченко М. І. Управлінські інновації як основа інноваційного розвитку організації / М. І Дяченко // Стратегія економічного розвитку України : збірник наукових праць. – К. : КНЕУ, 2009. – Вип. 24–25. – С. 37–41.

Марченко Я.А,
студентка групи Тб-4
КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР
науковий керівник: Юхновська Ю.О.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та туризму
Запоріжжя, 2020

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗЗЮ УКРАЇНИ НА РІЗНИХ РІВНЯХ УПРАВЛІННЯ

Стратегічне управління розвитком складних соціально-економічних систем, до яких повною мірою можна віднести систему регіонального туризму, являє собою галузь наукових знань, що знаходиться на ранній емпіричній стадії розвитку. Формування методологічного апарату теорії стратегічного управління тільки починається. Крім того, в умовах зростання турбулентності середовища, переходу від класичної економічної теорії до неоінституціоналізму більшість існуючих методів, моделей, механізмів перестають працювати, і потрібно кардинальне переосмислення основ стратегічного управління.

Досвід переходу до ринкової економіки показав необхідність стратегічного управління на підприємствах України. Дії організацій та їхніх керівників не можуть зводитися до простого реагування на зміни, що відбуваються. Сучасним інструментом управління розвитку організації в умовах наростаючих змін у зовнішньому середовищі, є методологія стратегічного управління і вибору ринкової стратегії.

Розвиток теоретичних положень стратегічного управління на мезо- і макрорівнях управління здійснюється в трьох основних напрямках:

- стратегічне управління як вища форма державного управління в умовах змішаної (перехідною і ринковою) економіки: «... стратегічне управління - метод управлінської діяльності регіональних органів влади в умовах формування ринкових відносин та інноваційної економіки» [1; 2, с. 129; 3].

Такий підхід робить акцент на довгострокове планування і обумовлений активним поширенням в практиці регіонального управління інструментарію визначення мети й стратегічного ринкового планування, які показали свою ефективність в зарубіжній практиці управління розвитком європейських міст і окремих територій;

- стратегічне управління як специфічний тип управління збалансованим розвитком в умовах високого рівня нестабільності зовнішнього середовища і високого ступеня невизначеності прийняття управлінських рішень, що відображає традиційне розуміння стратегічного управління, який сформувався в працях американських вчених в 70-і рр. XX ст. Так, в монографії зі стратегічного управління під редакцією Д. С. Львова, А. Г. Гранберг, А. П. Егоршина дається наступне визначення: «стратегічне управління (стратегічний менеджмент) - управлінська діяльність, спрямована на досягнення поставлених цілей в умовах нестабільної, конкурентної, ринкового середовища, що включає діагностичний аналіз стану регіону, стратегічне планування і реалізацію обраної стратегії» [4, с. 138];

- стратегічне управління як діяльність, змістом якої є формулювання і кількісно-якісна оцінка бажаних цільових орієнтирів (місії, глобальних цілей розвитку), вибір шляхів і засобів їх досягнення. Стратегічне управління в даному значенні протистоїть тактичного управління, включає в себе цільовий і реалізаційний аспекти.

Ключовими елементами системи стратегічного управління є: стратегія, яка представляє собою узагальнюючу модель дій, необхідних для досягнення поставлених цілей, управління на основі обраних критеріїв (показників) та ефективного розподілу ресурсів [4, с. 137]; механізм реалізації стратегії, що представляє собою збалансовану сукупність програмно-проектних документів, а також забезпечують організаційно-управлінських структур, процедур і дій.

Регіональна стратегія розвитку туристичної галузі може бути ефективним інструментом об'єднання зусиль регіональних, муніципальних органів влади, туристичного бізнесу та професійного регіонального співтовариства для вирішення перспективних економічних завдань і досягнення соціально значущих результатів. Більш того, розробка і реалізація регіональної стратегії розвитку туристичної галузі сприяє визнанню туризму як однієї з соціальних і економічних сил, зміцненню і

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

створення регіональних переваг туризму, фінансування регіональними органами влади пріоритетних проектів розвитку, стимулювання підприємницької інвестиційної активності та розвитку туристичної інфраструктури, поліпшення регіонального маркетингу, а також отримання ряду супутніх вигод і переваг.

Об'єктом стратегічного управління в регіональному туризмі виступає стійке комплексний розвиток туристичної галузі регіону, під яким розуміється перехід до заданого якості «образу майбутнього» туристичної галузі регіону. Важливим аспектом при цьому є розгляд процесів розвитку туристичної галузі в єдності людського, природно-ресурсного виробничого та інфраструктурного туристичного потенціалів, процесів, інституційної, інформаційної, інвестиційної та інших середовищ.

Мета і завдання регіонального стратегічного управління в туристичній галузі не повинні суперечити надсистемним цілям і задачам, а, навпаки, забезпечувати їх ефективну реалізацію. У зв'язку з цим мета регіонального стратегічного управління в туристичній галузі є результатом декомпозиції глобальної мети соціально-економічного розвитку регіону і може бути сформульована таким чином: досягнення соціально-економічних вигод на основі створення і розвитку стійких конкурентних переваг в туристичній галузі регіону, що забезпечують її комплексний розвиток і підвищення значущості туристичних активів регіону в системі міжрегіонального та міжнародного поділу праці.

Завдання регіонально-стратегічного управління в туристичну галузь можуть включати: підвищення інвестиційної привабливості туристичного сектора; підвищення доходів від виробництва і реалізації туристичних продуктів і послуг; підвищення зайнятості населення в туристській діяльності, підвищення кваліфікації; розвиток спеціалізованої туристської і загально-регіональної інфраструктури, розвиток сфери послуг і якості обслуговування; підтримку і відтворення природних, культурних і гуманітарних цінностей, природної та культурної спадщини регіону, формування унікальних рис і культурних брендів

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» регіону; оптимізація розміщення факторів туристичного виробництва і оптимізація використання природного і ресурсного потенціалу регіону; формування здорового конкурентного середовища туристичного ринку; розширення платоспроможного попиту на туристичні продукти та послуги, супутні товари, а також попиту на фактори їх виробництва.

Система пріоритетів регіонального стратегічного управління в туристичній галузі, на нашу думку, повинна вибірково концентрувати ресурси на таких ключових напрямках, як:

- розвиток пріоритетних туристичних продуктів і секторів туристичної галузі, які базуються на регіональних конкурентних перевагах і характеризуються максимальним мультиплікаційним ефектом;

- виділення і розвиток найбільш перспективних туристичних об'єктів і зон, які виступають в якості центрів формування туристичних кластерних систем.

Для успішної реалізації стратегічних рішень в сфері туризму необхідна наявність ряду передумов: регіонального законодавства, що визначає рамкові умови процесів стратегічного планування, моніторингу, контролю тощо; наявність професійних фахівців, що володіють стратегічним мисленням, навичками висунення і обґрунтування гіпотез, сценаріїв перспективного розвитку туризму як логічно несуперечливих конструкцій; адекватне відповідність організаційних структур влади завданням стратегічного управління; наявність механізмів взаємодії влади, туристичного бізнесу, професійних співтовариств.

Таким чином, регіональне стратегічне управління розвитком туристичної галузі має певну специфіку, зміст якої визначається необхідністю інтеграції в систему управління регіоном, формування розвиваючого, проактивного поведінки суб'єкта управління в нестабільній і неоднорідною зовнішнє і внутрішнє середовище, вимагає створення нових інститутів управління розвитком, заснованих на стратегічному поведінці, інтеграції цілепокладання, генеруванні конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Глазьев С. Ю. О стратегии развития российской экономики. М.: ЦЭМИ РАН, 2000. 187 с.
2. Золотухина А. В. Проблемы инновационного и устойчивого развития регионов. М.: КРАСАНД, 2010. 240 с.
3. Кузык Б. Н., Кушлин В. И., Яковец Ю. В. Прогнозирование и стратегическое планирование социально-экономического развития: Учебник. М.: Экономика, 2006. 427 с.
4. Львов Д. С., Гранберг А. Г., Егоршин А. П. Стратегическое управление: регион, город, предприятие М.: Экономика, 2004. 605 с.

Стоянова В. В., Угрюмова К.О.

студентки групи ФМУП-20-1

ННІ Фінансів, банківської справа та страхування

Університету ДФС України,

*науковий керівник: **Бедринець М. Д.,***

к.е.н., завідувач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул

Ірпінь, 2020

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕЗЕРВИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ

Головним завданням підприємства, що веде свою економічну діяльність в ринкових умовах, є отримання максимального прибутку. Можливості досягнення цих цілей обмежені зовнішніми та внутрішніми чинниками, до яких належать витрати на виробництво і продаж, а також ринковий попит на продукцію підприємства.

Важливим показником, що впливає на діяльність підприємства є собівартість продукції. Собівартість – це ключовий показник фінансової ефективності виробництва, який сприяє отриманню максимального прибутку підприємством [2]. В господарській діяльності собівартість розглядається як фактор, що впливає на рентабельність і окупність будь-якого підприємства, оскільки є основою ціни товару [3]. Тому вивчення її структури та облік вхідних в собівартість витрат є актуальним для вітчизняних підприємств.

Дослідженню собівартості та її сутності присвячені роботи українських та зарубіжних авторів. Теоретичні та економіко-організаційні аспекти собівартості в умовах ринкової економіки знайшли своє відображення в наукових роботах С. В. Гуцайлюка, С. М. Єргіна, В. І. Єфименко, В. І. Зубкова, А. В. Косінського, О. Б. Кононенко, Б. М. Литвина та інших вітчизняних і зарубіжних авторів.

Так, С. М. Єргіна та С. В. Гуцайлюк вважають, що собівартість представляє собою грошовий вираз витрат підприємства на підготовку, виробництво і реалізацію продукції. У неї включаються витрати на заробітну плату, відрахування на соціальні заходи, амортизаційні витрати тощо [4]. Якщо ціна занадто висока, можна не привернути увагу необхідної кількості покупців, а якщо занадто низька, можна не доотримати прибуток.

Щоб обсяг понесених витрат негативно не впливав на підприємство і його фінансовий результат, потрібно приділити увагу шляхам зниження собівартості виробленої продукції [5].

Зниження собівартості продукції позитивно впливає на підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності підприємства і виробленої продукції. В цілому для підприємств можна виділити наступні групи заходів з метою зниження собівартості.

Перша група заходів зниження собівартості продукції за рахунок скорочення матеріальних витрат, для цього потрібно:

- оптимізувати використання матеріальних ресурсів і матеріально-технічного постачання. За рахунок зменшення витрат на доставку матеріалів і сировини, зниження втрат від браку, оптимізації зберігання запасів;

- удосконалити та поліпшити технології виробництва, за рахунок повної автоматизації виробничого процесу та застосування комп'ютерних технологій.

Друга група заходів зниження собівартості продукції полягає у зменшенні витрат на збут, за рахунок: оптимізації каналів збуту, удосконаленні рекламної діяльності, введення системи оптових знижок, зменшення транспортних витрат на доставку продукції.

Третя група заходів зниження собівартості продукції полягає у зменшенні витрат на оплату праці і включає в себе наступне: збільшення ефективності кадрової служби, яке полягає в удосконаленні якості підбору персоналу, визначенні оптимальної чисельності персоналу, вдосконаленні системи мотивації персоналу, реалізації ефективної соціальної політики. Збільшення продуктивності праці полягає у встановленні оптимальних норм виробітку на одного робітника, мотивації та стимулювання працівників, вдосконалення матеріально-технічної бази.

Четверта група заходів пов'язана зі зменшенням амортизаційних відрахувань. В даному випадку потрібно обґрунтовано підійти до вибору методу нарахування амортизації, а також знизити період впровадження нової техніки.

Отже, витрати підприємства безпосередньо впливають на собівартість продукції та багато в чому зумовлюють успіхи підприємства на ринку.

Таким чином, кожному підприємству необхідно розробити програми зменшення витрат та зміни таких факторів: посилення технічного рівня виробництва, поліпшення використання матеріалів і сировини, покращення організації виробництва. Розумне поєднання оптимізаційних заходів сприятиме не тільки зниженню собівартості, а й підвищенню прибутку підприємства та ефективності його функціонування в цілому.

Вдосконалення механізму управління витратами ефективно тільки на основі комплексного системного підходу до вирішення проблеми зниження собівартості продукції на підприємстві. Постійний пошук шляхів зниження собівартості продукції, дозволить підприємствам України вийти на новий рівень розвитку виробничої стратегії та ціноутворення.

Список використаних джерел:

1. Бедринець М. Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [текст] навч. посіб./ М. Д. Бедринець, А. В. Сурженко. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 352 с.

1. Гуцайлюк С. В. Планування собівартості продукції на промисловому підприємстві // Інвестиції: практика та досвід. / С. В. Гуцайлюк. – 2010. – № 2. – С. 32-44.

2. Лебедева Н. В. Підхід до калькуляції та собівартості продукції: досвід країн // Бухгалтерський облік. / Н. В. Лебедева. – 2011. – № 5. – С. 67-70.

3. Зубкова В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. / В. І. Зубкова. – К.: Освіта, 2012. – 300 с.

4. Єргіна С. М. Управлінське рішення щодо витрат у собівартості продукції // Фінанси України. / С. М. Єргіна. – 2014. – № 2. – С. 10-25.

5. Ковальов О. Н. Аналіз господарської діяльності підприємства // Світанок. / О. Н. Ковальов. – 2008. – № 1. – С. 420-435.

Сучок О.С.,
студентка групи ОПБ-18-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
ЗВОМФУ «Державний податковий університет»
науковий керівник: Панура Ю.В.,
к.е.н., доцент
Ірпінь, 2020

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан ринку характеризується постійними змінами у зовнішньому середовищі, мінливістю споживчого попиту, наявністю великої кількості підприємств різних форм власності, підвищенням невизначеності та ризику тощо. А отже, задля того, щоб вижити на ринку, підприємству необхідно постійно відслідковувати і реагувати на всі зміни, що відбуваються у його конкурентному середовищі з метою збереження та зміцнення позицій на ринку і забезпечення ефективного управління конкурентними перевагами [1].

Конкурентоспроможність - багатостороння економічна категорія, яку можна розглядати на різних рівнях, оскільки предмет конкуренції може відрізнитися за природними об'єктами: товарами, підприємствами, галузями, окремими країнами. Теоретичні концепції розвитку конкурентоспроможності та тема управління конкурентоспроможністю розглянуті в працях багатьох вчених: М. Портер, А. Сміт, К. Маркс, М. Єрмолов, В. Базилевич, Л. Дідківська, А. Ігнатюк.

Головною метою даного дослідження є визначення та розкриття поняття управління конкурентоспроможністю на основі навчальних матеріалів українських та зарубіжних вчених, виявлення особливостей управління конкурентоспроможністю підприємств в Україні.

Конкуренція є головною рисою ринкової економіки. Факти засвідчили, що на сьогодні більшість країн / регіонів світу прийняли закони про конкуренцію та створили національні агенції з управління конкуренцією, що свідчить про те, що конкуренція відіграє провідну роль у успішному функціонуванні ринкової економіки.

На сучасному етапі економічного розвитку конкуренція, як рушійна сила, змушує виробників постійно шукати нові шляхи підвищення своєї конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність підприємства – це здатність витримувати конкуренцію в порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

Вона показує рівень розвитку даної фірми в порівнянні з рівнем розвитку конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреби людей і по ефективності виробничої діяльності. На конкурентоспроможність підприємства значний вплив робить соціальне середовище [1].

Сучасна інтерпретація поняття конкурентоспроможності - це багатofакторний процес реалізації конкурентних відносин, який передбачає найважливішу умову її реалізації - управління конкурентоспроможністю підприємства.

Управління конкурентоспроможністю підприємства – «діяльність, спрямована на формування управлінських рішень, які, в свою чергу, повинні бути спрямовані на протистояння всіляким зовнішнім впливам і досягнення лідерства відповідно до поставлених стратегічних цілей» [2].

Системний підхід до управління є одним з найбільш важливих. Він базується на чіткому визначенні суб'єкта та об'єкта управління, всіх складових елементів та процесів, а також їх взаємодії. Вперше суть системного управління конкурентоспроможністю досліджував американський фахівець Р. Джонсон [3], визначивши його як ефективну систему, яка об'єднує діяльність різних підрозділів корпорації, відповідальних за розроблення базових і майбутніх параметрів конкурентоспроможності, підтримку досягнутого рівня конкурентоспроможності та його підвищення для забезпечення виробництва й експлуатації продукції на найбільш економічному рівні із повним задоволенням потреб споживача. При цьому під системою він розумів "сукупність функціонально взаємозалежних і взаємодіючих елементів (об'єктів), що становить цілісне утворення або має властивість цілісності" [3, с. 98].

Система управління конкурентоспроможністю підприємства — це сукупність організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для створення і реалізації умов, які сприятимуть створенню конкурентних переваг для підприємства (товарів, робіт, послуг) у теперішньому чи майбутньому бізнес-

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» середовищі. Така система, як правило, не лише стосується всіх видів діяльності, що пов'язані із створенням конкурентних переваг для підприємства, а й взаємодіє з ними [4].

Важливість застосування системного підходу до управління конкуренцією головним чином пояснюється багатогранністю цієї складної економічної категорії та багатьма факторами, що впливають на цю категорію, і впливає на підставі логічного закону достатніх підстав із таких логічних причин:

- Конкурентійне управління передбачає різні види діяльності;

- Реалізувати ефективність управління конкурентоспроможністю за допомогою усіх видів управління (виробничий, фінансовий та інформаційний менеджмент, маркетинг);

- Забезпечити цілісність управління конкурентоспроможністю шляхом прийняття відповідних заходів управління на різних адміністративно-економічних рівнях;

- Різні рівні управління конкурентоспроможністю спрямовані на різні об'єкти;

- Конкурентійне управління здійснюється на різних етапах життєвого циклу товару, тому в різних підрозділах підприємства його робота повинна чітко координуватися.

Конкурентоспроможність підприємства ґрунтується на технологічних, виробничих, збутових, маркетингових, професійних та інших конкурентних перевагах.

До технологічних переваг слід віднести якість здійснення наукових досліджень, можливість впровадження інновацій у виробничому процесі, рівень опанування прогресивних технологій. До виробничих переваг слід віднести низьку собівартість продукції, високу якість продукції, високий рівень використання виробничих потужностей, вигідне місце розташування підприємства, яке забезпечує економію витрат при транспортуванні, наявність кваліфікованої робочої сили, високу продуктивність праці. Збутові переваги — це наявність широкої

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» мережі оптових дистриб'юторів (дилерів), низькі витрати на реалізацію, можливість надавати сервісні та супутні послуги споживачам, швидка доставка. До маркетингових переваг відносяться висока кваліфікація співробітників відділу реалізації, зручна для клієнтів система технічної допомоги під час використання продукції, акуратне виконання замовлень споживачів, гарантії якості вироблених товарів/ послуг [1, с. 175].

Важливу роль у формуванні потенціалу конкурентоспроможності національної економіки відіграє податкова політика, що створює стимули підвищення продуктивності національного виробництва та праці, формування економічного середовища, сприятливого для розвитку конкурентних переваг національної економіки.

Податкова політика держави має прямий вплив на рівень конкурентоспроможності підприємств та самої держави на світовому ринку. Але і держава, і окремі підприємства є елементами єдиної складної соціально-економічної системи національної економіки, тому доцільно дослідити взаємозв'язок податкової політики держави та податкової політики підприємства з метою порівняння цілей та засобів їх досягнення.

Податкова політика підприємства – це «складова частина політики управління прибутком, що полягає у виборі найбільш ефективного варіанту сплати податків», з метою забезпечення сталого розвитку та забезпечення конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність підприємства є ціллю дослідження вчених та практиків, оскільки це складне явище, яке залежить від багатьох факторів, вимагає ефективного довгострокового управління та є запорукою сталого розвитку підприємства.

Для визначення ключових факторів конкурентоспроможності у цьому дослідженні пропонується системний підхід. Лише прийнявши професійну та компетентну економічну політику, ефективне управління та враховуючи

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» зарубіжний досвід управління конкурентоспроможністю на українських підприємствах, це може дати позитивні результати.

Список використаних джерел:

1. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. // Ефективна економіка. — 2017. — №5. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/6566/1/%D0%9C%D0%9E%D0%94%D0%95%D0%9B%D0%AC%20%D0%A3%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9B%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%9A%D0%9E%D0%9D%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9E%D0%A1%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%9C%D0%9E%D0%96%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%AE%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%84%D0%9C%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%90.pdf> (дата звернення: 01.11.2020).

2. Баркан Д. Н. Маркетинг для всіх: бесіди для початківців. Л.: Ред. изд. центр «Культ – інформ – прес», 1991, 256 с. URL: <https://www.slideshare.net/silvermlm/0-33633266> (дата звернення: 01.11.2020).

3. Джонсон Р.А. Комплексне управління конкурентоспроможністю американських виробників: навч. посіб. / Р.А. Джонсон. — К.: БліцІнформ, 2003. — 592 с. URL: <https://periodicals.karazin.ua/soceconom/article/view/8252> (дата звернення: 01.11.2020).

4. А. Петрова, І. Шеховцова // Актуальні проблеми економіки та управління: зб. наук. праць. — 2015. — № 9. — URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/41544/43148> (дата звернення: 01.11.2020).

5. Блонська В.І. Вдосконалення конкурентоспроможності та підвищення ефективності діяльності підприємства внаслідок ефективного управління / В.І. Блонська, І.В. Шморгун // Науковий вісник НЛТУ України. — 2010. — Вип. 20.6. — С. 174—180

Танчак Я.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансового консалтингу та банківництва,
начальник фандрайзингового відділу
Університету банківської справи*

Миколишин М.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансового консалтингу та банківництва,
завідувач сектору по роботі з меценатами та благодійними організаціями
Університету банківської справи,
Львів, 2020*

ДОСВІД І НЕБЕЗПЕКА ФІНАНСОВИХ ПІРАМІД У НАДАННІ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Фінансова піраміда — вид шахрайства, який заманює інвесторів, виплачуючи дивіденди старим інвесторам коштом нових.

Економічна природа фінансової піраміди та шахрайства має спільну основу. Класичними «пірамідами» є банки, інвестиційні фонди, кредитні спілки, проекти мережевого маркетингу тощо. В основі цих пірамід – кошти, залучені від вкладників для використання їх у певному бізнесі [1]. Фінансову піраміду як спосіб шахрайства слід відрізняти від правомірної економічної діяльності за низкою ознак, що свідчать про можливий обман інвесторів, які перебувають в основі піраміди з боку організаторів. Завданням організаторів фінансової піраміди є залучення нових інвесторів, участь яких забезпечує їх прибуток, тобто сума залучених від інвесторів коштів у шахрайській схемі завжди перевищує розмір прибуткової вартості, який може забезпечити певний інвестиційний проект.

Така ситуація склалася, перш за все, внаслідок правової невизначеності поняття «фінансова піраміда», а також відсутності будь-якого контролю цієї діяльності з боку держави, чим користуються шахраї, видаючи її за підприємницьку діяльність.

Боротьбою з фінансовими пірамідами регулятори і правоохоронні органи займаються давно. Але результати її наразі неідеальні. Позитивним зрушенням на шляху боротьби із функціонування фінансових пірамід є його законодавче врегулювання, а саме розроблений «Проект Закону про заборону фінансових пірамід в Україні» №3479 від 14.05.2020р.[2]

Законопроект покликаний вивести боротьбу із шахрайством на фінансовому ринку на якісніший рівень, а саме:

1. правове визначення пірамідальних схем продажу;
2. запровадження кримінальної відповідальності за створення або сприяння діяльності фінансової піраміди з санкцією аж до 12 років позбавлення волі;
3. заборона на розповсюдження реклами фінансових пірамід.

Загалом, слід розрізнити 10 типових ознак фінансової піраміди:

1. Відсутність продукту.

Багаторівневий маркетинг, насамперед, має на увазі просування якоїсь конкретної продукції. А якщо в організації, у яку запрошують, майбутнього клієнта, просто немає ніякого продукту, то це фінансова піраміда. Або ж як продукт можуть виступати предмети, що не мають ніякої матеріальної цінності. Яскравий приклад – усім відома піраміда “МММ”, де фігурували «ваучери» – фактично папірці, не варті нічого. На початку 90-х Сергій Мавроді разом зі своїм братом В’ячеславом та його дружиною Мариною Муравйовою створили компанію МММ (аббревіатура прізвищ засновників) і запропонували своїм вкладникам 1000% дивідендів. На вершині слави компанія Мавроді отримувала від людей \$11 млн. щодня. За п’ять років Мавроді отримав \$1,5 млрд. від 2 мільйонів людей.

2. Прибуток шляхом залучення інших людей.

Якщо основним завданням є залучення інших людей і дохід громадянина складається з тих грошей, які приносять ці люди, то такій компанії дуже чітко підходить визначення фінансової піраміди.

3. Продукт є, але ним практично ніхто не користується. Із цього пункту починається найцікавіше те, на що найбільше ведуться недосвідчені люди, – це замасковані фінансові піраміди. Продукт у них, начебто, є, але от чомусь ним користуються лише 1-2 особи від загальної кількості дистриб'юторів.

4. Завищена ціна на продукт.

5. Незрозумілий маркетинг-план виплат.

У маркетинг-плані (системі, по якій клієнт повинен одержувати гроші) нічого не зрозуміло. Найчастіше фігурують абстрактні обіцянки.

6. Ні слова про керівництво.

7. Офшорна реєстрація.

Офшорна реєстрація має безліч юридичних нюансів, які дозволяють фінансовим пірамідам все-таки одержати реєстрацію. Великі мережні компанії звичайно не реєструються в офшорній зоні.

8. Нескінченна мотивація.

Постійні порожні розмови про фінансову незалежність, волю і та ін. Ухилення від конкретних питань, дуже голосні обіцянки, що не мають під собою ніякої основи. Проте саме на емоціях люди й ведуться на обман. У якості мотиваторів, як правило, виступають дуже гарні оратори, які дійсно вміють приспати пильність, тому тут потрібно бути дуже уважними.

9. Знаходження відокремленого структурного підрозділу фірми в орендованому, невеличкому приміщенні.

10. Відсутність наявної інформації про засновників та керівників фірми.

Страхові піраміди - один із самих хитрих видів фінансових пірамід. Зазвичай вони пропонують довгострокові (до 15 років) страхові поліси іноземних страховиків, які зареєстровані в офшорах. Підкупує клієнтів те, що, по-перше будь-який житель може безперешкодно перевести гроші іноземному страховикові для сплати страхового внеску. По-друге, гроші нібито зберігаються на особистому накопичувальному рахунку в швейцарському банку. І по-третє, при настанні

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

страхового випадку, наприклад смерті власника страхування, його родичам виплачується повна страхова сума, багаторазово перевищує розмір внесених коштів [3].

Майбутньому власникові страхування зазвичай кажуть: «У нас все чесно! Ви можете самі відстежувати зростання своїх доходів. Ми повідомляємо вам пароль, а ви через інтернет зв'язуєтеся з банком і можете в будь-який момент часу дізнатися про стан вашого рахунку». Від подібних пропозицій важко відмовитися. Адже вас запевнили, що все у ваших руках, у тому числі й повернення всіх внесених коштів у повному обсязі, навіть якщо з часом ви передумаєте і відмовитеся від страхування.

Фірми-страховики завжди пропонують власнику полісу підзаробити. Для цього потрібно переконати якомога більше своїх знайомих або родичів укласти з фірмою аналогічний договір. Комісія виплачується за кожного знову залученого учасника. Це теж одна з ознак фінансової піраміди [4].

Деякі компанії пропонують на додаток до страховки отримання другого громадянства, роботу і посвідку на проживання за кордоном, обіцяють навіть позички на покупку квартир в 40 країнах світу.

Далі в договорах страховки завжди вказують, що страховий поліс «діє відповідно до законодавства країни, в якій зареєстрований страховик». Отже, саме в тій країні ви зможете отримати належні вам виплати.

Зрозуміло, що всі накладні витрати рахунок страхувальника. А якщо страхувальник, незважаючи на складнощі, все ж таки зважиться їхати за своїми грошима, перед страхувальником поставлять непереборні перешкоди: зажадають збору таких документів, які обійдуться страхувальнику або занадто дорого, або виявиться, що їх отримання технічно неможливо.

Фінансові піраміди нелегальні і прямо заборонені у багатьох країнах світу[4].

Наприклад, в Канаді учасникам подібної структури загрожує штраф до 200 тис канадських доларів або позбавлення волі строком до п'яти років.

У Німеччині передбачено довічне тюремне ув'язнення для організаторів інвестиційної піраміди, а в Об'єднаних Арабських Еміратах і Китаї можуть присудити навіть смертну кару. В Казахстані створення інвестиційної піраміди карається штрафом або обмеженням волі на строк до трьох років, з конфіскацією майна. Табу на фінансові піраміди передбачене і в Росії. Фінансовим шахраям загрожує штраф в розмірі 1,5 млн. рублів або позбавлення волі терміном до 6 років [4].

У Білорусі діяльність сумнівних фінансових проектів розцінюються як незаконна підприємницька діяльність і карається штрафом, або позбавленням права обіймати певні посади та займатися певною діяльністю; у найгіршому випадку – обмеженням волі на строк до трьох років.

Отже, фінансова піраміда – це надання особою фінансових активів у розпорядження організаторам фінансової піраміди в обмін на отримання можливості одержати фінансову вигоду за рахунок залучення фінансових активів від інших осіб. Слід зазначити, що доцільним було б підвищенні ролі держави у регулюванні діяльності фінансових пірамід, поширенні інформації про них, підвищення ступеня захисту інвесторів, а також підвищення рівня обізнаності населення про функціонування пірамідальних схем. У разі ухвалення законопроекту Україна також зможе приєднатися до числа тих країн, де діє пряма заборона на організацію та діяльність фінансових пірамід.

Список використаних джерел:

1. Пристай Д. Прибутковість 120% та відсутність продукту. Як відрізнити стартап від фінансової піраміди / Д. Пристай. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://suspilne.media>
2. Про заборону фінансових пірамід : Проект Закону України від 14.05.2020 №3479. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Чернявський С. С. Законодавче забезпечення протидії створенню в Україні «фінансових пірамід» / С. С. Чернявський // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2019. – № 2. – С. 3 – 13.

4. Ярмоленко Ю. В. Сучасні технології побудови фінансових пірамід / Ю. В. Ярмоленко // Право і суспільство. – 2018. – № 1. – С. 176 – 182.

*Тихонова Є.В.,
студентка групи МЕБ 19-1 ННІ економіки,
оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Минчинська І. В.,
ст.викладач кафедри Економіки підприємства
Ірпінь, 2020*

ВИКОРИСТАННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ КРИЗИ

На сьогодні весь світ потерпає від економічної кризи. Причини цьому є епідемія, як наслідок встановлений карантин. Карантин уже вдарив по малому і середньому бізнесу, що сильно відчувається на економіці. Більшість підприємців, які працювали у сфері обслуговування та прямого контакту з людьми, довелося закрити свої заклади, звільнити працівників. Найважче тим, хто бере в оренду приміщення або дорогу техніку та має зобов'язання із виплати кредитів.

Розвиток торгівлі в різних аспектах досліджували українські вчені В. В. Апопій, О. І. Бланк, Я. Касьянов, В. Д. Лагутін, О. Тимофєєва та ін. Роботи цих науковців висвітлюють еволюцію торгових форматів, переваги і недоліки оптової та роздрібною торгівлі, шляхи подальшого розвитку сфери торгівлі.

Загалом сучасний етап розвитку в Україні сфери торгівлі характеризується тим, що істотно зростає конкуренція. При цьому неконкурентоспроможні з закордонними компаніями [3].

Карантин погано вплинув на розвиток деяких малих та середніх підприємств.

Загалом постраждали і компанії, що працюють в креативних галузях (кіновиробництво зупинилося, концерти і виставки скасували, попит на маркетингові послуги впав). В результаті неможливість ведення бізнесу офлайн підштовхнула підприємців шукати різні способи продавати свої товари через інтернет. Це врятувало багатьох. Особливо тих, хто встиг приготуватися. Потенціал розвитку безготівкових розрахунків в Україні значний, адже до сих пір велика частина українців не мають банківських рахунків [1].

Для запобігання прояву цих негативних явищ в даній сфері важливим є використання досвіду розвинутих країн в яких ще задовго до карантину з'являється тенденція створення інтернет-магазинів тощо. Сьогодні в розвинутих країнах для розвитку нових форматів торгівлі й надання якісних роздрібних послуг впроваджені нові технології продажів, а саме : електронні цінники, енергозберігаючі технології, SAP-технології, FRID-технології, штрих-технології, нові методи продажів (інтернет-магазин), застосовуються інноваційні логістичні й управлінські рішення, розвиваються інформаційні нововведення (раніше виробник-продавець обмінювалися даними між собою через пошту, телефон і факс, у цей час повинні бути поінформовані швидко – електронно), з боку держави: підтримуються інвестиціями, пільгами й нормативно-законодавчою базою в сфері інноваційної роздрібно торгівлі. Впровадження інновацій у торгівлі дозволяє організаціям забезпечувати ефективність і якість процесу доведення товару до споживача; створювати необхідні умови праці для персоналу з метою підвищення його продуктивності, мінімізувати витрати й скорочувати рівень втрат при використанні торговельних документообігу й відомості до мінімуму помилок у результаті впливу людського фактора; торговельного устаткування; впроваджувати різні інформаційні технології, у тому числі й з метою створювати системи безпеки. По інноваційному бізнесу ситуації з карантинном не сильно вдарила вони як працювали ,так і працюють.

Торговельні підприємства в умовах кризи зумовленої запобігти скороченню можуть двома шляхами: пропонуючи нові (або кращі, ніж у конкурентів) товари та послуги або покращуючи бізнес-процеси. Деякі технологічні чинники можуть суттєво впливати на конкуренцію, змінюючи існуючі бізнес-моделі, поведінку споживачів. Стратегічно бізнес-модель повинна бути спрямована на управління ланцюжком створення інноваційної вартості. Заслужують на увагу визначені передумови впровадження відкритих (адаптивних) бізнес-моделей, серед яких:

1) необхідність зробити інновації більш ефективними за витратами коштів і часу, а також управляти ризиками, включивши їх безпосередньо в бізнесмодель;

2) можливості малих інноваційних компаній заробляти на відкритих інноваціях (наприклад, ліцензійні програми, не пов'язані з обмеженнями на подальшу модифікацію, але зі збереженням інформації про первинне авторство й внесені зміни);

3) можливості великих інноваційних компаній заробляти на програмі “Приєднуйся й розвивайся” (покупка великими компаніями у дрібних компаній ліцензій на виробництво продуктів і виведення їх на ринок під своїм брендом);

4) можливості великих інноваційних компаній заробляти на інтелектуальній власності тих напрямків бізнесу, з яких вона вийшла (наприклад, компанія GE одержує роялті від азіатських компаній, що випускають зняті з виробництва товари під маркою GE);

5) можливості великих інноваційних компаній заробляти на відкритих інноваціях за рахунок формування стандартів, а то й трендів бізнесу в своїй галузі. Більшість українських компаній роздрібної торгівлі ведуть масштабний опис бізнес-процесів, при цьому основна форма такого опису – графічна (зокрема, ARIS Platform і MS Visio). Основні завдання, для вирішення яких використовуються створені моделі бізнес-процесів, – впровадження інформаційних систем, удосконалювання й регламентація діяльності. У цілому можна зробити висновок,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» що компанії-лідери торгівельних мереж нарощують свої конкурентні переваги, переходячи на управління бізнес-процесами [2].

Для успіху на ринку компанії повинні використовувати проактивні стратегії – тобто не реагувати на події, а створювати їх. У розвинених країнах вже зрозуміли, що в еру швидкісних змін для сучасного споживача нове є кращим, ніж ідеальне, тому в плані управління ритейл – це платформа з ядром, яке наполовину фіксоване, в той час як інші ключові елементи вливаються в нього, щоб постійно розширяти досвід у майбутньому. Це єдиний шлях, який може захистити від розпаду і задовольнити щораз більші потреби і бажання людей. Законодавча база України повинна бути змінена для подальшого розвитку підприємств як малих, так і великих, взявши курс на підтримку підприємців у такій кризі. Так, 22 квітня 2020 Кабмін постановив, що виплатить ФОП до 11000 за 4 місяці карантину. Але на подальший розвиток і вихід з кризи цих надходжень замало, ще я мовчу за звичайні. Податкові надходження все одно повинні поступати. Якщо брати регіональні центри в Україні, то бізнес ще якось виживає, а в сталому розвитку міста немає ніяких перспектив [1].

Успішний торговельний бізнес швидко реагує на виклики зовнішнього середовища й миттєво опановує перспективи, що відкриваються. Залучати нових клієнтів, створювати нові ринки збуту, моделювати нові напрямки діяльності – означає прогнозувати майбутнє, але в період карантину це не так і легко. Досвід успішних торговельних компаній показує, що розвиток підприємств ґрунтується на логічному системному підході до розвитку бізнес-систем, враховуючи усвідомлені закономірності розвитку бізнес-моделей, аналізуючи ефективність власного підприємства й розуміючи стратегію конкурентів, що дає змогу впроваджувати нові бізнес-моделі й ефективно управляти ними. В умовах посилення нестабільності й мінливості економічного середовища істотно зростає значимість інноваційних бізнес-моделей як одного з найбільш потужних механізмів конкурентної боротьби великих корпорацій. За таких умов перемогти в глобальній конкуренції можуть тільки корпорації, які взяли на озброєння стратегію бізнес-інновацій та освоїли

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

практику відновлення бізнес-моделей з урахуванням мінливих ринкових потреб і технологій, що швидко розвиваються. З посиленням тенденції до інноваційної активності на основі реінжинірингу бізнес-процесів (принципового переусвідомлення та радикальної перебудови бізнес-процесів для досягнення кардинального покращання критичних сучасних показників ефективності, зокрема вартості, якості сервісу та оперативності) постає проблема залучення відповідних фінансових, кадрових і матеріально-технічних ресурсів, а також спеціальної підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації менеджерів у галузі економіки, організації й управління бізнес-процесами в комерційних організаціях, що вимагає подальших досліджень.

Список використаної літератури:

1. Федулова Л. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємств торгівлі. Вісник КНТЕУ, 2017. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2017/03/6.pdf> (дата звернення: 15.11.2020).
2. Как карантин и коронавирус изменили малый и средний бизнес. Hromadske. URL: <https://hromadske.ua/ru/posts/kak-karantin-i-koronavirus-izmenili-malyj-i-srednij-biznes> (дата звернення: 27.11.2020).
3. Как ФОП получить до 11 000 грн помощи по частичной неработоспособности из-за карантина [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2020/06/18/kak-poluchit-pomoshch-fop/>.
4. Міжнародна торгівля: сучасний стан та перспективи розвитку / Ю. Є. Осацька, О. М. Зінченко // Молодий вчений. - 2016. - № 12. - С. 814-817. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12_196
5. Сорокіна Л.В. Діагностика й регулювання стрибків економічного розвитку підприємств // Економіка та управління підприємствами. – 2007. - №2. – с. 93-100

К.О. Узрюмова, В.В. Стоянова,
*студентки групи ФМУП-20-1
ННІ фінансів, банківської справи
Університет ДФС України,
науковий керівник: А.А. Болдова,
к.п.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків
Ірпінь, 2020*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день малий бізнес є та завжди буде рушійною силою для економіки будь-якої країни. Саме малий бізнес забезпечує зростання економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

На макропоказники соціального та економічного розвитку держави великий вплив має малий бізнес, за його допомогою будується стійка економіка. Якщо подивитися на приклад західних країн з розвинутою економікою, то частка валового внутрішнього продукту, що створюється малий бізнес становить 60-70%, а частка робочих місць на малих підприємствах – 75% [1, с. 10].

В Україні більшість малих підприємств є приватними. Власник отримує необмежений контроль та гнучкість над бізнесом, як і весь прибуток, а також необмежену фінансову відповідальність та обмеження у фінансуванні. Одна власник бере на себе всі управлінські та оперативні завдання.

На даний момент в Україні великі корпорації витісняють малі підприємства, великі відсотки для банківського кредиту на розвиток підприємства, нестійке економічне становище та безліч інших внутрішніх та зовнішніх факторів.

Саме тому до проблем розвитку малого підприємництва можна віднести: монополізація бізнесу, відсутність стартового капіталу та усіх його складових, низька конкуренція на внутрішньому ринку, високий рівень корупції, недосконалість податкової системи та інше.

Для покращення підприємницької діяльності потрібно надати максимально низький рівень податку на перші 3 роки та доступний відсоток на кредитування, щоб підприємець мав підґрунтя для початку своєї діяльності з невисокими фінансовими втратами. Якщо раціонально використовувати та підтримувати малий бізнес та вірно розпоряджатися його економічним потенціалом підприємницької діяльності, то ми зможемо побачити як зросте економіка держави.

Список використаних джерел:

1. Бабич Л. М. Науково-правові основи формування малого бізнесу в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2002. №8. С. 10-17.
2. Ю. Максимець, А. Ілечко. Теоретико-методологічні основи малого бізнесу в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія: економічна. 2019. Випуск № 56. С. 63-69.

Чава А. С.,
студент 3 курсу
Університет державної фіскальної служби України
науковий керівник: Обривкіна О. М.,
к. пед. н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу
Ірпінь, 2020

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ - ПРОДАЖУ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ

Реалізація первинних засад свободи договору та диспозитивності цивільно-правового регулювання в умовах зосередження суспільства на ринковій економіці призводить до підвищення ролі відносин з обігу валюти, направлених на сприяння формування попиту та пропозиції, збільшенню виробництва і в свою чергу споживання цих товарів кінцевими споживачами за призначенням. Одне з провідних місць в нормативно-правових формах

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» встановлення обороту різних видів фінансових активів на міжнародних економічних ринках належить правочинам з купівлі - продажу валютних деривативів або договорам валютного дилінгу.

Питання правових прогалів в регулюванні купівлі - продажу деривативів стоїть дуже гостро. Це обумовлено повною відсутністю доктринальних засад в сфері регулювання цивільних договорів валютного дилінгу. В свою чергу це призводить до відсутності можливості визначення належного їм місця та ролі у системі цивільного права України. Нестача виділення граничних критеріїв і чіткого їх розмежування від суміжних правових інститутів та субінститутів, обмежене визначення валютного дилінгу в межах економічного поля України та недостатність встановлення характерних взаємозв'язків із суміжними правовими та фінансовими конструкціями, в свою чергу пригальмовує процес стабілізації юридичного регулювання деривативів.

Ми переконані, що в умовах сьогодення, коли економіка України знаходиться в стадії постійної стагнації, дефініція деривативу повинна мати наступний вигляд: дериватив – це простий стандартний документ цивільного права, в якому закріплено права та обов'язки учасників, і який містить майбутнє зобов'язання придбати або продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні права на активи. За словами української вченої економіста Л. Ф. Новікової: «Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах» [1, с. 82].

В українському законодавстві цей термін трактують інакше, а саме: «Дериватив - стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати або продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах у майбутньому. Стандартна (типова)

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» форма деривативів та порядок їх випуску та обігу встановлюються законодавством» [2].

Враховуючи вищеперераховане, на нашу думку можна виокремити першу проблему пов'язану з купівлею - продажем деривативів, а саме: обмеженість визначення в державних нормативно-правових актах поняття «деривативу», що дає можливість для спекулятивних дій.

Незважаючи на актуальність даної тематики, в наукових працях і виданнях було розглянуто лише деякі питання стосовно договорів валютного дилінгу. Серед них хотілося б виділити п'ять основних на нашу думку: біржові договори купівлі-продажу (О. В. Чуркін, 2004), ризикові договори (І. С. Тімуш, 2004), договори про азартні ігри (Н. І. Майданик, 2006), похідні цінні папери (Ю. В. Мица, 2005) та опціонні та ф'ючерсні договори (Р. В. Колосов, 2004).

Не дивлячись на постійне активне використання правозастосовною практикою дилерських договорів, в українській цивілістичній науці майже повністю відсутні монографічні праці із прикладних і загальнотеоретичних проблем регулювання договорів купівлі та продажу деривативів, а також шляхів їх подолання, що надзвичайно негативно впливає на розвиток біржі цінних паперів в Україні і формування судової практики з цієї категорії проваджень.

Тобто як ще одну проблему, розвитку ринку деривативів можна виокремити відсутність ґрунтовних доктринальних праць щодо проблем пов'язаних з такими операціями.

Відтак наукове розроблення та з'ясування загальнотеоретичних проблем договорів валютного дилінгу, окремих їх інститутів та субінститутів є необхідною складовою впровадження нових нормативно-правових актів з метою регулювання зазначеного виду договірних зобов'язань.

В межах України валютні деривативи в більшості випадків мають іншу назву – похідний фінансовий інструмент. Причому, ці назви дуже часто

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» призводять до виникнення непорозуміння між учасниками бірж цінних паперів, як серед емітентів, так і серед брокерів. Цей же процес породжує «паніку» на вище зазначеній біржі і унеможливорює стабілізацію економічного сектору.

Щоб краще зрозуміти проблематику, необхідно зрозуміти структуру деривативів. Для цього ознайомимося із міжнародною методологією класифікації похідних цінних паперів BIS (Bank for International Settlements), яка вирізняє чотири групи деривативів:

«1) товарні деривативи – контракти, що залежать від стану товарного ринку або від спільного стану товарного та інших ринків (наприклад, валютного);

2) деривативи на акції – інструменти, базовим активом яких є акції чи індекси на акції;

3) валютні деривативи – контракти, що залежать більше ніж від однієї валюти;

4) відсоткові деривативи – контракти, що залежать від стану відсоткових ставок лише за одною валютою» [3, с. 55].

Серед такого роду ризикових або як їх ще називають алеаторних правочинів купівлі - продажу деривативів значно виокремлюються від значної маси інших своє позитивною (соціально-корисною) значущістю, що знаходить своє виявлення в страхуванні деяких валютних ризиків, які купують валютні дилери.

Також ми б хотіли наголосити, що наявність у таких договорах господарської мети, дає право відрізнити такі правочини від договорів азартної гри та парі, які досить часто супроводжуються різного роду махінаціями та аферами.

Однак, на наш думку, тут можна виокремити ще одну проблему, адже законодавець не дає досить чітких розбіжностей між деривативами, як одним

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» з найбільш безпечних в економічному плані, та наприклад азартними іграми (лотерея, розіграш чи парі), які несуть фінансову небезпеку для громадян.

За словами Колодізева О. М. та Коцюби О. В. «Аналіз чинного вітчизняного законодавства дає змогу стверджувати про його фрагментарний характер та відсутність єдиних чітко прописаних норм і правил функціонування та державного регулювання ринку похідних фінансових інструментів. У той же час законодавство не створює перешкод для обігу деривативів на цей час. Проте відсутність належної інфраструктури, зокрема ефективного клірингу, гальмує масовий вихід інвесторів на фондовий ринок та на ринок похідних фінансових інструментів зокрема. Отже, найпершим етапом на шляху до розвитку ринку деривативів є створення спеціалізованих клірингових установ, які б забезпечували гарантії інвесторам щодо виконання зобов'язань їх контрагентами» [4, с. 247].

Отже, виходячи з вище зазначених положень ми можемо зробити наступний висновок. Враховуючи те, що розвиток ринку похідних цінних паперів в Україні пов'язаний з реалізацією державою важливого напрямку зміни ситуації на фінансовому ринку: необхідним є створення розвиненого і високоліквідного вітчизняного ринку похідних цінних паперів. У Цивільному кодексі України недостатньо врегульовані механізми щодо випуску та обігу деривативів в межах держави, а також вимоги до бірж цінних паперів, та інших організаторів торгівлі похідними цінними паперами та приватних торговців похідними цінними паперами. Подальший розвиток біржових операцій з купівлі та продажу деривативів суттєво залежить від кількості та якості нових фінансових інструментів. Законодавча неврегульованість з цього питання лише збільшує фінансові ризики, які встановилися на фондовому ринку (зокрема, це стосується врегулювання кількості, порядку випуску та обігу валютних деривативів).

Зважаючи на вищезгадану інформацію, ми також дійшли об'єктивного висновку, що питання правових прогалів в регулюванні купівлі - продажу деривативів є одним із найбільших пріоритетних у сфері цивільного права. Відсутність доктринальних засад цивільного регулювання договорів валютного дилінгу призводить до неможливості встановлення їх місця та ролі у системі даної галузі права України. Тобто, необхідно знайти і виділити граничні критерії й чітко виокремити від суміжних правових інститутів та субінститутів, надати, правничо обґрунтовану, дефініцію валютного дилінгу, а також встановити взаємозв'язки із суміжними правовими та фінансовими конструкціями.

Список використаних джерел:

1. Новікова К. І., Новікова Л. Ф. Проблеми та перспективи розвитку ринку валютних операцій в Україні. - URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vamsue_2015_2_10.pdf (дата звернення: 19.11.2020).
2. Термінологія законодавства. - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/6604> (дата звернення: 19.11.2020)
3. Здреник В.С. Класифікація похідних фінансових інструментів для потреб бухгалтерського обліку. – м. Житомир, 2008. - URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/95284/91821.pdf> (дата звернення: 20.11.2020)
4. Колодізев О. М., Коцюба О. В. Аналіз перспектив розвитку ринку деривативів в Україні з урахуванням вирішення проблеми його нормативно-правового регулювання. – Харків, 2016. - URL: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2016-1_0-pages-242_248.pdf (дата звернення: 21.11.2020)

5. Яворська В. О., Андросович Т. Ю. Деривативи в розвитку біржового ринку. – м. Київ, 2013. - URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sper_2013_2_20.pdf(дата звернення: 21.11.2020)

6. Лиса О. В. Напрями розвитку ринку деривативів в Україні. - Науковий вісник Херсонського державного університету, - Випуск 5. Частина 4. 2014, - URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvkhdu_en_2014_5%284%29__22.pdf (дата звернення: 21.11.2020)

Яковлева Т. В.,
студентка групи ОБА-17-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС
України
науковий керівник: Бедринець М.Д.,
к.е.н., доцент – завідувач кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул
Ірпінь, 2020

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ

Досліджуючи тему фінансів підприємства неодмінно потрібно розглянути закордонний досвід фінансового планування.

Рішення щодо фінансування західні компанії розділяють на довгострокові і короткострокові. Останні з них пов'язані з поповненням оборотного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку або короткострокових кредитів і позик, а також з бюджетуванням доходів, витрат і капіталу. Виходячи з такої класифікації, фінансове планування також поділяють на стратегічне (довгострокове) і оперативне

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» (короткострокове) [3]. Фінансове планування в західних корпораціях відображає основний зміст їхньої фінансової, інвестиційної та дивідендної політики.

Для прийняття фінансових і інвестиційних рішень західні вчені-економісти пропонують використовувати різноманітні методи, моделі та процедури, що дозволяють тим або іншим способом вибрати оптимальний варіант розвитку компанії. Основними моделями фінансового планування і прогнозування є: побудова плану на базі зміни обсягу продажів; регресивне прогнозування; імітаційне моделювання; лінійне програмування; планування опціонів.

Вихідними даними для практичного застосування цих моделей є економічна, облікова і ринкова інформація, якими володіє корпорація. Результатом застосування моделей фінансового планування і прогнозування служать варіанти прогнозу фінансових звітів: балансу активів і пасивів, звіту про прибутки і збитки та звіту про рух грошових коштів, а також прогнозні значення таких важливих показників, як курс акції (PPS), дивіденд на акцію (DPS) і прибуток на акцію (EPS) [4]. Привабливість будь-якої моделі залежить від правильності її формулювання і побудови.

Пріоритетність обраної моделі фінансового планування для користувача визначається такими ознаками:

- вихідні припущення і результати повинні бути достовірними;
- модель повинна володіти гнучкістю для її використання в різних ситуаціях;
- вихідна інформація і одержувані результати повинні бути зрозумілі користувачеві, і не вимагати від нього спеціальної підготовки;
- модель повинна враховувати взаємозв'язок між фінансовими та інвестиційними рішеннями, а також рішеннями про дивіденди.

Розглянемо більш детально зміст кожної моделі.

Побудова фінансового плану на базі динаміки обсягу продажів - це найдоступніший і часто вживаний на практиці метод. Процедура даного методу заснована на двох припущеннях:

- зміна всіх статей активу і деяких статей пасиву балансу (наприклад, акціонерного капіталу) пропорційне обсягу продажів;

- сформовані до моменту планування статті активу і пасиву балансу є оптимальними для поточного обсягу продажів і можуть бути екстрапольовані на прийняту в плані дату. За допомогою цього методу можливо також індексувати статті звіту про прибутки і збитки і визначити майбутній прибуток компанії.

При використанні даної моделі потрібно враховувати наступні обставини:

- чим швидше росте обсяг продажів, тим вище потреба компанії в зовнішньому фінансуванні;

- збільшення обсягу продажів вимагає приросту активів. Якщо приріст обсягу продажів не планується, то і потреба в нових активах відсутня;

- будь-який перспективний приріст активів повинен бути забезпечений відповідними джерелами фінансування. Засоби для цього з'являються за рахунок пропорційного приросту пасивів. Крім того, на збільшення активів може бути спрямована частина чистого прибутку, що залишилася після виплати дивідендів акціонерам.

Говорячи про регресивне прогнозування, необхідно відзначити, що дану модель використовують частіше попередньої, так як далеко не у всіх випадках значення різних показників фінансових звітів змінюються в прямій залежності від обсягу продажів. Просту лінійну регресію використовують на практиці для оцінки майбутньої потреби в активах, рівня запасів і впливу інфляції. Множинна регресія дає можливість встановити вид залежності з урахуванням додаткових факторів: номенклатури продукції, що реалізовується, зміни цін на сировину і матеріали та ін. Ці методи можуть дати достатньо правдиві оцінки у випадках, коли залежності між показниками не є лінійними або враховують вплив інших факторів крім зміни обсягу продажів. Для аналізу взаємозв'язку рішень про інвестиції, фінансування і дивіденди вчений-економіст із США Спайс в 1974 р запропонував п'ять рівнянь множинної регресії, що характеризують дивіденди, чисті короткострокові

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

інвестиції в оборотні активи, валові довгострокові інвестиції в основний капітал, емісію нових акцій і нового боргу (облігацій). Результатом застосування моделі є висновок, що в рамках корпорації рішення про інвестиції, фінансування і дивіденди приймаються одночасно.

Багато з сучасних методів фінансового планування пов'язані з імітаційним моделюванням, яке дозволяє прогнозувати наслідки альтернативних фінансових і інвестиційних рішень при різних вихідних обмеженнях про майбутні події [5]. Методи імітаційного моделювання дозволяють поєднувати планування інвестицій в основний і оборотний капітал і джерела їх фінансування, оцінювати ризик залучення позикових коштів (фінансовий леверидж) при різних вихідних сценаріях розвитку корпорації та економіки країни в цілому. Вони допомагають фінансовим менеджерам розробляти прогнозні бюджети доходів і витрат, руху грошових коштів. Однак пріоритетне значення має прогноз платоспроможного попиту і план маркетингу, так як майбутній обсяг продажів є ключовим параметром при моделюванні фінансових рішень. Складовою частиною імітаційного моделювання є система алгебраїчних рівнянь, як і у фінансовому плануванні. Вона була запропонована на початку 70-х років минулого століття американськими вченими Уорреном і Шелтоном [1]. Модель, що отримала назву «Finplan», охоплює всю сферу фінансового планування в корпорації. Вона не спрямована на оптимізацію конкретних показників, але забезпечує фінансистів корисною інформацією. Дана модель дозволяє прогнозувати майбутню фінансову стійкість корпорації при зміні таких незалежних змінних, як обсяг продажів і нерозподілений прибуток, співвідношення боргу і акціонерного капіталу та ін. Модель «Finplan» являє собою систему з 20 рівнянь, які відображають такі ключові параметри, як:

- обчислення обсягу продажів і прибутку до сплати відсотків і податків (ЕБІТ) за ряд років;
- визначення потреби в фінансуванні для бажаного рівня активів;
- обчислення сумарної потреби в активах;

- визначення прибутковості акцій.

Таким чином, основою моделі «Finplan» є встановлення взаємозв'язку між фінансовою, інвестиційною та дивідендною політикою корпорації на найближчі 2-5 років. Однак головною перевагою моделі є те, що вона дозволяє здійснювати аналіз чутливості. Це означає, що, змінюючи значення одного або декількох вихідних параметрів, фінансист може мати уявлення про вплив прийнятих рішень на майбутню стійкість компанії в ринковому середовищі що динамічне розвивається.

В якості таких параметрів можуть бути обрані:

- зростання обсягу продажів;
- рентабельність продажів (операційний прибуток (ЕВІТ), поділена на обсяг продажів);
- співвідношення ціни і прибутку на акцію (ціна акції, поділена на прибуток на акцію);
- відсоток за новим боргу;
- коефіцієнт приросту боргу до акціонерного капіталу [2].

Головною відмінністю фінансового планування зарубіжних компаній є: взаємозв'язок фінансового планування з іншими функціями управління і, насамперед, з контролем; постійна актуалізація планів в результаті своєчасного їх коригування на підставі аналізу відхилень, виявлених в ході контролю; спрямованість фінансового планування на знаходження оптимального співвідношення між прибутковістю і ризиком; облік в процесі планування чинників, що створюють передумови для досягнення фінансових показників діяльності (в рамках системи збалансованих показників); чітка цільова орієнтація планування та зосередженість на ключових показниках діяльності підприємства; гнучкість і оперативність фінансового планування, що досягаються засобами обліку впливу факторів зовнішнього середовища та застосування механізму моделювання. Впровадження зарубіжного досвіду фінансового планування підприємства

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» доцільно для підвищення обсягів виробництва та реалізації продукції, виручки від її реалізації та зростанню прибутку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Лі Чет Ф., Фіннстртн Д.І. Фінанси корпорацій: теорія, методи і практика / Пер. з англ. М.: ИПФР-М, 2000. - С. 554-561.
2. Крейл Р., Майерс С. Принципи корпоративних фінансів / Пер. з англ. - М.: Олімп-Бізнес, 1997. - С. 783-791.
3. Ковальчук Н. О. Фінансове планування в компанії / Н. О. Ковальчук, А. В. Михайлюк – Режим доступу до ресурсу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2019/2019_1/jrn/pdf/6.pdf.
4. Супрун В. «Теорія та практика фінансового бюджетування та прогнозування підприємства». – Дипломна магістерська робота.– 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/2802/1/Suprun_Theory_and_practice.pdf.
5. Сельська Г. Т. Фінансове планування на підприємстві: проблемні аспекти та напрямки удосконалення // Тернопільський національний економічний університет. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/18073/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D0%BA%D0%B0.pdf>.

СЕКЦІЯ 5. ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

SECTION 5. INTERACTION OF NATIONAL ECONOMIES IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

Бобровник В. М.,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
науковий керівник: Назаров М. І.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Університет ДФС України
Ірпінь, 2020

МІСЦЕ І РОЛЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ КРАЇНИ

Економічне зростання є однією з головних цілей економічної політики нинішніх урядів. Це досягається завдяки екстенсивному або інтенсивному використанню виробничих факторів. Економічне зростання є результатом збільшення кількості використаних виробничих факторів. Основними факторами виробництва є земля, робоча сила і капітал (фізичний і людський).

Людський капітал – це інтенсивний продуктивний чинник економічного розвитку, розвитку суспільства і сім'ї, що включає освічену частину трудових ресурсів, знання, інструментарій інтелектуальної й управлінської праці, місце трудової діяльності, що забезпечують ефективно і раціональне функціонування людського капіталу як продуктивного чинника розвитку [1].

За даними Світового Банку, частка людського капіталу в загальносвітовому багатстві склала дві третини. При цьому в бідних 121 країнах людський капітал складає біля 40% від загального, а в багатих – 68%, в країнах «сімки» і ЄС понад 75 %. У 2005 році в структурі національного багатства України найбільшу частку

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» теж займав людський капітал, однак лише близько 47%, причому за ці ж роки ця частка скоротилася приблизно на 8 в.п. [2].

Вже зараз досвід, уміння, зусилля та креативність населення багатих країн мають більшу вартість, ніж верстати й обладнання на фабриках та корисні копалини в надрах. Використання людського капіталу дозволяє отримувати додаткові прибутки, а його розвиток стає найважливішим завданням, як на рівні окремих компаній, так і держав в цілому [3].

Людський капітал позитивно корелює з економічним зростанням, оскільки інвестиції мають тенденцію підвищувати продуктивність. Процес навчання робочої сили є одним з видів інвестицій, але замість капіталовкладень, таких як обладнання, інвестиції йдуть в людський капітал.

Для того, щоб працівник відповідав сучасним викликам суспільства і був затребуваним на ринку праці, він повинен протягом життя навчатися, отримувати знання, вміння та фахові навички, які будуть робити його конкурентоздатним у сучасній інноваційній економіці. І, якщо ми кілька років тому говорили про те, що підвищувати кваліфікацію достатньо було один раз на 5 років, то сьогодні цього вже недостатньо, бо під впливом прогресу швидкоплинно змінюються як технологічні процеси виробництва, так і характер послуг, які необхідні для задоволення потреб сучасного суспільства.

Інвестування у людський капітал, насамперед, підвищує продуктивні здібності людини, розвиває ділові навички та підприємливість, стимулює наближення її до нових наукових ідей і технічних розробок, які так необхідні нашому суспільству для пришвидшення інноваційного розвитку країни. Це в свою чергу сприятиме підвищенню продуктивності праці та стимулюванню економічного зростання.

Інвестиції в людський капітал і зростання зайнятості привело до створення кращих умов зайнятості в економіках усього світу. Якщо зайнятість поліпшується, споживчі витрати зростають, що призводить до збільшення доходів компаній і

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

додаткових інвестицій в бізнес. Таким чином, зайнятість є ключовим показником для визначення того, як може зростати ВВП. В розвинених країнах витрати на підготовку кваліфікованого працівника в понад два рази вищі, ніж витрати на матеріальне оснащення одного робочого місця, а сама підготовка середньостатистичного працівника займає від 14,5 року формальної освіти (Японія) до 18,5 року (США) [4]. Прогрес людського капіталу прискориться, коли кожному, хто хоче працювати, буде надана можливість робити це в гідних умовах. Тим не менш, у багатьох країнах люди часто не мають доступу до оплачуваної праці або отримують за ту ж роботу менше, ніж інші.

Первинним завданням держави є створення сприятливих умов для розкриття людського потенціалу, його мотивації. Необхідно значно підняти імідж науковців. Держава повинна стати інтегратором людського потенціалу, зібрати кращих людей, вдосконалити систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів, створивши їм всі необхідні умови для реалізації поставленої конкретної мети.

Одним з шляхів збереження людського потенціалу та забезпечення його розвитку є системне реформування охорони здоров'я, хоча медицина тут відіграє далеко не головну роль. Зокрема, важливо також ширше пропагувати здоровий спосіб життя та охорону навколишнього середовища, вирішувати питання щодо охорони праці та поведінки на дорогах.

Для успішного розвитку людського потенціалу необхідні також зміни нашої психології. Не можна витратити понад 60% заробленого на харчування, модний одяг, а більше вкладати в свою освіту, здоров'я, поліпшення житлових умов тощо.

Отже, на даний час, спостерігається підвищення ролі людського капіталу. Людський капітал впливає на економічне зростання і може допомогти розвитку економіки, розширюючи знання і навички своїх людей. Сучасна економіка вимагає створення нових освітніх систем, які впроваджуються в виробництво, орієнтованих на людину як соціально-економічну модель. Оскільки, кількість кваліфікованої

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» робочої сили впливає на рівень економічного зростання, обумовлений споживчими витратами та інвестиціями в бізнес.

Список використаних джерел:

1. Гинда С.М., Приймак В.І. Актуальні проблеми та перспективи розвитку людського капіталу в Україні. Економіка і організація управління. 2014. № 3. С. 199–204.
2. Human Development Report 2015 [Електронний ресурс] / Звіт про людський розвиток 2015 року. – Режим доступу: http://hdr.undp.org/en/%20sites/default/files/2015_human_development_report_1.pdf
3. Людський капітал – тренди використання нашого найбільшого багатства регулювання. Форум аудиту. 2018. URL: <http://bakertilly.ua/news/id44502> (дата звернення: 04.09.2019)
4. Жилияєв І.Б. Вища освіта України: стан та проблеми / І.Б. Жилияєв, В.І. Ковтунець, М.В. Сьомкін. – К.: НДІ інформатики і права НАПНУ, Інститут вищої освіти НАПНУ, 2015. – 96 с

Бобровник В. М.

студентка групи МЕМ-20-1

ННІ економіки, оподаткування та митної справи

науковий керівник: Прокопенко І.А.,

к.е.н., доцент кафедри податкової політики

Університет ДФС України

Ірпінь, 2020

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВАХ ТА УКРАЇНІ

Кожна держава обирає власні методичні підходи щодо оподаткування доходів фізичних осіб. Визначальною ознакою такого індивідуального підходу є те, що

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

оподаткування повинне сприяти зростанню заощаджень населення країни, які в подальшому слугують одним із джерел фінансування економіки країни.

Системи оподаткування доходів фізичних осіб в зарубіжних деожавах мають уже досить апробовану часом практику становлення та розвитку на базі глибокого усвідомлення кожним платником податку свого конституційного обов'язку — сплати податків. Значні соціальні видатки та постійна увага держави до платника податків поступово виховали податкову культуру, яка зовсім інша від вітчизняних реалій. Також інакше розуміється і сутність категорії "податок": в Німеччині — це підтримка, яку громадяни надають державі; у Великобританії — це обов'язок перед державою; у США податок розуміється як "такса"; у Франції — як обов'язкова плата. Для нашої держави розуміння такої фінансової категорії зводиться лише до примусового платежу [1].

Варто зазначити, що в Японії прибутковий податок приносить державі найбільш значні доходи. Фізичні особи сплачують державний прибутковий податок по прогресивній шкалі за шістьма ставками : 5, 10, 20, 30, 40 і 50%, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року. А мінімальна ставка 5% застосовується до доходу, одержаного до 1950000 ієн (ієнтовно 17355 \$) [5].

Для прикладу, в Австралії, при прийнятті працівника на роботу, працівнику повідомляють його заробітну плату за 12 місяців. При доході за рік до 18200\$ податок не утримується, а якщо зарплата від 18201\$ до 37000\$ — податок утримується — 19 центів із суми, більшої за 18200\$; зарплата від 37001\$—87000\$ — 3572\$ плюс 37 центів з кожного 1\$, який перевищує 37000\$ і так далі по шкалі. Наприклад, якщо його доходи за рік становитимуть 30000\$, то він платить в казну 8%; якщо зарплата за рік 100000\$ — 25%, 200000\$ — 32%.

Варто також звернути увагу на сучасну британську податкову систему, яка хоч і зберігає деякі риси, обумовлені історичною традицією, в цілому мало відрізняється від тенденцій оподаткування в економічно розвинених і соціально

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» успішних країнах [2]. Діє прогресивна шкала прибуткового податку— від 0 до 45%. За аналогією з мінімальною зарплатою ставки переглядаються щороку 1 квітня. Сума доходу, яка не підлягає оподаткуванню становить 11 500 фунтів (15127\$) на рік. Це положення не поширюється на річні заробітки, які перевищують 123 000 фунтів.

З 1 січня 2009 року у Республіці Польща введено два види податку з доходів фізичних осіб. Якщо платник податку протягом року отримував дохід у розмірі до 85 528 польських злотих (30545 дол. США), то повинен сплатити податок у розмірі 18% від доходу. Всі доходи платника податку, які перевищують вищезгадану суму доходу, сплачуватимуть податок у розмірі 32%.

А в Болгарії та Казахстані ставка прибуткового податку складає 10%.

Досконалої податкової системи не існує в жодній країні світу. Проте доцільно розглянути і проаналізувати досвід деяких з них. Економічно розвинені країни характеризуються не тільки високим рівнем доходів населення, а й високими ставками податків. При цьому в більшості країн застосовується так звана прогресивна шкала — зі збільшенням доходу зростає ставка податку. В таблиці 1 представлено ставки оподаткування доходів у різних країнах світу.

Таблиця 1

Ставки оподаткування доходів у різних країнах

Країна	Ставка, %	Країна	Ставка, %	Країна	Ставка, %
Австрія	21-50	Китай	5-45	США	15-35
Бельгія	54	Кіпр	20-30	Туніс	15-35
Болгарія	10	Латвія	26	Бразилія	7,5-27,5
Словенія	16-41	Словаччина	19	Канада	15-29
Велика Британія	9-50	Литва	15	Туреччина	15-35
Данія	52	Мальта	15-35	Угорщина	41
Естонія	21	Нідерланди	0-52	Фінляндія	7-30,5
Індія	10-30	Німеччина	14-47	Чехія	15

Як бачимо, ставки досить диференційовані. На відміну від України, де порядок, ставки, правила оподаткування податком з доходів фізичних осіб устанавлюються виключно на загальнодержавному рівні, в іноземних державах органам місцевого самоврядування надано досить широке право у сфері податкової юрисдикції. У таких країнах Європи, як Болгарія, Кіпр, Естонія, Греція, Латвія, Норвегія, Румунія, особистий прибутковий податок належить до місцевих податків, а в Бельгії, Данії, Фінляндії, Швеції та Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими оподатковуватимуться доходи громадян [3].

Також варто наголосити на тому, що Україна в рейтингу "Оподаткування 2018" піднялася на 43 позицію з 190 країн порівняно з 84 місцем за результатами рейтингу "Оподаткування 2017". Позитивний тренд Україна показує відносно кількості податкових платежів на рік — їх п'ять, при середньому показнику в світі — 24, в ЄС — 12. Водночас на підготовку та подання податкової звітності в Україні в середньому йде 327,5 години на рік, тоді як в ЄС цей показник — 161 година, а загальний світовий — 240 годин, свідчать дані рейтингу "Оподаткування-2018". Однак, за результатами щорічного дослідження «Оподаткування 2020» (Paying Taxes 2020), яке проводиться командою PwC разом із експертами Світового банку, Україна посіла 65 місце та втратила таким чином 11 пунктів. Втрата позицій Україною зумовлена, перш за все, активними діями інших держав, спрямованими на автоматизацію процесів та скорочення часу адміністрування податків, а також збільшенням фіскального навантаження на бізнес у нашій країні.[4].

В Україні ставка податку з доходів фізичних осіб складає 18%. Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді зарплати, на суму податкової соціальної пільги (далі – ПСП), як передбачено в п. 169.1 ПКУ. Розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи станом на 01.01.2020 дорівнює

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
2102 грн, граничний дохід для застосування ПСП у 2020 році : $2102 \text{ грн} \times 1,4 = 2940$ грн. Натомість розмір мінімальної зарплати з 01.01.2020 становить 4723 грн. Тож, меншу за цю величину не мають нараховувати зарплату працівникові за виконану місячну норму праці. Виходить, що ПСП не застосовуватимуть до доходів переважної більшості працівників, бо розмір їх зарплати має бути вищим за 4723 грн, а граничний дохід для застосування ПСП на 2020 рік — 2940 грн.

Отже, в Україні при отриманні мінімальної заробітної плати в розмірі 4723 грн до неї навіть не застосовується податкова соціальна пільга. Натомість в таких країнах, як Австралія та Велика Британія при такій заробітній платі цей податок взагалі б не утримувався. В Японії його ставка була б 5%.

Отже, проаналізувавши досвід розвинених країн, можна зробити висновок, що в основу оподаткування доходів громадян покладений принцип соціальної справедливості, за яким більше платять ті члени суспільства, котрі мають вищі доходи. Відтак держава регулює доходи громадян, впливає на збільшення їх платоспроможності, стимулювання попиту, розмір споживання та заощадження, що, в свою чергу, призводить до підвищення темпів економічного зростання. Отже, система оподаткування доходів громадян в Україні потребує удосконалення, так як має бути адекватною вимогам сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Круковська О.В. Ключові зміни в реформуванні податкової системи України: реалії та перспективи / О.В. Круковська // Мукачівський державний університет. — 2016. — № 2. — С. 702—709.

2. Мельник І.Б. Зарубіжний досвід щодо оподаткування доходів фізичних осіб // Збірник доповідей на XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція "ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION", 19—21.04.2018 р.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Сухорукова М.О. Фіскальна політика в умовах глобальної інституалізації: україна та досвід зарубіжних країн / М.О. Сухорукова // Scientific Journal "ScienceRise". — 2016. — № 7/1 (24). — С. 50—54.

4. Коментар експертів PwC в Україні щодо результатів спільного зі Світовим банком проекту Paying Taxes // <https://www.pwc.com/ua/uk/press-room/2019/paying-taxes-2020.html> [in English]

5. Податкові системи зарубіжних держав: Навчальний посібник / Андрущенко В.Л., Варналій З.С., Прокопенко І.А., Тучак Т.В. – К. : Кондор-Видавництво, 2012 – 222 с.

Головченко А.В.
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування, та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Белінська Я.В.,
д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки УДФСУ
Ірпінь, 2020

ВИГОДИ ТА РИЗИКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Міжнародний валютний фонд був заснований міжнародним договором у 1945 році, як центральний інститут міжнародної валютної системи, торгівлі валютами та обмінних курсів. Штаб-квартира штату Вашингтон, округ Колумбія, членство 184 країн. МВФ має на меті запобігти кризам у системі, вирішення питань, щодо стабільності міжнародної валютно-фінансової системи, вирішення проблем із платіжним балансом.

Основні цілі [1]: здійснює моніторинг економічних та фінансових подій та політики, як у своїх країнах-членах, так і на глобальному рівні; надає кредити країнам-членам тимчасове фінансування, для підтримки економічної адаптації та

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» реформ, спрямованих на виправлення основних проблем; надає урядам та центральним банкам країн-членів технічну допомогу та підготовку кадрів у своїх областях експертизи.

Розглянемо переваги впливу МВФ на його країни-члени: допомагає країнам-членам у різних сферах, надає позики країнам-членам; надає позики країнам-членам, які потребують вкладення коштів, встановлює умови для цих позик, включаючи встановлену економічну політику, яку повинні виконуватись уряди, що позичають, таким чином забезпечує стійку схему виконань проектів; якщо в країні дефіцит платіжного балансу, МВФ може вступити, щоб заповнити прогалину, технічна підтримка та допомога країн світу.

Отже, усі МВФ має безпосередній та позитивний вплив на країни-члени. Бореться з бідністю, сприяє соціально-політичному розвитку, покращенню екологічної ситуації, та ефективному економічному розвитку. Що стосується негативних впливів від функціонування МВФ, то слід виділити наступні: оскільки ця установа підпадає під державні критерії, вона дотримується жорстких правил надання кредитів, що перешкоджає рівномірному розвитку країн; дотримується жорстких критеріїв для надання позик, занадто багато формальностей роблять процедуру трудомісткою і дорогою, тобто розвиненна країна продовжує розвиватися, а бідна не має такої можливості, через відсутність коштів для оплати юридичних формальностей; певні обмеження, такі як обмеження виплати дивідендів, накладаються фінансовими установами на повноваження компанії-позичальника, тобто скорочують коло впливу країни-позичальника.

Кредити МВФ є одними з найдешевших 3% для України.. Кожна країна вступаючи до МВФ, має сплатити внесок, який визначає її вагомість у прийнятті рішень цієї організації. Порівняємо їх з умовами Росії, як близької за розвитком країни, та США, як однієї з найбільш вагомих країн світу Країна-член має 250 голосів, плюс один голос на кожні 100 тис. спеціальних прав запозичення (СДР). Розмір цієї квоти визначається МВФ за формулою середньозважене ВВП (50%),

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»
рівень відкритості (30%), економічної мінливості (25%), та економічних резервів (5%) та на вимогу країни-члена переглядається раз на 5 років [2].

МВФ фінансує Україну в основному для її соціально-економічного покращення, виникає перша вигода від фінансування – це покращення життя населення у сфері медицини, безпеки, транспортного забезпечення, створення антикорупційної системи, та перешкоджання розкрадань коштів держави.

Далі кредитування забезпечує кошти для центрального уряду та торгівлі, виникає друга вигода – вихід на міжнародні ринки, та отримання прибутку від міжнародної торгівлі, третя вигода – пришвидшення розвитку, який відбувається в результаті залучення коштів у даний момент, а не коли Україна їх заробить самостійно. МВФ пришвидшує розвиток інфраструктури країни, що дозволяє більше виробляти та продавати товарів та послуг, як наслідок четверта вигода – збільшення експорту готових товарів, покращення рівня життя населення. Залучення коштів у фінансовий сектор призводить до п'ятої вигоди – збільшення державного бюджету, за рахунок податкових надходжень, що допомагає пагашувати зовнішній борг.

Таким чином, підтвердити наявність перерахованих вигод, можна проаналізувавши дані Міністерства фінансів, щодо прогнозування витрат на обслуговування державного боргу до ВВП. Виплати за державним боргом у 2019 році становлять 52,70 %, у 2020 – 47,90%, у 2021 – 44,10%. Якщо ВВП країни збільшується, а її зовнішній борг скорочується то відповідно прослідковується тенденція до покращення її загального життя. Ми спостерігаємо тенденцію до скорочення виплат за державним боргом у 2022 році до 40,2% порівняно з наявними на сьогодні 47,90%.

Тепер дослідимо ризики, розмір квоти України становить 0,57% що становить 1252 млн. СПЗ, Росії – 2,7% та дорівнює 5930 СПЗ, США – 17,1% та відповідно 37560. Квота України становить лише 3% від американської. Перші 25% сплачують

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» всі країни у дол. США, євро, японській єні, чи то у фунтах стерлінгів, наступні 75% можуть бути виплачені у національній валюті.

Рішення приймаються в МВФ 75% більшістю, тому Україна з розміром її квот має мінімальний вплив. Як ми бачимо перший ризик, який виникає – це неможливість вагомо приймати рішення в МВФ, за рахунок неспроможності здійснити великі внески, та фактично купити собі голос в МВФ.

Для його уникнення необхідно покращувати ВВП країни, збагачувати її та здійснювати більше квотування в МВФ, фактично купувати собі право голосу. Україні необхідно отримувати значну підтримку з боку міжнародних організацій, розширювати співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, встановлювати двосторонні партнерства, подібних до партнерств з Японією, Канадою, Німеччиною та США.

Другий ризик – це валютний ризик державного боргу, за рахунок валютних курсів, оскільки гривня обезціненна порівняно з іншими офіційними валютами МВФ. Сума валюти країни, може бути 200% від її квоти, взяти в кредит якої вона має право лише 125% (решта кредиту у валюті). Тобто ми сплачуємо кошти, за членство, які потім самі беремо в кредит, депозит на який Україна не отримує, а сплачує відсотки, до того ж повністю не має права використати, оскільки 75% залишаються недоступними [3]. Шляхи уникнення – це зменшення частки державного боргу в іноземній валюті через поступове обмеження випуску облігацій внутрішньої державної позики України (ОВДП), номінованих в іноземній валюті, що позитивно впливатиме на обсяг валютних резервів у довгостроковій перспективі. Нарощування міжнародних резервів у свою чергу сприятиме створенню збалансованого економічного та фінансового середовища шляхом підтримки розвитку зовнішньої торгівлі.

Виникає третій ризик ліквідності наступним чином, після спаду економіки в 2014 році Україна зазнала різкого зниження своїх міжнародних резервів. Це спричиняє постійну залежність від МВФ, необхідність кредитів в національній

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

валюти, збільшення емісії гривні, що може призвести до її знецінення, та в свою чергу навіть до дефолту. Державний борг України складається з боргу, номінованого в іноземних валютах. Його частка станом на 17 кінець 2018 року становила 67%. Таким чином 48% загального державного боргу припадає на борг в дол. США, що в основному є результатом випуску ОЗДП, номінованих в доларах США.

Підняття курсу з 2014 року по 8 грн. за 1 дол. США до 25 грн. за 1 дол. США у 2019 році, на кожних 100 тис. дол. США боргу ми винні замість 800 тис. грн. вже 2,5 млн. грн. Враховуючи, в основному прибуток держава отримує в національній валюті, зовнішній борг невинно росте. У 2014 році відбувся приріст зовнішнього боргу на 88%, за рахунок підвищення валютного курсу, та низьких доходів, та на 41,4% більший від держдоходу. Починаючи з 2018 року зовнішній борг зростає, проте не з такою швидкістю, це характеризується стабілізацією курсу національної валюти, та збільшенню доходів. Сума боргу збільшилася на 1,3% у 2018 році, та на 7,9% у 2019 році. Таким чином, прослідковується четвертий ризик співпраці з МВФ – бюджетний ризик, та зростання зовнішнього боргу країни у національній валюті [4]. Для його ліквідації потрібно створити більш сприятливі умови для мінімізації витрат з обслуговування державного боргу. Україна прагне в майбутньому продовжувати зусилля, спрямовані на фіскальну консолідацію з метою подальшого зниження дефіциту державного бюджету, що разом з іншими факторами сприятиме зниженню боргового навантаження.

Відомо, що Україна аби отримати транш, мусить виконати умови зазначені МВФ, для останнього траншу, це антикорупційна система, як результат створення Національного антикорупційного бюро. За весь час створення бюро, з 2015 року доведених до суду та покараних осіб 38. При цьому кошти, які витратило бюро у 2016 році – 432,1942 млн. грн. 2017 році – 773,5568 млн. грн., у 2018 – 857,0917 млн. грн., у 2019 році – 847,1767 млн. грн., у 2020 році затверджено – 902,4756 млн. грн. Ми бачимо, що кошти, які витрачаються на антикорупційне бюро значно

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» перевищують кошти, які ним зароблені (тобто недопущені до викрадення посадовими особами), оскільки бюро не є прибутковою організацією, та приносить дохід виключно в сумі податків.

Ми відслідковуємо, що МВФ виділив найбільший транш за всю історію співпраці з Україною у 2015 році на суму 5 млрд. дол. США., далі ми спостерігаємо тенденцію до спаду у 2016 році до 1,7 млрд. дол. США, на 66%; та найменший транш від МВФ зафіксована у 2017 році – 1 млрд. дол. США, на 41% менше, далі спостерігається знову приплив коштів на 28% порівняно з попереднім, та становить 0,4 млрд. дол. США, станом на 2019 рік був зафіксований транш у розмірі 1,3 млрд. дол. США, та знову спад на 0,7%.

Тому виникає п'ятий ризик співпраці з МВФ, це чітке виконання умов контрактів, без розуміння для чого нашій країні ті чи інші ограні, що може призвести до непотрібних витрат. Щоб його мінімізувати необхідно зменшити загальний державний борг перед МФО, що дасть можливість менше використовувати їхні кредити, та залучати до реформ власні кошти, проводити реформи не на вимогу, а за бажанням.

Шостий ризик – це рефінансування, це довготривалі кредити, що вводять країну в постійну залежність, тому потрібні кошти для пришвидшення погашень кредитів. З метою гарантування виконання Україною наявних боргових зобов'язань необхідним є забезпечення надійного доступу до ринків капіталу в наступних роках та постійний контроль ризику рефінансування [5].

Отже, геополітичні виклики, нестабільне політичне становище, вірогідність соціального опору реформам за відсутності потужної системи соціальної допомоги, протидія з боку олігархії в нашій країні, та їх небажання перетворення країни з сировинної на товарну – усі ці чинники можуть впливати на ефективність здійснення структурних реформ, впровадженню проектів МФО та України, що призводить до відповідних вигод та ризиків від співпраці з МФО. Тому аби досягти максимальної користі від співпраці потрібно співпрацювати з МФО, щоб запобігти

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» зменшенню обсягів та затримці міжнародної фінансової допомоги, яка вкрай необхідна країні, оскільки переорієнтація українського експорту на інші ринки потребуватиме значно більше часу та капіталовкладень. Проте, Україні потрібно чітко контролювати рівень залежності від МФО, та будувати власну незалежну від них, цілісну й функціональну економіку.

Список використаних джерел:

1. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації, – 2001
2. Програми фінансування EFF или Stand-by. Що краще для України? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ru/rubriceconomy/2540596-programmy-finansirovaniaeff-ili-standby-cto-lucse-dlaurainy.html>
3. Investing in Ukraine's future [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eib.org/attachments/country/eib_in_ukraine_en.pdf
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] URL: <https://www.minfin.gov.ua/>
5. Ткачук Т. Становлення та сучасний стан міжнародних фінансових організацій, їх роль у регулюванні світових економічних процесів //Вісник Національного Банку України, – 2006. – № 4. – С. 56–61.

Дудченко В.М.

*Здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: **Вергелюк Ю.Ю.**
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Ключові слова: біржова діяльність, біржовий ринок, біржові контракти.

Важливе місце в системі ринкової інфраструктурі посідають біржі як основні центри торгівлі й установа ціни на фінансові активи. Біржова діяльність є центральною ланкою ринкової економіки і виступає як основа конкурентного ціноутворення, а також у світовій ієрархії включає в себе перерозподіл товарних і фінансових активів. Ринок біржової торгівлі в Україні відображає особливості української економіки та є своєрідним за формами створення, кількістю, територіальним розміщенням, структурою вироблених товарів.

Основними тенденціями розвитку біржової діяльності нині є: глобалізація біржової торгівлі; біржова консолідація; структурні зміни біржової торгівлі, пов'язані з біржовою універсалізацією торгівлі фінансовими та товарними інструментами; масштабне зростання біржової торгівлі; постійне розширення спектру інструментів, які охоплює сучасна біржова діяльність; так звана «фінансіалізація» біржової торгівлі; зростання показників ліквідності біржової торгівлі, через об'єднання біржових платформ і електронних майданчиків бірж; зростання обсягів торгівлі товарними деривативами; розширення учасників на товарних та фондових біржах; лібералізація світового регулятивного механізму біржової діяльності; електронізація біржової торгівлі на організованих ринках; залучення до глобалізаційних процесів біржових ринків країн, що розвиваються [4].

Біржовий ринок України, займає особливе економічне середовище, тому розпочав вирішувати проблеми формування ринкових ціни на основі попиту і пропозиції. За рахунок його функціонування поступово відбувається процес самоліквідації тіньового ринку сільськогосподарської, промислової, видобувної продукції через прозорість товарних потоків та захист прав інвесторів [3].

За результатами торгів на організованому ринку протягом січня-липня 2020 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 182,98 млрд. грн., що становить 40,01% попереднього періоду, що означає збільшення обсягів фінансових ресурсів, які інвестуються в цінні папери українських емітентів, як вітчизняними, так і іноземними інвесторами, а також зростання вартості цінних паперів

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» засновників, з якими укладались угоди.

Протягом 2017-2020 рр., обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився на 26,75% (таблиця 1) [2].

Таблиця 1.

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі протягом 2017-2020рр. в Україні, млн. грн..

Роки/Біржі	2017	2018	2019	2020 (січень-липень)	Усього
ПФТС	64344,47	112 518,20	114757,95	75157,19	366777,81
Перспектива	127425,03	127 324,98	186363,23	107205,52	548318,76
УБ	13405,45	20 992,16	3840,18	610,06	38847,85
УМВБ	0,0	34,94	4,36	2,82	42,12
Індекс	145,43	0,49	0,00	0,00	145,92
УФБ	1,17	0,00	0,00	0,00	1,17
Усього	205802,50	260 870,78	304965,73	182975,59	954614,6

Джерело: Офіційна сторінка Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку(<https://www.nssmc.gov.ua/>)

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом зазначеного періоду зафіксовано з державних облігацій України – 730 521 млн. грн.. (98,12% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом 2017-2020 рр.) [2]. Варто відзначити, що такі тенденції притаманні не лише біржовому ринку в Україні, а й усьому ринку цінних паперів. Малодиверсифікованими в останні роки є торги на фондовому ринку, який характеризується перевагою державних облігацій. Така ситуація свідчить про нерозвиненість корпоративного сегменту фондового ринку [5].

Протягом 2017-2020рр помітно тенденцію до збільшення обсягів торгівлі та капіталізації, проте фондовий ринок характеризується проблемами з перерозподілом капіталу та залучення інвестицій, що не дозволяють йому ефективно виконувати головні функції.

На основі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що існують певні проблеми, вирішення яких, позитивно вплине на розвиток фондового ринку:

- недосконалість конкурентоспроможності фондового ринку. Проблемою є те, державна політика щодо оподаткування на фондовому ринку є несприятливою для його учасників. Головними залишаються державні цінні папери, що певною мірою перешкоджає випуску нових з боку підприємницьких структур;

– проблема податкового стимулювання розвитку фондового ринку, яка потребує звільнення від обкладення податком на прибуток підприємств та податком на додану вартість некомерційних організацій фондового ринку;

– проблема корпоративного управління ринком, яка полягає в недосконалій системі розкриття інформації про вартість цінних паперів та об'єкти інвестування через інструменти фондового ринку;

– мала розбудова інфраструктури фондового ринку, яка потребує організації обміну інформацією між організаційно-оформленими ринками;

– проблема системи регулювання і нагляду на фондовому ринку, яка полягає в порушенні прав інвесторів, недосконалості нормативної бази, що регулює діяльність фінансових інститутів, які здійснюють регуляторну функцію на фондовому ринку, низькому рівні кваліфікації персоналу наявних фінансових установ – професійних учасників ринку[1].

Для покращення ситуації на біржовому ринку доцільно запропонувати такі заходи щодо реформування і покращення біржової діяльності: - значно скоротити чисельність бірж, лишивши лише постійно функціонуючі із значною кількістю угод та обсягів торгів; - знайти шляхи додаткового залучення фінансові ресурсів, для чого стимулювати власників вільних грошових коштів та гарантувати безпеку інвесторів; - збільшити частку організованого ринку у загальному обсязі торгів; - забезпечити захист прав інвесторів на законодавчому рівні та гарантувати повернення вкладених коштів та виконання угод; - підвищити рівень капіталізації та ліквідності.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

Отже, ситуація, що склалась на сучасному біржовому ринку, свідчить про необхідність структурних змін, модернізації та впровадження кращої європейської практики функціонування світових бірж. Задля поліпшення функціонування біржового ринку варто розробити комплекс заходів, які повинні орієнтуватись на вдосконалення законодавчо-правової бази, регулювання та контроль розвитку біржового ринку не лише агропромислової продукції, але й товарної та валютної, економічної та політичної стабільності в державі, страхування фінансових ризиків та гарантії виконання біржових контрактів; участь вітчизняних бірж у роботі міжнародної біржової інфраструктури; всебічне впровадження електронних торговельних біржових систем.

Список використаних джерел:

1. М.О. Солодкий, Н. П. Резнік. Основи біржової діяльності. URL: <https://nung.edu.ua/files/attachments/obd.pdf> (дата звернення 25.11.2020)
2. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/0> (дата звернення 25.11.2020)
3. Становлення і розвиток біржової діяльності в світі і в Україні. URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/birzhova-diyalnist/2387-stanovlennya-i-rozvitokbirzhovoji-diyalnosti-v-sviti-i-v-ukrajini.html> (дата звернення 25.11.2020)
4. Українська біржа : веб сайт URL: <http://www.ux.ua> (дата звернення 25.11.2020)/
5. Вергелюк Ю., Ганцяк М. Ключові тенденції ринку цінних паперів в Україні. *Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків* : матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2019 р. / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаський навч.-наук. ін-т. Черкаси, 2019. С.75-77.

ПРОБЛЕМИ КРЕДИТУВАННЯ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Суспільство досить напружено ставиться до взаємовідносин з МВФ. Це пояснюється не лише якістю вимог, які МВФ висуває до України в рамках фінансування її стабілізаційних програм. Воно також відображує непопулярність певних законодавчих та регуляторних норм, які Україна вимушена приймати в рамках співробітництва з Фондом.

Однією з найгостріших проблем в Україні є залучення коштів для фінансування дефіциту державного боргу та підтримки платіжного балансу держави. Для цього Україна співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями, які надають кредити та позики.

Сучасна боргова політика України суттєво залежить від співпраці з МВФ, що обумовлено складним фінансово-інвестиційним становищем вітчизняної економіки і значним накопиченням у попередні роки боргового навантаження. Так, згідно з графіком прогнозних боргових платежів Міністерства фінансів України, за внутрішнім боргом у жовтні-грудні 2018 р. держава повинна заплатити 79,35 млрд грн., по зовнішньому – 17,25 млрд грн. На погашення внутрішнього і зовнішнього боргу буде направлено 62,74 млрд грн., а на його обслуговування (виплата купонного доходу) – 33,84 млрд грн. Тобто кожна третя гривня йде на прибутки кредиторів. В цілому, на обслуговування боргу в Україні спрямовується до 13% з видатків державного бюджету на 2018 рік. Це одна з найбільших статей витрат в бюджеті на 2018 рік, вона навіть перевищує витрати на оборону (9%) [1].

МВФ - це міжнародна фінансова організація, спеціалізована установа ООН, що виступає найбільшим кредитором України на сьогоднішній день. З 1994 року Україна співпрацює з МВФ та використовує його ресурси (фінансові та технічні) для досягнення макроекономічної рівноваги. МВФ ставить за мету врівноваження та врегулювання валютно-кредитних відносин між країнами-членами та надання їм фінансової допомоги у разі виникнення дефіциту платіжного балансу шляхом їх коротко- або середньострокового кредитування. Також він прагне розвинути міжнародну торгівлю, підтримувати стабільний валютний курс та допомагати в організації багатосторонньої системи платежів.

Розпорядником фінансових ресурсів, наданих МВФ, є Національний Банк України. Кредити МВФ надаються Україні у разі виконання деяких умов, таких як: дотримання рівня міжнародних резервів НБУ, грошово-кредитних показників та зменшення бюджетного дефіциту, досягнення макроекономічної стабільності, впровадження реформ у економічній та політичній сферах тощо. За роки співробітництва з МВФ Україна отримала близько 15,23 млрд СПЗ, що складає майже 22,71 млрд дол. США. Основним напрямком використання позик МВФ є надання кредитів Міністерству фінансів України для фінансування зовнішнього боргу, покриття дефіцитів платіжного та торговельного балансів, тощо[2, с.78].

Оскільки кредитування України здійснюється лише за впровадження змін, яких вимагає МВФ, то отримання кредитів саме у цієї фінансової організації є складним процесом, який потребує перебудови деяких фінансових механізмів. Отже, існують позитивні та негативні аспекти співпраці України з МВФ, які суттєво відбиваються на економіці України та добробуті її громадян.

Вимоги МВФ мають не тільки позитивний, але і негативний вплив на економіку України. Тому кожний тригер необхідно розглядати синтезовано.

Першою перевагою кредитування України в МВФ є отримання кредиту за відносно низькою ставкою. Це означає, що кредитори мають високий рівень довіри до України. Середня ставка за кредитами МВФ становить близько 3%. До того ж,

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» якщо країна зіштовхнулася з кризою, це знижує її шанси отримати запозичення на міжнародних фінансових ринках та підвищує ціну таких запозичень [3].

Другим позитивним аспектом отримання кредитів у МВФ є гарантія проведення реформ, що є однією з вимог Фонду. Проблемою у цій ситуації є те, що невідомо які наслідки матимуть реформи. Так, наприклад МВФ змушує уряд підняти ставки на житлово-комунальні тарифи до рівня європейських. Підвищення тарифів на послуги ЖКГ при незмінній заробітній платі погіршує матеріальне становище громадян, одночасно зростають борги за житлово-комунальні послуги. Держава намагається відрегулювати ситуацію шляхом надання субсидій мало захищеним прошаркам суспільства, але такі субсидії — інструмент корупції. Прошарки населення, яке наближається до середнього класу суспільства, вимушено сплачувати за ті ж самі послуги набагато більше — за себе та отримувачів субсидії. Це опосередковано ставить під загрозу існування середнього класу суспільства.

Підвищення тарифів — це інструмент перерозподілу доходів від споживачів комунальних послуг до їх виробників. Якби була впевненість в тому, що додаткові доходи, отримані комунальною сферою, будуть використані для підвищення якості цих комунальних послуг, то споживачі у довгостроковій перспективі знаходились би у вигазі. Оскільки у такому випадку можна було б очікувати навіть зниження тарифів. Але враховуючі корупційну складову, можна бути впевненим, що підвищення тарифів веде до отримання надприбутків у вигляді дивідендів для власників комунальних підприємств [5].

Третьою позитивною вимогою від МВФ є інтеграція законодавства України до міжнародних норм. Відповідно до вимог Фонду було прийнято Закон "Про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення», також внесено зміни до Цивільного процесуального кодексу, згідно з якими справи про визнання активів необґрунтованими та їхнє стягнення в дохід держави розглядає Вищий антикорупційний суд [6]. Але втручання МВФ в українське законодавство має і

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

негативні наслідки. Так, урядові України довелось внести зміни до Пенсійного законодавства та збільшити пенсійний вік. Цей фактор дуже погано впливає на населення, оскільки все життя люди працюють та сплачують податки, щоб отримати пенсію, але з низьким рівнем медичного обслуговування, люди просто можуть не доживати до пенсійного віку. На мою думку, підвищення пенсійного віку може підвищуватись лише одночасно з підвищенням рівня життя та покращення якості медичного обслуговування, в іншому випадку, така політика держави є антинародною.

Ще одним поганим чинником є дозвіл вивезення української деревини за кордон, що призводить до вирубки Карпатського ліса, поновлення якого потребує декількох століть. Таким чином, з втручанням МВФ до законодавства України, держава втрачає свою самостійність і незалежність у прийнятті рішень, а також спричиняє негативний вплив на населення та екологію.

Також МВФ вимагає реформувати банківську систему України. Це передбачає скорочення переліку банківських установ та викриття прізвищ їх власників. Банківська система стала прозорою, і вкладники бачать кінцевих бенефіціарних власників, а банки розширили перелік своїх пов'язаних осіб. Так, неблагонадійні банки перестали здійснювати ризикове кредитування, але надійні українські банки не мають більше змоги підтримувати розвиток реального сектору економіки шляхом кредитування українських підприємств, які виявилися з ними пов'язаними. Кредити для підприємств є важливими, вони стимулюють розвиток бізнесу, що в свою чергу збільшує надходження до бюджету у вигляді податків. Ще однією проблемою є скорочення банків призвело до зменшення конкуренції між ними, що може сказатись на тарифах та ставках банківських продуктів.

Отже, дослідивши вищезазначені наслідки впливу кредитування України в МВФ, можна побачити, що на перший погляд, співробітництво з Фондом має позитивні наслідки. Але, розглядаючи кожну вимогу окремо, можна виявити багато проблем, котрі не лише пригнічують соціальне положення населення, а

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» мають на меті залучення іноземних інвестицій до країни, замість розвитку підприємництва та появу середнього класу населення. Це в свою чергу, збільшує виводить кошти з країни та робить її залежною від міжнародної спільноти. МВФ втручається не тільки в економічну складову, а й намагається адаптувати українське законодавство та тарифи до європейських, не змінюючи при цьому матеріальне становище громадян. Я вважаю, що хоча МВФ і надає Україні відносно "дешеві гроші", політика Фонду спрямована явно не на покращення добробуту окремо взятого українця. Таким чином, Україні варто зважено підходити до джерел залучення ресурсів, всебічно оцінювати можливі наслідки виконання тих чи інших умов кредитора та аналізувати, як можна зменшити негативний вплив від цього.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Миськів Г. В. Кредити міжнародних фінансових організацій в економіці України/ Фінансовий простір, 2018 С. 78.
3. Опубліковано четвертий річний звіт про діяльність Ради з фінансової стабільності [Електронний ресурс]. URL:<https://www.bank.gov.ua/news/all/opublikovano-chetvertiy-richniy-zvit-pro-diyalnistradi-z-finansovoyi-stabilnosti>.
4. Тарифи, пенсії, борги: вся правда про вимоги МВФ [Електронний ресурс] URL: <https://prm.ua/tarifi-pensiyi-borgi-vsya-pravda-pro-vimogi-mvf/>.
5. Україна виплатила МВФ близько 360 мільйонів боргів. Інфографіка [Електронний ресурс] URL: <https://minfin.com.ua/2019/02/06/36637373/>.
6. Підвищення тарифів на газ: вплив на економіку та населення [Електронний ресурс] URL: <https://economistua.com/povyshenie-tarifov-na-gaz-vliyanie-na-ekonomiku-i-naselenie/>.

Клевцова Н.В.,

*аспірант кафедри публічного управління і права
Дніпровської академії неперервної освіти*

науковий керівник: Романенко К.М.,

*доктор наук з державного управління, доцент,
кафедри публічного управління*

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Для успішної інтеграції України в умовах світової глобалізації, необхідна довгострокова зовнішньоекономічна стратегія. За наявності світової економічної кризи, Національна Стратегія розвитку має враховувати загальносвітові проблеми. Глобалізація ставить Україну перед проблемою самовизначення цілей розвитку і місця в сучасному світі – чи буде це експортно-сировинна модель розвитку, чи модель сталого партнерства на світовій арені. Етапи глобалізації: на першому етапі економічна стратегія повинна будуватися на підтриманні наявних досягнень, активної участі у діяльності міжнародних організацій. На другому етапі зовнішньоекономічна стратегія стимулювання процесу глобалізації передбачає: зміцнення валюти країни, налагодження експортно-імпортних зв'язків, збільшення товарообігу; поєднання експортно-орієнтованої економіки з власним конкурентоспроможним виробництвом; вдосконалення законодавства та інвестиційного клімату; поліпшення рівня життя населення.

Основними принципами, здатними об'єднати населення України, є забезпечення рівних стартових можливостей і умов на інноваційному рівні, гарантовані соціальні стандарти для всіх верств населення.[1,с.101] Утворення єдиної структурно-функціональної системи є ознакою процесу глобалізації, сам термін «глобалізація» - категорія, що використовується для дослідження й опису сучасних тенденцій розвитку економіки світу. Конкурентоспроможний розвиток економіки нашої країни можливий за умови усвідомлення і формування національної господарської багаторівневої моделі, в якій кожна складова

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» посилюватиме свій вплив на загальний позитивний ефект. Транснаціональні цикли відтворення, формулювання та розподілу розглядаються, як складові вищого рівня. Другий рівень залучає механізми включення країни в систему регіональних відносин у стандартах ЄС, а третій – двосторонні відносини з країнами, які за рівнем розвитку відповідають Україні. Умови світової глобалізації вимагають здійснення основоположних змін у структурі національної економіки та формулювання нового середовища для національного розвитку в цілому, посилення процесів міжнародної інтеграції та взаємодії господарств.[2,с.11] Ця тенденція чітко проявляється у світових торгівельних відносинах у рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Існуючі угоди потребують від країн - членів СОТ відповідності їх національного законодавства та економічної політики політиці міжнародних стандартів. Формулювання національної економічної політики країн світу все в більшій мірі здійснюється в процесі переговорів в рамках Світової організації торгівлі, Міжнародного валютного фонду, Світового банку. Таким чином, формується інша перспектива розвитку світової економіки з встановленням нових зв'язків між компонентами світового господарства на різних рівнях.[3,с.13] До розробки Національної економічної стратегії – 2030 залучені експерти, представники влади та бізнесу, науковці, провідні українські аналітичні центри, міжнародні аналітики, бізнес-асоціації[4,с.6] Національна економічна стратегія – це головні вектори, за якими буде розвиватися Україна. Це стимули для:

- промисловості;
- агросектору;
- транспортних коридорів;
- ІТ – розробок і технологій;
- енергетичного сектору.

Ініціативи, закладені у стратегії, будуть сформовані у державні цільові програми і почнуть реалізовуватися з 2021 року.[5,с.2] Національними цілями сталого розвитку України є забезпечення:

- сприяння інклюзивному збалансованому низько-вуглецевому економічному зростанню;
- сталого галузевого та регіонального розвитку;
- подолання бідності та скорочення гендерної нерівності; забезпечення охорони громадського здоров'я, благополуччя та якісної освіти;;
- переходу до збалансованого споживання, виробництв, управління природними ресурсами та зміцнення заходів реагування на зміну клімату ;
- збереження наземних і морських екосистем та сприяння збалансованому використанню їхніх ресурсів;
- безпека та доступ до правосуддя.[6, с.3]

У сфері міжнародного співробітництва пріоритетні завдання:

- забезпечити виконання міжнародних зобов'язань у сфері сталого розвитку;
- зміцнити співробітництво з міжнародними організаціями, щодо реалізації стратегії;
- під час укладання міжнародних договорів забезпечити захист національних інтересів України;
- розширювати міжнародну співпрацю України у сфері науки і технологій, модернізацію економіки та збалансованого природокористування;
- зміцнювати партнерську співпрацю на міжнародному рівні з метою досягнення глобальних цілей сталого розвитку.[6,с.28]

Формування загальносвітової цілісності є відповіддю на виклик, визначений переходом до якісно більш складного типу організації світової економіки та складових її частин. Даному контексті цілісність(інтегрованість) сучасного організаційного типу світової економіки визначається можливістю синхронного глобального економічного і соціального моніторингу в режимі реального часу, спроможністю приймати оперативні різнорівневі управлінські рішення.

Список використаних джерел:

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

1.Тарханова Н.О. Глобалізація світового господарства та її вплив на економічний розвиток України. Вісник.2013. №2.

URL:http://www.vdnaba_2013_222_pdf (Дата звернення 11.11.2020).

2. Кирилов Ю.Є. Вплив процесів глобалізації на розвиток національних економік. Економіка України. 2013. №12. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua> (Дата звернення 11.11.2020).

3. Швиданенко О.А. Новітні парадигма глобалізації : світоцілісність чи альтернативи розвитку. Економіка України. 2012. №9. URL:<http://www.kneu.edu.ua> (Дата звернення 11.11.2020).

4. Президент: на основі аудиту держави та векторів економіки буде створена Національна економічна стратегія. Промова: веб-сайт. URL:<http://www.president.gov.ua> (Дата звернення 11.11.2020).

5. Урядовий портал. Уряд офіційно розпочав створення Національної економічної стратегії – 2030 : веб – сайт. URL:<http://www.kmu.gov.ua>(Дата звернення 10.11.2020).

6.Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект): веб – сайт. URL:<http://www.w1.c1.rada.gov.ua>(Дата звернення 10.11.2020).

Когун Н.А,
студентка групи МЕМ-20-1
ННІ економіки, оподаткування і митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Белінська Я.В.
д.е.н., професор
Ірпінь, 2020

ПРОБЛЕМИ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Якісно новим етапом інтернаціоналізації господарського життя є транснаціоналізація, що є процесом посилення зовнішньоекономічної діяльності

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» глобальних операцій ТНК. Транснаціональні корпорації – корпорації, які мають дочірні підрозділи будь-яких організаційно-юридичних форм чи сфер діяльності у двох або більше країнах та здійснюють загальну координацію діяльності своїх зарубіжних [1].

Основними ознаками ТНК є:

- здійснення виробництва товарів або послуг, не менше ніж у 6 країнах;
- частка іноземних робітників становить не менше ніж 25 %;
- структура активів складає не менше ніж 25 % капіталовкладень за кордоном;
- річний обсяг не менше 1 млрд дол.;
- обсяг реалізації товарів за межами головної материнської компанії складає не менше 20 %;
- єдина стратегія управління розвитку національних підприємств, які входять в організаційну структуру ТНК [2].

Доменами найбільших ТНК є держави з стабільною, сильною економікою, такі як: США, Великобританія, Німеччина, Китай, Японія, Франція та ін. На територіях промислово розвинутих держав розміщено понад 80 % материнських компаній і близько 33 % філій іноземних доменів, у країнах, які розвиваються, відповідно 19,5 % і майже 50 %, у постсоціалістичних – близько 0,5 % і 17 %. У світовій економіці нині нараховується 85000 ТНК та 82000 їх філіалів. На ТНК припадає 50 % світової торгівлі та 67 % зовнішньої торгівлі, також 80 % винаходів і ліцензій [3].

У щорічному рейтингу 500 найбільших корпорацій світу Fortune Global 500 за 2019 р, в якому компанії ранжуються за обсягом виручки за попередній фінансовий рік, очолила мережа однотипних універсальних магазинів, де продаються товари за цінами, нижчими середніх (найбільша мережа роздрібною торгівлі в США й Канаді), прибуток якого склав – 466 млрд дол. На другому місці – китайська електромережева компанія. Компанія за рік заробила понад 315 млрд

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» дол. Третє місце посіла ще одна нафтова компанія Sinopec Group (КНР) з прибутком 268 млрд дол. (табл. 1)[4].

Таблиця 1

ТОП-10 найбільших ТНК за 2019 рік

Місце	Компанія	Країна	Галузь	Прибуток, млрд дол.
1	Walmart	США	Роздрібна торгівля	466
2	State Grid	КНР	Електроенергетика	315
3	Sinopec Group	КНР	Нафтохімічна промисловість	268
4	China National Petroleum	КРН	Видобуток і переробка нафти й природного газу	263
5	Toyota Motor	Японія	Автомобілебудування	255
6	Volkswagen	Німеччина	Автомобілебудування	240
7	Royal Dutch Shell	Нідерланди	Нафтогаз	240
8	Berkshire Hathaway	США	Продукти	224
9	Apple	США	Технологічний сектор	216
10	Exxon Mobile	США	Видобуток і переробка нафти і природного газу	205

*Джерело: Таблицю складено автором за даними Fortune Global 500

Під впливом глобалізації та інтеграції до світового господарства транснаціональні корпорації охоплюють нові ринки збуту і розширюють економічну владу. Глобалізація визначається як процес створення мереж зв'язків між суб'єктами на багатоконтинентальних відстанях, опосередкованих різноманітними потоками, включаючи людей, інформацію та ідеї, капітал і товари. Це процес, який розмиває національні кордони, інтегрує національні економіки, культури, технології та управління, і виробляє складні відносини взаємної взаємозалежності. Індекс глобалізації базується на трьох вимірах або основних наборах показників: економічному, соціальному та політичному. Через ці три виміри загальний індекс глобалізації намагається оцінити поточні економічні потоки, економічні обмеження, дані про інформаційні потоки, дані про особистий контакт і дані про культурну близькість в межах досліджуваних країн. За статистичними даними KOF Globalization Index Україна знаходиться на 50-му місці

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» з індексом 70,6. Перше місце посідає Бельгія з показником 90,47, що в 1,2 рази більше порівняно з Україною. Це свідчить про високий ступінь економічної інтеграції, рух товарів і послуг, відкритість національної економіки, руху грошових потоків, прямих іноземних інвестицій і портфельного капіталу.

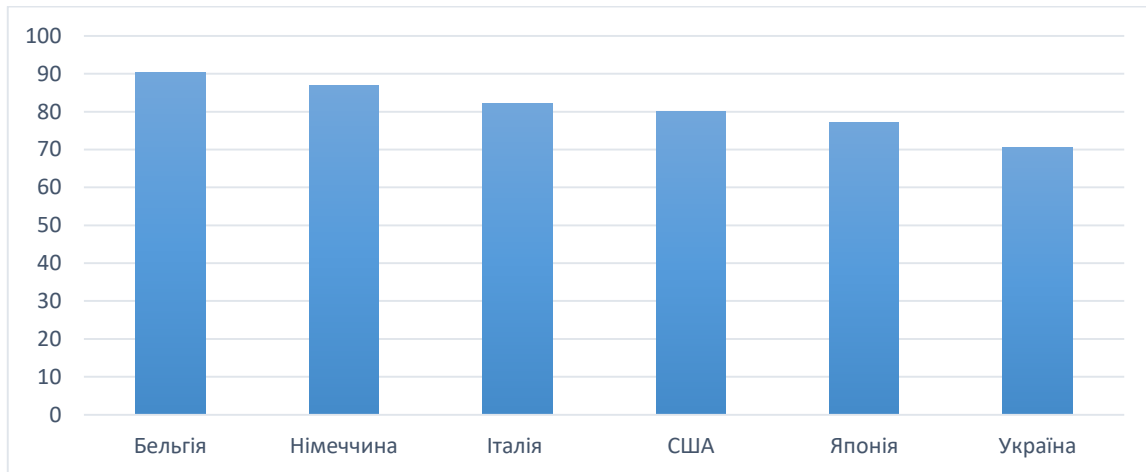

Рис. 1 Індекс глобалізації 2019 р.

*Джерело: Складено автором за даними KOF Globalization Index

В Україні, на даний момент, функціонують 35 транснаціональних корпорація, підпорядковують собі близько 8 тис. філій та дочірніх підприємств [5]. Здебільшого їх діяльність зосереджена на харчовій, нафтогазовій, тютюновій та хімічній промисловостях. Найбільшими ТНК, які інвестували в Україну свої ресурси є компанія в сфері харчової промисловості McDonalds, яка інвестувала у 2019 р. 225 млн грн. В лідерах також знаходять такі компанії, як Nestle, British American Tobacco, British Petroleum (табл. 2).

ТНК позитивно впливає на економіку України, розширюючи її внутрішню торгівлю, податкові надходження до державного бюджету і міжнародні стандарти ведення бізнесу. Але на основі цього держава стає залежною від діяльності ТНК, диктуючи свої правила гри на ринку. Корпорації пригнічують національних виробників, які мають низьку конкурентоспроможність на світовому ринку.

Найбільші ТНК, які вклали інвестиції у дочірні компанії в Україні у 2019 р.

№	Компанія	Країна	Галузь	Обсяг інвестицій, млн. грн.
1	McDonalds	США	Харчова промисловість	225
2	Nestle	Швейцарія	Харчова промисловість	198,2
3	British American Tobacco	Великобританія	Тютюнова промисловість	185,6
4	British Petroleum	Великобританія	Нафтогазова промисловість	164,5
5	Procter & Gamble	США	Хімічна промисловість	156,8
6	Shell	Нідерланди	Нафтогазова промисловість	147,9

Отже, створення українських корпорацій на міжнародному рівні повинне бути одним із пріоритетів країни для покращення її економічного стану, сприятливого інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності. Варто ухвалити відповідні законодавчі акти, в яких чітко будуть вказані межі діяльності ТНК, здійснити вдосконалення вітчизняних підприємств, вкладати фінансові ресурси у національне виробництво і не залежати від діяльності іноземних ТНК.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Конференції ООН з торгівлі та розвитку [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://unctad.org>.
2. Молчанова Л. Взаємодія транснаціональних корпорацій з національними економіками на прикладі України [Електронний ресурс] / Л. Молчанова. - Режим доступу : <http://fes.kiev.ua>.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

3. Крупнейшие ТНК в мире / А. Пучков // Слайд-шоу. [Електронний ресурс]. - Режим до лайд-шоу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.slideshare.net/AlexeyPuchkov/ss-11875759>.

4. Fortune global 500 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2013/full_list/?iid=G500_sp_full

5. 100 найбільших компаній України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://forbes.ua/ratings/2>.

Кубай Микола Сергійович
*здобувач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня групи ПБі-18-1
ННІ права Університету ДФС України*
Обривкіна Оксана Миколаївна
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
ННІ права Університету ДФС України*
Ірпінь 2020

КОНЦЕСІЯ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ДЕРЖАВИ

На сьогоднішній день існує проблема ефективного механізму фінансування об'єктів інфраструктури шляхом залучення фінансових ресурсів приватного сектору у важливі інвестиційні проекти. Якщо взяти до уваги відносини концесії, то поширення даних відносин сприяло б модернізації фінансування інвестиційних проектів. Світовий досвід показує, що концесія є важливим, сучасним і затребуваним інструментом залучення інвестицій.

Відповідно до Закону України «Про концесію» «Концесія - форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення),

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції» [1]. В українському законодавстві передбачено ряд нормативно-правових актів різних рівнів, які місять норми, що регулюють відносини щодо здійснення концесії, але такого масштабного характеру в нашій країні даний вид відносин не набув.

Розвиток договорів концесії масово почали застосовуватись у світі ще у другій половині ХХ століття. Прикладом цього постає модернізація транспортної інфраструктури у таких країнах світу як у Франції, Італії, Великобританії, Іспанії та багатьох інших країнах, що є хорошим поштовхом для розвитку державної форми власності за допомогою залучення приватного капіталу до реконструкції та будівництва об'єктів державної власності. Як показують дані Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД), що у Італії, Франції та Іспанії вже більше 30 років дорожнє господарство фінансується в більшості концесійними капіталовкладеннями.

Ефективність концесійної співпраці приватних інвесторів і держави залежить від рівня державного регулювання, що полягає в створенні сприятливих інвестиційних умов як для національних, так і для іноземних інвесторів. Особливістю державного регулювання концесійної діяльності є забезпечення чіткої взаємодії суб'єктів та об'єктів концесійних відносин. За рахунок цільового державного фінансування може покриватися як частина капітальних витрат проектної компанії, так і витрати на експлуатацію об'єкта. Державне цільове фінансування може спрямовуватися на частку статутного фонду проектної компанії. За таких умов держава отримує право на оперативний контроль за ходом реалізації проекту і право на одержання частки прибутку від проекту

На сьогоднішній день існує ряд проблем, які гальмують процес розвитку концесійних відносин:

- відсутність в Україні достатнього досвіду реалізації концесійних угод, зокрема, методики оцінки ризиків та впровадження реальних механізмів їх розподілу;
- визначення плати за використання концесійних автомобільних доріг, досвіду страхування та гарантування з боку держави концесійних умов договору на тривалий період;
- гарантій покриття ризику щодо повернення коштів, витрачених на підготовку техніко-економічного обґрунтування у разі відхилення проекту конкурсною комісією [2]

Усі перераховані вище проблеми можна охарактеризувати однією і глобальною проблемою – проблемою відсутності механізму співпраці державного і приватного секторів. Оскільки існує, так званий принцип «побоювання» щодо відносин концесії через явища корупції та бюрократизму у багатьох економічних суб'єктів. Також відсутність популяризованих перспектив державного і приватного партнерства призупиняє розвиток концесійних відносин. На думку Ковальнової Олени: «Залучення приватного капіталу до участі в концесії можливе також за умов наявності певних фінансових гарантій з боку держави в разі збитковості проекту. Саме незахищеність фінансових капіталовкладень концесіонера та покриття приватною стороною всіх комерційних ризиків є перешкодою для розвитку цієї моделі державно-приватного партнерства. Заслуговує уваги і аналіз позаринкових форм впливу на державно-приватне партнерство, до яких доречно віднести щорічне зростання сектору тіньової економіки» [3, с. 4]. Оскільки існування різних форм девіацій і тіньової економіки невілює зусилля держави у кризових умовах та не дає нормально взаємодіяти державі з усіма сферами бізнесу. А сама тінізація економіки зменшує податкові надходження до бюджетів, які в майбутньому могли б залучатись до виплат концесіонерам в разі провалу концесійного проекту.

Отже, можна зробити висновок щодо відносин концесії необхідне обов'язкове втручання держави у державно-приватне партнерство, залучення міжнародного досвіду та реформування нормативно-правової бази. А також існує необхідність налагодження зв'язків між суб'єктами державної влади, місцевого самоврядування і представниками бізнесу, сформування ряд нормативних актів, які були б гарантіями діяльності для суб'єктів бізнесу від провалу концесійного проекту.

Список використаних джерел:

1. Про концесію: Закон України від 3.10.2019 р. № 155-IX Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 48, ст.325
2. «Інвестиційні механізми структурних трансформацій у транспортній галузі». *Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України*. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/995/>
3. Ковальова О.М. Проблеми розвитку концесійних відносин в Україні / Ковальова О.М. / Науковий вісник. Одеського національного економічного університету. Одеса, 2014. - С. 5.
4. Біла І.С. Особливості державно-приватного партнерства в сучасних умовах в Україні / І.С. Біла, Н.В. Петришина // Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №2. – С. 36-39.
5. Головінов О.М. Реалістичні напрями формування державно-приватного партнерства як складові інноваційного розвитку / О.В. Головінов // Вісник економічної науки України. – 2012. – №1. – С. 44-48.

Ліщенко Вікторія Анатоліївна

Аспірант кафедри банківської справи та фінансового моніторингу

Університет ДФС України

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ІНФЛЯЦІЙНЕ ТАРГЕТУВАННЯ

У міжнародного досвіду монетарної політики найпоширенішим режим являється інфляційне таргетування, за принципом якого центральні банки проводять політику стилю підтримка показника інфляції та забезпечення цінової стабільності.

За даними центральних банків на сьогоднішній день у процесі інфляційного таргетування використовують на фіксований таргет, А визначають інфляційну ціль на певний інтервал часу переважно в середньострокову перспективу, за допомогою чого дозволяє забезпечити рівень гнучкості грошово-кредитної політики держави.

У теперішній не легкий час, в період карантинних обмежень COV-19 країна потребує дієвих заходів подолання кризи. Аналізуючи досвід різних країн світу показує ефективність використання в боротьбі з інфляцією режим інфляційного таргетування.

Значний внесок у дослідження інфляційного таргетування зробили вітчизняні вчені-економісти: О.Береславська, А. Блінов, К. Волш, А. Гриценко, В. Геєць, Н. Гребеник, О. Дзюблюк, Г. Карчева, Ф. Картал, С. Кораблін, А. Мороз, С. Науменкова, М. Савлук, В. Стельмах, В. Усов, В. Федосов, А. Чухно, Д.Хохич, О. Шнирков та інші.

Мета полягає у дослідженні міжнародного досвіду інфляційного таргетування.

Зростання інфляції призводить будь-яку економіку до підвищення ризиків фінансової системи, зменшення доходів населення, зниження рівня життя. Проблема забезпечення цінової стабільності в будь-якій країні являється пріоритетною, оскільки розвиток економічного зростання можливий лише за умови низької та стабільної інфляції.

Роль монетарної політики, яку проводять центральні банки помітно зростає, оскільки у деяких країнах світу відбувається перехід до режим інфляційного таргетування, що в свою чергу призведе до досягнення цінової стабільності.

Інфляційне таргетування - це монетарний режим, за якого центральний банк бере на себе відповідальність за дотримання значення офіційного показника інфляції протягом визначеного часу [4, с.113].

Варто зазначити, що зменшення інфляції дуже часто призводить до витрат у короткостроковій перспективі, які можуть проявлятися, наприклад, у сповільненні економічного зростання або збільшенні безробіття. Однак, ці витрати повністю покриваються у довгостроковій перспективі через забезпечення цінової стабільності, що формує основу для економічного зростання.

У світі понад 40 держав, центральні банки котрих використовують інфляційне таргетування для стабільності грошової одиниці.

У історичних додатках засвідчується, що інфляційне таргетування у 1990 році першою використала Нова Зеландія у політиці свого центрального банку. Також відбулося запровадження інфляційного таргетування у розвинених країнах та країнах, що розвиваються [1, с.47].

Наприкінці 20-го століття одночасно інфляційне таргетування запровадили 13 країн світу, серед них ПАР, яка перша ввела монетарний режим поміж країн африканського континенту.

Чеського національного банку ухвалило змінити режим грошово-кредитної політики і, починаючи з 1998 року, перейшло на таргетування інфляції. Перехід до нового режиму грошово-кредитної політики означав зміна не її ролі, а тільки способу її виконання.

Чеськи національний банк 1997 році прийняв рішення використовувати режим інфляційного таргетування, тобто виконуючи свою основну роль грошово-кредитної політики, тобто забезпечуючи стабільність цін, центральний банк вибирає один з декількох можливих режимів грошово-кредитної політики, аце режимами номінальної прив'язки, таргетування грошової маси, таргетування обмінного курсу і таргетування інфляції [5, с.105].

У 1999 році Швейцарський національний банк вирішив, що політика банку буде націлена на цінову стабільність, не праця повинна бути менше ніж 2%. Центральний банк Швейцарії використовує монетарна таргетування, з метою гнучкого реагування на шоки.

Формально впровадження інфляційного таргетування відбулося у 2000 році у Півдні Африці. Інфляційне таргетування в південній Африці відбувалося поступово, спочатку запровадили інфляційний коридор, який становив 3-6%. Це стало відповіддю Південноафриканського резервного банку (SARB) – центробанку ПАР – на високу інфляцію 1980-х – початку 90-х. Так, у період 1984–1992 рр. річна інфляція в країні стабільно перевищувала 10%, постійно ризикуючи перейти у галопуючий режим, що спричиняло зниження заощаджень в країні та загрозу економічному зростанню [2].

В Україні запровадження режим інфляційного таргетування відбулося в наслідок негативних обставин рівень інфляції в Україні у 2014 р. склав 24,9 %, а у 2015 р. зріс до неприйнятної позначки 43,3 %, що створило загрози для фінансової стабільності держави. Правління НБУ стояв серйозний виклик, вони вирішили здійснити перехід НБУ до режиму таргетування. Перехід до інфляційного таргетування тягнуть за собою низку труднощів, які ускладнювали досягнення цілі зниження рівня інфляції. У 2020 році були прийнято рішення знизити облікову ставку НБУ до 6%, що призвело до стриманої інфляції, яка **була нижчою цільового діапазону 5%+/-1 [3].**

Отже, на основі міжнародного досвіду включено таргетування можна зробити наступні висновки:

- Як свідчить досвід перехід режиму інфляційного таргетування показує, що такий устрій грошової політики використовують розвинені країни та країни, що розвиваються.

- У світовій практиці існує багато способів поширення інфляційного таргетування в залежності від процесів переходу, термінів та завдань досягнення інфляційного таргету.

- Держави, які запровадили інфляційна таргетування а використовують невизначені ранки інфляційного таргетування.

При цьому центральні банки часто зазначають певні імпліцитні горизонти дотримання цілей, що мінімізують надмірні коливання ВВП у відповідь на заходи монетарної політики щодо виконання таргету.

Таким чином, міжнародний досвід інфляційного таргетування показує, плани центральних банків, а саме: цілі інфляції, гнучкість обмінного курсу, прийняття ключової процентної ставки та управління інфляційними очікуваннями.

Список використаних джерел

1. Береславська О. І. Інфляційне таргетування: еволюція розвитку та українська практика. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, вересень 2018. № 10(38). С. 46–51.

2. Блінов А., Ліщенко В. Уроки інфляційного таргетування на крайньому півдні Африки. Експертна платформа НБУ – режим доступу: https://expla.bank.gov.ua/expla/news_0173.html

3. Національний банк України – режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/>

4. Хохич Д. Г. Механізм взаємодії інфляційного таргетування та економічного зростання в Україні / Д. Г. Хохич // Фінанси України. - 2019. - № 9. - С. 111-126.

5. Svensson, L. (2014). Inflation Targeting and "Leaning against the Wind". *International Journal of Central Banking*, 10(2): 103–114.

Михайленко В.В.,
*студентка групи ФМД 19-2
ННІ Фінансів, банківської справи
Університету ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків
Ірпінь, 2020*

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНОСПРОМОЖНОСТІ

На сучасному етапі інтенсивний розвиток вітчизняного ринку фінансових послуг є необхідною умовою сталого економічного розвитку держави. Ринок фінансових послуг виник у результаті виникнення потреби в додатковій формі мобілізації коштів для фінансового забезпечення розвитку економіки держави, але, крім того, він також є певним фінансовим барометром економіки, який ефективно працює при низьких темпах інфляції, стабільній законодавчій і нормативній базі, сприятливому політичному кліматі та певному балансі інтересів у суспільстві. Глобалізація є однією з основних характеристик сучасного розвитку світу. На сьогодні вона охоплює майже всі сфери життєдіяльності людини, та її вплив стає дедалі відчутнішим. Вітчизняний фінансовий ринок є частково інтегрованим у світовий фінансовий простір, і його слід розглядати у контексті глобалізації економічних процесів та індексу глобальної конкурентоспроможності.

Проблемам розвитку та функціонування фінансового ринку України в умовах глобальної конкурентоспроможності приділяло багато уваги вітчизняних та закордонних науковців, серед яких можна виділити Арутюнян Р.Р., Довгалюк В.В., Николишин І.Ю., Оницко С.В., Рак Р.В., Стецько М.В., Стучинська Н.П., Томнюк Т.Л., Федина В.В., Шпелюк О.Є.

Сучасні реалії розвитку світового господарства демонструють очевидність того факту, що фінанси, як і загалом економіка, стають все дедалі глобалізованішими, але вимірювання цього процесу є складним та суперечливим.

Процес економічної глобалізації пов'язаний з виникненням і поглибленням відносин між національними економіками різних країн, що охоплює всі сторони економічного життя різних країн світу. Економічна глобалізація проявляється у процесах розширення міжнародного руху капіталів, обміту товарами і послугами, посиленні трудових міграційних процесів у межах світового господарства, зростанні ролі міжнародних науково-технічних зв'язків [1, С.420].

Глобалізація – це комплекс, що охоплює різні сфери світового співтовариства. В основі глобалізації лежать процеси у сфері економіки та фінансів, що є фундаментом глобальних процесів в інших сферах. Економічна глобалізація є вихідною ланкою процесів глобалізації. В її основі лежать міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація господарського життя [2, С.161].

Оскільки розвиток фінансового ринку України здійснюється в умовах глобальної конкуренції світових фінансових центрів, інтернаціоналізації ринків цінних паперів, збільшення обсягів транскордонних інвестиційних угод, то доцільним є дослідження рейтингу «Індексу глобальної конкурентоспроможності в 2019 році». Україна в рейтингу конкурентоспроможності серед інших країн посіла на 85-те місце зі 141, в порівнянні з 2018 років ці показники зросли на дві позиції. Лідером протягом декількох років залишається Сінгапур, його індекс становить 84,8.

Згідно з даними дослідження, Україна найбільше втратила позицій за показниками, які характеризують розвиток інфраструктури, макроекономічне середовище та розвиток фінансового ринку країни. Стан розвитку фінансового ринку – 121 місце серед 140 країн. У порівнянні з минулорічним показником оцінка погіршилася на 9,6% (за семибальною шкалою з 3,54 до 3,2) [2], що призвело до зниження рейтингового рівня (таблиця 1).

Показники рівня розвитку фінансового ринку України відповідно до індексу глобальної конкурентоспроможності

Показники	2018		2019	
	Значення	Місце	Значення	Місце
Макроекономічна стабільність	-	131	-	133
Інфляція	14,2	130	12,7	131
динаміка боргу	40	113	40	114
Фінансова система	-	117	-	97
внутрішнє кредитування приватного сектору	58,7	56	47,5	76
фінансування малого та середнього бізнесу	3,1	118	3,4	112
доступність венчурного капіталу	2,7	92	3	80
ринкова капіталізація	20,3	77	4	112
розмір страхових внесків	1,5	76	1,4	78
платоспроможність банків	2,8	135	3,2	131
проблемні позики	30,5	136	54,5	139
розмір кредитних ставок	-30,1	4	-30,8	1
ставка регулятивного капіталу банків	15,4	84	13,7	120
Ємність ринку	-	47	-	47
ВВП	336	49	347	48
Імпорт	56,6	42	56,8	44
Динаміка бізнесу	-	86	-	85
Інноваційна спроможність	-	58	-	60

Джерело: розроблено автором на основі джерела [3]

Рівень її фінансової системи і фінансового ринку в цілому спустився з 117 до 97 значення, що є дуже суттєвим і впливає на ефективність його функціонування і розвитку. Найбільшого краху зазнали показники доступності венчурного капіталу 80-е місце (-12), платоспроможність банків 131-е місце (-4). Проте Україна має досить непогані значення у кредитування приватного сектору 76-е місце (+20), ринковій капіталізації фінансового ринку 112- місце (+35), ставках регулятивного капіталу банків 120-е місце (+36). Поступово починають нарощуватися розмір

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» страхових та інших платежів, що говорить про збільшення довіри в населення до фінансової системи.

З огляду на проведений аналіз, можна стверджувати, що існує взаємозалежність між розвитком національних фінансових ринків та рівнем глобальної конкурентоспроможності. Що вищим є індекс конкурентоспроможності, то більш інвестиційно привабливою є країна та більший приток капіталу на локальний фінансовий ринок. З іншого боку, розвиток локального фінансового ринку впливає на рівень конкурентоспроможності країни [4]. Для підвищення глобальної конкурентоспроможності вітчизняного фінансового ринку слід забезпечити його якісний та кількісний розвиток. Йдеться про необхідність покращення всіх індикаторів, які характеризують стан фінансового ринку: надійність банківської системи, якість регулювання ринку капіталів, рівень доступності підприємств до фінансових ресурсів тощо. З'ясуємо, чи впливає домінуюча в країні модель фінансування та структура фінансового ринку на його величину, якісні характеристики та глобальну конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Рак Р.В. Фінансова система України в контексті глобалізації міжнародної фінансово-економічної співпраці. *Гроші, фінанси, кредит*. 2014. №9(159). С. 417-424.
2. Стецько М.В. Фінансовий ринок України у контексті глобальної конкурентоспроможності. *Тернопільський національний економічний університет*. 2016. № 1. С. 158-168.
3. The Global Competitiveness Report 2018-2019. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org>
4. Томнюк Т.Л. Особливості впливу світових та національних макроекономічних тенденцій на функціонування фінансового ринку України. *Ефективна економіка*. 2016. №9.

Онищенко І. А.,
студентка групи ПТБ-18-1
ННІ економіки, оподаткування та митної справи
Університету ДФС України
науковий керівник: Чернова О.В.
к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Ірпінь, 2020

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР

Світову торгівлю неможливо уявити без конфліктів між її учасниками, але в період глобалізації та підвищення значення міжнародних взаємовідносин конкуренція між ними набуває особливого характеру. В боротьбі за кращі умови збуту товарів країни все частіше стають на шлях торговельної війни, саме тому ця тема є надзвичайно актуальною. Лише за останні п'ять років в світі відбулося близько десяти торговельних війн та незліченна кількість торговельних конфліктів і суперечок. З огляду на це, ознайомлення з методами ведення та можливими позитивними і негативними наслідками торговельних війн є надзвичайно важливим для прогнозування вірогідних дій зі сторони країни-суперника та розрахунку власних.

Загостренням міждержавного торговельного конфлікту є домінування політичного підтексту з боку ініціатора. Найчастіше торговельні обмеження, запроваджені сторонами у ході війни, реалізуються у формі санкцій та контрсанкцій. Обмежувальні торговельні заходи в цьому випадку є не тільки економічним, але й політичним інструментом примусу з боку держави-ініціатора до трансформації або коригування політичного вектору розвитку держави-об'єкта [1].

Взаємного характеру та динамічності набуває при найвищій стадії міждержавного торговельного конфлікту як процесі запровадження симетричних торговельних обмежень (санкцій та контрсанкцій). Водночас, доцільним є

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

ототожнення торговельної війни з використанням найбільш жорстких форм торговельних обмежень, до яких вочевидь не належить збільшення тарифних бар'єрів.

Ще однією ознакою торговельного конфлікту, що дає змогу розглядати його як торговельну війну, слід вважати значні економічні втрати, що її супроводжують – як для держав-сторін конфлікту, так й для світової економіки в цілому. В результаті ефект від запровадження торговельних обмежень на імпорт з боку держави-ініціатора може бути нівельований у результаті симетричних дій держави-об'єкта. Глобальний характер торговельної війни зумовлює її вплив на інші держави, які не є прямими учасниками конфлікту, але можуть отримати як позитивні, так і негативні наслідки для національної економіки. Типовим прикладом такого впливу може вважатися переорієнтація держави-об'єкта на ринок збуту третьої держави внаслідок обмеження доступу на ринок держави-ініціатора війни [2]. Однак масштабний торговельний конфлікт між державами-світовими лідерами, попри більш низьку інтенсивність напруги та/або тривалість порівняно з торговельною війною, також позначається як на інших країнах, так й на світовій економіці в цілому

У світі нагромадилося чимало структурних диспропорцій, викликаних дією різних чинників . Головним до останніх часів була глобалізація, яка по суті руйнувала традиційні національні кордони та підривала авторитет держави як суспільного інституту. У результаті розширення світової торгівлі більшість країн мають стійкий негативний баланс поточного рахунку платіжного балансу, у інших – цей показник в основному позитивний. Серед першої групи виділяються США, Франція, Італія, серед другої – КНР, Гонг-Конг, Тайвань, Японія, Південна-Корея, Німеччина.

Сфери конфліктності між США і Китаєм. Саме такими маніпуляціями, на думку більшості академічної та правлячої еліти у США, займаються в КНР та деяких інших країнах з стабільним перевищенням доходів над видатками у

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

підсумку поточного рахунку. Насправді, за останні 15 років у Китаю поточний рахунок був стабільно позитивним. У такому разі приплив іноземної валюти має призвести до ревальвації юаня, що у свою чергу призведе до подорожчання експорту товарів і послуг з КНР і збалансує поточний рахунок. Але такої механіки не відбувається. У процесі втручається держава, яка через центральний банк скуповує іноземну валюту і навпаки девальвує юань.

Теоретики панівної ліберальної ідеології в США звинувачують країни, чії валюти поводяться всупереч логіці вільного ринку, як мінімум, у маніпуляціях державними органами. Проте часто звинувачення формулюються як надмірна заощадливість та небажання стимулювати поточне споживання. Подібні аргументи наводять монетаристи у США, міжнародних фінансових установах відносно політики КНР, країн Південно-Східної Азії. За цією логікою та статистичними даними мешканці Південно-Східної Азії недоспоживають, щоб заощаджувати кошти на переспоживання у США [3, с.101-125].

Якщо взяти створені у КНР протягом минулого десятиліття промислові потужності, наприклад, у виробництві металевого титану, то вони значно перевищують світовий. Ситуація почала змінюватися за останні кілька років, коли комуністична влада у Пекіні взяла курс на нарощування внутрішнього споживання понад 1,3-мільярдного населення, якому нещодавно дозволено народжувати другу дитину на родину.

Перебираючи владу у 2013р., президент Сі пообіцяв до століття Компартії КНР у 2021р. підняти рівень споживання населення до середнього рівня розвинутих країн [4, с.196-202].

Перехід двосторонніх економічних відносин між США та КНР до конфліктів та згодом і торговельної війни стався з приходом у Вашингтоні до влади адміністрації Д.Трампа. Відомий американський економіст Нуріел Рубіні у статті «Народження Американско-Китайського "перебору"» зазначає, що ця ескалація напруги може призвести до світової рецесії та слідом за нею фінансової кризи вже

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» у 2020р., навіть в разі, коли ФРС та інші головні центральні банки здійснюватимуть агресивну політику монетарного «пом'якшення». МВФ оцінює втрати КНР від торгової війни з США у 1,6 відсоткових пункти ВВП лише у 2019р. А США лише для компенсації своїм фермерам, що втрачають збут у КНР, виділить упродовж року близько \$9 млрд.

Наслідки для України. Відновлення незалежності України припало на історичний період загострення діалектичної боротьби між сувереннодержавною формою організації суспільного життя, господарства та глобалізованою торгівлею, грошово-кредитною системою, що все далі відривається від реального сектору економіки [5, с.106-110]. Вживання та успішний розвиток нашої держави у новому світі залежатиме від правильного розуміння головного протиріччя сучасного цивілізаційного розвитку та відповідно обраної національної економічної стратегії.

Українська влада за майже 30 років співпраці з МВФ та СБ так і не спромоглася довести до завершення жодної угоди, яка передбачала здійснення докорінних реформ.

Наша переговорна позиція з США повинна радикально змінитися. Київ має продемонструвати тверду віру та переконаність у національній стратегії розвитку. Виходячи з наведеного, наша держава повинна чітко дотримуватись національних інтересів. Україна має реалізувати свій потенціал з максимально можливою доданою вартістю.

Список використаних джерел:

1. Кременюк В. Современный международный конфликт: проблемы управления. URL: <http://intertrends.ru/system/Doc/ArticlePdf/681/Kremenyuk-01.pdf>.
2. Панова В. Современные западные исследования международного конфликта. URL: <http://www.intertrends.ru/seven/005.htm>.
3. Гордєєва Т. Міжнародні торговельні суперечки у сучасній регулятивній парадигмі. Міжнародна економічна політика. 2019. № 2 (19). С. 101-125.

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

4. Гордєєва Т. Сучасна концепція міжнародних торговельних суперечок.

Вчені записки КНЕУ. 2018. Вип. 14. Ч. II. С. 196-202.

5. Серпухов М. Ю. Обґрунтування інтересів учасників торговельних війн в міжнародній економіці. Економіка розвитку. 2019. № 3 (67). С. 106-110.

Ткаченко М.С.

студентка групи ФМД-20-1

ННІ фінансів, банківської справи

Університету ДФС України

науковий керівник: Новицький В.А.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків

Ірпінь, 2020

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ЗАЛУЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ

Будь-яка держава в світі не може сьогодні бути відокремлена від інших країн і ізольована від процесів, що відбуваються в її регіоні або тій частини світу, в якій воно знаходиться. Країни, а також їх національні компанії взаємодіють один з одним в таких сферах, як виробництво, економіка, політика, армія, культура, гуманітарна допомога, навколишнє середовище та інші.

Серед основних вимог сучасної економічної ситуації, що склалася в нашій країні, з урахуванням умов, а також внутрішніх і зовнішніх факторів розвитку національної економіки виникає необхідність аналізу ситуації, що склалася, виявлення проблем, оцінки наслідків і виявлення факторів, шляхів і механізмів, найбільш придатних для реалізації національних економічних інтересів в контексті процесів глобальної інтеграції на основі сучасного глобального поділу праці.

Що стосується України та її перспектив участі в системі сучасного міжнародного поділу праці, то вибір певної моделі інтеграційної стратегії для входження в інтеграційний процес є максимально оптимальним, можливим і

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

доцільним з точки зору реалізації, особливо з точки зору історичних, природних, виробничих та інших національних факторів участі в глобальному поділі праці, якщо: 1) відбувається відбір пріоритетних галузей і секторів національної економіки, які за певних умов і в стислі терміни здатні конкурувати з іншими суб'єктами світового ринку; 2) створюється нова роль держави та відбувається кардинальне підвищення ефективності регулювання діяльності органів державної влади; 3) присутня адекватна інвестиційно-кредитна підтримка для реалізації національних стратегій за проектами і програмами в певних напрямках, у тому числі за участю міжнародних фінансових інститутів, прямих інвестицій і фінансових джерел-банківських послуг та ін.; 4) наявне швидке впровадження міжнародних стандартів і вимог до якості продукції і послуг у вітчизняному виробництві, сприйняття світовим ринком (на ранніх стадіях, участь у співпраці з великими і визнаними виробниками, використання їх брендів, технологій і ноу-хау на договірній основі); 5) вибір стратегічних партнерів на міжнародному ринку, які не є політичними, та умови, за яких участь у сучасному поділі праці, підвищення конкурентоспроможності товарів та вихід на перспективні нові ринки приносять абсолютні та відносні переваги [1].

Частка української економіки в світі, м'яко кажучи, невелика-на кінець 2018 року вона становила 0,29% [2]. Тобто ми дуже сильно залежимо від стану міжнародної економіки, тим більше що українська економіка не тільки "маленька", але і "відкрита" (частка експорту та імпорту-трохи менше половини ВВП).

Першим кроком на шляху подолання існуючих проблем у сфері зовнішніх зв'язків є досягнення позитивного сальдо торгового балансу за рахунок: 1) Розширення азіатського ринку (збільшення обсягу експорту за рахунок ефекту масштабу); 2) збільшення експорту товарів і послуг до країн ЄС в рамках асоціації; 3) захист вітчизняного виробника (особливо у галузі харчової промисловості) шляхом зменшення обсягів імпорту; 4) підвищення конкурентоспроможності певних категорій товарів щодо імпорту, призначеного для продажу на

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

внутрішньому ринку; 5) Підтримка експортоорієнтованих галузей промисловості шляхом зниження податкового навантаження; 6) створення сприятливого інвестиційного клімату всередині держави для активного стимулювання іноземних інвестицій; 7) модернізація транспортної інфраструктури для частішого користування перевагами транзиту [3].

Для того щоб прискорити процес входження України у світові економічні структури та поглибити її участь у міжнародному поділі праці, необхідно враховувати певні обставини. Перше – це те, що новітні технології, світові норми і стандарти, а також ємність ринку повинні бути пріоритетом українських виробників.

Важливою моделлю інтернаціоналізації сучасних глобальних продуктивних сил є те, що економічна доцільність створення багатосекторальної економіки, що включає підприємства з цілим технологічним циклом, поступово зникає в окремих країнах, оскільки прагнення кожної країни застатися всіма продуктами самостійно вимагає великих витрат. Перспективним напрямком є розвиток міжнародної спеціалізації та активна участь все більшого числа країн, що мають чіткий профіль у міжнародному економічному співробітництві та обмінах. Це загальна умова науково-технічного прогресу [4]. Що стосується України, то основними напрямками міжнародної спеціалізації, заснованими на накопиченому досвіді і експортному потенціалі, можуть бути гірничодобувна і металургійна промисловість, різні галузі машинобудування, а також сільськогосподарське виробництво.

Ресурсний потенціал України визначив конкурентоспроможні галузі, на частку яких припадає понад 60 відсотків українського експорту. Ця цифра означає, що українська економіка має значний потенціал для економічного зростання за рахунок конкурентоспроможності сировинних галузей і машинобудування.

Що стосується вибору пріоритетних галузей і секторів національної економіки, то найбільш сприятливими і перспективними напрямками є: розвиток

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації»

агропромислового комплексу здійснюється через впровадження сучасних інновацій у науково-технічний прогрес, використання високоінтенсивних науково-технічних засобів, форм, методів і процесів, що об'єднують ключові фактори виробництва, здійснення ефективних організаційних і структурних перетворень у цій галузі з урахуванням кращих світових практик. В умовах глобальної продовольчої кризи, однієї з найбільш глобальних проблем для людства, враховуючи стан наших належних, за деякими оцінками, приблизно 40% світових запасів, через сприятливі кліматичні умови і географічне положення, Україна в найближчі роки, володіючи запасом політичної стабільності, може стати одним з лідерів у цій галузі.

Необхідним є також розвиток суміжних галузей агропромислових послуг-галузей, підгалузей і виробництв сільськогосподарської техніки, виробництва мінеральних і органічних добрив, фітосанітарного захисту, виробництва насіння і сільськогосподарських культур, сучасної сервісної та логістичної інфраструктури та ін.

Важливим є розвиток національної біотехнологічної промисловості як однієї з найбільш передових і стратегічних галузей у світі, яка в останні десятиліття переживає бурхливе зростання в світовому масштабі. Саме наукові розробки в галузі біотехнології та її промислового освоєння характеризуються підвищенням попиту на сучасне виробництво і надзвичайно високими інвестиціями державних і комерційних структур, що беруть участь у глобальному поділі праці.

Отже, тільки в умовах перерахованих вище наша держава має можливість в короткостроковій перспективі призупинити спад соціально-економічного зростання і через деякий час наблизитися до рівня економічно розвинених країн за основними показниками добробуту і життя людей. Досвід здійснення реформ в Україні в ході її новітньої історії свідчить про відсутність в ході первісного накопичення капіталу на руїнах старої системи логіки і наслідків в діях органів влади і чиновників, відсутність фахівців у конкретних галузях народного господарства, вчених і громадськості, незнання інтересів держави і її громадян для

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» особистого збагачення невеликої групи представників національної олігополії, наближення економічних і соціальних стандартів до тих, які характеризують країни так званого "третього світу". Компанії зараз знаходяться перед очевидним вибором і альтернативами: або розробити власну національну стратегію участі в поділі праці, яка принесе користь як абсолютну, так і відносну державі з економічних питань, або рухатися в тому ж напрямку і відповідно до принципів, що диктуються сильними світу цього, як зовні, так і всередині країни.

Список використаних джерел:

1. Павлюк В.І. Участь підприємств Міністерства оборони України в інтеграційній стратегії держави як засіб підвищення конкурентоспроможності національної економіки // Теоретичні та прикладні питання економіки. Зб. наук. пр. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. – Випуск 19. С. 17–22

2. Данилишин Б. 2020 рік: економічні світові виклики та українські реалії [Електронний ресурс] / Б. Данилишин // ГЛАВКОМ. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://glavcom.ua/columns/b_danilishyn/2020-rik-ekonomichni-svitovi-vikliki-ta-ukrajinski-realiji-653790.html

3. Шеховцова І. А. Дослідження ЗЕД України в умовах економічної та політичної нестабільності [Електронний ресурс] / І. А. Шеховцова, К. А. Пімонова // Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/106826>

4. Скиба Г. В. Сучасний стан науково-технічного потенціалу України: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / Г. В. Скиба // Вісник Хмельницького національного університету 2016, № 6. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/5357/1/%D0%A1%D0%BA%D0%B8%D0%B1%D0%B0.pdf>

Шевчук О.І.,

студентка групи МEB-19-1

*ННІ економіки, оподаткування та митної справи Університету ДФС
України*

Науковий керівник: Минчинська І.В.,

старший викладач кафедри економіки підприємства

Ірпінь, 2020

ІНТЕРНЕТ-ПІДПРИЄМНИЦТВО: СУТНІСТЬ, НАПРЯМИ ТА ЗНАЧЕННЯ

На сьогодні Інтернет є не лише невід'ємною частиною життя населення, але й перспективним бізнес-середовищем. Віртуалізація бізнесу набирає оберти з неймовірною швидкістю. Використання Інтернет-комунікацій дозволяє не тільки знизити витрати на просування та збут продукції, а також має можливість розширити межі національного ринку, вийти на ринки зарубіжних країн не витрачаючи при цьому ніяких додаткових ресурсів. Інтернет-бізнес не вимагає значних коштів для охоплення цільової аудиторії, оскільки дає змогу забезпечити неосяжну аудиторію клієнтів онлайн.

Серед українських науковців цю проблему досліджували І. Ашманов[1], А. Іванова, А. Чумиков, Н. Євдокимов. Фрагментарно маркетингові інструменти у віртуальній економічній діяльності представлені в роботах Ф. Котлера, У. Хенсона, А. Хартмана, Д. Еймора, де аналізуються можливості Інтернету в реалізації підприємницьких завдань.

Метою дослідження є вивчення аспектів взаємодії інтернету та підприємництва та розкриття основних відомостей про інтернет-підприємництво, для кращого усвідомлення факторів, що сприяють економічному зростанню, підвищенню рівня зайнятості та генеруванню доходів.

Взагалі під підприємництвом можна розуміти діяльність по виробництву товарів (виконанню робіт, наданню послуг), яка носить інноваційний і ризиковий характер, і яка спрямована на отримання прибутку або іншої вигоди. Можна сказати, що інтернет-підприємництво – це інноваційно-активна діяльність, яка

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» здійснюється в мережі Інтернет з використанням інтернет-технологій і інструментів, яка спрямована на отримання прибутку. При цьому взаємодія між підприємцем та клієнтом здійснюється з використанням електронних засобів комунікації.

Необхідно чітко виокремлювати самостійне Інтернет-підприємництво та електронні елементи фізичного підприємництва, представлені в Інтернеті. Самостійне Інтернет-підприємництво відбувається виключно в межах віртуального простору, де всі основні функціональні процеси здійснюються online. До самостійного Інтернет-підприємництва можна віднести: інтернет-магазини, інформаційні портали, соціальні мережі, консалтингові Інтернет-агенції, поштові сервіси, біржі Інтернет-послуг, розважальні ресурси. Електронні елементи фізичного підприємництва, представлені в Інтернеті фактично компонентами сайту, який є візиткою будь якого підприємства, що підтримує свій бізнес за допомогою інструментів Інтернету.

В даний час, можна виділити кілька найпоширеніших напрямків інтернет-підприємництва:

– продаж товарів (робіт, послуг) з використанням інтернет-інструментів. Сьогодні з'явилася величезна кількість інтернет-магазинів, які не існують фізично в офф-лайн середовищі в загальноприйнятому вигляді. Найзначнішою тенденцією розвитку цього виду інтернет-підприємництва в останні роки є поява дропшипінгу (реалізація товарів через партнерів – дропшипперів в мережі Інтернет).

– створення власних сайтів і отримання з них доходу за розміщення на них контенту. Це можуть бути статті інформаційного та рекламного характеру, рекламні блоки, посилання і т.д.

– SMM-маркетинг – тобто створення тематичних співтовариств в соціальних мережах і їх подальша монетизація. SMM-маркетинг має два основних напрямки – просування товарів (робіт, послуг) на замовлення, або створення тематичного

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки «Розвиток світової економіки в умовах глобалізації» співтовариства, і у подальшому – продаж реклами відповідної тематики у співтоваристві [4].

Можна виділити наступні переваги від застосування Інтернет-комунікації:

- чітке охоплення цільової аудиторії завдяки розміщенню інформації на тематичних Інтернет-сайтах, за рахунок вибору необхідного географічного сегменту Інтернет та шляхом розміщення інформації у певний час;
- можливість аналізу поведження відвідувачів на сайті та удосконалення сайту, продукту і маркетингу відповідно до результатів такого «відстеження» (дана властивість Інтернет має назву tracking);
- висока гнучкість, оскільки існує можливість коригувати, чи взагалі змінити комунікативну програму [2];
- інтерактивність, адже споживач може взаємодіяти з продавцем, Також можна й взаємодіяти з продуктом, а саме: вивчити його, спробувати і, якщо підходить, купити. Крім того, комунікація в Інтернет дозволяє розміщувати велику кількість інформації, включаючи графіку, звук, відео.

Одним із основних напрямів просування Інтернет-пропозиції в глобальній мережі є маркетингове просування. Найважливішими інструментами якого виступають:

1. Дизайн Інтернет-ресурсу. Зовнішній вигляд сайту компанії допомагає не лише створити враження на споживача, але й донести своєрідне “звернення” до нього. Потрапивши на сайт компанії вперше, споживач приймає рішення, чи хоче він залишитись на ньому, ознайомитись з інформацією глибше.

2. Зручність Інтернет-ресурсу. По-перше, якісно створена система навігації не тільки робить сайт зручним для споживача, але й формує позитивне ставлення до товарної пропозиції. По-друге, зрозуміла і логічна побудова сайту дозволяє споживачу оптимізувати процес отримання необхідної інформації та прискорити ефект лояльності.

3. Наявність диференційних переваг. Створюючи сайт (чи самостійний електронний бізнес), компанії необхідно зрозуміти і виділити конкурентну перевагу віртуального варіанту використання пропозицій компанії. Цьому сприяє персоніфікація, коли в Інтернеті споживач перестає бути лише пасивною частиною умовного сегменту ринку, а стає окремою самостійною одиницею зі своїми перевагами й уподобаннями, що забезпечується завдяки встановленню зворотного зв'язку.

4. Розвинена інформаційна складова. Чим ширше, яскравіше та цікавіше подано інформацію на сайті, тим глибше споживач ознайомиться з продуктом, а отже, складе повніше уявлення про нього. Чим вище якість представленої інформації, тим краще враження отримує споживач [3].

Щодо розвитку Інтернет-підприємництва в Україні, то основною проблемою є недосконале нормативно-правове законодавство в цій сфері. Саме тому можна зробити висновок, що вагома частина інтернет-підприємців в Україні функціонують в тіні, коли як Інтернет-підприємство у всьому світі вважається дуже перспективним видом діяльності, який стрімко розвивається та зростає. Інтернет-підприємство здатне бути не тільки джерелом доходу для підприємців, але й бути джерелом наповнення державного бюджету. У зв'язку з чим, основною стратегічною умовою розвитку інтернет-підприємництва в Україні є створення законодавчих, регулюючих, нормативних умов і консультаційних документів для підтримки і розвитку існуючих і майбутніх інтернет-ініціатив.

Отже, торгівля в Інтернеті стала одним із наймогутніших сегментів національних економік у промислово-розвинутих країнах. Інтернет допомагає виявити та задовольнити індивідуальні потреби споживачів, що дозволяє максимізувати прибутки підприємства. Використовуючи можливості Інтернет-технологій у своїй діяльності, підприємство отримує кількісні та якісні зміни, відкриває нові перспективи для ведення бізнесу, що свідчить про його розвиток.

Список використаних джерел

1. Ашманов И. Оптимизация и продвижение сайтов в поисковых системах / И. Ашманов, А. Иванов. – СПб., 2008.
2. Зуб Т.А. Просування послуг за допомогою засобів телекомунікації . — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://probleconomy.kpi.ua/pdf/2013-10.pdf>
3. Твердомед О. Теорія та практика формування інтернет-підприємництва в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка / О.Твердомед // Економіка. -2011. С.121–122 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: — http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2016/01/122_15.pdf
4. Підприємництво онлайн. —[Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://tankushin.ru/predprinimatelstvo-onlajn/obzornaya_statya.html.

Наукове видання

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Збірник матеріалів Міжуніверситетської студентської науково-практичної конференції клубу «Міжнародник» кафедри міжнародної економіки

Book of abstracts Student scientific and practical conference of of the club "Mizhnarodnyk" of the Department of International Economics "Development of the world economy in the context of globalization"

03 грудня 2020 року, м.Ірпінь, Україна

December 03, 2020, Irpin, Ukraine

Комп'ютерний набір та організаційно – технічна допомога:

Морозова Ірина Володимирівна – здобувач вищої освіти II (магістерського) рівня групи MEM-20-1 кафедри міжнародної економіки ННІ ЕОМС УДФСУ

Нізельська Марія Анатоліївна – здобувач вищої освіти II (магістерського) рівня групи MEM-20-1 кафедри міжнародної економіки ННІ ЕОМС УДФСУ

Університет державної фіскальної служби України

Адреса кореспонденції: 08201, Україна, Київська область,
м. Ірпінь, вул. Університетська, 31

E-mail: nudfsuofficial@gmail.com

Офіційний сайт: <http://www.nusta.edu.ua/home2/contact-us/>

